ตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ

นางสาวปุญญดา ดาศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาตะวันออก

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย
The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

ELDERLY CHARACTERS IN OGAWA YOKO'S NOVELS

Miss Punyada Dasri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Japanese

Department of Eastern Languages

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ
โดย	นางสาวปุญญดา ดาศรี
สาขาวิชา	ภาษาญี่ปุ่น
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนเต็ม กฤษดาธานนท์

คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ประพจน์ อัศววิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ดร.อรรถยา สุวรรณระดา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.เดือนเต็ม กฤษดาธานนท์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร. กณภัทร รื่นภิรมย์)

ปุญญดา ดาศรี : ตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ
(ELDERLY CHARACTERS IN OGAWA YOKO'S NOVELS)
อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ.ดร.เดือนเต็ม กฤษดาธานนท์, 165 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ 5 เรื่องที่มีผู้สูงอายุเป็นตัวละครหลัก ได้แก่ 1. ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ 2. โฮเต็ลไอริส 3. ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน 4. คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ และ 5. ฮะกะเสะ โนะ อะอิฌิตะ ซูชิกิ โดยศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังทางด้านครอบครัว การใช้ชีวิต ความสูญเสียที่เคยเกิดขึ้นกับตัวละคร มุมมองจากตัวละครอื่นที่มีต่อผู้สูงอายุ รวมทั้งบทบาทและความอิทธิพลที่มีต่อตัวละครอื่น

จากการศึกษาพบว่า ตัวละครผู้สูงอายุทั้ง 5 คนไม่มีญาติที่เกี่ยวข้องทางสายเลือดเหลืออยู่เลย มีความสนใจหรือความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ และมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือหรือมีอิทธิพลต่อตัวละครอื่น นอกจากนี้ นวนิยายที่ยกมาศึกษาทุกเรื่อง ล้วนเล่าถึงวาระสุดท้ายของผู้สูงอายุ ซึ่งก่อนหรือหลังจากที่ที่ผู้สูงอายุเสียชีวิต จะมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้น และเหตุการณ์นั้นจะนำไปสู่บทสรุปของเรื่องในท้ายที่สุด

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่ามีความแตกต่างบางประการระหว่างตัวละครผู้สูงอายุชายและตัวละครผู้สูงอายุหญิง กล่าวคือ ตัวละครผู้สูงอายุหญิงจะมีฐานะดีและมีชีวิตที่สะดวกสบายมีงานอดิเรกที่ตนสนใจ และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ส่วนตัวละครผู้สูงอายุชายจะมีชีวิตที่พออยู่พอกินเชี่ยวชาญในสิ่งที่ตนยึดเป็นอาชีพ และไม่มีสังคมมากนัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสังคมผู้สูงอายุญี่ปุ่นในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ภาควิชา ภาษาตะวันออก ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา ภาษาญี่ปุ่น ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

ปีการศึกษา 2556

5380148022: MAJOR JAPANESE

KEYWORDS: ELDERLY/ OGAWA YOKO

PUNYADA DASRI: ELDERLY CHARACTERS IN OGAWA YOKO'S NOVELS

ADVISOR: ASST. PROF. DUANTEM KRISDATHANONT, Ph.D., 165 pp.

The purpose of this research is to study elderly characters in five of Ogawa Yoko's novels which are: 1. Hisoyakana kesshou, 2. Hotel Iris, 3. Chinmoku hakubutsukan, 4; Kifujin A no sosei, and 5. Hakase no aishita suushiki, by studying their family backgrounds, life-styles, sentimental losses which had happened in the past, and points of view from other characters to the leading ones, as well as their roles and influence over other characters.

According to the study, all five elderly characters had no blood relatives left. Also they were experts or had special interest in something, and playing important role in helping other characters or had influence on them. Moreover, all selected novels portrayed the death of the elderly characters either before or after the death, there would always be some incidents that would lead to the conclusion of the novels.

Besides, the research found some differences between male and female elderly characters. The female characters were richer and had better quality of lives. They had hobbies and had interrelation with others. Meanwhile, the male characters barely lived self-sufficient life. They were keen on their work and were not sociable. This reflected elderly society in Japan nowadays.

Department: Eastern Languages Student's Signature .....

Field of Study: Japanese Advisor's Signature .....

Academic Year 2013

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนเต็ม กฤษดาธานนท์อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้ถ่ายทอดความรู้ชี้แนะแนวทางให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อิวะอิ ฉิเงะกิอดีตอาจารย์สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาตะวันออกคณะอักษรศาสตร์ผู้ให้คาปรึกษาชี้แนะแนวทางการวิจัยรวมถึงชี้แนะแนวทางการเขียนบทความวิจัยฯลฯ

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านสาหรับการถ่ายทอดความรู้ชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษา

ขอขอบคุณ The Japan Foundation ที่อนุเคราะห์ทุนสนับสนุนการเดินทางไปเก็บข้อมูลประกอบการทาวิจัยและนำเสนองานวิจัยที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ในปีพ.ศ. 2555

ขอขอบคุณครอบครัวและรุ่นพี่รุ่นน้องทุกคนในหลักสูตรอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนคอยเป็นกำลังใจและให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญ ..... ช

สารบัญตาราง ..... ฎ

บทที่ 1. บทนำ **1**

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2. วัตถุประสงค์การวิจัย 3

1.3. สมมติฐานการวิจัย 4

1.4. ขอบเขตการวิจัย 4

1.5. ข้อตกลงเบื้องต้น 4

1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 6

1.7. วิธีดำเนินงานวิจัย 7

1.8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 6

บทที่ 2. ภูมิหลังของผู้สูงอายุ **11**

2.1. ภูมิหลังด้านครอบครัว 11

2.1.1. ภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* 11

2.1.2. ภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* 14

2.1.3. ภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* 16

2.1.4. ภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* 18

2.1.5. ภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* 22
2.1.6. สรุปภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุ 24
2.2. ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวัน 25
2.2.1. ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* 25
2.2.2. ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* 27
2.2.3. ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* 31
2.2.4. ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในนวนิยาย*เรื่องคิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* 34
2.2.5. ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* 35
2.2.6. สรุปความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของตัวละครผู้สูงอายุ 38
2.3. ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุ 39
2.3.1. ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* 40
2.3.2. ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* 42
2.3.3. ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* 43
2.3.4. ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* 47
2.3.5. ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* 49

2.3.6. สรุปภูมิหลังด้านความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุ 54
2.4. สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุสูญเสียไปในอดีต 55
2.4.1. สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ*สูญเสียไปในอดีต 55
2.4.2. สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* สูญเสียไปในอดีต 57
2.4.3. สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน*สูญเสียไปในอดีต 58
2.4.4. สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* สูญเสียไปในอดีต 60
2.4.5. สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* สูญเสียไปในอดีต 62
2.4.6. สรุปสิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุสูญเสียไปในอดีต 63
2.5. สรุปภูมิหลังของผู้สูงอายุ 63

บทที่ 3. มุมมองจากตัวละครอื่น 66
3.1. มุมมองจากตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* 66
3.2. มุมมองจากตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* 69
3.2.1. มุมมองจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด 69
3.2.2. มุมมองจากคนรอบข้าง 74
3.3. มุมมองจากตัวละครอื่นต่อตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* 78
3.4. มุมมองจากตัวละครอื่นที่มีต่อผู้สูงอายุในเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* 82
3.4.1. มุมมองจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด 82
3.4.2. มุมมองจากคนรอบข้าง 82
3.5. มุมมองจากตัวละครที่มีต่อผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* 84
3.5.1. มุมมองจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด 84
3.5.2. มุมมองจากคนรอบข้าง 87
3.6. สรุปมุมมองจากตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครผู้สูงอายุ 89

บทที่ 4. อิทธิพลของตัวละครผู้สูงอายุต่อตัวละครอื่น 93

4.1. ความช่วยเหลือที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็มโม* ให้แก่ตัวละครอื่น 93

4.1.1. ตัวละคร “ฉัน” 93

4.1.2. ตัวละครคุณ R 98

4.2. อิทธิพลที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* มีต่อตัวละคร “ฉัน” 101

4.3. อิทธิพลที่ตัวละคร “หญิงชรา” ในเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัง* มีต่อตัวละคร “ผม” 108

4.4. ความช่วยเหลือที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* ให้แก่ตัวละครอื่น 112

4.4.1. ความช่วยเหลือที่คุณป้าให้แก่ฉัน 112

4.4.2. อิทธิพลของคุณป้าที่มีต่อนิโกะ 119

4.4.3. อิทธิพลของคุณป้าที่มีต่อโอะฮะระ 123

4.5. อิทธิพลที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* มีต่อตัวละครอื่น 127

4.5.1. ตัวละคร “ฉัน” 128

4.5.2. ตัวละคร “รูท” 134

4.6. สรุปอิทธิพลที่ตัวละครผู้สูงอายุมีต่อตัวละครอื่น 139

บทที่ 5. วาระสุดท้ายของผู้สูงอายุ 141

5.1. วาระสุดท้ายของตัวละคร “คุณตา” ในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็มโม* 141

5.2. วาระสุดท้ายของตัวละคร “นักแปล” ในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ล ไอริส* 143

5.3. รูปแบบการเสียชีวิตของตัวละคร “หญิงชรา” ในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัง* 147

5.4. รูปแบบการเสียชีวิตของตัวละคร “คุณป้า” ในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* 148

5.5. รูปแบบการเสียชีวิตของตัวละคร “ดอกเตอร์” ในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิชิตะ ซูชิกิ* 150

5.6. สรุปเรื่องรูปแบบการเสียชีวิตของตัวละครผู้สูงอายุ 151

บทที่ 6. บทสรุป 153

รายการอ้างอิง 164

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 165

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบภูมิหลังทางด้านครอบครัวของตัวละครผู้สูงอายุ 24

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของตัวละครผู้สูงอายุ 39

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบภูมิหลังทางด้านความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุ 55

ตารางที่ 4 สรุปสิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุแต่ละคนเคยสูญเสียไปในอดีต 63

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โอะงะวะ โยโกะ (小川 洋子) (ค.ศ.1962-ปัจจุบัน) ก้าวเข้าสู่วงการวรรณกรรมจากผลงานเรื่อง *อะเงะฮะโจ กะ โคะวะเระรุ โทะกิ* 『揚羽蝶が壊れる時』 ซึ่งได้รับรางวัลคะอิเอ็นฉินจินบุงงะกุโฉ (海燕新人文学賞) ครั้งที่ 7 ในปีค.ศ. 1988 และกลายเป็นที่รู้จักในปีค.ศ. 1991 เมื่อได้รับรางวัลอะคุตะงะวะ รีวโนะซุเกะ (芥川龍之介賞) ครั้งที่ 104 จากนวนิยายเรื่อง *นินฉิน คะเร็นดา* 『妊娠カレンダー』 นับเป็นสตรีในช่วงอายุยี่สิบคนแรกที่ได้รับรางวัลนี้หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ โอะงะวะ โยโกะ ได้รับการกล่าวถึงเป็นอย่างมากในเวลานั้น

ผลงานของโอะงะวะ โยโกะ นอกจากจะเน้นในเรื่อง “ความทรงจำ” และ “สิ่งที่สูญเสีย” แล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่เธอหลงใหลเป็นพิเศษก็คือ “ผู้สูงอายุ” โดยผลงานของโอะงะวะ โยโกะ ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้นหรือนวนิยาย จะมีตัวละครผู้สูงอายุปรากฏอยู่ จนอาจกล่าวได้ว่าบทบาทของ “ผู้สูงอายุ” เป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งในผลงานของโอะงะวะ โยโกะ

ตัวละครผู้สูงอายุนั้นปรากฏอยู่ตั้งแต่เรื่อง *อะเงะฮะโช งะ โคะวะเระรุ โทะกิ* 『揚羽蝶が壊れる時』ซึ่งเป็นผลงานเปิดตัวของเธอ[1] ถึงแม้จะยังอยู่ในวัยกลางคน แต่โองะวะ โยโกะก็ชอบ “ผู้สูงอายุ” เป็นการส่วนตัว ดังบันทึกความทรงจำที่เธอเคยเขียนเกี่ยวกับผลงานเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัง* ว่า ในการเดินทางยังต่างประเทศครั้งหนึ่ง เธอได้พบกับหญิงชราผู้หนึ่งกำลังเดินไปพร้อมกับกลุ่มนักท่องเที่ยว แต่ถ้าดูจากท่าทางและการแต่งตัวก็จะทราบได้ว่าหญิงชราไม่ได้มากับนักท่องเที่ยวกลุ่มนั้น เพียงแค่เดินตามไปด้วยและคอยเงี่ยหูฟังไกด์อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเท่านั้น โองะวะ โยโกะกล่าวว่า เมื่อเฝ้ามองหญิงชราคนดังกล่าวแล้วก็เกิด

[1] 高根沢 紀子、『現代女性作家読本② 小川洋子』鼎書房、2005 年 p.124.

ความรู้สึกอยากเขียนนวนิยายขึ้นมา[2] ด้วยเหตุนี้ จึงไม่น่าแปลกใจที่ผลงานของโองะวะ โยโกะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้นหรือนวนิยาย ล้วนแล้วแต่มีตัวละครผู้สูงอายุปรากฏอยู่ทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาบทบาทของผู้สูงอายุทั่วไปในสังคมญี่ปุ่น จะพบว่าบทบาทของผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงไปมาก กล่าวคือ วัฒนธรรมในสังคมเกษตรกรรม ถือว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มี “ประสบการณ์” หรือ “ภูมิปัญญา” ทำให้ได้รับความนับถือจากคนรุ่นหลัง บทบาทของผู้อาวุโสจึงเป็นสิ่งที่ยังขาดไปไม่ได้ในระบบสังคม แต่เมื่อเข้าสู่สมัยใหม่ซึ่งเป็นยุคอุตสาหกรรม สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ หน้าที่ในการส่งต่อภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมานั้นหายไป

ในช่วงปี 1960 เป็นช่วงที่บทบาทของผู้สูงอายุในสังคมค่อยๆ เปลี่ยนไปพร้อมกับยุคสมัย ทำให้เริ่มเห็นได้ว่าบทบาทของผู้สูงอายุหายไป ผู้สูงอายุเปลี่ยนไปไม่ได้เป็นต้นแบบของ "อุดมคติ" หลังสงครามโลกครั้งที่สองประมาณ 30 ปี ประเทศญี่ปุ่น คนที่มีชีวิตอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่งกลายเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งไม่สามารถให้คำแนะนำในการใช้ชีวิตได้ ทำให้เขาเหล่านั้นมีบั้นปลายชีวิตที่ต่างกันไปตามเงื่อนไขสภาพแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ สมัยปัจจุบันจึงเป็นยุคที่ผู้สูงอายุไม่ใช่ต้นแบบของสังคมอีกต่อไป [3]

นอกจากนี้ นับตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ประเทศญี่ปุ่นก็ยกเลิกการนิยามความสูงอายุเป็นตัวเลขที่แน่นอน แต่จะใช้วิธีต่างๆ ที่บ่งบอกความเป็นผู้สูงอายุแทน เช่นการเกษียณอายุการทำงาน ซึ่งแสดงว่าบุคคลนั้นๆ ไม่สามารถทำงานได้แล้ว เป็นต้น คุโบะตะ ฮะรุสุกิ กล่าวว่า ในประเทศญี่ปุ่นช่วงก่อนสงครามนั้น ผู้สูงอายุที่มีความสำคัญจะถูกจำกัดความอยู่แค่ผู้สูงอายุชาย ซึ่งเป็นเพศที่มีบทบาททางสังคมเท่านั้น และถูกมองว่า “อ่อนแอ” ในคุณค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากในช่วงสงคราม วิทยาการในช่วงนั้นล้วนแต่เกี่ยวกับอาวุธยุทโธปกรณ์ในสงคราม เมื่อประเทศญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่อยู่อย่างสันติ ความรู้เชิงสงครามของผู้สูงอายุในยุคนั้นจึงไม่มีประโยชน์ ทำให้ผู้สูงอายุถูกมองว่าเป็นผู้ไร้ประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจขณะนั้น

---

[2] 小川洋子、『日記 2003 猛虎日記』、ユリイカ、 2004 年 2 月 p. 52.

[3] 袖井孝子、『高齢者は社会的弱者なのか―今こそ求められる「老いのプラン」』ミネルヴァ書房、2009 年、 pp. 6-12.

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในสังคมญี่ปุ่นในศตวรรษที่ 20 ทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้มีหน้าที่ส่งต่อ “ภูมิปัญญา” ให้คนรุ่นหลังเช่นในอดีต ทำให้ผู้สูงอายุถูกมองว่าอ่อนแอ และไม่สามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้

อย่างไรก็ตาม ตัวละครผู้สูงอายุในวรรณกรรมของโอะงะวะ โยโกะ มิได้ถูกสร้างขึ้นให้มีลักษณะเช่นนั้น กล่าวคือ แม้ว่าตัวละครผู้สูงอายุจะเคยสูญเสียบางอย่างไปในอดีต แต่ตัวละครเหล่านั้นยังสร้างประโยชน์ให้ตัวละครอื่นได้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่ตนเชี่ยวชาญ ให้คำชี้แนะ เป็นแบบอย่าง หรือมีความสำคัญทางจิตใจต่อตัวละครอื่น ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่า โอะงะวะ โยโกะ สร้างตัวละครผู้สูงอายุให้มีบทบาทดังกล่าว เพื่อแย้งความคิดที่ว่าผู้สูงอายุนั้นพึ่งพาตนเองไม่ได้และไม่มีประโยชน์ต่อสังคม เนื่องจากเธอมองว่า ผู้สูงอายุยังมีความรู้ความชำนาญที่เกิดจากประสบการณ์ที่ทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้ และยังมีความสำคัญทางจิตใจต่อคนรอบข้างอีกด้วย

งานวิจัยฉบับนี้จึงต้องการศึกษาและวิเคราะห์ตัวละคร “ผู้สูงอายุ” ในนวนิยายเรื่องยาวที่ผู้สูงอายุมีบทบาทสำคัญ เพื่อให้เข้าใจถึงทรรศนะของโอะงะวะ โยโกะ ที่มีต่อผู้สูงอายุ อันจะนำไปสู่การทำความเข้าใจผลงานของผู้เขียน ตลอดจนสถานะทางสังคมของผู้สูงอายุในญี่ปุ่นในปัจจุบัน

1.2 **วัตถุประสงค์การวิจัย**

ศึกษาและวิเคราะห์ภูมิหลังและบทบาทของผู้สูงอายุ ในนวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. ตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ ถูกสร้างให้มีภูมิหลังคล้ายกัน และมีลักษณะร่วมบางอย่างที่ต่างจากผู้สูงอายุทั่วไป กล่าวคือ มีความสามารถพิเศษหรือกิจกรรมบางอย่างที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวในชีวิต ซึ่งทำให้ตนเองมีคุณค่า
2. บทบาทของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายของโองะวะ โยโกะ แสดงให้เห็นว่า ตัวละครผู้สูงอายุยังมีความสามารถและมีความสำคัญต่อตัวละครอื่น

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาชีวประวัติและภูมิหลังของโอะงะวะ โยโกะ
2. ศึกษาผลงานของโองะวะ โยโกะ ที่ตัวละครสูงอายุมีบทบาทสำคัญ โดยเป็นนวนิยายเรื่องยาวซึ่งเขียนขึ้นตั้งแต่ช่วงที่ญี่ปุ่นเริ่มตื่นตัวต่อปัญหาผู้สูงอายุจนถึงปัจจุบัน ซึ่งก็คือปีค.ศ. 1990-2011 คือเรื่อง 1. *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* 『*密やかな結晶*』2. *โฮเต็ลไอริส* 『*ホテルアイリス*』 3. *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* 『*沈黙博物館*』4. *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* 『*貴婦人 A の蘇生*』 และ 5. *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* 『*博士の愛した数式*』
3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยใช้ต้นฉบับนวนิยายทั้ง 5 เรื่อง ดังต่อไปนี้

   ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ ฉบับสำนักพิมพ์โคดันฉะ บุงโกะ (講談社文庫) พิมพ์ครั้งที่ 2 ค.ศ. 2004

   โฮเต็ลไอริส ฉบับสำนักพิมพ์เก็นโตโฌะ บุงโกะ (幻冬舎文庫) พิมพ์ครั้งที่ 9 ค.ศ. 1998

   ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน ฉบับสำนักพิมพ์ชิกุมะ บุงโกะ (ちくま文庫) พิมพ์ครั้งที่ 5 ค.ศ. 2010

   คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ ฉบับสำนักพิมพ์อะสะฮิ ฉิมบุงฉะ (朝日新聞社) พิมพ์ครั้งที่ 1 ค.ศ. 2002

ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ ฉบับสำนักพิมพ์ฌินโช บุงโกะ (新潮文庫) พิมพ์ครั้งที่ 15 ค.ศ. 2003

2. การถอดอักษร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ กำหนดการถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นที่เขียนด้วยอักษรโรมัน (อักษรโรมะจิ) เป็นอักษรไทยเป็นดังนี้

<u>สระ</u>

a, aa	อะ, อา
i, ii	อิ, อี
u, uu	อุ, อู
e, ei	เอะ, เอ
-ya,-yaa	เอียะ, เอีย
-yu,-yuu	อิว, อีว
-yo,-you	เอียว, เอียว

<u>พยัญชนะ</u>

p	เมื่อเกิดต้นคำ	พ
	เมื่อเกิดที่อื่นๆ	ป
b		บ
m		ม
f		ฟ
w		ว
t	เมื่อเกิดต้นคำ	ท
	เมื่อเกิดที่อื่นๆ	ต
ts		ท์ซุ
ch		ช
d		ด

n	น
n ที่เป็นพยัญชนะก่อพยางค์ทำหน้าที่คล้ายตัวสะกด	
เมื่อเกิดหน้า p, b, m	ม
เมื่อเกิดหน้า k, g, w	ง
เมื่อเกิดที่อื่นๆ	น
n' (ทำหน้าที่เป็นตัวสะกดและตามด้วยสระ)	น
s	ซ
sh	ฌ
z	ส
j	จ

ยกเว้นคำว่า "โฮเต็ลไอริส" ซึ่งเป็นชื่อนวนิยาย จะใช้ทับศัพท์เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย

3. ชื่อตัวละครและนักวิชาการชาวญี่ปุ่น จะเขียนด้วยนามสกุลก่อนแล้วตามด้วยชื่อ ทั้งจะวงเล็บภาษาญี่ปุ่นกำกับเมื่อกล่าวถึงเป็นครั้งแรก แต่เมื่อกล่าวถึงครั้งต่อไปจะเขียนเฉพาะภาษาไทยเท่านั้น
4. ในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้ย่อนวนิยายทั้ง 5 เรื่องไว้ในตอนท้ายวิทยานิพนธ์ ดังนั้น จึงควรอ่านเรื่องย่อก่อน เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจมุมมองของโอะงะวะ โยโกะที่มีต่อผู้สูงอายุ
2. เข้าใจสถานะของผู้สูงอายุในสังคมญี่ปุ่นปัจจุบัน
3. เป็นแนวทางศึกษาผลงานของโอะงะวะ โยโกะในด้านอื่นๆ ต่อไป

1.7 วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษานวนิยาย 5 เรื่อง ได้แก่ 1. *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* 2. *โฮเต็ลไอริส* 3. *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* 4. *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* และ 5. *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* อย่างละเอียด
2. รวบรวมและศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. เขียนวิทยานิพนธ์
4. สรุปผลการวิจัย

1.8 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โอโมะโตะ อิซุมิ (大本泉) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของตัวละครผู้สูงอายุหญิง ปรากฏอยู่ตั้งแต่ในผลงานเรื่อง *อะเงะฮะโจ กะ โคะวะเระรุ โทะกิ* แล้ว และก็มีหลายครั้งที่ตัวละครผู้สูงอายุหญิงให้ความสนใจในการปักผ้า เช่นในเรื่อง *ฌิฌุซุรุ โฌโจะ『刺繍する少女』* และเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* โดยในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* นี้ ตัวละครแต่ละตัวต่างก็มีความโดดเดี่ยวและบอกเล่าเรื่องราวของตนออกมา ก่อให้เกิดการพัฒนาความสัมพันธ์ใหม่ขึ้น ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ตัวละครต่างก็พึ่งพาอาศัยกัน โดยความสัมพันธ์นี้อาจจะถือเป็นความสัมพันธ์แบบครอบครัวก็ว่าได้ โดยตัวละคร “คุณป้า” นั้นเปรียบเสมือนผู้ที่ฟื้นคืนชีวิตให้ทุกคน เช่นตัวละคร “นิโกะ” เมื่อได้มาพบกับคุณป้าและ “ฉัน” แล้ว ก็ได้พบหนทางใหม่ในการบำบัดตนเอง ส่วนตัวละครที่มีความเปลี่ยนแปลงมากที่สุดก็คือ “โอะฮะระ” ซึ่งเดิมทีเป็นนักวัตถุนิยม พบเห็นอะไรก็มองในเชิงการค้าเท่านั้น ก็เปลี่ยนเป็นคนที่มีความรักและความเห็นอกเห็นใจให้แก่ผู้อื่น

นวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ นั้นมักจะกล่าวถึงการที่ใครสักคนหายไปจากชีวิตประจำวัน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ “ความตาย” นั่นเอง ซึ่งความตายนั้นเปรียบเสมือนโลกที่ถูกปิดอยู่ นวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* จึงเป็นการวาดภาพการเปิดโลกของ “ความตาย” ที่ทำให้สิ่งมีชีวิตเติบโตและอบอุ่น

ยะมะดะ นะท์ซุกิ (山田夏樹) กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างดอกเตอร์ที่มีความทรงจำ 80 นาที กับ “ฉัน” ซึ่งเป็นแม่บ้าน และรูท ถูกเล่าจากความทรงจำของ "ฉัน" จุดยืนของดอกเตอร์

เกี่ยวกับคณิตศาสตร์คือ ความสวยงามของคณิตศาสตร์คือ จุดประสงค์ในการศึกษาไม่ใช่เพื่อเอาไปใช้ประโยชน์อะไร เป็นเพียงการแสดงความจริงอันเที่ยงแท้เพียงเท่านั้น เมื่อ “ฉัน” ได้รับอิทธิพลจากดอกเตอร์ “ฉัน” จึงเปรียบเสมือนตัวเชื่อมคณิตศาสตร์กับการนำไปใช้ในชีวิตจริง โดย "ฉัน" จะให้ความสนใจสมการต่างๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ดอกเตอร์สนใจคณิตศาสตร์บริสุทธิ์ ในขณะที่ “ฉัน” สนใจวิทยาศาสตร์ประยุกต์

มีเพียง “ฉัน” และรูทที่เข้าใจดอกเตอร์ผ่านคณิตศาสตร์ รู้ว่าความรักของดอกเตอร์ที่มีต่อคณิตศาสตร์เป็นสิ่งพิเศษ และเป็น “เพื่อนสนิท” ของดอกเตอร์ นอกจากนี้ ดอกเตอร์ยังเป็น "ผู้พิทักษ์" ที่คอยเป็นห่วงและปกป้องรูทจากอันตรายอีกด้วย

ครั้งหนึ่งในช่วงที่ถูกหญิงม่ายเลิกจ้าง "ฉัน" ยืนใจลอยสงสัยว่าดอกเตอร์กำลังคุยเรื่องความลับของคณิตศาสตร์กับใครอยู่หรือเปล่า และเมื่อถูกหญิงม่ายเรียกไปต่อว่า “ฉัน” ก็บรรยายถึงแม่บ้านที่ถูกจ้างมาทำงานแทนตนเอง และรู้สึกว่ามีคนอื่นแทรกเข้ามาในสถานที่แห่งความทรงจำ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเนื้อเรื่องจะพบว่า “ฉัน” ไม่เรียกหญิงม่ายว่าพี่สะใภ้ของดอกเตอร์เลย แต่จะเรียกว่า “หญิงม่าย” เสมอ

"ฉัน" เข้าใจคณิตศาสตร์ผ่านทางเครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่างๆ ดังนั้นการที่ "ฉัน" เล่าว่าตัวเลขหรือคำศัพท์ต่างๆ เมื่อเกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์แล้วดูโรแมนติคนั้น จึงหมายความว่า "ฉัน" เริ่มมองเห็นสิ่งต่างๆ เป็นสัญลักษณ์ เหมือนที่นวนิยายเยอรมันเรื่องหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “มองโลกให้เป็นคณิตศาสตร์แล้วจับมันมาคำนวณ” จะเห็นได้ว่า เนื้อเรื่องที่เล่าผ่านมุมมองของ “ฉัน” ถูกเปลี่ยนเป็นสัญลักษณ์ เพื่อใช้เป็นวิธีในการสื่อสารกับดอกเตอร์ สัญลักษณ์ต่างๆ ค่อยๆ ถูกนำมาใช้แทนที่คำศัพท์ ซึ่งการใช้สัญลักษณ์ในลักษณะนี้ สามารถพบได้ในผลงานเรื่องอื่นๆ ของโอะงะวะ โยโกะ เช่นเรื่อง *โยะฮะกุ โนะ อะอิ 『余白の愛』* ที่มีการใช้คำว่า “นิ้ว” มาแทน “เขา” ใช้คำว่า “หู” มาแทน “ฉัน” และใช้คำว่า “ทั้งหมด” หรือคำว่า “ส่วนลึก” มาใช้แทนคำว่า “คลุมเครือ” เป็นต้น

จากวิธีการแต่งนวนิยายที่ได้กล่าวข้างต้น เมื่อพิจารณาถึงฉากที่ "ฉัน" ลูบหลังดอกเตอร์เพื่อปลอบใจ หรือการที่รูทโตขึ้นเป็นอาจารย์สอนคณิตศาสตร์เหมือนดอกเตอร์ จึงอาจกล่าวได้ว่านวนิยายเรื่องนี้มีลักษณะเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับครอบครัว และในฉากสุดท้ายที่บรรยายถึงบัตร

ภาพเบสบอลที่ห้อยคอดอกเตอร์ ซึ่งเป็นรูปเอะนะท์ซุ (江夏)[4] ใส่เสื้อที่มีเลข 28 ซึ่งเป็นเลขสัมบูรณ์ ก็แสดงให้เห็นถึงการมีตัวตนโดยสมบูรณ์ของดอกเตอร์ แม้ความทรงจำ 80 นาทีที่เป็นเหมือนวีดีโอเทปของดอกเตอร์จะใช้การไม่ได้ แต่ความสัมพันธ์ก็ยังคงดำเนินต่อไปราวกับไม่มีอะไรปลี่ยนแปลง เป็นวิธีการเล่าที่หลอกให้คิดว่าดอกเตอร์เป็นอิสระเหมือนกับเอะนะท์ซุในบัตรภาพใบนั้น

จากการดำเนินเรื่องแสดงว่า คณิตศาสตร์เปลี่ยนโลกให้เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้ปัจจุบันทุกอย่างจะกลายเป็นดิจิตอลไปหมด แต่ก็ยังคงมีภาพในสมัยเก่าๆ จากความทรงจำของ "ฉัน" อยู่ แก่นของนวนิยายเรื่องนี้คือการใช้ตัวเลขแทนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความทรงจำของดอกเตอร์ที่ถูกเปรียบเป็นวีดิทัศน์ ซึ่งเป็นการชี้ว่าเครื่องใช้ไฟฟ้าได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันตั้งแต่ปี 1990 เป็นต้นมา การที่คนอยู่ร่วมกับเครื่องจักร ซึ่งไม่ต่างอะไรกับหุ่นยนต์ที่ต้องใช้รหัสผ่านในการระบุตัวตน ได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับการกระทำของดอกเตอร์ที่ถามเบอร์โทรศัพท์ของ "ฉัน" เมื่อพบกันในตอนเช้า

เมื่อพิจารณานวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ เรื่อง *นินฌิน คะเร็นดา* ที่เคยได้รับรางวัล ก็จะพบว่าเนื้อเรื่องไม่ได้เน้นในเรื่องของเพศแม่ แต่เน้นไปที่เรื่องพันธุกรรม ส่วนเรื่อง *คัมเปะกินะ เบียวฌิท์ซุ『完璧な病室』* ก็มุ่งเน้นไปที่เรื่องสารอนินทรีย์ มิใช่การเจ็บป่วย จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้เขียนให้ความสนใจไปที่เรื่องของเทคโนโลยีมากกว่า นวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ มักจะพูดถึงสิ่งที่ไม่สมบูรณ์หรือหายไป ดังเช่นในเรื่อง *โดะมิโทะรี『ドミトリイ』* ที่ผู้ดูแลหอพักหายตัวไป หรือเรื่อง *ฌูงาทะอิมุ『シュガータイム』* ที่ตัวละครไม่สมประกอบ และมีน้องชายที่ไม่สูงขึ้น หรือเรื่อง *คุซุริยุบิ โนะ เฮียวฮง『薬指の標本』* ที่ตัวละคร “ฉัน” นำนิ้วที่ขาดมาใส่โหลดอง

แต่สิ่งสำคัญที่ในที่นี้ก็คือ ความเป็นหุ่นยนต์ในนวนิยาย ที่สิ่งต่างๆ ถูกแทนด้วยตัวเลขและสัญลักษณ์ การเปรียบเทียบเหตุการณ์ที่รูทเกิดเป็นจำนวนเฉพาะ ซึ่งเป็นตัวเลขที่ดอกเตอร์รักมาก

---

[4] เอะนะท์ซุ ยุทะกะ (江夏豊) เป็นนักกีฬาเบสบอลชื่อดังของญี่ปุ่น เกิดเมื่อปีค.ศ. 1948 เป็นผู้เล่นหลักของทีมฮันชิน ไทเกอร์ส ในช่วงปี 1967-1675 และเคยทำสถิติโลกขว้างลูกสไตรค์ได้ 401 ครั้งในปีค.ศ. 1968

ที่สุด จึงเห็นได้ว่า ไม่ใช่แค่เรื่องของครอบครัวเท่านั้น แต่สิ่งอื่นๆ ในนวนิยายเรื่องนี้ก็มีตัวตนอยู่ในลักษณะของหุ่นยนต์ด้วย[5]

คุระตะ โยโกะ (倉田容子) ได้กล่าวไว้ว่า ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ถึงต้นศตวรรษที่ 21 ภาพลักษณ์ของหญิงชราในประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในวรรณกรรมนั้นเปลี่ยนไป เธอจึงประสงค์จะหยิบยกผลงานที่เกียวกับหัวข้อ “เพศ” และ “ความสูงวัย” มาศึกษา

เมื่อพิจารณาภาพลักษณ์ของหญิงชราในอดีต เช่นเรื่องสั้น *ราโชมง* 『*羅生門*』 ของอะคุตะงะวะ ริวโนะซุเกะ[6] พบว่าหญิงชราในเรื่องมีความเกี่ยวโยงกับซากศพ มีความหมายในแง่ลบ เหมือนกับนกแร้ง นกกา หรือคางคก และยังให้ความหมายที่ตรงข้ามกับชายหนุ่มอีกด้วย แต่ในผลงานของนักเขียนหญิงในช่วยศตวรรษที่ 20 ไปจนถึงศตวรรษที่ 21 กลับไม่เป็นเช่นนั้น

ในช่วงปลายยุค 80 เป็นต้นมา มีผลงานใหม่ๆ ของนักเขียนหญิงที่นำเสนอเรื่องของหญิงชรา ได้แก่เรื่อง *นิชิรินโนะท์ซุบะสะ* 『*日輪の翼*』 *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* และ *นิฌิ โนะ มะโจะ กะ ฌินดะ* 『*西の魔女が死んだ*』 ทั้ง 3 เรื่องมีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุหญิง และกล่าวถึงบทบาทในบ้าน การโยกย้ายถิ่นฐาน รวมทั้งกล่าวถึงหนุ่มสาวหรือผู้เยาว์ที่ยังอยู่ใต้การปกครองของผู้สูงอายุหญิงเหล่านั้นด้วย

---

[5] 山田夏樹、編集される記憶と「家族の物語」--小川洋子「博士の愛した数式」におけるサイボーグ的表象、昭和文学研究 / 昭和文学会編集委員会編、2007 年 9 月

[6] อะคุตะงะวะ ริวโนะซุเกะ (芥川 龍之介) เป็นนักเขียนผู้ทรงอิทธิพลของญี่ปุ่น มีชีวิตอยู่ในช่วงปีค.ศ. 1892-1927 ผลงานที่มีชื่อเสียงชิ้นแรกคือเรื่องสั้น *ราโชมง* ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่เขายังเป็นนักศึกษา ภายหลังมีการมอบรางวัลทางด้านวรรณกรรม และได้มีการตั้งชื่อรางวัลนั้นว่ารางวังอะคุตะงะวะ เพื่อเป็นการให้เกียรติแก่เขา

บทที่ 2
ภูมิหลังของผู้สูงอายุ

เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงภูมิหลังของตัวละครผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ซึ่งได้หล่อหลอมให้ตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายแต่ละเรื่องมีบุคลิกดังเช่นที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่อง เพื่อให้เห็นจุดร่วมและความคล้ายคลึงของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายแต่ละเรื่อง และได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบในการสร้างบุคลิกของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ

ผู้วิจัยได้แบ่งภูมิหลังของตัวละครผู้สูงอายุออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ภูมิหลังด้านครอบครัว การใช้ชีวิตประจำวัน ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญ และสิ่งที่สูญเสียไปในอดีต โดยจะกล่าวถึงภูมิหลังทีละด้านก่อนจะสรุปในหัวข้อนั้นๆ เพื่อให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบตัวละครผู้สูงอายุในแต่ละเรื่องว่ามีความคล้ายคลึงกันเช่นไร

2.1 ภูมิหลังด้านครอบครัว

ผู้วิจัยต้องการนำเสนอประเด็นด้านภูมิหลังทางด้านครอบครัวผู้สูงอายุ เพื่อชี้ให้เห็นถึงจุดร่วมของผู้สูงอายุทั้ง 5 คนที่ใช้ชีวิตอยู่โดยปราศจากคู่สมรสและไม่มีลูก แต่ก็มีความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ กับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ เนื้อหาในหัวข้อนี้อธิบายว่าตัวละครผู้สูงอายุเป็นใคร มาจากไหน สถานภาพสมรสเป็นอย่างไร รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับตัวละครผู้เล่าเรื่องอย่างไร

2.1.1 ภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ*

ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* เป็นบุคคลที่ตัวละคร “ฉัน” เรียกว่าคุณตา แต่ไม่ทราบอายุแน่ชัด แม้ว่าเนื้อเรื่องจะไม่ได้เริ่มต้นจากการพบกันระหว่างผู้เล่าเรื่อง และจบลงที่การเสียชีวิตของตัวละครผู้สูงอายุดังเช่นนวนิยายเรื่องอื่นที่มีผู้สูงอายุเป็นตัวละครหลัก แต่ตัวละครคุณตาก็มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือตัวละครอื่นในเรื่อง รวมทั้งการเสียชีวิตของตัวละครคุณตา ก็ทำให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตตัวละครอื่นอย่างชัดเจน

คุณตาทำงานให้ครอบครัวของ “ฉัน” นับตั้งแต่ “ฉัน” เกิด ภรรยาของคุณตาเคยเป็นแม่บ้านดูแลครอบครัวของ “ฉัน” ส่วนคุณตาเป็นช่างผู้เชี่ยวชาญและมีความสามารถ นอกจากช่วยทำงานให้ครอบครัวของ “ฉัน” สมัยที่พ่อและแม่ยังมีชีวิตอยู่แล้ว คุณตายังเคยทำงานเป็นช่างเครื่องบนเรือข้ามฟากอีกด้วยอย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่เรือข้ามฟากหายไปจากความทรงจำของผู้คนบนเกาะ คุณตาก็เปลี่ยนมารับงานช่างทั่วไปแทน แม้ว่าจะยังคงอาศัยอยู่ตัวคนเดียวในเรือลำเดิม คุณตาไม่มีญาติพี่น้องหรือลูกหลาน บุคคลที่คุณตาสนิทสนมรักใคร่ก็มีเพียง “ฉัน” ซึ่งคุณตาดูแลมาตั้งแต่เด็กเท่านั้น

> ばあやさんのご主人は昔、フェリーの整備士だった。
> フェリーが消滅してからは、港の倉庫番として働いたが、今は引退して一人でこの船の中に住んでいる。
> สามีของคุณยายแม่บ้านนั้น สมัยก่อนเคยเป็นช่างเครื่องบนเรือข้ามฟาก ตั้งแต่เรือข้ามฟากหายไปจากความทรงจำ คุณตาก็ทำงานเป็นคนเฝ้าโกดังแทน ทว่าตอนนี้เกษียณแล้ว และใช้ชีวิตอยู่บนเรือข้ามฟากเพียงคนเดียว [1]

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า คุณตาเคยแต่งงานมาก่อนแต่ก็ไม่มีลูก และไม่มีญาติพี่น้องเลย หลังจากภรรยาเสียชีวิตไปจึงต้องอาศัยอยู่คนเดียว

อย่างไรก็ตาม คุณตาก็ยังมีบุคคลที่สนิทสนมรักใครกันอยู่ ซึ่งก็คือ “ฉัน”ที่คุณตารู้จักตั้งแต่ยังเป็นเด็กตัวเล็กๆ หลังจากที่สมาชิกคนอื่นในครอบครัวเสียชีวิตไปหมดแล้ว คุณตาก็เป็นบุคคลใกล้ชิดเพียงคนเดียวของฉันด้วยเหตุนี้ ไม่ว่า "ฉัน" จะทำอะไรจึงนึกถึงคุณตาอยู่เสมอทุกครั้งที่แต่งหนังสือเล่มใหม่เสร็จ "ฉัน"ก็จะมอบหนังสือเล่มใหม่นั้นให้เป็นของขวัญแก่คุณตา เมื่ออากาศเริ่มเย็นลง "ฉัน" ก็ใช้เวลาว่างถักเสื้อกันหนาวเตรียมไว้ให้คุณตาแต่แม้จะสนิทกันอย่างไร คุณตาก็ยังรู้สึกเคารพและเทิดทูน “ฉัน” อยู่เสมอ ซึ่งเห็นได้จากการปฏิบัติตัวของคุณตาต่อ “ฉัน”

---

[1] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 26.

おじいさんはわたしから何かプレゼントされる時のいつもの癖で、神棚へ供えるように両手で挙げ持った。
คุณตายกมือทั้งสองขึ้นรับของขวัญจากฉันเหมือนที่ทำเป็นประจำราวกับว่ากำลังถวายของแด่เทพเจ้า [2]

“ฉัน” มีอาชีพเป็นนักเขียน จึงมีเวลาว่างพอจะไปมาหาสู่คุณตาได้บ่อยๆ ในตอนเย็น “ฉัน” มักจะออกไปเดินเล่นและแวะเยี่ยมคุณตาด้วย บางครั้ง “ฉัน”ก็จะทำขนมไปฝากคุณตาและนั่งรับประทานด้วยกัน ระหว่างนั้นก็พูดคุยถึงเรื่องราวในอดีตหัวข้อเดิมๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ด้วยเหตุนี้แม้ว่าไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกันทางสายเลือด แต่ทั้งสองคนก็ใกล้ชิดเหมือนเป็นคนในครอบครัว เพราะมีความทรงจำต่างๆ ร่วมกันมากมายด้วยเหตุนี้ คุณตาจึงใส่ใจเรื่องใดก็ตามที่เกี่ยวกับ “ฉัน” เป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้จากเวลาที่ “ฉัน” ตีพิมพ์หนังสือเล่มใหม่ คุณตาก็จะคอยไปดูให้ว่าหนังสือของ “ฉัน” มีอยู่ในห้องสมุดหรือยัง

「私のようなものには、図書館は用がございません。お嬢さまのご本が出ました時、ちゃんと図書館にも置いてあるかどうか、偵察にいくくらいのことでございます」
“สำหรับคนอย่างผมแล้ว ไม่มีธุระกับห้องสมุดหรอกครับเวลาที่หนังสือของคุณหนูตีพิมพ์ผมก็แค่ไปคอยดูว่าห้องสมุดมีหนังสือของคุณหนูเรียบร้อยแล้วหรือยังเท่านั้นเอง”[3]

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคุณตาเคารพและใส่ใจเรื่องของ “ฉัน” มาก จึงอาจสรุปได้ว่า คุณตาเป็นหม้าย ไม่มีลูกหรือญาติพี่น้องเลย แต่ก็มีบุคคลที่สนิทสนมประหนึ่งเป็น

[2] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 208.

[3] Ibid., p. 72.

ครอบครัวเดียวกันคือ “ฉัน” ซึ่งแม้จะไม่ได้อาศัยอยู่บ้านหลังเดียวกัน แต่ก็ไปมาหาสู่กันอยู่เป็นประจำ

นอกจาก “ฉัน” ซึ่งสนิทสนมกับคุณตามาตั้งแต่สมัยเด็กแล้ว ตัวละครอีกตัวหนึ่งที่มีบทบาทมากในเนื้อเรื่องก็คือคุณ R ซึ่งคุณตาได้มีส่วนช่วยเหลือ “ฉัน” ในการให้ที่หลบซ่อนแก่คุณ R ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าจะทั้งสองจะไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่คุณตาก็เต็มใจให้ความช่วยเหลือคุณ R ในทุกๆ เรื่องเป็นอย่างดี ซึ่งความช่วยเหลือที่คุณตาให้แก่คุณ R นี้ จะได้กล่าวถึงภายหลังในหัวข้ออิทธิพลของผู้สูงอายุ

2.1.2 ภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส*

ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง*โฮเต็ลไอริส* เป็นนักแปลอายุประมาณ 60 ปี เนื้อเรื่องเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ “ฉัน” ได้พบกับนักแปลที่โรงแรมที่แม่ของ “ฉัน” ดำเนินกิจการอยู่ ความสัมพันธ์ในฐานะคนรักระหว่าง “ฉัน” และนักแปลพัฒนาขึ้นอย่างลับๆ โดยไม่มีใครรู้ และดำเนินไปจนกระทั่งนักแปลเสียชีวิตในตอนจบของเรื่อง

นักแปลเคยแต่งงานเมื่ออายุ 35 ปี แต่เพียง 3 ปีหลังจากนั้น ภรรยาของนักแปลก็ประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต ทั้งสองคนไม่มีลูกด้วยกัน นักแปลซึ่งเหลือตัวคนเดียวจึงย้ายมาอยู่ที่เกาะ F และใช้ชีวิตจมอยู่กับความเศร้า ไม่ได้คบหากับใครหลังจากที่ภรรยาเสียชีวิตไป

> 「三十五歳の時、一度結婚しましたが、三年で死に別れました。そのあと島へ越してきたんです」
> “ผมเคยแต่งงานครั้งหนึ่งเมื่ออายุ 35 ปี แต่ว่าแต่งงานได้แค่ 3 ปี ก็ตายจากกันไป หลังจากนั้นก็ย้ายมาอยู่ที่เกาะนั่นครับ” [4]

[4] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 208.

การเสียชีวิตของภรรยาเรียกได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนครั้งใหญ่ในชีวิตของนักแปล จากคำบอกเล่าของหลานชายซึ่งเป็นลูกของน้องสาวภรรยาในวันที่เกิดอุบัติเหตุนั้น นักแปลกำลังจะเดินทางไปเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่เมืองมอสโกว์ ประเทศรัสเซีย นักแปลและภรรยารวมทั้งครอบครัวของภรรยากำลังยืนอยู่ด้วยกันที่ชานชาลาเพื่อรอรถไฟ ภรรยากำลังอุ้มหลานชายซึ่งยังแบเบาะโดยที่ไม่รู้ตัวว่าผ้าพันคอของตนถูกหนีบอยู่กับประตูรถไฟอีกขบวนหนึ่งที่กำลังจะออกจากชานชาลา กว่าทุกคนจะรู้ตัวรถไฟก็ลากภรรยาของนักแปลไปตามชานชาลาแล้ว ในตอนนั้น นักแปลร้องตะโกนให้ภรรยาโยนหลานที่อุ้มอยู่ไปเพื่อจะได้แกะผ้าพันคอ แต่จนแล้วจนรอด ภรรยาก็ไม่ยอมปล่อยมือ ร่างของภรรยาถูกลากไปจนหัวฟาดเข้ากับเสาต้นหนึ่งจนเสียชีวิต กว่ารถไฟจะหยุดก็สายไปเสียแล้ว

การที่นักแปลร้องตะโกนบอกให้ภรรยาปล่อยหลานชายที่อุ้มอยู่เพื่อแกะผ้าพันคอออก ทำให้น้องสาวของภรรยาเสียความรู้สึก นับแต่นั้นทั้งสองก็ค่อยๆ ห่างเหินกันไป ฝ่ายนักแปลเมื่อไม่มีภรรยาแล้วก็ไม่เหลือใครอีก เขาจึงย้ายมาอยู่คนเดียวบนเกาะ Fรวมทั้งเก็บรักษาผ้าพันคอเปื้อนเลือดของภรรยาเอาไว้ในกล่องเป็นอย่างดีนอกจากหลานชายซึ่งเป็นลูกของน้องสาวภรรยาที่นานๆ จะแวะเวียนมาเยี่ยมสักครั้ง นักแปลไม่ได้คบหากับใครอีกเลยเป็นเวลายี่สิบกว่าปี จนกระทั่งได้มาพบกับ “ฉัน”

หลังจากที่นักแปลจับได้ว่า “ฉัน” แอบสะกดรอยตาม ก็เข้าไปพูดคุยด้วยและเริ่มเขียนจดหมายส่งให้ “ฉัน” ทุกสัปดาห์ และให้ “ฉัน” ออกมาพบทุกบ่ายวันอาทิตย์ จนกระทั่งวันหนึ่ง นักแปลอาละวาดใส่บริกรที่ร้านอาหาร ทำให้ “ฉัน” ร้องไห้อย่างหนัก หลังจากที่นักแปลปลอบ “ฉัน” แล้วจึงพาไปที่กระท่อมบนเกาะ F

เมื่ออยู่กันตามลำพัง นักแปลก็เล่าเรื่องแมรี นางเอกในนวนิยายที่นักแปลชื่นชอบให้ “ฉัน” ฟัง จากนั้นก็เข้ามาจูบ “ฉัน” ถอดเสื้อผ้าของ “ฉัน” ออกและเริ่มใช้ความรุนแรง จากนั้นจึงสำเร็จความใคร่ให้ “ฉัน” ด้วยการใช้มือแม้ว่าการกระทำของนักแปลเมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศจะรุนแรงและผิดปกติ แต่ “ฉัน” กลับชอบการถูกทรมานเช่นนั้น จึงโกหกแม่ต่างๆ นานาเพื่อไปพบนักแปลที่กระท่อมบนเกาะ F เป็นประจำ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นักแปลเป็นผู้ชายที่รักภรรยามาก การที่นักแปลยังเก็บผ้าพันคอเปื้อนเลือดไว้ และใช้ชีวิตห่างไกลผู้คน แสดงให้เห็นว่านักแปลไม่สามารถทำใจต่อการจากไปของภรรยาได้แม้เวลาจะผ่านไปนานแล้ว ยิ่งนานวันเข้าก็ยิ่งรู้สึกอ้างว้างและกลายเป็นคนฉุนเฉียวง่ายเพราะต้องการความรักจากใครสักคน แต่รอบตัวกลับไม่มีใครเลย และเมื่อได้พบกับ “ฉัน” ที่อายุยังน้อยและไม่นึกรังเกียจตน จึงต้องการให้ “ฉัน” เป็นผู้ถมที่ว่างในใจ

2.1.3 ภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน*

ตามคำบอกเล่าของ “ผม” ซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง หญิงชราซึ่งเป็นผู้สูงอายุในเรื่องเป็นคนร่างเล็กทั้งตัวมีแต่รอยเหี่ยวย่นและเต็มไปด้วยความทรุดโทรม “ผม” เปรียบเทียบสภาพของหญิงชราว่าดูเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเก้าอี้ที่กำลังนั่งอยู่ “ผม” จึงเดาว่าหญิงชราน่าจะมีอายุเกือบร้อยปี เนื้อเรื่องเริ่มต้นตั้งแต่วันแรกที่ “ผม” เดินทางมาที่หมู่บ้านเพื่อมาพบกับหญิงชรา และจบลงเมื่อหญิงชราหมดหน้าที่ของตน และมอบหมายให้ “ผม” รับช่วงหาของสะสมมาไว้ที่พิพิธภัณฑ์ ก่อนจะสิ้นใจอย่างสงบในเช้าวันรุ่งขึ้น

ตามเนื้อเรื่องไม่ปรากฏว่าหญิงชราเคยแต่งงานหรือมีลูกหรือไม่ ทราบแต่เพียงว่าหญิงชรามีลูกบุญธรรมที่อาศัยอยู่ด้วยกันหนึ่งคน โดย “ผม” ได้บรรยายเอาไว้ว่า “หญิงชรา” กับ“หญิงสาว” ซึ่งเป็นลูกบุญธรรมของหญิงชรานั้นอายุห่างกันมากจนไม่มีทางเป็นแม่ลูกกันจริงๆ ได้

หญิงสาวมีหน้าที่คอยดูแลหญิงชรา รวมทั้งเป็นผู้ช่วยของ “ผม” ตามคำสั่งของหญิงชราอีกด้วย จากจุดนี้จะเห็นได้ว่า แม้ว่าความสัมพันธ์ของทั้งสองจะใกล้ชิดกัน แต่ก็ยังมีช่องว่างที่ชัดเจน เนื่องจากสถานภาพของหญิงชราสูงกว่าหญิงสาวเพราะหญิงชราเป็นถึงเจ้าของบ้านในขณะที่หญิงสาวเป็นเพียงเด็กที่รับมาเลี้ยงเท่านั้น หญิงชราเป็นคนที่ค่อนข้างถือตัว พูดจาตรงไปตรงมาและเย็นชา ส่วนหญิงสาวก็ให้ความเคารพและเกรงใจหญิงชราเพราะเป็นผู้มีพระคุณ ถึงแม้ว่าหญิงสาวจะเรียกหญิงชราว่า “คุณแม่”แต่ก็มิได้สนิทสนมรักใคร่กันเหมือนแม่ลูกจริงๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าหญิงชราดำรงชีวิตอยู่ในฐานะผู้เป็นใหญ่ในบ้านมากกว่าเป็นสมาชิกหนึ่งในครอบครัว

ฉากหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า หญิงชราไม่ได้ให้ความสำคัญหญิงสาวมากนัก คือเหตุการณ์ระเบิดที่ตลาดในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นวันที่หญิงสาวพา “ผม” ไปซื้อของขวัญรับขวัญลูกของพี่ชายที่กำลังจะเกิด เหตุระเบิดในครั้งนี้ทำให้ “ผม” แก้วหูทะลุเพราะเสียงระเบิดและได้แผลถลอกอีกเล็กน้อย ในขณะที่หญิงสาวบาดเจ็บและหมดสติอยู่ในที่เกิดเหตุ แต่เมื่อหญิงชราทราบข่าวและมาเยี่ยมที่โรงพยาบาล กลับสนใจอยากรู้อาการของ “ผม” มากกว่าหญิงสาวที่อาศัยอยู่ด้วยกันมานาน

「お前はどこを怪我したにじゃ」
まず老婆は僕に向かって尋ねた。
「鼓膜を痛めた以外は、ほんのかすり傷です」
「ほお、耳か。ちょっと見せてみなさい」
（略）
「鼓膜が自然にふさがるそうです」
老婆は「うん」と言ったきり感想は何も述べず、耳たぶから手を離した。それから少女に枕元に腰掛けた。

“เจ้าน่ะได้แผลมารึเปล่า”

หญิงชราหันมาถามผมก่อน

“นอกจากแก้วหูทะลุแล้ว ก็มีแค่แผลถลอกนิดหน่อยครับ”

“โฮ่ หูเหรอ ไหนมาให้ดูหน่อย”

(ย่อ)

“เห็นว่าแก้วหูจะสมานกันได้เองครับ”

หญิงชราเพียงแค่ตอบ “อือ” โดยไม่แสดงทีท่าใดๆ และละมือจากหูของผม จากนั้นจึงนั่งลงที่ข้างหมอนของหญิงสาว[5]

[5] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、pp. 115-116.

ผู้วิจัยเห็นว่าการที่หญิงชราเป็นห่วง “ผม” มากกว่า ทั้งที่อาการบาดเจ็บของ “ผม” ไม่ได้หนักหนาอะไร เป็นเพราะ “ผม”คือคนที่จะมารับช่วงต่องานของหญิงชรา เป็นผู้ที่จะทำให้หญิงชราบรรลุจุดประสงค์ที่จะสร้างพิพิธภัณฑ์ได้ ในขณะที่หญิงสาวนั้นเป็นเพียงผู้ช่วย หาใช่เลือดเนื้อเชื้อไขของตน การที่หญิงสาวบาดเจ็บจึงไม่ได้มีผลกระทบอะไรนัก จึงอาจกล่าวได้ว่าหญิงชรามิได้เห็น “หญิงสาว” เป็นครอบครัวของตน หากแต่เป็นเพียงผู้อาศัยในบ้านเท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หญิงชราไม่มีลูกหลานหรือครอบครัว มีแต่เพียงหญิงสาว คนสวน และแม่บ้าน คอยช่วยดูแลชีวิตประจำวันและเป็นธุระในเรื่องต่างๆ ให้เท่านั้น

2.1.4 ภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ*

ตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่องนี้ เป็นคุณป้าชาวรัสเซียอายุ 71 ปี จากชื่อเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* ซึ่งแปลตามตัวอักษรได้ว่า “การคืนชีวิตของท่านหญิง A” ก็แสดงให้เห็นชัดเจนว่านวนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องของคุณป้ายูริ หรือที่ใครๆ พากันเข้าใจว่าเป็น “เจ้าหญิง Anastasia” ในราชวงศ์โรมานอฟแห่งรัสเซีย[6] เนื้อเรื่องอยู่ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ “ฉัน”ย้ายเข้าไปอยู่กับคุณป้าไปจนกระทั่งคุณป้าเสียชีวิต

คุณป้ายูริเป็นชาวรัสเซีย แต่ต้องอพยพมาอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นเพื่อลี้ภัยในช่วงการปฏิวัติรัสเซีย คุณป้าได้พบกับคุณลุงที่ร้านอาหารซึ่งคุณป้าทำงานอยู่ ทั้งสองแต่งงานกันเมื่ออายุมากแล้ว สถานะของทั้งคู่ต่างกันมากทั้งด้านอายุและฐานะ โดยคุณป้าอายุมากกว่าคุณลุงถึง 14 ปี ทางด้านหน้าที่การงานนั้น คุณป้าก็เป็นเพียงบริกรในร้านอาหาร ในขณะที่คุณลุงประสบความสำเร็จจากการทำธุรกิจจนร่ำรวย ด้วยเหตุนี้ ญาติของคุณลุงมองว่าคุณป้ายูริหวังในทรัพย์สมบัติของคุณลุง หลังจากที่ทั้งสองแต่งงานกัน จึงไม่มีญาติๆ คนใดอยากมาสุงสิงกับคุณป้ายูริเลย

---

[6] ราชวงศ์โรมานอฟ (Romanov Dynasty) เป็นราชวงศ์สุดท้ายของรัสเซีย ก่อนการปฏิวัติในปีค.ศ. 1917 ซึ่งทำให้การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของพระเจ้าซาร์ นิโคลัส ที่ 2 แห่งรัสเซีย (Tsar Nicholas II) สิ้นสุดลง และนำไปสู่การก่อตั้งสหภาพโซเวียต

เมื่อพ่อของ “ฉัน” เสียชีวิตลงในเวลาไล่เลี่ยกับคุณลุง แม่ของ ”ฉัน”ซึ่งเป็นแม่บ้านมาตลอดก็ไม่มีทุนทรัพย์มากพอจะส่งเสียให้ทั้ง ”ฉัน”และน้องชายเรียนหนังสือ ทำให้ “ฉัน”ซึ่งเป็นหลานสาวของคุณลุงย้ายเข้ามาอยู่กับคุณป้ายูริเพื่อช่วยดูแลคุณป้า และให้คุณป้าช่วยส่งเสียให้เรียนหนังสือโดยอาศัยเงินจากมรดกของคุณลุง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ที่ “ฉัน”ย้ายมาอยู่กับคุณป้าก็เพราะความจำเป็น เพราะ “ฉัน” เองก็ไม่เคยคิดว่าวันหนึ่งจะต้องมาใช้ชีวิตอยู่กับคุณป้ายูริ ถ้าพ่อของ ”ฉัน” ไม่ได้เสียชีวิตในช่วงเวลาไล่เลี่ยกับคุณลุง

เนื้อเรื่องเริ่มต้นขึ้นหลังจากการเสียชีวิตของคุณลุง คุณป้ายูริเสียใจมากจนล้มป่วยและต้องเข้าโรงพยาบาล เมื่ออาการของคุณป้าดีขึ้น “ฉัน” ก็ไปรับคุณป้าเพื่อพากลับบ้าน แต่คุณป้าก็ยังคงโศกเศร้าอยู่

「これにお化粧道具をしまって、家へ帰りましょう」
「家ってどこ？」
「伯父さんと一緒に住んでいた家よ」
「彼はもういないわ」
（略）
「一人じゃないから、安心して。私が一緒よ。なんの心配もいらない。さあ、荷物を全部ボストンバッグ詰めなくちゃね。」
早速私は作業に取り掛かった。ユーリ伯母さんはうつむいたきり、いつまでも刺繍の縫い目をいじっていた。
足元に、赤いと金の系くずが散らばっていた。

“เอาเครื่องสำอางใส่นี่มาให้หมด แล้วกลับบ้านกันเถอะค่ะ”

“ที่ว่าบ้านน่ะที่ไหน”

“ก็บ้านที่เคยอยู่กับคุณลุงไงคะ”

“เขาไม่อยู่แล้วนี่”

(ย่อ)

> “อย่าห่วงเลยค่ะ ไม่ได้อยู่คนเดียวสักหน่อย หนูก็อยู่ด้วยนะ ไม่ต้องกังวลอะไรหรอก มาค่ะ เราต้องเก็บของใส่กระเป๋าหิ้วให้หมด”
> ฉันรีบจัดแจงเก็บของอย่างว่องไว คุณป้ายูริเพียงแค่พยักหน้าและถือเข็มเย็บผ้าอย่างเลื่อนลอย ที่เท้ามีกลุ่มด้ายสีแดงและสีทองกลิ้งหล่นอยู่ [7]

จากบทสนทนาข้างต้น จะเห็นได้ว่าคุณป้ายังสะเทือนใจมาก เมื่อไม่มีคุณลุงอยู่ บ้านที่เคยอาศัยอยู่ก็กลับกลายเป็นเพียงสถานที่ที่เคยมีคุณลุงอยู่เท่านั้น ไม่ใช่บ้านในความรู้สึกของคุณป้าอีกต่อไป แม้ว่า “ฉัน” จะบอกคุณป้าว่าตนจะไปอยู่ด้วย แต่คุณป้าก็ดูเหมือนไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนั้นเท่าใดนัก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วงแรกที่ “ฉัน” ย้ายเข้าไป คุณป้าไม่ได้รู้สึกสนิทสนมกับ “ฉัน” ในฐานะคนในครอบครัวเดียวกัน

เมื่อได้พบกับโอะฮะระซึ่งเป็นนักเขียนอิสระ ผู้ตั้งข้อสังเกตว่าคุณป้าอาจจะเป็นเจ้าหญิง Ansatasia ก็เริ่มมีคนจำนวนมากแวะเวียนมาขอเข้าพบคุณป้า โดยมีโอะฮะระเป็นผู้ดูแลราวกับเป็นผู้จัดการส่วนตัว ซึ่งคุณป้าก็ชอบที่โอะฮะระใส่ใจตนเอง ดังจะเห็นได้จากปฏิกิริยาของคุณป้าเมื่อโอะฮะระเริ่มซักประวัติสมัยเด็กของคุณป้า ดังนี้

> これほどお喋りな伯母さんを見るのは初めてだった。
> 両親や少女時代の話も新鮮だった。
> เป็นครั้งแรกที่ฉันเห็นคุณป้าช่างคุยขนาดนี้ เรื่องของพ่อแม่หรือเรื่องสมัยวัยรุ่นก็ดูมีชีวิตชีวา[8]

---

[7] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002年、 p.7.

[8] Ibid., p. 51.

ช่วงที่คุณลุงเสียชีวิตเป็นช่วงต้นฤดูใบไม้ผลิที่หิมะเพิ่งละลาย และวันที่โอะฮะระเข้าไปพบคุณป้านั้นยังไม่ทันเข้าหน้าร้อน หมายความว่าโอฮะระเข้าพบคุณป้าในเวลาไม่กี่เดือนหลังจากคุณลุงเสียชีวิต ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การที่คุณป้าซึ่งยังทำใจเรื่องคุณลุงไม่ได้กลับช่างคุยกับคนแปลกหน้าแสดงให้เห็นว่าคุณป้าดีใจที่โอะฮะระให้ความสนใจเรื่องชีวิตส่วนตัว ที่แม้แต่ “ฉัน” ซึ่งอยู่ด้วยกันทุกวันก็ไม่เคยถามมาก่อนเมื่อ “ฉัน” แสดงความเป็นห่วงที่โอะฮะระเริ่มเข้ามาใกล้ชิดคุณป้ายูริและพาคนแปลกหน้าเข้าพบมากมาย คุณป้าก็แสดงความคิดเห็นดังนี้

> 「私がどんな人物であるかに興味を抱く人が、この世の中に一人でもいるなんて、素敵なことだと思わない？まるで、恋をしているみたいに素敵じゃありませんか」
> “การที่มีใครสักคนบนโลกใบนี้แม้สักคนมาสนใจว่าป้าจะเป็นใครมาจากไหน ไม่คิดว่ามันเป็นเรื่องที่สุดยอดเหรอ ไม่สุดยอดราวกับว่ากำลังตกหลุมรักหรอกเหรอ” [9]

อย่างไรก็ตาม เมื่อคุณป้าก็เริ่มสนิทกับ “ฉัน” และนิโกะ ซึ่งเป็นแฟนหนุ่มของ “ฉัน” ทั้งสามคนใช้ก็เวลาร่วมกันบ่อยๆ และคุณป้าก็เริ่มแสดงให้เห็นว่าต้องการความสนใจจาก “ฉัน” เช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปว่า คุณป้ายูริเป็นตัวละครผู้สูงอายุที่ใช้ชีวิตอยู่ลำพังในต่างแดนและไม่มีญาติพี่น้อง เมื่อสามีเพิ่งตายจากไป ทำให้ต้องใช้ชีวิตอยู่กับหลานสาวของสามีเพราะความจำเป็นคุณป้าจึงรู้สึกโดดเดี่ยว แต่หลังจากที่มีคนมาห้อมล้อมให้ความสนใจ คุณป้าจึงมีชีวิตชีวาขึ้นราวกับกำลังตกหลุมรัก

---

[9]小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、p. 102.

2.1.5 ภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ*

พ่อและแม่ของดอกเตอร์เสียชีวิตตั้งแต่ดอกเตอร์ยังเรียนไม่จบ พี่ชายของดอกเตอร์ซึ่งรับช่วงต่อกิจการโรงงานจึงส่งเสียให้ดอกเตอร์เรียนจนจบปริญญาเอกจากต่างประเทศ และกลับมาทำงานเป็นอาจารย์คณิตศาสตร์ในมหาวิทยาลัย แต่หลังจากนั้นเพียงไม่นานพี่ชายก็เสียชีวิตลง ดอกเตอร์จึงใช้ชีวิตอยู่เพียงสองคนกับพี่สะใภ้ซึ่งก็คือหญิงหม้าย ทั้งสองประสบอุบัติเหตุรถยนต์ขณะดอกเตอร์อายุได้ 45 ปี ทำให้หญิงหม้ายขาหักและพิการจนต้องใช้ไม้เท้าช่วยพยุงเวลาเดิน ส่วนดอกเตอร์เหลือความทรงจำหลังจากอุบัติเหตุเพียง 80 นาที หญิงหม้ายจึงย้ายดอกเตอร์ให้ไปอยู่ที่เรือนเล็กคนเดียว และจ้างแม่บ้านให้มาคอยดูแล

ก่อนจะเริ่มงานแม่บ้าน “ฉัน” ได้ไปพบหญิงหม้ายเพื่อรับทราบเนื้อหาของงาน หลังจากที่อธิบายสิ่งที่ “ฉัน” ต้องทำรวมทั้งอาการป่วยของดอกเตอร์แล้ว หญิงหม้ายก็แจ้งว่าไม่ต้องการให้ “ฉัน” ไปมาระหว่างเรือนใหญ่กับเรือนเล็ก หากมีปัญหาใดๆ ก็ให้จัดการกันเอาเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวหญิงหม้ายพยายามไม่ข้องแวะกับดอกเตอร์นอกจากจะจำเป็นจริงๆ

> 「離れと母屋を行き来はしないで下さい。あなたのお仕事場は、あくまで義弟宅です。北側の道路に面した、離れ専用の玄関がありますから、そちらを使って出入りしていただければ結構かと思います。義弟が起こしたトラブルは離れの中で解決して下さい。よろしいですね。それだけは守っていただきます。」
> “กรุณาอย่าไปมาระหว่างเรือนเล็กกับเรือนใหญ่ ที่ทำงานของเธอคือที่เรือนเล็กเท่านั้น มีประตูทางเข้าเรือนเล็กอยู่ฝั่งถนนทางทิศเหนือ ขอให้เข้าออกทางนั้น ปัญหาที่น้องสามีฉันก่อขึ้นก็ขอให้จัดการแก้ไขกันเอาเอง เข้าใจใช่ไหม ฉันขอแค่นี้แหละ” [10]

[10] 小川洋子、『博士の愛した数式 』、新潮文庫、2003 年、p. 10.

ด้วยเหตุนี้ ดอกเตอร์จึงต้องอาศัยอยู่คนเดียวในเรือนเล็ก มีเพียงแม่บ้านคอยดูแล นอกจากนี้ เนื่องจากดอกเตอร์มีความทรงจำหลังเกิดอุบัติเหตุแค่ 80 นาที จึงไม่สามารถจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนเช้าวันใหม่ในแต่ละวันได้ ดอกเตอร์จึงตื่นขึ้นมาโดยคิดว่าตัวเองยังเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยวัย 45 ปี แล้วจึงค่อยพบกับความเป็นจริงอันน่าเจ็บปวดและทำความรู้จักกับ “ฉัน” ใหม่ทุกเช้า การใช้ชีวิตของดอกเตอร์จึงไม่ต่างอะไรกับการถูกทิ้งให้อยู่กับคนแปลกหน้า นอกจากนี้ หญิงหม้ายซึ่งเป็นบุคคลที่ดอกเตอร์หลงรักมาตั้งแต่ยังหนุ่ม และเป็นคนรู้จักเพียงคนเดียวของดอกเตอร์ที่ยังมีชีวิตอยู่ ก็ไม่เคยมาดูแลดอกเตอร์ในวันที่มีแม่บ้านอยู่เลย

นอกจากจะไม่มีครอบครัวแล้ว การใช้ชีวิตอยู่แต่ภายในโลกของคณิตศาสตร์ก็ทำให้ดอกเตอร์ไม่เคยมีเพื่อนเลย ดังจะเห็นได้จากบทสนทนาระหว่างดอกเตอร์และรูทดังต่อไปนี้

> 「あっ、分かった。その友だちは数字だね。博士は算数の偉い先生だって、ママから聞いたよ」
> 「君は賢いなあ。実に勘がいい。そう、数字より他に、友だちがいなかったんだ。」
> “อ๊ะ รู้แล้ว เพื่อน (ของดอกเตอร์) ที่ว่าก็คือตัวเลขสินะครับ แม่เคยบอกว่าดอกเตอร์เป็นอาจารย์สอนเลขที่เก่งมาก”
> “เธอนี่ฉลาดนะ ไหวพริบดีจริงๆ ใช่แล้วล่ะ นอกจากตัวเลขแล้วลุงไม่มีเพื่อนคนอื่นเลย” [11]

ข้อความที่ได้ยกตัวอย่างมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ดอกเตอร์ใช้ชีวิตอยู่แต่กับคณิตศาสตร์มาแต่ไหนแต่ไร ทำให้ไม่มีใครที่สนิทสนมด้วยเลย หลังจากพี่ชายซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวพันกันทางสายเลือดเพียงคนเดียวเสียชีวิตลง คนที่ดอกเตอร์สนิทสนมด้วยจึงมีแต่พี่สะใภ้เพียงคนเดียว แต่หลังจากที่ทั้งสองคนประสบอุบัติเหตุ พี่สะใภ้ก็ปล่อยให้ดอกเตอร์ต้องอยู่เพียงลำพังในเรือนเล็ก

[11] 小川洋子、『博士の愛した数式 』、新潮文庫、2003 年、p. 48.

และไม่เคยอยู่เคียงข้างในตอนเช้าที่ดอกเตอร์ต้องตื่นขึ้นมาทั้งที่ยังเข้าใจว่า ตนเองเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยวัย 45 ปีแต่แล้วก็ต้องพบว่าตนเองกลายเป็นนักแปลที่ใช้ชีวิตอยู่ตัวคนเดียว สิ่งเดียวที่จะช่วยให้ดอกเตอร์สามารถเผชิญความจริงอันโหดร้ายนี้ได้ก็คือคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นความจริงที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าใด

2.1.6 **สรุปภูมิหลังด้านครอบครัวของผู้สูงอายุ**

ตัวละครผู้สูงอายุทั้ง 5 คนในนวนิยายแต่ละเรื่องนั้น บ้างก็ไม่เคยแต่งงาน บ้างก็เคยแต่งงานแต่คู่สมรสได้ตายจากไปแล้วและตัวละครทั้ง 5 คนนี้ ไม่มีตัวละครใดมีลูกหรือญาติพี่น้องที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดอยู่เลย บ้างก็ใช้ชีวิตอยู่ตัวคนเดียว บ้างก็มีคนในวัยหนุ่มสาวคอยดูแล ดังจะสรุปเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบภูมิหลังทางด้านครอบครัวของตัวละครผู้สูงอายุ

	ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ	โฮเต็ลไอริส	ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน	คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ	ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ
ตัวละคร	คุณตา	นักแปล	หญิงชรา	คุณป้า	ดอกเตอร์
เพศ	ชาย	ชาย	หญิง	หญิง	ชาย
อายุ	ไม่ระบุ	ประมาณ 60 ปี	เกือบร้อยปี	71 ปี	64 ปี
สถานภาพ	หม้าย/ไม่มีลูก	หม้าย/ไม่มีลูก	ไม่ระบุ	หม้าย/ไม่มีลูก	โสด
ผู้ที่เกี่ยวข้องทางสายเลือด	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
การใช้ชีวิต	อยู่คนเดียว	อยู่คนเดียว	มีคนคอยดูแล	มีคนคอยดูแล	มีคนคอยดูแล

เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจำนวนประชากรผู้สูงอายุของญี่ปุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป พบว่า มีผู้สูงอายุที่ใช้ชีวิตอยู่ตัวคนเดียวหรืออยู่กับผู้อื่นที่ไม่ใช่ครอบครัวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงเกือบยี่สิบปีที่ผ่านมา แม้จะยังไม่ใช่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ แต่หากสถานการณ์ยังคงเป็นเช่นนี้ต่อไป ในอนาคตอันใกล้ ผู้สูงอายุที่อยู่อย่างโดดเดี่ยวในลักษณะนี้ก็จะกลายเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประชากรผู้สูงอายุอย่างแน่นอน

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า รูปแบบการใช้ชีวิตของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ ที่มีตัวละครผู้สูงอายุเป็นตัวละครหลัก ที่ไม่มีใครอยู่ร่วมกับบุคคลในครอบครัวเลย เป็นการสะท้อนให้เห็นแนวโน้มวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในสังคมญี่ปุ่นในปัจจุบัน ที่มีแนวโน้มจะอยู่โดยปราศจากลูกหลานมากขึ้นทุกที

2.2 ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวัน

เนื้อหาในส่วนนี้จะกล่าวถึงกิจวัตรประจำวันที่ตัวละครผู้สูงอายุทำทุกวัน และกิจกรรมใดๆ ที่แสดงถึงความสนใจส่วนบุคคล เพื่อให้เห็นความคล้ายคลึงที่ตัวละครผู้สูงอายุมีร่วมกัน และในทางกลับกัน ยังกล่าวถึงความเป็นอยู่ในแง่ฐานะและคุณภาพชีวิตของตัวละครผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นสภาพที่อยู่อาศัย และฐานะความเป็นอยู่ของตัวละครผู้สูงอายุแต่ละคน ที่เห็นได้ชัดว่าตัวละครผู้สูงอายุหญิงใช้ชีวิตได้ตามใจปรารถนาในสังคม ซึ่งแตกต่างจากตัวละครผู้สูงอายุชายอย่างชัดเจน

2.2.1 ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะ กะนะ เค็ฌโฌ*

คุณตามีวิถีชีวิตไม่ต่างจากคนในวัยหนุ่มสาวเท่าใดนัก ยังคงเดินทางไปไหนมาไหนและทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว ในเนื้อเรื่องไม่มีการกล่าวถึงคุณตาขณะออกไปรับงานช่างจากลูกค้า และไม่มีตอนใดที่กล่าวว่าคุณตามีรายได้จากทางใดบ้าง อย่างไรก็ตาม การที่ “ฉัน”ขอให้คุณตาเป็นผู้คอยส่งจดหมายให้กับภรรยาของคุณ R เนื่องจากคุณตาสามารถขนเครื่องมือช่างใส่ตะกร้า

จักรยานและปั่นไปตามบ้านได้โดยไม่มีผู้ใดสงสัยก็ย่อมแสดงว่าคุณตายังคงรับงานอยู่ นอกจากนี้ คุณตาก็เป็นช่างที่มีฝีมือ ทำให้ “ฉัน” ขอความช่วยเหลือด้านงานช่างจากคุณตาอยู่เป็นประจำ

> R 氏の奥さんとの連絡はおじいさんが取ることになった。おじいさんなら自転車に道具箱を積んで修理屋さんになりすまし、怪しまれずに奥さんと接触できるからだ。
> เราตกลงกันว่าคุณตารับหน้าที่เป็นผู้ติดต่อกับภรรยาของคุณR เพราะ ถ้าเป็นคุณตาก็จะสามารถขนกล่องเครื่องมือใส่จักรยานเป็นช่างซ่อมที่เข้าถึงตัวภรรยาได้โดยไม่ผิดสังเกต [12]

สภาพสังคมบนเกาะนั้นค่อนข้างแคบ ไม่ว่าใครจะทำอะไรก็จะถูกตำรวจลับจับตามองทุกฝีก้าว เพราะต้องการจะล่าตัวผู้ที่ไม่สูญเสียความทรงจำ อาชีพของทุกคนล้วนแล้วแต่อยู่ในฐานข้อมูลของตำรวจลับทั้งสิ้น ยกตัวอย่างเช่น เมื่อนกหายไปจากความทรงจำของผู้คนบนเกาะ ตำรวจลับก็มาขอตรวจค้นที่บ้านของ “ฉัน” เนื่องจากพ่อซึ่งเสียชีวิตไปแล้วเคยเป็นนักปักษีวิทยามาก่อน และเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่มีคนกลุ่มหนึ่งหนีออกไปจากเกาะด้วยเรือที่ประกอบเอง คุณตาก็ถูกตำรวจลับพาตัวไปสอบสวน เนื่องจากคุณตาเคยเป็นช่างเครื่องในเรือข้ามฟากมาก่อน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การที่คุณตาสามารถใช้อาชีพช่างบังหน้าเพื่อใช้เป็นข้ออ้างในการติดต่อกับภรรยาของคุณ Rได้นั้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่าคุณตาน่าจะยังคงประกอบอาชีพเป็นช่างจริงๆ และยังคงตระเวนไปตามบ้านต่างๆ อยู่เสมอ ทำให้การเดินทางไปยังละแวกบ้านของคุณ R ไม่เป็นที่ผิดสังเกต

หลังจากที่ “ฉัน” รับคุณ R มาอาศัยอยู่ในห้องลับ คุณตาก็แวะเวียนมาที่บ้านของ “ฉัน” เพื่อตรวจดูว่าความเป็นอยู่ของคุณ R เรียบร้อยดีหรือไม่ และยังคอยเป็นผู้รับฟังปัญหาของ “ฉัน”

---

[12] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 121.

อยู่เสมอ จึงอาจกล่าวได้ว่านอกจากคุณตาจะทำงานเป็นช่างแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญสำหรับคุณตาก็คือช่วยดูแลและทำตามความต้องการของ “ฉัน” และคุณ R ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญสำหรับ “ฉัน”

2.2.2 ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส*

เมื่อพิจารณาความเป็นอยู่ของนักแปล จะเห็นได้ว่าบ้านของนักแปลเป็นเพียงกระท่อมหลังเล็กๆ ตั้งอยู่บนเกาะ F ซึ่งเป็นสถานที่ที่แทบจะไม่มีคนอาศัยอยู่เลย จึงเป็นสถานที่ที่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ ทุกวันจะมีนักท่องเที่ยวมากมายขึ้นเรือข้ามฟากเพื่อไปเที่ยวบนเกาะ จากนั้นก็กลับเข้าฝั่งในตอนเย็น เกาะ F เป็นเกาะเล็กๆ ที่ใช้เวลาไม่นานก็สามารถเดินวนรอบเกาะได้ ผู้ที่เดินทางไปจึงมีแต่นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ค้างคืน ด้วยเหตุนี้ บนเกาะจึงไม่มีแม้กระทั่งร้านของชำ และการข้ามไปมาระหว่างเกาะและชายฝั่งก็มีเพียงเรือข้ามฟากเท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงความกันดารและขนาดของบ้านที่นักแปลอยู่ ผู้วิจัยเห็นว่านักแปลไม่น่าจะมีรายได้มาจุนเจือชีวิตประจำวันมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับนิสัยในการใช้จ่ายของนักแปลที่ “ฉัน” ได้บรรยายเอาไว้ขณะที่แอบเดินตามนักแปลในตลาด

> 長い間迷っていた。全部の種類を手に取り、ラベルを眺め、値段を確かめる。（略）ようやく彼が選んだのは、一番安い品だった。
> (นักแปล) ลังเลอยู่พักใหญ่ เขาหยิบของทุกประเภทขึ้นมาดูพิจารณาฉลาก และตรวจสอบราคา (ย่อ) สุดท้ายแล้วสินค้าที่เขาเลือกก็คือชิ้นที่ราคาถูกที่สุด [13]

[13] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、pp. 15-16.

หลังจากที่ภรรยาเสียชีวิตไปเมื่อยี่สิบกว่าปีก่อน นักแปลก็ใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยว เขาย้ายมาอาศัยอยู่คนเดียวบนเกาะ F และหมกตัวทำงานแปลอยู่ในบ้านพัก โดยไม่มีใครมาเยี่ยมเยียนหรือติดต่อธุระใดๆ แม้แต่การส่งงานให้ผู้ว่าจ้างก็กระทำผ่านไปรษณีย์ นักแปลจะกลับขึ้นฝั่งก็เพื่อไปซื้อของใช้จำเป็นเพียงสัปดาห์ละครั้งเท่านั้น ส่วนวันอื่นๆ ก็จะอยู่คนเดียวบนเกาะ ตลอดทั้งวันไม่มีแขกมาเยี่ยมเยียนที่บ้าน แม้นักแปลจะเคยลงโฆษณารับสอนภาษารัสเซียในหนังสือพิมพ์ แต่ก็ไม่มีใครติดต่อมาเลยแม้แต่คนเดียว

แม้แต่ “ฉัน” เองก็รู้สึกว่าเป็นเรื่องแปลกที่นักแปลใช้ชีวิตอยู่ตัวคนเดียวเช่นนี้ และได้เปรยถึงการใช้ชีวิตของนักแปลให้หลานซึ่งเป็นใบ้ฟังดังต่อไปนี้

> 「どうして伯父さんはあんな不便な島に、独りぼっちで住んでいるのかしら」
> 彼が紙コップの中に筆を置いたのを見て、わたしは言った。
> 「電話も、テレビもないのよ。家族もいない、友だちもいない、訪ねてくる人もいない。……あなた以外にはね」
> “ทำไมคุณลุงถึงได้ไปอยู่คนเดียวบนเกาะที่กันดารอย่างนั้นนะ”
> เขา (หลานชาย) มองแปรงที่วางอยู่ในถ้วยกระดาษ ฉันจึงพูดต่อ
> “ไม่มีทั้งโทรศัพท์ ทั้งโทรทัศน์นะ ครอบครัวก็ไม่มี เพื่อนก็ไม่มี ใครจะมาเยี่ยมสักคนก็ไม่มี……นอกจากเธอน่ะนะ” [14]

จากคำพูดของ “ฉัน” จะเห็นได้ว่า นักแปลไม่ได้ติดต่อกับใครอื่นอีกเลย แม้ว่านักแปลจะมีญาติทางฝั่งภรรยา แต่หลังจากภรรยาประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต นักแปลก็ไม่ได้ติดต่อกับน้องสาวของภรรยาเท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม ลูกชายของน้องสาวภรรยา ซึ่งก็คือเด็กที่ภรรยาของนักแปลอุ้ม

[14] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 199.

อยู่ก่อนที่จะเสียชีวิต ยังคงแวะเวียนมาเยี่ยมนักแปลบ้างหลายปีครั้ง กล่าวได้ว่านักแปลใช้ชีวิตอยู่โดยไร้ญาติขาดมิตรมาเกือบยี่สิบปี ด้วยเหตุนี้ เมื่อ “ฉัน”เข้าไปพูดคุยด้วย นักแปลจึงดีใจมาก และเขียนจดหมายมาหา “ฉัน” เพื่อจะขอนัดพบ “ฉัน” อีก

ในครั้งนั้น นักแปลได้บรรยายความปลาบปลื้มที่ได้ใช้เวลายามบ่ายกับ “ฉัน”และเล่าถึงชีวิตอันแห้งแล้งของตนเอง ดังตอนหนึ่งของจดหมายซึ่งมีใจความดังนี้

> 長く私は一人暮らしを続けております。毎日島に閉じこもって翻訳ばかりしているため、ほとんど友達はいません。また、あなたのような若くて美しい娘を待ったこともありません。
> ผมใช้ชีวิตอยู่ตัวคนเดียวมานานแล้วครับ ทุกวันๆ เอาแต่หมกตัวอยู่บนเกาะและทำงานแปล ทำให้แทบจะไม่มีเพื่อนเลย
> นอกจากนี้ ผมยังไม่เคยรอสาวสวยเหมือนอย่างคุณมาก่อน [15]

หลังจากที่อ่านจดหมายฉบับนั้น “ฉัน” ก็ตัดสินใจไปพบนักแปลในวันอาทิตย์ถัดมา ในครั้งนั้น “ฉัน” ได้กล่าวถึงบรรยากาศคึกคักของเมืองตากอากาศริมทะเลในฤดูร้อน ร้านรวงตั้งเรียงรายไปตามแนวหาด มีเพียงรอบๆ ตัวนักแปลเท่านั้นที่ดูเหมือนว่า “ฤดูร้อนยังมาไม่ถึง”ไม่ว่าจะเป็นท่าทางห่อเหี่ยวหรือการแต่งตัวสีทึมๆ ซึ่งดูขัดกับฤดูร้อนอันสดใส ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักแปลนั้นยังคงจมอยู่กับความเศร้า ไม่ยินดียินร้ายต่อสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว

นอกจากนี้ จากบทสนทนาระหว่าง “ฉัน” กับนักแปล ก็ทำให้ทราบว่า หลังจากที่ต้องสูญเสียภรรยาอันเป็นที่รักไป นักแปลก็ใช้ชีวิตอยู่คนเดียวมาตลอด ตั้งแต่ยังอยู่ในวัยกลางคน

> 「いつからＦ島に？」
> 「二十年以上になります」

---

[15] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 31.

「ずっとお一人ですか？」

「ええ」

“อยู่ที่เกาะ F มาตั้งแต่เมื่อไหร่”

“ก็ยี่สิบกว่าปีมาแล้วครับ”

“อยู่คนเดียวมาตลอดเลยหรือคะ”

“อื้อ” [16]

แม้ว่านักแปลจะอยู่คนเดียวมาเป็นเวลานาน แต่กลับดีใจที่ “ฉัน” เข้าไปพูดคุยด้วย และพยายามนัดหมาย “ฉัน” ให้ออกมาเจอกันอีก จึงอาจกล่าวได้ว่า แท้จริงแล้วนักแปลก็เหงาและต้องการเพื่อนเหมือนคนทั่วไป แต่การที่นักแปลอาศัยอยู่คนเดียวบนเกาะโดยไม่สุงสิงกับใครเช่นนี้ทำให้นักแปลยิ่งห่างเหินจากสังคมมากขึ้นทุกที

เมื่อพิจารณาชีวิตประจำวันของนักแปล จะเห็นว่ากิจกรรมที่นักแปลทำในระหว่างวัน ไม่มีสิ่งใดที่ทำให้นักแปลได้มีโอกาสพบปะผู้คนหรือมีเพื่อนใหม่เลย

七時に起床し、午前中三時間、午後二時間翻訳をします。仕事を終えると島を一周散歩し、昼寝をし、食事の支度に取り掛かります。夜十一時に休むまで、誰も私を訪ねては来ません。郵便配達人も集金人も、セールスマンでさえも。

ผมตื่น 7 โมงเช้า ทำงานแปล 3 ชั่วโมงในตอนเช้าและอีก 2 ชั่วโมงในตอนบ่าย พอทำงานเสร็จก็ไปเดินเล่นรอบๆ เกาะรอบหนึ่ง นอนกลางวัน จากนั้นจึงเตรียมอาหาร จวบจนเวลาเข้านอนตอน 5 ทุ่ม ไม่มีใครมาหาผมเลย ไม่ว่าจะเป็นบุรุษไปรษณีย์ คนมาเก็บเงิน หรือแม้แต่เซลส์แมน [17]

---

[16] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 35.

[17] Ibid., p. 94.

ตามปกติแล้ว ชายขราจะใช้ชีวิตอยู่คนเดียวบนเกาะโดยไม่ออกไปไหนตลอดสัปดาห์ ยกเว้นบ่ายวันอาทิตย์ที่นักแปลจำเป็นต้องนั่งเรือเข้าฝั่งเพื่อมาซื้อของใช้ที่จำเป็น การไปตั้งรกรากอยู่บนเกาะซึ่งไม่มีใครอาศัยอยู่ จึงไม่ต่างอะไรกับการปิดกั้นตัวเองจากสังคม

เหตุที่นักแปลหนีหน้าผู้คนไปอยู่บนเกาะแต่เพียงผู้เดียว ก็เพราะเสียใจต่ออุบัติเหตุการตายของภรรยา อีกทั้งต้องการหนีหน้าน้องสาวของภรรยาอีกด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าตัวละครนี้ถูกสร้างมาให้มีวิถีชีวิตที่โดดเดี่ยวตั้งแต่วัยกลางคน นักแปลขาดการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้างมากขึ้นเรื่อยๆ และต้องใช้ชีวิตอยู่คนเดียวมาโดยตลอด จนกระทั่งได้มาพบกับ “ฉัน”

2.2.3 ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน*

หญิงชราอาศัยอยู่ในบ้านหลังใหญ่ที่มีอาณาบริเวณกว้าง รอบตัวหญิงชรามีคนคอยดูแลและเป็นธุระในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคนสวน แม่บ้าน หรือหญิงสาว นอกจากนี้หญิงชรายังเป็นผู้ว่าจ้าง “ผม” ให้ช่วยสร้างพิพิธภัณฑ์ให้อีกด้วย ความเป็นอยู่ของหญิงชราจึงนับว่าสุขสบาย

แม้จะไม่มีการกล่าวถึงว่าหญิงชราหาเลี้ยงชีพได้อย่างไร แต่เมื่อดูจากที่อยู่อาศัยและการใช้ชีวิตแล้วก็นับว่าเป็นผู้มีอันจะกิน บ้านของหญิงชรานั้นมีหลายห้อง ในแต่ละวัน หญิงชราจะเปลี่ยนห้องที่จะใช้พูดคุยกับ “ผม” ไปเรื่อยๆ แล้วแต่อารมณ์ มีห้องรับแดดสำหรับใช้รับประทานอาหาร ห้องซักล้างเก่าซึ่งใช้เก็บของต่างหน้าที่สะสมไว้ รวมทั้งโรงเลี้ยงม้าที่ปล่อยร้างไว้ ซึ่งหญิงชราจะนำมาสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ด้วย

ในส่วนการใช้ชีวิตนั้น ครอบครัวของคนสวนทำงานให้กับบ้านของหญิงชรามาตั้งแต่รุ่นปู่ ในขณะที่แม่บ้านซึ่งเป็นภรรยาของคนสวนนั้นก็คอยดูแลบ้านและอาหารการกินเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากที่ “ผม” ได้เล่าถึงชีวิตประจำวันเอาไว้ดังนี้

十二時に上のサンルームで昼食を取り、三時にはお茶
で休憩する。家政婦さんの料理はオリジナルで、盛り

> 付けがうまく、味は文句なかった。お茶には必ず手作りのお菓子が添えられていた。
>
> (หญิงชรา) รับประทานอาหารกลางวันที่ห้องชมวิวชั้นบน ส่วนบ่ายสามโมงเป็นเวลาน้ำชา อาหารที่คุณแม่บ้านทำนั้นเป็นสูตรต้นตำรับ การตกแต่งจานก็ยอดเยี่ยม ส่วนรสชาตินั้นก็ไม่รู้จะติอะไรได้ สำหรับเวลาน้ำชานั้นก็จะต้องมีขนมที่ทำเองเตรียมไว้ให้รับประทานคู่กันเสมอ [18]

จะเห็นได้ว่าอาหารทุกอย่างล้วนทำอย่างพิถีพิถัน รสชาติอร่อย ขนมที่รับประทานคู่กับชาก็ต้องเป็นขนมที่แม่บ้านทำเองเสมอ มิใช่ของที่ซื้อเอาจากตลาดเพื่อความสะดวก สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่แสดงให้เห็นว่าหญิงชรามีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไม่ขัดสน มีคนคอยดูแลในทุกเรื่อง

นอกจากคนสวนและแม่บ้านแล้ว หญิงชรายังมีหญิงสาวคอยดูแลอยู่อีกคน หญิงชรารับหญิงสาวมาเป็นลูกบุญธรรม ส่งเสียให้เรียนจนจบมัธยมปลาย แต่ไม่ได้ให้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เนื่องจากหญิงชราต้องการให้หญิงสาวมาคอยดูแลตนเอง หญิงสาวจึงใช้เวลาช่วงเช้าในโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ และใช้เวลาที่เหลือคอยดูแลหญิงชรา

> 彼女は右手を肩に回し、左手を腰のあたりに添えながらうまく老婆を支えていた。どこにどれくらいの力を込めればいいのか、熟知している様子だった。お互いがお互いの一部分になったかのように、二人は寄り添い合っていた。
>
> เธอใช้มือขวาโอบไหล่ของหญิงชรา ในขณะที่มือซ้ายก็คอยประคองบริเวณสะโพก ท่าทางของเธอดูรู้ว่าควรจะต้องออกแรง

[18] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、p. 59.

ตรงไหนมากน้อยเพียงใด ทั้งสองคนเอียงพิงกันพอดีราวกับว่า
คนหนึ่งกลายเป็นส่วนหนึ่งของอีกคน [19]

จากข้อความข้างต้น เราจึงอาจกล่าวได้ว่า หญิงชรามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เพราะเป็นคนมีฐานะแต่เดิม แม้จะไม่มีญาติที่เกี่ยวข้องทางสายเลือด แต่ก็ไม่ได้อยู่คนเดียวโดยปราศจากคนดูแล เพราะนอกจากหญิงสาวแล้ว ก็ยังมีครอบครัวคนสวนและแม่บ้าน ซึ่งทำหน้าที่ปรนนิบัติหญิงชรามาหลายชั่วคน

เนื่องจากหญิงชราจะมีอายุเกือบร้อยปี ทำให้สังขารของหญิงชราไม่เอื้ออำนวยให้ทำอะไรได้มากนัก และไม่สามารถออกไปไหนมาไหนได้ แต่หญิงชราก็ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขไม่ได้หมกตัวอยู่แต่ในห้องทำงานจนไม่สนใจสิ่งรอบตัวเหมือนอย่างตัวละครผู้สูงอายุชายในนวนิยายเรื่องอื่น

ในตอนเช้า หญิงชราจะเลือกห้องใดห้องหนึ่งในบ้านตามแต่อารมณ์ เพื่อนั่งพูดคุยกับ “ผม” ในหัวข้อต่างๆ และฟังสิ่งที่ผมตอบอย่างใจจดใจจ่อ เมื่อถึงเวลารับประทานอาหารกลางวัน หญิงสาวก็จะพาหญิงชราขึ้นไปนั่งรับแดดขณะรับประทานอาหาร โดยที่ผมไม่ได้ร่วมโต๊ะด้วย เนื่องจากหญิงชารู้สึกว่าตนไม่สามารถรับประทานอาหารได้อย่างสง่างามแล้ว จึงไม่ต้องการให้ผู้อื่นเห็นในเวลาเช่นนั้น

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่หญิงชราสนใจฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ของ “ผม” รวมทั้งการที่ต้องรับประทานอาหารกับหญิงสาวซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมเพียงสองคน เพราะกังวลว่าผู้อื่นจะมองเห็นตนเป็นเช่นไร แสดงให้เห็นถึงการมีบทบาทและตำแหน่งในสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

[19] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、pp. 48-49.

2.2.4 ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่องคิฟุจิน *A โนะ โซะเซะอิ*

ตัวละคร “คุณป้า” ในนวนิยายเรื่องนี้มีกิจวัตรประจำวันที่ค่อนข้างชัดเจนเช่นเดียวกับตัวละครผู้สูงอายุในเรื่องอื่นๆ สมัยที่คุณลุงยังมีชีวิตอยู่ คุณลุงมักจะพาคุณป้าออกเดินทางไปตามสถานที่ต่างๆ เพื่อแสวงหาสัตว์สตัฟฟ์ตัวใหม่ๆ มาสะสมไว้ที่บ้าน แต่เมื่อ “ฉัน” มาคอยดูแลคุณป้าแทนหลังจากที่คุณลุงเสียชีวิตไปแล้ว คุณป้าก็ไม่มีโอกาสได้เดินทางไปไหนไกลๆ อีก คุณป้าจึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในห้องคนเดียว และง่วนอยู่กับข้าวของที่เกี่ยวข้องกับคุณลุง

> 朝は七時頃起きてきて、天気のいい日はテラス、雨の日はキッチンで一緒に朝食を食べる。その後煙草を一本吸ってから自室へ引き上げると、もうほとんど降りてはこない。本を読んだり、写真を整理したり、書き物をしたりしている。
>
> คุณป้าตื่นเวลา 7 โมงเช้า จากนั้นเราก็รับประทานอาหารเช้าด้วยกัน วันที่อากาศดีเราจะนั่งที่ระเบียง ส่วนวันที่ฝนตกเราก็จะนั่งในครัว หลังจากนั้น พอคุณป้าสูบบุหรี่หมด 1 มวนก็กลับขึ้นห้อง แล้วก็แทบจะไม่ลงมาอีก คุณป้าจะอ่านหนังสือ เรียงรูปถ่าย หรือจดบันทึกอะไรเล็กๆ น้อยๆ [20]

นอกจากช่วงเช้าที่นั่งรับประทานอาหารด้วยกัน คุณป้าก็มักจะอยู่ในห้องคนเดียว จึงไม่ได้เป็นภาระมากนักสำหรับ “ฉัน” ซึ่งยังเรียนหนังสืออยู่ สำหรับวันที่คุณป้าต้องออกไปข้างนอก คุณป้าก็สามารถไปเองได้ ไม่จำเป็นต้องรบกวน “ฉัน” ให้ไปเป็นเพื่อน และเมื่อใดก็ตามที่คุณป้าออกไปข้างนอก คุณป้าก็จะนำกระเป๋าใบหนึ่งติดตัวไปด้วยเสมอ

---

[20] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 p. 24.

伯母さんはお出掛け用のかなり大きな鞄を持っていて、
一歩家を出る場合、たとえ通りのすぐ向こうにある美
容院で髪をセットする時でも、必ずそれを提げて行く。
คุณป้ามีกระเป๋าใบค่อนข้างใหญ่เอาไว้ใช้เวลาออกไปข้างนอก
ในกรณีที่ต้องออกจากบ้านแม้เพียงก้าวเดียว เช่นไปทำผมที่ร้าน
เสริมสวยซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามบ้าน คุณป้าก็จะต้องถือมันไปด้วย
เสมอ[21]

"ฉัน" เดาว่ากระเป๋าใบนี้น่าจะเป็นกระเป๋าที่คุณป้าเคยถือติดมือทุกครั้งเมื่อคุณลุงพาคุณป้าออกเดินทาง คุณป้าจึงนำกระเป๋าใบนี้ติดตัวไปด้วยทุกหนทุกแห่งเพื่อเป็นการระลึกถึงคุณลุง

หากเป็นวันที่คุณป้ายุริอยู่บ้านโดยที่ไม่มีแขกมาพบ คุณป้าก็จะใช้เวลานั่งพูดคุยกับ "ฉัน" และนิโกะ ทำให้ทั้งสามคนมีเวลาเรียนรู้และสนิทสนมกันมากขึ้น ในช่วงหน้าร้อน คุณป้าก็จะไปว่ายน้ำในสระ และขอให้นิโกะช่วยทาครีมกันแดดที่หลังให้ โดยมี "ฉัน" นั่งอยู่เป็นเพื่อนด้วย

นอกจากการใช้ชีวิตประจำวันโดยทั่วไปแล้ว คุณป้ายังมีกิจกรรมอีกอย่างหนึ่งที่ต้องทำทุกวันหลังจากรับประทานอาหารเย็นเสร็จ นั่นก็คือการปักตัวอักษร A ด้วยด้ายสีแดงลงบนสัตว์สตัฟฟ์ที่คุณลุงสะสมไว้ เสร็จแล้วจึงขึ้นนอน

2.2.5 ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ*

ตัวละคร "ดอกเตอร์" ซึ่งเป็นผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* ต่างจากตัวละครผู้สูงอายุในเรื่องอื่นตรงที่ดอกเตอร์นั้นป่วยทางสมอง ทำให้ไม่สามารถออกไปสัมผัสโลกภายนอกหรือใช้ชีวิตอย่างปกติดังเช่นคนทั่วไปได้ และจำเป็นต้องมีแม่บ้านคอยดูแลชีวิตความเป็นอยู่

[21] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、朝日新聞社、2002 年、 pp. 24-25.

นอกจากใช้ชีวิตอยู่ตัวคนเดียวแล้ว ดอกเตอร์ก็มักจะหมกตัวอยู่แต่ในเรือนเล็กเพราะไม่ชอบออกไปข้างนอกซึ่งเต็มไปด้วยความวุ่นวาย โดยเฉพาะสถานที่ที่มีคนหนาแน่น ดอกเตอร์มักจะมีความสุขกับการใช้ความคิดอยู่คนเดียวมากกว่า แม้ว่าจะมีเสียงรบกวนก็ไม่เป็นไร

> 反対に博士がこの世で最も嫌悪したのは人込みだった。
> 外出したがらない理由もそこにあった。駅、デパート、
> 映画館、地下街、どこも人が大勢いるというだけで、
> 彼にとっては耐えがたい場所になった。
> ในทางกลับกัน สิ่งที่ดอกเตอร์เกลียดเป็นที่สุดก็คือคนเยอะๆ นี่ก็
> เป็นเหตุผลอีกข้อที่ทำให้ไม่อยากออกไปข้างนอก ไม่ว่าจะเป็น
> สถานีรถไฟ ห้างสรรพสินค้า โรงหนัง แค่เป็นสถานที่ที่มีคน
> จำนวนมากก็เกินกว่าที่ดอกเตอร์จะทนได้แล้ว [22]

เกี่ยวกับประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาเรื่องความทรงจำทำให้ดอกเตอร์รู้สึกตื่นกลัวเนื่องจากเทคโนโลยีที่ดอกเตอร์รู้จักมีเพียงแค่วิทยุเท่านั้น สถานที่เช่นโรงหนังจึงเป็นสิ่งแปลกใหม่โดยสิ้นเชิง สำหรับดอกเตอร์ซึ่งความทรงจำหยุดอยู่ที่เวลา 45 ปีก่อนหน้านั้น จึงเหมือนกับการหลุดเข้าไปในโลกที่ตนเองไม่รู้จัก ซึ่งนั่นอาจมีส่วนทำให้ดอกเตอร์หลีกหนีสังคม และใช้ชีวิตอยู่ในเรือนเล็กเท่านั้น

ในเรื่องของการแต่งตัว ดอกเตอร์ก็ไม่ได้สนใจสิ่งที่คนรอบตัวใส่เช่นกัน เหตุผลส่วนหนึ่งก็มาจากปัญหาด้านความทรงจำ ที่ทำให้ดอกเตอร์ไม่สามารถติดตามเหตุการณ์ในปัจจุบันได้ อย่างไรก็ดี การแต่งตัวนั้นไม่ใช่เรื่องใหญ่สำหรับดอกเตอร์ เพราะดอกเตอร์จะมีกิจวัตรประจำวันที่เหมือนเดิมทุกวัน นั่นคือ สวมเสื้อนอกทุกวัน ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 3 ตัวเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ

---

[22] 小川洋子、『博士の愛した数式 』、新潮文庫、2003 年、p. 101.

彼はこの世に背広以外の洋服があるのを知らなかったのかもしれない。他人がどんな装いをしているかなど興味はなく、まして自分の見かけにこだわって無駄な時間を消費するなど考えられなかったのだろう。朝起きて洋服ダンスを開け、クリーニングのビニールに包まれていない背広を着る、それだけで十分だった。

ดอกเตอร์อาจจะไม่รู้ว่าในโลกนี้ นอกจากเสื้อนอกแล้วยังมีชุดสากลแบบอื่นอยู่ด้วย ดอกเตอร์ไม่สนใจว่าคนอื่นเขาจะแต่งตัวกันอย่างไร คงจะหยิบอะไรได้ก็ใส่ ไม่เสียเวลามานั่งคิดให้เปล่าประโยชน์ เช้ามาก็เปิดตู้เสื้อผ้า หยิบเสื้อนอกที่ห่ออยู่ในถุงพลาสติกจากร้านซักรีดมาใส่ เท่านี้ก็เพียงพอแล้ว [23]

ไม่เพียงแค่การแต่งกายเท่านั้น เมื่อพิจารณาเรื่องที่อยู่อาศัย ก็จะพบว่าความเป็นอยู่ของดอกเตอร์นั้นอัตคัตกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งที่เรือนใหญ่ที่หญิงหม้ายอาศัยอยู่นั้น หรูหราใหญ่โตพอสำหรับให้หญิงหม้ายและดอกเตอร์อยู่ด้วยกันได้ อีกทั้งรายได้จากการเก็บค่าเช่าอพาร์ทเมนต์หรูที่หญิงหม้ายเป็นเจ้าของ ก็น่าจะเพียงพอให้ทั้งสองอยู่ได้โดยไม่ขัดสน แต่ดอกเตอร์กลับต้องอาศัยอยู่ในเรือนเล็กซึ่งมีสภาพซอมซ่อเพราะขาดการดูแล

立派な母屋に比べ、離れは素質を通り越して見すばらしかった。素っ気ないコンパクトな平屋造りで、止むを得ず渋々そこに建っているかのような気配を漂わせていた。その気配を覆い隠すためか、離れの周囲だけ、手入れをされていない樹木が伸び放題に茂っていた。玄関は日当たりが悪く、呼び鈴は壊れて鳴らなかった。

เมื่อเทียบกับเรือนใหญ่ที่โอ่โถงแล้ว เรือนเล็กนั้นดูเรียบง่ายจนเรียกได้ว่าซอมซ่อ เป็นแค่เรือนชั้นเดียวหลังกะทัดรัดดูไม่มีอะไร

[23] 小川洋子、『博士の愛した数式 』、新潮文庫、2003 年、p. 16.

> เลย ให้บรรยากาศเหมือนว่ามันจำใจตั้งอยู่ตรงนั้น แมกไม้แผ่ปกคลุมเฉพาะบริเวณนั้นโดยปราศจากการตัดแต่ง ราวกับจะซ่อนบรรยากาศนั้นเอาไว้ ทางเข้าไม่มีแสงแดดส่องไปถึง กริ่งหน้าประตูก็ไม่ดัง [24]

ผู้วิจัยเห็นว่า ไม่ว่าผู้คนจะแต่งตัวกันอย่างไร หรือไม่ว่าสภาพของเรือนเล็กจะซอมซ่อเพียงใด ดอกเตอร์ก็ไม่ได้รู้สึกเดือดร้อนใจด้วยเรื่องเหล่านั้น เพราะสำหรับดอกเตอร์แล้ว สิ่งที่สำคัญคือการได้อยู่อย่างสงบและใช้เวลาอยู่กับคณิตศาสตร์ที่รักเท่านั้น

2.2.6 สรุปความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของตัวละครผู้สูงอายุ

จากตารางในหน้าถัดไปจะสังเกตได้ว่า ตัวละครผู้สูงอายุชายและหญิงมีวิถีชีวิตที่ต่างกันค่อนข้างชัดเจน โดยในเรื่องที่พักอาศัยนั้น ตัวละครผู้สูงอายุชายจะอาศัยอยู่ในสถานที่คับแคบหรือไม่ค่อยสะดวกสบาย ในขณะที่ตัวละครผู้สูงอายุหญิงนั้นมีบ้านหลังใหญ่ พื้นที่กว้างขวาง เป็นการบ่งบอกว่าตัวละครผู้สูงอายุหญิงถูกสร้างให้มีฐานะความเป็นอยู่ดีกว่าตัวละครผู้สูงอายุชาย

ไม่เพียงเท่านั้น จากที่ได้กล่าวมาตอนต้นจะเห็นได้ว่า ตัวละครผู้สูงอายุหญิงมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขแม้จะต้องเผชิญกับเรื่องร้าย ในขณะที่ตัวละครผู้สูงอายุชายคือ นักแปล และ ดอกเตอร์ ต่างก็ต้องอยู่อย่างเป็นทุกข์เพราะบางอย่างที่ขาดหายไปในอดีต ส่วนตัวละครคุณตา กผู้วิจัยเห็นว่าเหตุผลที่กล่าวมาทั้ง 2 ข้อข้างต้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตัวละครผู้สูงอายุหญิงใช้ชีวิตประจำวันแตกต่างจากตัวละครผู้สูงอายุชาย โดยตัวละครผู้สูงอายุชาย ซึ่งได้แก่คุณตา นักแปล และด็อกเตอร์ ใช้ชีวิตง่วนอยู่กับงานของตัวเอง และไม่ได้ปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมเท่าใดนัก หรือหากมีก็เพียงแค่ไม่กี่คน ในขณะที่ตัวละครหญิงซึ่งก็คือหญิงชราและคุณป้ามีโอกาสใช้ชีวิตที่มีสีสันและน่าสนใจกว่า

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวันของตัวละครผู้สูงอายุ

---

[24] 小川洋子、『博士の愛した数式 』、新潮文庫、2003 年、p. 13.

	ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ	โฮเต็ลไอริส	ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน	คิฟุจิน A โนะโซะเซะอิ	ฮะกะเซะ โนะอะอิฌิตะ ซูฌิกิ
ตัวละคร	คุณตา	นักแปล	หญิงชรา	คุณป้า	ดอกเตอร์
เพศ	ชาย	ชาย	หญิง	หญิง	ชาย
ที่พักอาศัย	เรือข้ามฟากที่ไม่ได้ใช้แล้ว	กระท่อมเล็กๆ บนเกาะ F	บ้านหลังใหญ่ มีเนื้อที่กว้าง	บ้านหลังใหญ่มีสระว่ายน้ำ	เรือนเล็กท้ายสวนเก่าๆ
การแต่งตัว	ไม่ได้กล่าวถึง	สวมเสื้อนอกและเนคไทเสมอ	ไม่ได้กล่าวถึง	แต่งตัวสวยและทำเล็บในโอกาสพิเศษ	สวมเสื้อนอกเสมอ
ชีวิตประจำวัน	รับทำงานช่าง และคอยดูแล “ฉัน”	ทำงานแปลอยู่คนเดียวในกระท่อม	ส่งต่องานสร้างพิพิธภัณฑ์ให้กับ “ผม”	ออกไปพบปะผู้คน และปักอักษร A	ใช้ชีวิตอยู่กับคณิตศาสตร์ในห้องทำงาน
การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	คอยดูแล “ฉัน” และคุณ R	อยู่คนเดียวมาเกือบยี่สิบปี	มีสมาชิกในบ้านคอยดูแล	พบปะผู้คนอยู่ตลอดเวลา	อยู่ในโลกของคณิตศาสตร์

2.3 **ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุ**

เนื้อหาในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นว่า ตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายแต่ละเรื่องมีความสนใจหรือความเชี่ยวชาญในเรื่องใดบ้าง เหตุใดตัวละครผู้สูงอายุจึงสนใจหรือเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ และเรื่องดังกล่าวมีประโยชน์ต่อตัวละครผู้สูงอายุอย่างไร

2.3.1 ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ*

คุณตานั้นเชี่ยวชาญงานช่างทุกชนิดแม้ว่าจะอายุมากแล้ว แต่คุณตาก็ยังคล่องแคล่ว ไม่เพียงสามารถดูแลตัวเองและอยู่คนเดียวบนเรือได้เท่านั้น แต่ยังสามารถทำงานได้อย่างรวดเร็วและรอบคอบอีกด้วย “ฉัน” จึงไว้วางใจในความสามารถของคุณตามาก เมื่อรู้ว่าคุณตาเต็มใจจะสร้างห้องลับเพื่อให้คุณR หลบซ่อนตำรวจลับ “ฉัน” จึงสามารถดำเนินแผนการได้อย่างไร้กังวลหลังจากทบทวนรายการสิ่งที่ต้องทำแล้วก็ลงมืออย่างรอบคอบ

> 大げさにならない程度でなおかつ最大限のものを運び込むために、おじいさんはいろいろな工夫をした。セーターの背中にパイプと角材を突っ込み、釘や蝶番やねじを詰めた袋を腰に巻き、すべてのポケットに工具をしのばせた。
> คุณตาตรึกตรองเป็นอย่างดี ก่อนที่จะขนของให้มากเท่าที่จะทำได้โดยไม่ให้มีขนาดใหญ่เกินไป เสื้อกันหนาวด้านหลังมีท่อน้ำและไม้หน้าสามซุกอยู่ ถุงใส่ตะปู น็อต และบานพับ ม้วนเหน็บเอาไว้ที่เอว กระเป๋าทุกใบมีเครื่องมือแอบใส่อยู่ [25]

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคุณตารู้จักวางแผน คุณตาระลึกเป็นอย่างดีว่าการสร้างห้องลับนั้น ความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญมาก จึงคอยระวังไม่ให้ใครสังเกตได้ว่าตนกำลังทำอะไรอยู่ แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยเช่นการขนน็อตหรือตะปูมาที่บ้านก็ปกปิดเป็นอย่างดี ในระหว่างที่ทำงานก็เปิดเพลงคลอไปด้วย และตอกตะปูพอดีจังหวะที่เสียงเพลงดังเท่านั้น

ไม่ใช่แค่วิธีการทำงานเท่านั้น ฝีมือในการทำงานของคุณตาก็เรียกได้ว่าสมบูรณ์แบบเช่นกัน“ฉัน” ได้กล่าวชื่นชมการทำงานของคุณตาไว้ตอนหนึ่ง ความว่า

---

[25] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 100.

彼の仕事ぶりは素晴らしかった。的確で丁寧で我慢強く、そのうえ素早かった。（略）わたしは邪魔にならないように気をつけながら、できるだけの手伝いをした。

ความสามารถในการทำงานของคุณตานั้นยอดเยี่ยม เขาทำงานแม่นยำ เรียบร้อย อดทน ที่สำคัญคือเร็วมาก (ย่อ) ฉันช่วยเท่าที่พอจะช่วยได้ แต่ก็คอยระวังไม่ให้เกะกะระหว่างที่เขาทำงาน [26]

ความเป็นเลิศในงานช่างของคุณตานั้นหาได้จำกัดอยู่ที่งานช่างแขนงใดแขนงหนึ่งเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ หลังจากที่สร้างห้องลับเสร็จเรียบร้อยพร้อมให้คุณ R มาซ่อน “ฉัน” จึงบรรยายความสามารถของคุณตาให้คุณ R ฟังว่า

「これから不都合なことも起きてくると思いますけど、おじいさんがついていてくれる限り安心です。おじいさんの手から作り出せない品物なんて、一つもないんだから」

おじいさんの手から作り出せない品物なんて、一つもないんだから」

“หลังจากนี้ฉันคิดว่าอาจมีความไม่สะดวกหลายอย่าง แต่ว่าตราบใดที่คุณตายังอยู่ก็สบายใจได้ค่ะ ไม่มีของที่สองมือของคุณตาไม่สามารถสร้างได้หรอก” [27]

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าในสายตาของ “ฉัน” คุณตานั้นเป็นช่างที่มีความสามารถรอบด้าน จนแทบจะเนรมิตทุกอย่างได้ตามที่ “ฉัน” ต้องการ และยังมีความเชี่ยวชาญในงานนั้นๆ ทำงานอย่างรอบคอบ ฝีมือปราณีตเรียบร้อย และยังทำงานได้อย่างรวดเร็ว

---

[26]小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、p.101.

[27] Ibid., p. 111.

อีกด้วย ด้วยเหตุนี้ คุณตาจึงไม่เพียงแต่สร้างห้องที่แนบเนียน แต่ยังต่อสายไฟฟ้าและเดินท่อประปา เพื่อให้คุณ R มีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ระหว่างที่อาศัยอยู่ในห้องลับอีกด้วย

2.3.2 ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส*

สิ่งที่นักแปลเชี่ยวชาญที่สุดก็คือการแปลภาษารัสเซีย ทั้งงานที่ทำเพื่อเลี้ยงชีพและงานอดิเรกของนักแปลก็ล้วนแต่เป็นการแปลภาษารัสเซียทั้งสิ้น นักแปลเล่าให้ "ฉัน" ฟังว่า แม้ว่าตนจะเป็นนักแปล แต่งานส่วนใหญ่นั้นเป็นการแปลเอกสารคู่มือต่างๆ นอกเหนือจากเวลางาน นักแปลจึงใช้เวลาหมดไปกับการแปลนวนิยายภาษารัสเซีย ซึ่งสาวสวยนางเอกของเรื่องคนนั้นก็ชื่อ "แมรี่" ซึ่งบังเอิญคล้ายกับ "ฉัน" ซึ่งชื่อ "มะริ" พอดี

> 「ロジアの小説に出てくるマリーって、どんな人なんですか？」
> わたしは言った。
> 「気品があって、聡明で、美しい女性です。乗馬とレース編みが得意なんです。朝露に濡れた花びらのように美しい……そんな一行がありました」
> 「じゃあ、似ているのは名前だけですね」
> （略）
> 「ホテル・アイリスであなたを見掛けた時、すぐにマリーを思い出した。訳ながら心に描いていたイメージと、とてもよく似ていたんです。だからあとからあなたの名をマリだと知って、驚きました」
> “แมรี่ที่เป็นตัวละครในนิยาย เป็นคนแบบไหนเหรอคะ”
> ฉันถาม
> “เป็นผู้หญิงที่ทั้งสง่างาม ทั้งฉลาด แล้วก็สวยด้วย เป็นคนที่เก่งเรื่องการขี่ม้าและการถักลูกไม้ มีบรรทัดหนึ่งบรรยายเอาไว้เลย

ว่า เธอสวยราวกลีบดอกไม้ในยามเช้าที่ยังมีหยดน้ำค้างเกาะ
อยู่”
“งั้น ที่เหมือนกันก็คงแค่ชื่อสินะ”
(ย่อ)
“ตอนที่เห็นคุณที่โฮเต็ลไอริส ผมก็นึกถึงแมรี่ขึ้นมาทันที ฟังดู
เหมือนแก้ตัว แต่คุณเหมือนกับภาพของแมรี่ที่ผมวาดเอาไว้เลย
เพราะเหตุนี้ ตอนที่ทราบว่าคุณชื่อมะริถึงได้ตกใจ” [28]

“แมรี่” เป็นสาวสวยที่แอบพบรักกับครูฝึกขี่ม้าส่วนตัว ทั้งที่พ่อแม่หมั้นหมายเธอไว้กับทนายหนุ่มที่ฐานะร่ำรวย ด้วยเหตุนี้ นักแปลจึงมักจะนำเรื่องของ "แมรี่" มาเปรียบเทียบกับ "ฉัน" เสมอ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การที่นักแปลดีใจมากที่ “ฉัน” เข้ามาคุยด้วย และเขียนจนหมายมาหาเพื่อขอให้ “ฉัน” มาพบกันอีก มิใช่แค่เพราะต้องการคุยกับใครสักคนเท่านั้น แต่เพราะ “ฉัน” เหมือนกับนางเอกในนวนิยายรัสเซียเรื่องโปรดที่ตนเองเคยจินตนาการเอาไว้

2.3.3 ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน*

หญิงชราเริ่มสะสมของดูต่างหน้าตั้งแต่อายุได้ 15 ปี สาเหตุเนื่องจากมีชายคนหนึ่งประสบอุบัติเหตุและล้มลงหัวฟาดพื้นเสียชีวิตต่อหน้าหญิงชรา ดูภายนอกแล้วสภาพของชายคนดังกล่าวไม่ต่างจากคนที่ยังมีชีวิตอยู่ แต่ก็มีบางอย่างที่ทำให้หญิงชราในเวลานั้นรู้ว่า คนที่เคยมีชีวิตอยู่ต่อหน้า บัดนี้ได้ตายจากไปเสียแล้ว หญิงชราจึงตัดสินใจเก็บของสิ่งหนึ่งจากชายคนนั้นไว้เป็นของดูต่างหน้า และทำแบบนั้นเรื่อยมาทุกครั้งที่มีคนในหมู่บ้านเสียชีวิตลง

ตลอดเวลาที่ผ่านมา หญิงชราเป็นผู้แสวงหาของสะสมด้วยตนเองมาตลอด บางครั้งก็แสร้งทำเป็นคนรู้จักเพื่อไปงานศพผู้เสียชีวิต หรือไปคุยกับญาติของผู้เสียชีวิตที่บ้านซึ่งเป็นร้านขายของและขโมยสิ่งของที่บ่งบอกถึงคนเหล่านั้นมา อีกทั้งยังจดรายละเอียดเกี่ยวกับของแต่ละชิ้นเอาไว้

[28] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、pp. 36-37.

เองด้วยแม้ว่าหมู่บ้านจะไม่ได้มีประชากรมากมาย แต่การสะสมของดูต่างหน้าของผู้เสียชีวิตทุกคนตลอดเวลาหลายสิบปี อีกทั้งปีหนึ่งก็มีผู้เสียชีวิตหลายคน ย่อมต้องการความทุ่มเทอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าหญิงชราใช้เวลาเกือบชั่วชีวิตเพื่อสะสมของดูต่างหน้า และในที่สุดก็ได้ว่าจ้างให้ “ผม” สร้างพิพิธภัณฑ์ขึ้นเพื่อเก็บของเหล่านั้น

หลังจากที่หญิงชราได้อธิบายเนื้องานให้ผมได้ฟังจนเป็นที่เข้าใจเรียบร้อยแล้ว ก็พาผมไปยังห้องเก็บของดูต่างหน้าที่สะสมไว้ชั้นใต้ดิน หญิงชราอวดของแต่ละชิ้นให้ “ผม” ดู ซึ่งทุกชิ้นจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับของชิ้นนั้นๆ ติดอยู่เมื่อ“ผม”เห็นผลงานของหญิงชราก็อดตกตะลึงไม่ได้และได้บรรยายความรู้สึกในครั้งนั้นเอาไว้ดังต่อไปนี้

> その一瞬は僕にとって新しい発見だった。キャラクターとは正反対の、どんなにも上品で綺麗な文字を彼女が書くということに驚いたのではない。老婆が見せた表情にはっとさせられたのだ。（略）時、暦に関して表した自慢には、恥じらうような、誉めてもらいたいと願うようなけなげさが感じられた。老婆にそうした一面があると、始めて知った一瞬だった。
> ในชั่วขณะนั้น สำหรับผมแล้วมันคือการค้นพบผมไม่ได้ตกใจที่ลายมือของหญิงชรานั้นช่างปราณีตและสวยงามตรงข้ามกับบุคลิก แต่เป็นเพราะคำอธิบายที่หญิงชราให้ผมดูที่ทำให้ผมถึงกับอุทานออกมา (ย่อ) ยามที่ (หญิงชรา) อวดให้ผมดูเวลาและวันที่ที่ติดอยู่ ผมรู้สึกได้ความภาคภูมิที่ดูเขินอาย แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการการชื่นชม เป็นวินาทีที่ผมได้รู้เป็นครั้งแรกว่าหญิงชราก็มีด้านเช่นนั้นอยู่ [29]

[29] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、pp. 39-40.

เมื่อ “ผม” กล่าวชมความละเอียดเกี่ยวกับวันเดือนปีที่หญิงชราบันทึกเอาไว้หญิงชราก็แสดงความภูมิใจออกมา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้โดยปกติแล้วหญิงชราจะดูแข็งกระด้างและไม่แสดงความรู้สึก แต่ก็หลงใหลในสิ่งที่ตนเองทำ และอยากอวดให้ผู้อื่นได้เห็น

ของดูต่างหน้าที่หญิงชรานำมาอวด “ผม” นั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่มีการบันทึกข้อมูลครบถ้วนแล้ว ยังมีของอีกจำนวนมากที่ “ผม” และหญิงสาวยังต้องช่วยกันเก็บข้อมูล โดยผมจะเลือกหยิบของชิ้นใดชิ้นหนึ่งขึ้นมาให้หญิงชราอธิบายรายละเอียด หญิงสาวเป็นผู้จดบันทึก และ “ผม” เป็นผู้ถ่ายรูปและลงหมายเลขเอาไว้ แม้ว่าหญิงชราจะมีอายุเกือบร้อยปีแต่ก็ยังจำรายละเอียดเกี่ยวกับของต่างหน้าแต่ละชิ้นได้อย่างครบถ้วนไม่ว่าจะเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับตัวบุคคลนั้นๆหรือสาเหตุการเสียชีวิตก็สามารถอธิบายให้ “ผม” ฟังได้อย่างไม่ติดขัด

> 老婆の記憶力は驚異的だった。こちらが手当たり次第に形見を見せても、ちらっと視線を送るだけで一切考え込んだり言い淀んだりすることなく、てきぱきと正体を明らかにして言った。（略）もしかしたらこの人は口から出まかせを言っているのじゃないだろうかと思うほどだった。
>
> ความสามารถในการจดจำของหญิงชรานั้นช่างน่าทึ่ง ต่อให้ผมคว้าของดูต่างหน้าสักชิ้นที่อยู่ใกล้มือขึ้นมาให้ดู แต่แค่มองปราดเดียว (หญิงชรา) ก็สามารถบรรยายของสิ่งนั้นได้อย่างลื่นไหล ไม่มีหยุดคิดหรือตะกุกตะกักเลยแม้แต่น้อย (ย่อ) ถึงขนาดอดคิดไม่ได้ว่าคนคนนี้คงไม่ได้แค่กำลังเล่าเรื่องมั่วๆ หรอกนะ [30]

ผู้วิจัยเห็นว่า การที่หญิงชราสามารถเล่าเรื่องได้อย่างลื่นไหลเช่นนี้ นอกจากความทรงจำที่เป็นเลิศแล้ว หญิงชรายังต้องใส่ใจในทุกรายละเอียดอีกด้วย เพราะการจะจดจำข้อมูลมากมายได้อย่างชัดเจนถึงขนาดที่มองเห็นแค่เพียงชั่วครู่ก็สามารถระลึกเรื่องราวได้ทั้งหมดนั้น หมายความว่า

---

[30] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、p. 57.

รายละเอียดเกี่ยวกับของดูต่างหน้าทุกชิ้นล้วนยังชัดเจนอยู่ในความทรงจำ แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานนับสิบปีก็ยังคงไม่ลืม

หลังจากที่ “ผม” มาทำงานให้กับหญิงชราในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ นอกจากการวางแผนสร้างพิพิธภัณฑ์แล้ว หญิงชราก็ยังมอบหมายให้ “ผม” เป็นผู้ไปเก็บของดูต่างหน้าแทนตนเอง ยามที่มีผู้เสียชีวิตในหมู่บ้าน จนกระทั่งวันหนึ่ง เกิดเหตุฆาตกรรมซึ่งสะเทือนขวัญคนทั้งหมู่บ้าน แต่หญิงชราก็ยังคงยืนยันหนักแน่นว่า “ผม” ต้องไปเก็บของดูต่างหน้าหญิงสาวที่ถูกฆาตกรรม เพื่อให้พิพิธภัณฑ์นั้นสมบูรณ์

「殺された人の場合、何か特別な配慮がいるのでしょうか」
僕は老婆に尋ねた。
「いいや」
老婆は言下に否定した。
「我々は死因になど左右はされない。（略）死は死であり、ほかのなにものでもない。その死という事実のみに依って形見を選ぶのだ。お前にはもうそれができるはずじゃ」

“กรณีของคนที่ถูกฆาตกรรม ต้องคำนึงถึงอะไรเป็นพิเศษบ้างไหมครับ”

ผมถามหญิงชรา

“ไม่มี”

หญิงชราปฏิเสธทันที

“เราจะไม่ให้สาเหตุการตายมามีอิทธิพล (ย่อ) ความตายก็คือความตาย มิได้เป็นอื่น จงเลือกของดูต่างหน้าโดยยึดถึง

ข้อเท็จจริงซึ่งก็คือความตายเท่านั้น ซึ่งเรื่องนั้นเจ้าก็น่าจะทำได้
อยู่แล้วล่ะ” [31]

เมื่อได้ฟังคำพูดอันมุ่งมั่นของหญิงชรา “ผม” ซึ่งกำลังเป็นกังวลอยู่ในขณะนั้นก็ค่อยใจเย็นลง และเริ่มรู้สึกเห็นคล้อยตามกับหญิงชราว่า การสร้างผลงานที่สมบูรณ์นั้นสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด และยังเป็นครั้งแรกที่ “ผม” ตกลงใจจะไปเลือกของดูต่างหน้าด้วยตัวเองเพียงคนเดียว แทนที่จะให้หญิงสาวคอยเป็นผู้ช่วยเหมือนที่ผ่านๆ มา

2.3.4 ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ

ในเนื้อเรื่องไม่ได้กล่าวถึงชีวิตประจำวันของคุณป้าในช่วงก่อนที่คุณลุงของ "ฉัน" จะเสียชีวิตเอาไว้ แต่สิ่งหนึ่งที่คุณป้าเริ่มทำเป็นกิจวัตรหลังจากคุณลุงเสียชีวิตก็คือ การปักตัวอักษร A ด้วยด้ายสีต่างๆ ลงบนสิ่งของต่างๆ รอบตัว ในช่วงที่คุณป้าป่วยจนต้องเข้าโรงพยาบาลเพราะตรอมใจ คุณป้าจะปักด้ายลงบนปลอกหมอน ผ้าห่ม ชุดคนไข้ หรือแม้แต่ผ้าม่านก็ตาม

หลังจากที่ "ฉัน" รับคุณป้ากลับมาอยู่ที่บ้าน คุณป้าก็ขอให้ “ฉัน” นำกล่องเย็บปักถักร้อยมาให้ทันทีที่กลับถึงบ้านโดยไม่พักผ่อน เพื่อจะปักตัวอักษร A ลงบนสัตว์สตัฟฟ์ซึ่งเป็นของสะสมของคุณลุงแม้ "ฉัน" จะออกปากเตือนด้วยความเป็นห่วง แต่คุณป้าก็ยังมุ่งมั่นเช่นเดิม

「ねえ、裁縫箱を出してくれない？」
伯母さんは言った。
「少し、ゆっくりなさった方がいいんじゃないかしら。
退院してきたばかりなんだし。すぐに夕食の用意をす
るわ」
「いいのよ。別に疲れてなんかいないの」
（略）

[31] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、pp. 185-186.

「だって、家にある毛皮全部に刺繍しようと思ったら、
休んでいる暇なんてないわ」
そう言って伯母さんはこちらを振り向き、微笑んだ。
“นี่ ช่วยหยิบกล่องเย็บปักถักร้อยให้ทีได้ไหมจ๊ะ”
คุณป้าพูด
“พักสบายๆ สักหน่อยน่าจะดีกว่านะคะ เพิ่งออกจาก
โรงพยาบาลมาด้วย เดี๋ยวหนูจะเตรียมอาหารค่ำเลย”
“ไม่เป็นไรหรอก ไม่ได้เหนื่อยอะไรขนาดนั้น”
(ย่อ)
“ก็นะ ถ้าคิดจะปักหนังทั้งหมดที่มีอยู่ในบ้านนี้ละก็ ไม่มีเวลาว่าง
มาพักผ่อนหรอกจ้ะ”
คุณป้ากล่าวดังนั้นแล้วก็หันมายิ้มให้ฉัน[32]

ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวของคุณป้ายูริ เป็นผลมาจากความรักและความคิดถึงคุณลุง มิใช่เป็นความสนใจของคุณป้าอยู่แต่เดิม ซึ่งต่างจากความสนใจของตัวละครผู้สูงอายุในเรื่องอื่นๆ ที่มีความชอบหรือความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอยู่แล้ว

นอกจากนี้ แม้ว่าคุณป้าจะมีโอกาสได้เดินทางไปกับคุณลุงบ่อยๆ แต่คุณป้ากลับไม่ได้เห็นความสำคัญของสัตว์สตัฟฟ์เหล่านั้นเลย ก่อนที่ “ฉัน” จะชวน “นิโกะ” มาที่บ้านเป็นครั้งแรก “ฉัน” ได้ว่าจ้างรถบรรทุกมาแอบขนสัตว์สตัฟฟ์บางส่วนที่ถูกเก็บไว้ใต้บันไดไปทิ้งระหว่างที่คุณป้าไม่อยู่ แต่เมื่อคุณป้ากลับมา ก็ไม่ได้สังเกตเลยว่ามีของสะสมบางส่วนหายไป ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า นั่นเป็นเพราะสำหรับคุณป้าแล้ว สัตว์สตัฟฟ์เหล่านั้นเป็นเพียงของสะสมของสามีอันเป็นที่รักเท่านั้น ส่วนคุณป้าเองไม่ได้โปรดปรานการสะสมแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ คุณป้าจึงปักตัวอักษร A ลงบนสัตว์เหล่านั้นได้โดยไม่รู้สึกเสียดาย

ทุกวันหลังจากรับประทานอาหารเย็นเสร็จเรียบร้อย คุณป้าก็จะเลือกหยิบสัตว์สตัฟฟ์ของคุณลุงออกมา บางครั้งก็เลือกมาเพียงตัวเดียว แต่ถ้าหากสัตว์ตัวที่เลือกมานั้นมีขนาดเล็กก็จะหยิบ

[32] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、朝日新聞社、2002 年、 p. 23.

มาหลายตัว จากนั้นคุณป้าก็จะปักตัวอักษร A ลงบนสัตว์เหล่านั้นทีละตัวอย่างตั้งอกตั้งใจ ครั้งหนึ่งคุณป้ายูริอธิบายให้ "ฉัน" ฟังว่า คุณป้าปักตัวอักษร A ซึ่งเป็นอักษรตัวแรกของชื่อคุณป้าในภาษารัสเซีย เพื่อส่งความระลึกถึงไปให้คุณลุง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า คุณป้าเป็นผู้สูงอายุที่ต้องต่อสู้กับความโดดเดี่ยวหลังจากสามีเสียชีวิตไป และวิธีที่ช่วยให้คุณป้าผ่านพ้นช่วงเวลานั้นไปได้ก็คือ การมุ่งความสนใจไปที่สัตว์สตัฟฟ์ซึ่งเป็นของดูต่างหน้าคุณลุง โดยส่งผ่านความรู้สึกของตนผ่านทางของต่างหน้าเหล่านั้น

2.3.5 ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายเรื่อง ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ

ปัญหาความทรงจำของดอกเตอร์ เป็นสาเหตุให้ดอกเตอร์ต้องถูกทอดทิ้งให้อยู่โดยลำพังในเรือนเล็ก ดอกเตอร์จึงแก้ปัญหาด้วยการหมกตัวอยู่แต่ภายในเรือนเล็กเท่านั้น และใช้เวลาตลอดทั้งวันอยู่ในห้องทำงานทุ่มเทความสนใจให้คณิตศาสตร์เพียงอย่างเดียวเพื่อที่จะได้ไม่ต้องรับรู้ความเป็นไปของโลกภายนอกที่ตนไม่รู้จัก

การที่ดอกเตอร์ขังตัวเองอยู่แต่ในโลกของคณิตศาสตร์ทำให้ดอกเตอร์ขาดทักษะในการสื่อสารกับคนทั่วไป อีกทั้งโลกที่ดอกเตอร์รู้จักก็ได้เปลี่ยนไปหมดแล้ว ดอกเตอร์จึงใช้คณิตศาสตร์ที่ตนรักเป็นสื่อกลางในการสื่อสารกับผู้อื่นด้วย สำหรับดอกเตอร์แล้ว คำถามเกี่ยวกับตัวเลขนั้นเปรียบเสมือนการกล่าวสวัสดีหรือการจับมือทักทายผู้อื่นก็ว่าได้

> 「君の靴のサイズはいくつかね」
> 新しい家政婦だと告げた私に博士が一番に尋ねたのは
> 名前ではなく靴のサイズだった。一言の挨拶も、お辞
> 儀もなかった。
> “รองเท้าของเธอขนาดเท่าไหร่เหรอ”

เมื่อฉันแนะนำตัวว่าเป็นแม่บ้านคนใหม่ สิ่งแรกที่ดอกเตอร์ถาม
ไม่ใช่ชื่อแต่กลับเป็นขนาดรองเท้า คำทักทายสักคำก็ไม่มี [33]

คำทักทายเช่นนี้ดำเนินติดต่อกันทุกเช้า คำถามเกี่ยวกับตัวเลขนั้นจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ และเมื่อได้ฟังคำตอบ ดอกเตอร์ก็จะสามารถบรรยายความพิเศษของตัวเลขนั้นๆ ได้ พฤติกรรมดังกล่าวไม่เพียงบ่งบอกถึงความหลงใหลในตัวเลขของดอกเตอร์ แต่ยังชี้ให้เห็นด้วยว่าดอกเตอร์ขาดการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ชีวิตของดอกเตอร์จึงมีแต่คณิตศาสตร์ซึ่งเป็นสิ่งที่ดอกเตอร์ทุ่มเทชีวิตจิตใจให้เท่านั้น

หากกล่าวถึงคณิตศาสตร์แล้ว สิ่งที่ดอกเตอร์หลงใหลมากที่สุดก็คือจำนวนเฉพาะ เนื่องจากจำนวนเฉพาะคือจำนวนที่ไม่สามารถแยกตัวประกอบได้ และไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะปรากฏขึ้นเมื่อใด ยิ่งจำนวนสูงขึ้น โอกาสที่จะพบจำนวนเฉพาะก็ยากขึ้นไปด้วย การค้นพบจำนวนเฉพาะจึงเป็นเรื่องน่าตื่นเต้นสำหรับนักคณิตศาสตร์ ดอกเตอร์เปรียบการค้นพบจำนวนเฉพาะเหมือนการค้นพบโอเอซิสกลางทะเลทรายโดย “ฉัน” ได้กล่าวถึงความรักของดอกเตอร์ที่มีต่อจำนวนเฉพาะไว้ดังต่อไปนี้

この世で博士が最も愛したのは、素数だった。（略）
書斎の仕事机で、あるいは食卓で、私とルートに聞かせてくれた数字の話に、たぶん素数は一番多く登場しただろう。
ในโลกใบนี้ สิ่งที่ดอกเตอร์รักมากที่สุดก็คือจำนวนเฉพาะ (ย่อ)
ในบรรดาเรื่องของคณิตศาสตร์ที่ (ดอกเตอร์) เล่าให้ฉันและรูทฟัง เรื่องจำนวนเฉพาะคงจะเป็นเรื่องที่ถูกยกขึ้นมาบ่อยที่สุด [34]

[33] 小川洋子、『博士の愛した数式 』、新潮文庫、2003 年、p. 13.

[34] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生 』、 朝日新聞社、2002 年、 p.95.

นอกจากการพูดคุยในหัวข้อที่เกี่ยวกับคณิตศาสตร์แล้ว ดอกเตอร์ยังใช้ตัวเลขเป็นคำอธิบายอารมณ์และความรู้สึกอีกด้วยดังจะเห็นได้จากครั้งหนึ่งที่รูทโดนมีดบาด ดอกเตอร์ได้ให้กำลังใจ “ฉัน” ที่เป็นกังวลอยู่ที่คลินิคขณะรอรูทเย็บแผล โดยยกความกล้าหาญของจำนวนสามเหลี่ยม[35] ขึ้นมาอธิบายให้ “ฉัน” ฟัง

「君は三角形を知っているかね」
レントゲン室のドアにある、放射線の危険か何かを示す三角のマークを指差して博士が言った。
「いいえ」
私は答えた。数字を持ち出すのは最初の混乱がおさまったように見えても、まだ心の中が不安で一杯の証拠だった。
「実にエレガントな数字なんだ」
“เธอรู้จักจำนวนสามเหลี่ยมไหม”
ดอกเตอร์ถาม พร้อมทั้งชี้นิ้วไปยังสัญลักษณ์รูปสามเหลี่ยมที่เตือนอันตรายจากรังสีหรืออะไรสักอย่าง ที่อยู่บนประตูห้องเอ็กซ์เรย์
“ไม่ค่ะ”
ฉันตอบ ถึงแม้จะดูเหมือนว่า (ดอกเตอร์) ยกเรื่องคณิตศาสตร์ขึ้นมาเพื่อข่มความว้าวุ่นใจในตอนแรก แต่นี่ก็คือสิ่งที่พิสูจน์ว่าในใจยังคงเต็มไปด้วยความวิตกกังวล
“เป็นเลขที่สง่างามมากเลยล่ะ” [36]

[35] จำนวนสามเหลี่ยม (Triangular Number) คือจำนวนเต็มที่เกิดจากการนำจำนวนเต็มที่ติดการมาบวกเรียงต่อกันไป เช่น 1+2=3, 1+2+3=6 ดังนั้น 3 และ 6 จึงนับเป็นจำนวนสามเหลี่ยม

[36] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 pp. 107-108.

จำนวนสามเหลี่ยมที่ดอกเตอร์ยกขึ้นมาอธิบายให้ “ฉัน” ฟัง เป็นผลรวมของจำนวนเต็มที่นำมาบวกเรียงกัน ดังรูปที่แสดงด้านล่าง จะเห็นได้ว่า เมื่อนำจุดมาเรียงต่อกันไปเรื่อยๆ จะเกิดรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ที่มีรากฐานมั่นคง จำนวนจุดที่ได้จากการสร้างรูปในลักษณะเช่นนี้ซึ่งเรียกว่าจำนวนสามเหลี่ยม จึงเป็นสิ่งที่ดอกเตอร์เปรียบว่าเป็นจำนวนที่สง่างาม

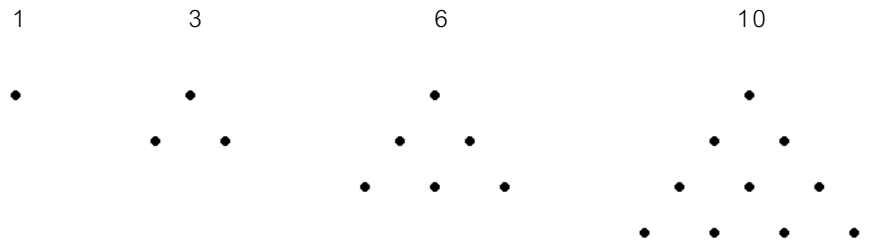

รูปที่ 1 จำนวนสามเหลี่ยม

ผู้วิจัยเห็นว่า ในขณะที่กำลังรอหมอเย็บแผลให้รูท ดอกเตอร์นำตัวเลขสามเหลี่ยมมาอธิบายให้ “ฉัน” ฟัง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสง่างาม ซึ่งในที่นี้หมายถึงความมั่นคงไม่หวั่นไหวต่อสิ่งใดๆ เนื่องจากรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าเป็นรูปทรงเรขาคณิตที่มั่นคงที่สุด เพราะมีฐานกว้างและปลายแหลม การที่ดอกเตอร์ซึ่งกำลังหวั่นไหวยกหัวข้อนี้ขึ้นมาสนทนา จึงแสดงให้เห็นว่าดอกเตอร์ต้องการให้กำลังใจตัวเองและ “ฉัน” ให้เผชิญหน้าสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างสง่างาม

นอกจากเหตุการณ์ที่รูทโดนมีดบาดแล้ว อีกครั้งหนึ่งที่ดอกเตอร์ใช้คณิตศาสตร์แทนคำอธิบายทั้งปวงก็คือ วันที่หญิงม่ายเรียก “ฉัน” ไปพบเพื่อต่อว่าที่รูทยังคงไปหาดอกเตอร์ โดยผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์วันนั้นได้แก่หญิงม่าย ดอกเตอร์ รูท และ “ฉัน” ขณะที่หญิงม่ายกำลังโวยวายดอกเตอร์ไม่เคยมีเพื่อนเหมือนใครเขา และ “ฉัน” พยายามโต้ว่านี่เป็นครั้งแรกที่ดอกเตอร์มีเพื่อน ดอกเตอร์ก็ลุกขึ้นมาปกป้องรูทด้วยการเขียนสมการส่งให้หญิงม่าย

不意に博士が立ち上がった。
「いかん。子供をいじめてはいかん」
そうしてポケットから取り出したメモ用紙に、何やら

書き付けたかと思うと、それを食卓の真ん中に置き、
部屋から出て行った。
（略）
取り残された三人は黙って、メモ用紙を見つめた。い
つまでもそのままじっとして動かなかった。そこには
たった一行、数式が書かれていた。
<< $e^{\pi i}$ + 1=0 >>
จู่ๆ ดอกเตอร์ก็ยืนขึ้น
“ไม่ได้นะ แกล้งเด็กแบบนี้ไม่ได้”
พูดจบดอกเตอร์ก็ดึงกระดาษโน้ตออกมาจากกระเป๋าและเขียน
อะไรบางอย่าง และวางลงกลางโต๊ะกินข้าว แล้วออกจากห้องไป
(ย่อ)
เราสามคนที่ยังอยู่ในห้องต่างก็นิ่งเงียบและมองกระดาษโน้น
แผ่นนั้น นั่งอยู่แบบนั้นโดยไม่ขยับเขยื้อนอยู่เนิ่นนาน ใน
กระดาษแผ่นนั้นมีสูตรคณิตศาสตร์เขียนอยู่หนึ่งบรรทัด
<< $e^{\pi i}$ + 1=0 >>[37]

สมการที่ดอกเตอร์เขียนลงบนกระดาษโน้ตคือสมการของออยเลอร์ ซึ่งในทางคณิตศาสตร์แล้ว เป็นสมการที่เรียบง่ายและสวยงามเนื่องจากค่า e π และ i ต่างก็เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แทนจำนวนทางคณิตศาสตร์ ในขณะที่ 1และ 0คือเอกลักษณ์ของการคูณและการบวก[38]ตามลำดับ สมการนี้จึงพิเศษที่ความเรียบง่าย เพราะองค์ประกอบที่พิเศษสามารถมาประกอบรวมกันได้โดยไม่มีสิ่งใดที่เกินความจำเป็นเลย การที่ดอกเตอร์เขียนสมการนี้ให้หญิงม่าย และทำให้ทุกคนเงียบงันไป

[37]小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、朝日新聞社、2002年、หน้า 187.

[38] เอกลักษณ์การคูณ คือ ตัวเลขที่นำไปคูณกับค่าใดๆ แล้วยังคงได้ค่านั้นๆ
เอกลักษณ์การบวก คือ ตัวเลขที่นำไปบวกกับค่าใดๆ แล้วยังคงได้ค่านั้นๆ

ผู้วิจัยเห็นว่าการที่หญิงม่ายเงียบไป เป็นเพราะเข้าใจสิ่งที่ดอกเตอร์ต้องการจะสื่อ นั่นก็คือความเรียบง่ายและสวยงามของสมการ ซึ่งไม่ได้ต่างอะไรกับความบริสุทธิ์และไร้เดียงสาของรูทจึงหยุดการโต้เถียงและยอมรับ “ฉัน” กลับไปทำงานเป็นแม่บ้านให้ดอกเตอร์ตามเดิม

การที่ดอกเตอร์ยกคณิตศาสตร์ขึ้นมาประกอบในบทสนทนา หรือใช้คณิตศาสตร์เป็นตัวแทนในการแสดงอารมณ์และความรู้สึก เช่นกล่าวถึงความเข้มแข็งของเลขสามเหลี่ยมเมื่อรูทโดนมีดบาด หรือใช้สมการของออยเลอร์แทนความรู้สึกที่ต้องการบอกหญิงม่าย เมื่อหญิงม่ายทะเลาะกับแม่บ้านเรื่องที่รูทยังคงแวะเวียนไปหาดอกเตอร์แสดงให้เห็นว่าคณิตศาสตร์เปรียบเสมือนโลกทั้งใบของดอกเตอร์ และเป็นเพียงสิ่งเดียวในชีวิตที่ดอกเตอร์รู้จักเป็นอย่างดี

จากตัวอย่างที่ได้ยกมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ดอกเตอร์หลงใหลในความสวยงามของคณิตศาสตร์ หรือความพิเศษของจำนวนเฉพาะ เนื่องจากคณิศาสตร์เป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่โดยธรรมชาติ และไม่เคยเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สำหรับผู้ที่มีความทรงจำเหลือเพียง 80 นาที เช่นดอกเตอร์ ความจริงอันเที่ยงแท้ของคณิตศาสตร์คือสิ่งเดียวที่ไม่มีวันเลือนหายไป คณิตศาสตร์จึงเป็นสิ่งเดียวในชีวิตดอกเตอร์ ที่ไม่ว่าเมื่อใดก็ยังคงใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจได้เสมอ

2.3.6 **สรุปภูมิหลังด้านความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุ**

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่าตัวละครผู้สูงอายุของโอกะวะ โยโกะ ต่างมีความสนใจหรือความเชี่ยวชาญในอาชีพของตน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลหรือมีประโยชน์ต่อตัวละครอื่นในเรื่อง ซึ่งจะได้กล่าวถึงในบทต่อๆ ไป

ตารางต่อไปนี้เป็นการสรุปความสนใจของตัวละครผู้สูงอายุทั้ง 5 คน จะเห็นได้ว่าความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุชาย เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ในอาชีพตลอดอายุการทำงานอันยาวนาน ในขณะที่ตัวละครผู้สูงอายุหญิง จะให้ความสนใจในสิ่งที่เป็นงานอดิเรก มิใช่สิ่งที่ทำเพื่อหาเลี้ยงชีพ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบภูมิหลังทางด้านความสนใจหรือความเชี่ยวชาญของตัวละครผู้สูงอายุ

	ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ	โฮเต็ลไอริส	ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน	คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ	ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ
ตัวละคร	คุณตา	นักแปล	หญิงชรา	คุณป้า	ดอกเตอร์
เพศ	ชาย	ชาย	หญิง	หญิง	ชาย
อาชีพ	ช่าง	นักแปล	-	-	อาจารย์
ความสนใจ/ความเชี่ยวชาญ	งานช่างทุกประเภท	การแปลภาษารัสเซีย	สะสมของดูต่างหน้าผู้ตาย	การปักตัวอักษร A	คณิตศาสตร์

2.4 **สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุสูญเสียไปในอดีต**

จุดร่วมอีกอย่างหนึ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุมีร่วมกันก็คือ ตัวละครทุกตัวเคยผ่านการสูญเสียที่สำคัญในชีวิตมาแล้วทั้งสิ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า แม้ชีวิตต้องมีการพลัดพรากเป็นเรื่องปกติธรรมดา โดยเฉพาะในวัยสูงอายุที่ผ่านโลกมานาน แต่โอะงะวะ โยโกะ ก็ได้กล่าวถึงความสูญเสียที่ตัวละครแต่ละตัวต้องประสบเอาไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งยังแสดงให้เห็นด้วยว่า ตัวละครได้เรียนรู้อะไรจากประสบการณ์เช่นนั้น หรือหากไม่สามารถปล่อยวางหรือเรียนรู้ที่จะเผชิญหน้ากับความจริงแล้ว ความสูญเสียที่เกิดขึ้นสามารถสร้างผลกระทบต่อชีวิตได้อย่างไรบ้าง

2.4.1 **สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* สูญเสียไปในอดีต**

ตัวละคร “คุณตา” ในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* นั้น ไม่เพียงแค่สูญเสียความทรงจำดังเช่น “ฉัน” และคนทั่วไปที่อาศัยอยู่บนเกาะ แต่คุณตายังเคยสูญเสียอาชีพในฐานะกัปตันเรือและช่างซ่อมเรือหลังจากเรือข้ามฟากหายไปจากความทรงจำ รวมถึงภรรยาก็ได้ตายจากไปแล้ว แม้จะพยายามใช้ชีวิตอยู่ต่อไปอย่างเต็มที่ แต่ก็มีบางครั้งที่คุณตาลำบากใจเมื่อนึกถึงอดีต

เช่นเมื่อครั้งที่ “ฉัน” กล่าวถ่อมตัวว่าอาชีพนักเขียนที่ตนทำอยู่นั้นเป็นเรื่องง่ายๆ เมื่อเทียบกับคุณตาซึ่งเคยขับเรือ

「いや、いや。フェリーが消えてしまったんじゃあ、
もうどうしようもありません。」
ここで少し、沈黙が訪れる。
“ไม่หรอกครับ ถึงอย่างไรเรือข้ามฟากก็หายไปเสียแล้ว ไม่มีทาง
ทำอะไรได้แล้วครับ”
พูดจบ เขาก็เงียบไปครู่หนึ่ง [39]

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับตัวละครผู้สูงอายุชายอื่นในนวนิยายที่นำมาวิจัย ตัวละคร “คุณตา” ในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็มโม* นั้น ค่อนข้างจะแตกต่างจากตัวละคร“นักแปล” และ “ดอกเตอร์” ตรงที่คุณตายังสามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและเข้มแข็ง แม้ว่าคุณตาจะสูญเสียความทรงจำดังเช่นคนทั่วไปที่อาศัยอยู่บนเกาะ แต่คุณตาก็มิได้จมอยู่กับความเศร้าหรือปิดกันตัวเองจากสังคม ยังคงมองโลกในแง่ดี พร้อมจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และสามารถให้กำลังใจ “ฉัน” ที่มักจะเป็นทุกข์เพราะรู้สึกเหมือนค่อยๆ สูญเสียสิ่งรอบตัวไปทีละอย่างอีกด้วย

「このあと、バラ園はどうなってしまうのかしらね」
「お嬢さまが心配なさるようなことじゃありません。
別の花が咲くのか、果樹園になるのか、霊園になるの
か、誰にも分かりませんし、分かる必要もありません」
“หลังจากนี้ สวนกุหลาบจะกลายเป็นอะไรหนอ”
“ไม่ใช่เรื่องที่คุณหนูจะต้องกังวลหรอกครับอาจจะมีดอกไม้อย่าง

[39] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 208 p.27.

อื่นขึ้นมาแทน อาจจะกลายเป็นสวนผลไม้หรือกลายเป็นสุสาน
ไม่มีใครทราบหรอก ไม่มีความจำเป็นจะต้องทราบด้วย” [40]

ผู้วิจัยเห็นว่า ตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นแสดงถึงความเข้มแข็งของคุณตา ที่ต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด แต่ก็ยังสามารถใช้ชีวิตต่อไปได้อย่างปกติสุข และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่รู้ว่าจะเกิดขึ้นอีกเมื่อใด ด้วยเหตุนี้ ทำให้คุณตาเป็นตัวละครผู้สูงอายุที่ใช้ชีวิตอยู่ด้วยการมองโลกตามความเป็นจริง และคิดถึงเรื่องของ “ฉัน” มากกว่าจะคิดเรื่องของตัวเอง

2.4.2 สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* สูญเสียไปในอดีต

ตัวละคร “นักแปล” ถูกสร้างขึ้นให้มีบุคลิกที่บิดเบี้ยว และจมอยู่กับความเจ็บปวดอันเกิดจากการสูญเสียภรรยาอันเป็นที่รักไปต่อหน้าต่อตา อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับภรรยาของนักแปลนับเป็นจุดพลิกผันในชีวิตของนักแปล เพราะนอกจากจะสร้างบาดแผลทางใจที่ไม่มีทางเยียวยารักษาได้แล้ว ยังเป็นสาเหตุให้ญาติทางฝั่งภรรยารู้สึกหมางเมินกับนักแปลอีกด้วย นักแปลจึงเลิกติดต่อกับคนเหล่านั้น

『結局伯父さんは僕たちの前から姿を消した。僕が物心ついた頃には、もう行方知れずになってた。それが、大学に入った年、ちょっとした偶然から再会したんだ。』
‘สุดท้ายคุณลุงก็หายหน้าไปจากพวกผม สภาพของผมในตอนนั้นกำลังไม่รู้ว่าจะเดินไปทางไหนดี มันเป็นปีที่ผมเข้ามหาวิทยาลัย และได้บังเอิญพบกับคุณลุงอีกครั้ง’ [41]

[40] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 208

[41] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 204.

นับแต่ภรรยาเสียชีวิต นักแปลก็ตัดขาดจากโลกภายนอก เอาแต่หมกตัวทำงานอยู่ในกระท่อมบนเกาะ F และไม่คบหากับใครอีกเลย จนในที่สุดก็กลายเป็นคนเก็บกดและโมโหร้าย ทำให้ยิ่งเข้ากับคนรอบข้างไม่ได้ และต้องใช้ชีวิตจมอยู่กับความโศกเศร้าเพียงคนเดียว เพราะไม่สามารถข้ามผ่านเรื่องในอดีตได้

2.4.3 สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* สูญเสียไปในอดีต

สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* เคยสูญเสียไปในอดีตก็คือ “ใบหู” ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ไม่ได้กระทบถึงการใช้ชีวิตประจำวันของหญิงชรา และความบกพร่องนี้ก็ไม่ได้เด่นชัดจนสังเกตเห็นได้ ตามเนื้อเรื่องแล้ว กว่าที่ผมจะเห็นว่าหญิงชราไม่มีใบหู ก็วันที่หญิงชราพาผมไปชมห้องเก็บของซึ่งรวบรวมของต่างหน้าเอาไว้

> その時ようやく僕は、ざらざらと神経に触れてくる。本当の原因に気づいた。彼女はいつもの毛糸の帽子をかぶっていなかったのだ。そしてほんのわずか残った白髪の間から、小さな、彼女の体つきを象像するにしてもあまりに小さすぎる耳がのぞいていた。（略）耳としての形を失った、穴の開いたただの引きつれにしか過ぎなかった。
>
> ตอนนั้นเอง ในที่สุดผมก็สัมผัสได้ว่ามีบางสิ่งแปลกๆ และรู้สึกถึงสาเหตุที่แท้จริง หญิงชราไม่ได้ใส่หมวกไหมพรมใบที่ใส่อยู่เป็นประจำ ใบหูเล็กๆที่ดูจะเล็กเกินกว่าจะเป็นสัญลักษณ์บนร่างกายแทรกตัวอยู่ระหว่างผมสีดอกเลาที่เหลืออยู่เพียงน้อยนิด (ย่อ) ดูเป็นเพียงแค่ส่วนที่คอยดึงรูที่เปิดอยู่โดยไม่เหลือรูปร่างของหูเท่านั้นเอง [42]

[42] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、p. 48.

ตามปกติแล้วหญิงชราจะใส่หมวกไหมพรม จึงช่วยปิดศีรษะและอำพรางหูเอาไว้ “ผม” จึงไม่เคยสังเกตเห็นว่าหญิงชราไม่มีใบหู นอกจากนี้ การไม่มีใบหูยังไม่มีผลกระทบทางกายภาพต่อหญิงชราอีกด้วย เพราะถึงแม้จะไม่มีใบหูที่ช่วยในการรับเสียง แต่หญิงชราก็ไม่มีปัญหาในการได้ยิน จึงอาจกล่าวได้ว่าใบหูที่หายไปนี้มิใช่อุปสรรคสำหรับหญิงชรา

อย่างไรก็ตามในนวนิยายเรื่องนี้ ใบหูยังมีความสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ เป็นอวัยวะที่ใช้บ่งบอกถึงความเป็นผู้ใหญ่ของแต่ละคน ในวันที่สองที่ “ผม” เดินทางมาถึงหมู่บ้าน หญิงสาวได้พาผมไปเดินชมรอบๆ เมื่อทั้งสองเดินไปจนถึงศาลาว่าการ หญิงสาวก็ให้ผมดูสิ่งของอย่างหนึ่งซึ่งมีช่องที่รูปร่างคล้ายตัว S อยู่ และอธิบายให้ผมฟังว่า นั่นคือเครื่องมือที่ใช้วัดขนาดใบหู เพื่อจะระบุว่าบุคคลใดๆ ต้องเสียภาษีให้รัฐหรือไม่ หากสามารถสวมหูลงไปในช่องนั้นได้ ก็จะไม่ต้องเสียภาษี

> 「昔、昔、納税者を選別するのに、使われた穴よ。身長はいずれ伸びなくなるけれど、耳の骨だけは一生成長し続けると考えられていたの」
> “นี่คือช่องที่เอาไว้ระบุตัวผู้เสียภาษีในสมัยก่อนล่ะ เพราะเชื่อกันว่าเมื่อถึงจุดหนึ่งคนเราจะหยุดสูง มีแต่กระดูกหูเท่านั้นที่จะยังเจริญเติบโตต่อไปตลอดชีวิต” [43]

ในครั้งนั้น หญิงสาวได้ลองเอาใบหูใส่เข้าไปในช่องรูปตัว S ให้ผมดู ใบหูของหญิงสาวนั้นสามารถใส่เข้าไปได้พอดีโดยไม่มีปัญหา ในขณะที่ “ผม” นั้นแม้จะพยายามอย่างไรก็ใส่ใบหูเข้าไปในช่องนั้นไม่ได้

เนื่องจากในหมู่บ้านแห่งนี้ใช้วิธีดังกล่าวเพื่อกำหนดว่าใครจะต้องเสียภาษี ทำให้มีประชาชนจำนวนมากไปหาหมอเถื่อนเพื่อผ่าตัดหูของตัวเองให้เล็กลง โดยหนึ่งในบรรดาหมอเถื่อนเหล่านั้น เป็นผู้เสียชีวิตรายแรกที่หญิงชราให้ “ผม” ออกไปเก็บของดูต่างหน้า โดยของดูต่างหน้าของหมอผู้นั้นที่หญิงชราสั่งให้ “ผม” นำกลับมาก็คือมีดผ่าตัด

---

[43] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、p.26.

หญิงชรากล่าวถึงหมอเถื่อนผู้ลวงลับว่าเป็นหมอที่มีแต่ความโลภ ขอเพียงแค่ได้เงิน ไม่ว่าเป็นอวัยวะส่วนใดก็สามารถตัดออกให้ได้ทั้งนั้น ไม่เพียงเท่านั้น หญิงชรายังสามารถบอกรายละเอียดทางเดินไปยังห้องผ่าตัดที่ซ่อนอยู่ในส่วนลึกของโรงพยาบาล รวมถึงสภาพของห้องผ่าตัดได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ผู้วิจัยจึงสันนิษฐานว่า หญิงชรารู้จักหมอเถื่อนคนดังกล่าวเป็นอย่างดี และหมอผู้นี้น่าจะเป็นผู้ที่ตัดใบหูของหญิงชราออกไป

เกี่ยวกับประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า หากขนาดของใบหูคือสิ่งที่แสดงการเจริญเติบโตของคนในหมู่บ้าน การที่หญิงชราไม่มีใบหู ย่อมทำให้ไม่สามารถบอกได้ว่าแท้จริงแล้วหญิงชราอายุเท่าไร นอกจากนี้ หญิงสาวยังเคยบอก “ผม” ว่า หญิงชราดูแก่เช่นในปัจจุบันอยู่แล้วตั้งแต่ตนย้ายเข้ามาอยู่ด้วย หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ หญิงชราไม่ได้แก่ลงไปจากหลายปีก่อนเลย ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การที่ใบหูของหญิงชราถูกตัดออกไปเกือบหมดเช่นนี้ เปรียบเสมือนการบอกทางอ้อมว่า สภาพร่างกายของหญิงชรานั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับเวลา

2.4.4 สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* สูญเสียไปในอดีต

คุณป้ายูริสูญเสียสามีซึ่งอยู่ด้วยกันมาสิบกว่าปี หลังจากนั้นคุณป้าจึงต้องอยู่กับ “ฉัน” ซึ่งเป็นหลานสาวของสามี และได้คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ “ฉัน” ซึ่งเพิ่งสูญเสียพ่อไป อย่างไรก็ตาม คุณป้าก็ยังคงคิดถึงคุณลุงมาก และเริ่มปักตัวอักษร A ซึ่งเป็นอักษรแรกของชื่อตนเองในภาษารัสเซียลงบนของใช้ทุกอย่างที่โรงพยาบาล เมื่อกลับถึงบ้าน คุณป้าก็เริ่มปักตัวอักษร A ลงบนสัตว์สตัฟฟ์ซึ่งเป็นของสะสมของคุณลุง

หลังจากนั้นไม่นาน โอะฮะระ ก็ติดต่อขอเข้าพบคุณป้าที่บ้าน เพื่อเขียนบทความเกี่ยวกับสัตว์สตัฟฟ์ที่คุณลุงสะสม เมื่อโอะฮะระมาที่บ้านและเห็นว่าคุณป้ากำลังปักด้ายลงบนของสะสมอันมีราคา ก็ตกใจและทักท้วงการกระทำของคุณป้าด้วยความเสียดาย

> 「せっかくのコレクションを、奥さんの興味で台無しにしてしまっていいんですか。あまりにももったいない。私はね、自分のものだろうと他人様のものだろうと、動物たちの美しさが汚されてゆくのは我慢ならん

のです。即刻おやめなさい」
「汚してなどおりません」
（略）
「私はただ 、主人のそばにいたいだけなんです。ですから自分の本当の名前を一針ずつ、形見に刺繍してゆくのです。アナスタシア。ロシア語で蘇生を意味する言葉。これほど相応しい名前はありませんでしょ？主人にとっても、動物たちにとっても」
“คอลเลคชันที่มีค่าขนาดนี้ จะต้องมาถูกทำลายเพราะงานอดิเรกของคุณนาย มันจะดีเหรอครับ มันน่าเสียดายเกินไปหน่อย ผมนะ จะเป็นสมบัติของตัวเองหรือสมบัติของคนอื่น ผมก็ทนดูความสวยงามของสิงสาราสัตว์ถูกทำให้แปดเปื้อนไปไม่ได้หรอก กรุณาหยุดเสียเถอะ”
“ไม่ได้แปดเปื้อนสักหน่อย”
(ย่อ)
“ฉันก็แค่ อยากอยู่ข้างๆ สามีเท่านั้นเอง ดังนั้นจึงค่อยๆ ปักชื่อจริงๆ ของตัวเองลงไปบนของต่างหน้าทีละเข็ม Anastasia คำที่มีความหมายว่าคืนชีวิตในภาษารัสเซีย ไม่มีชื่อไหนเหมาะไปกว่านี้แล้วใช่ไหม ทั้งกับสามี และกับสิงสาราสัตว์” [44]

การที่คุณป้าให้เหตุผลในการกระทำของตนว่า เป็นเพราะอยากอยู่ข้างๆ คุณลุงที่เสียชีวิตไปแล้ว แสดงให้เห็นว่าคุณป้ายังคงไม่สามารถทำใจต่อการเสียชีวิตของคุณลุงได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะคุณลุงยังเพิ่งเสียชีวิตไปไม่นาน คุณป้าจึงยังรู้สึกอ้างว้างและไม่ชินกับความเปลี่ยนแปลงแม้จะยังคงใช้ชีวิตต่อไปได้ตามปกติโดยมี “ฉัน” คอยดูแล แต่ลึกๆ ก็ยังคงเศร้าและคิดถึงคุณลุง

[44] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 p. 50.

2.4.5 สิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* สูญเสียไปในอดีต

หลังจากที่เหลือความทรงจำเพียงแค่ 80 นาที นอกจากต้องอยู่อย่างอ้างว้างแล้ว ดอกเตอร์ยังรู้สึกโศกเศร้ากับสภาพของตนเองในปัจจุบัน ครั้งหนึ่ง “ฉัน” ตัดสินใจอยู่ค้างคืนที่เรือนเล็กเพื่อดูแลดอกเตอร์ที่กำลังไม่สบาย เมื่อดอกเตอร์ตื่นนอนในวันถัดมา และต้องเผชิญกับความจริงที่ว่า “เมื่อวานนี้” ของตนนั้น เป็นเพียงอดีตเมื่อเกือบยี่สิบปีมาแล้ว ก็แอบร้องไห้อยู่คนเดียวในห้อง

> 博士はじっと自分の腕元に視線を落としていた。丸めた背中が一晩でいっそう縮んで見えた。消耗すきった身体はぐったりとして動けず、ただ心だけが行き場を見失い、どこかあやふやな場所をさ迷っているようだった。。（略）やがてすすり泣きが聞こえた。誰のためでもない、ただ自分一人きりのための、ひっそりとした鳴き声だった。
>
> ดอกเตอร์ทอดสายตาจ้องมองที่หน้าอกของตนเอง หลังที่งองุ้มยิ่งดูเล็กลงในชั่วข้ามคืน ร่างกายที่อ่อนล้านั้นหยุดนิ่งอย่างไร้เรี่ยวแรง มีเพียงจิตใจที่ยังคงล่องลอยไป ราวกับหลงอยู่ในสถานที่ที่ไม่รู้จัก (ย่อ) ไม่นานฉันก็ได้ยินเสียงร้องไห้สะอึกสะอื้น เป็นเสียงร้องไห้เบาๆ ที่ไม่ใช่เพื่อใครอื่น แต่เพื่อตัวเองคนเดียวเท่านั้น [45]

เนื่องจากความทรงจำของดอกเตอร์หยุดลงในช่วงที่ดอกเตอร์กำลังอยู่ในช่วงวัยกลางคน หน้าที่การงานกำลังเจริญก้าวหน้า เมื่อดอกเตอร์ตื่นมาพบว่าตนเป็นเพียงนักแปลที่ไม่เหลืออะไร ย่อมทำให้ดอกเตอร์รู้สึกเหมือนตกอยู่ในหลุมแห่งกาลเวลา ไม่มีใครอยู่ข้างๆ ไม่มีหน้าที่การงาน มี

[45] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、pp. 158-159.

เพียงสังขารทีรังแต่จะถดถอย การที่ดอกเตอร์ร้องไห้เมื่อเห็นสภาพตัวเองในสภาพเช่นนั้น ย่อมแสดงว่าดอกเตอร์ไม่เหลือความภาคภูมิใจในตนเองอยู่เลย

2.4.6 **สรุปสิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุสูญเสียไปในอดีต**

แม้ว่าตัวละครผู้สูงอายุทุกตัวจะเคยประสบความสูญเสียในอดีต แต่ตัวละครทุกตัวก็จะมีวิธีรับมือกับความสูญเสียแตกต่างกันไป แม้ว่าความสูญเสียของตัวละครบางตัวจะคล้ายคลึงกัน แต่ด้วยวิธีรับมือที่แตกต่างกัน ไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างคนทั่วไป

ตารางที่ 4 สรุปสิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุแต่ละคนเคยสูญเสียไปในอดีต

	ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ	โฮเต็ลไอริส	ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน	คิฟุจิน A โนะโซะเซะอิ	ฮะกะเซะ โนะอะอิฌิตะ ซูฌิกิ
ตัวละคร	คุณตา	นักแปล	หญิงชรา	คุณป้า	ดอกเตอร์
สิ่งที่สูญเสีย	ภรรยา/อาชีพ	ภรรยา	ใบหู	สามี	ความทรงจำ
ผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน	เศร้าเมื่อนึกถึง แต่ยังใช้ชีวิตได้ตามปกติ	ทำใจไม่ได้ ปิดกั้นตัวเองจากโลกภายนอก	ไม่มีผลใดๆ	ปักตัวอักษร A เพื่อแสดงความคิดถึง	ไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างคนปกติ

2.5 **สรุปภูมิหลังของผู้สูงอายุ**

จากภูมิหลังทางด้านครอบครัว การใช้ชีวิต ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญ และสิ่งที่ตัวละครผู้สูงอายุแต่ละตัวเคยสูญเสียไปในอดีต ตามที่ได้กล่าวมาในบทนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปลักษณะเด่นของตัวละครผู้สูงอายุที่เห็นได้ในผลงานของโอะงะวะ โยโกะ ดังนี้

จากที่ได้กล่าวมาในหัวข้อภูมิหลังของผู้สูงอายุทั้ง 5 คนในแต่ละด้าน จะเห็นได้ว่า ตัวละครผู้สูงอายุถูกสร้างมาแตกต่างกันระหว่างหญิงและชาย แต่ทั้ง 5 คนก็ยังมีจุดร่วมในหลายๆ ข้อ ซึ่งสามารถสรุปออกมาได้ดังต่อไปนี้

1. ตัวละครผู้สูงอายุไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่กับคู่สมรสหรือลูกหลาน แต่อยู่ตัวคนเดียว หรืออยู่กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติที่คอยดูแลใกล้ชิด ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครผู้สูงอายุและตัวละครอื่นในเรื่องนั้น มีความผูกพันและเอาใจใส่กันเป็นอย่างดี

2. ตัวละครผู้สูงอายุมีกิจวัตรประจำวันที่ค่อนข้างชัดเจนและเรียบง่าย โดยตัวละครผู้สูงอายุหญิง ได้แก่ตัวละครหญิงชราในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* และตัวละครคุณป้าในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* จะมีฐานะดี มีชีวิตที่สุขสบาย อาศัยอยู่ในบ้านหลังใหญ่ มีคนดู และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในขณะที่ตัวละครผู้สูงอายุชายได้แก่โดยตัวละครคุณตาในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็มโม* ตัวละครนักแปลในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* และตัวละครดอกเตอร์ในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* มีความเป็นอยู่ค่อนข้างอัตคัต ไม่มีคนคอยดูแล ดังเช่นตัวละครผู้สูงอายุหญิง ยังต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ และไม่ค่อยมีโอกาสทำสิ่งใดที่เป็นการหาความสุขใส่ตัว

3. ตัวละครผู้สูงอายุแต่ละตัว ต่างก็มีสิ่งที่ตนสนใจหรือเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ไม่ได้อยู่อย่างแห้งแล้งไปวันๆ และใช้เวลาอยู่กับสิ่งนั้นเพื่อสร้างประโยชน์ให้ผู้อื่น หรือช่วยให้ตนเองสามารถเผชิญหน้าช่วงเวลาที่ยากลำบากได้ โดยผู้สูงอายุหญิงจะมีความสนใจบางอย่างซึ่งทำเป็นประจำทุกวัน แต่ก็ทำเป็นงานอดิเรก มิใช่ยึดเป็นอาชีพ ในขณะที่ผู้สูงอายุชายจะมีความเชี่ยวชาญในสิ่งที่ตนยึดเป็นอาชีพ มีความหลงใหลหรือภูมิใจในงานของตน

4. ผู้สูงอายุทุกคนต่างเคยเผชิญกับความสูญเสียมาแล้วทั้งสิ้น อาจเป็นความสูญเสียที่เจ้าตัวไม่ใส่ใจมากนัก ยังคงใช้ชีวิตโดยรวมต่อไปได้อย่างเป็นสุข แต่ในบางกรณีก็เป็นความสูญเสียจากอุบัติเหตุที่พลิกชีวิตจากหน้ามือเป็นหลังมือในชั่วเสี้ยววินาที

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ตัวละครผู้สูงอายุของโอะงะวะ โยโกะ ถูกสร้างขึ้นโดยมีลักษณะร่วมอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ตัวละครผู้สูงอายุทั้ง 5 คนเป็นผู้ที่ผ่านความสูญเสียมาก่อน และสะท้อนให้เห็นถึงความชราภาพของผู้สูงอายุในสังคมทั่วไป อย่างไรก็ตาม บทบาทของผู้สูงอายุในเนื้อเรื่องต่างก็แสดงให้เห็นว่า ตัวละครผู้สูงอายุมิได้ล้าสมัยหรือไม่มีประโยชน์ดังเช่นที่ถูกมองในยุคปัจจุบัน หากแต่ยังมีความเชี่ยวชาญในสิ่งที่ตนทำ และไม่ได้อยู่อย่างเลื่อนลอย

นอกจากองค์ประกอบร่วมในด้านต่างๆ แล้วของผู้สูงอายุแล้ว ผู้วิจัยยังได้ตั้งข้อสังเกตว่าตัวละครผู้สูงอายุชายและหญิงนั้น ถูกสร้างมาแตกต่างกันอีกด้วย คุระตะ โยโกะ ได้กล่าวไว้ว่า โอะงะวะ โยโกะ เคยแสดงจุดยืนที่ว่า “ฉันชอบผู้สูงอายุ” ผลงานของเธอจึงมีตัวละครผู้สูงอายุปรากฏให้เห็นบ่อย โดยเฉพาะผู้สูงอายุหญิงที่โอะงะวะ โยโกะชอบ นวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* ของโอะงะวะ โยโกะ และนวนิยายเรื่อง *นิฉิ โนะ มะโจะ กะ ฉินดะ* 『西の魔女が死んだ』ของนะฉิกิ คะโฮะ (梨木香歩) (ค.ศ. 1959 – ปัจจุบัน) นั้นมิได้แสดงให้เห็นแค่เพียงอัตลักษณ์ของผู้สูงอายุหญิง แต่ยังมีลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่งคือ ตัวละครดังกล่าวมาจากสถานที่อื่นซึ่งมีลักษณะต่างออกไป และต้องมาใช้ชีวิตอยู่ในประเทศที่มิใช่บ้านเกิดเมืองนอน และท้ายที่สุด ความตายของตัวละครผู้สูงอายุหญิง เป็นการแสดงให้เห็นเป็นนัยว่าปัญหาต่างๆ คลี่คลายลงแล้ว[46]

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับคำพูดที่ว่า โอะงะวะ โยโกะ ซึ่งเป็นนักเขียนหญิง ได้พยายามแสดงให้เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุหญิงผ่านทางผลงานของเธอ ตัวละครผู้สูงอายุหญิงจึงถูกสร้างให้แตกต่างจากตัวละครผู้สูงอายุชาย โดยมีลักษณะบางประการที่ช่วยยกสถานะของตัวละครให้สูงขึ้น ซึ่งจะได้อธิบายไว้ในบทต่อไป

---

[46] 倉田 容子、『語る老女 語られる老女 - 日本近現代文学にみる女の老い』學藝書林、2010、年 pp. 197-198.

บทที่ 3
มุมมองจากตัวละครอื่น

เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงมุมมองจากตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครผู้สูงอายุ โดยในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* และ *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* จะเป็นมุมมองจากคนใกล้ตัวหรือสมาชิกในบ้านที่คอยดูแลหญิงชรา ส่วนในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส*, *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* และ*ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* จะมีทั้งมุมมองทั้งจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้สูงอายุ และมุมมองจากสังคมรอบข้าง

3.1 มุมมองจากตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ*

ตัวละคร “คุณตา” ในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* แม้จะไม่ได้เกี่ยวดองกับ “ฉัน” และเพิ่งจะรู้จักกับคุณ R ได้ไม่นาน แต่เพราะสิ่งที่คุณตาทำเพื่อทั้งสองคน ทำให้คุณตามีความสำคัญต่อ “ฉัน” และคุณ R มาก

ในช่วงที่คุณตายังใช้ชีวิตอยู่บนเรือข้ามฟาก “ฉัน” มักจะแวะเวียนไปเยี่ยมคุณตา ทำขนมไปฝาก และใช้เวลานั่งพูดคุยเรื่อยเปื่อยเป็นประจำ แต่หลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่ทำให้เกิดคลื่นท์ซุนะมิซัดเรือข้ามฟากไปกลางทะเล “ฉัน” ก็ให้คุณตาย้ายเข้ามาอยู่ด้วยกันที่บ้าน และเอาเสื้อผ้าของพ่อให้ใส่

> おじいさんは衣類も全部津波でなくしたので、わたしが大事にしまっておいた父さんのコールテンのズボンと、混ざり毛系のセーターと衿に人工毛皮のついたオーバーを着ていた。
>
> เนื่องจากเสื้อผ้าของคุณตาทั้งหมดก็ไปกับท์ซุนะมิด้วย คุณตาจึงใส่กางเกงผ้าสักหลาด เสื้อไหมพรมผสมขนสัตว์ และเสื้อคลุม

ที่แต่งปกด้วยหนังเทียม ซึ่งเป็นของพ่อที่ฉันเก็บรักษาเอาไว้อย่างดี [1]

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่า เมื่อคุณตาเดือดร้อน “ฉัน” จึงเต็มใจช่วยเหลือโดยไม่ลังเล และยอมเสียสละเสื้อผ้าของพ่อที่เสียชีวิตไปให้คุณตาใส่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณตาเป็นคนสำคัญสำหรับ “ฉัน” มากจริงๆ

นอกจากนี้ “ฉัน” ยังติดคุณตามาก ไม่ว่าจะทำอะไรหรือมีปัญหาใดๆ ก็ตาม “ฉัน” ก็สามารถปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากคุณตาได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นตอนที่อยากสร้างห้องลับให้คุณ R มาซ่อนตัว หรือในยามที่เป็นกังวลถึงอนาคต ทำให้คุณตาเป็นคนโปรดของ “ฉัน” ตั้งแต่สมัยเด็กๆ

子供の頃から、わたしはおじいさんの手が大好きだった。みんなで一緒に出掛ける時は、いつでもおじいさんと手をつないだ。
ฉันชอบมือของคุณตามากตั้งแต่สมัยเด็กแล้ว เวลาที่ทุกคนออกไปข้างนอกด้วยกัน ไม่ว่าเมื่อไหร่ ฉันก็จะต้องจับมือคุณตาเอาไว้ [2]

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แม้แต่ในเวลาที่ “ฉัน” ไปเที่ยวกับทุกคนในครอบครัว คุณตาก็ยังคงเป็นคนที่ “ฉัน” อยากอยู่ใกล้ๆ มากที่สุด แม้จะไม่มีความเกี่ยวข้องทางสายเลือดก็ตาม

นอกจาก “ฉัน” ที่รักคุณตามาตั้งแต่สมัยเด็กแล้ว คุณ R ก็ให้ความสำคัญกับคุณตามากเช่นกัน เพราะคุณตามีส่วนช่วยให้ภารกิจห้องลับของคุณ R เป็นไปได้ด้วยดี คุณตาและคุณ R นั้นไม่เคยรู้จักกันจนกระทั่ง "ฉัน" ขอให้คุณตาช่วยสร้างห้องลับให้คุณ R สิ่งหนึ่งที่คุณตาตั้งใจจะทำ

---

[1] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 342.

[2] Ibid., p. 342.

ตั้งแต่ยังไม่ได้พบกับคุณ R ก็คือ “เป็นเพื่อนกับคุณ R” เนื่องจากเมื่อคุณ R เข้ามาซ่อนตัวอยู่ในห้องนี้แล้ว คนที่จะติดต่อกับคุณ R ได้ก็จะมีเพียง “ฉัน” และคุณตาเท่านั้น

เนื่องจากผู้ที่คอยส่งน้ำและอาหารให้คุณ R คือ “ฉัน” ดังนั้นคุณตาจึงไม่ได้มีการติดต่อโดยตรงกับคุณ R เท่าไรนัก อย่างไรก็ตาม คุณ R ก็รู้ดีว่าบุคคลทั้งสองต้องลำบากและเสี่ยงชีวิตเพราะรับตนมาอยู่ด้วย จึงรู้สึกขอบคุณ “ฉัน” และคุณตาอยู่เสมอ และตอบแทนด้วยสิ่งเล็กๆ น้อยๆ เท่าที่ตนจะทำได้

หลังจากที่ปฏิทินหายไป ทุกคนก็ไม่รู้วันเดือนปีที่แน่นอนและไม่มีใครใส่ใจกับวันที่อีก แต่ความทรงจำของคุณ R นั้นยังอยู่ครบ คุณ R จึงเสนอให้จัดงานเลี้ยงวันเกิดเป็นการตอบแทนคุณตา และในครั้งนั้นคุณ R ได้ให้ของสำคัญอย่างหนึ่งของตนเป็นของขวัญวันเกิดให้แก่คุณตา และกล่าวว่า

> 「僕もどうにかしておじいさんに感謝の気持ちを伝えたいです。もちろんたいしたものが用意できるわけじゃないんだけど・・・・・・（略）もちろん、おじいさんたちが僕のためにおかしてくれた危険の数々は、こんなちっぽけな品物で償えるものじゃありません」
> “ผมเอง ไม่ว่าอย่างไรก็อยากแสดงความรู้สึกขอบคุณที่มีต่อคุณตา ถึงแม้ว่ามันไม่ใช่ของใหญ่โตที่เอาไปใช้ทำอะไรได้อยู่แล้วก็เถอะ..... (ย่อ) แน่นอนว่าการที่พวกคุณตาเสี่ยงอันตรายเพื่อผมหลายต่อหลายครั้ง ไม่อาจตอบแทนได้ด้วยของเล็กน้อยเพียงแค่นี้หรอกครับ” [3]

ของขวัญที่คุณ R ให้คุณตาคือหีบเพลง หลังจากที่รู้สึกตัวว่าความทรงจำของตนเองไม่สูญหายไปเหมือนคนทั่วไปที่อาศัยอยู่บนเกาะแห่งนี้ คุณ R ก็เริ่มแอบสะสมที่หายไปจากความทรงจำ และของชิ้นแรกที่คุณ R เริ่มสะสมก็คือหีบเพลงใบนี้ การมอบของที่มีความสำคัญทางจิตใจขนาดนี้

[3] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 pp. 209-213.

ให้เป็นของขวัญวันเกิดแก่คุณตา ย่อมแสดงให้เห็นว่าคุณ R นั้นซาบซึ้งในการกระทำของคุณตามาก

3.2 มุมมองจากตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *โฮเต็ลไอริส*

3.2.1 มุมมองจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด

“ฉัน” เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักแปลมากที่สุด และให้ความสนใจนักแปลตั้งแต่เจอกันครั้งแรกในวันที่นักแปลมีเรื่องกับหญิงขายบริการที่มาค้างด้วยกันที่โรงแรม จากนั้นเมื่อพบกันโดยบังเอิญในตลาด “ฉัน” ก็แอบเดินตามนักแปลจนถูกจับได้และมีโอกาสได้พูดคุยกัน

เหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักแปลมีความสำคัญต่อ “ฉัน” มาก ก็เพราะชีวิตของ “ฉัน” ถูกควบคุมโดยแม่มาตลอด สมัยที่พ่อของ “ฉัน” ยังมีชีวิตอยู่ พ่อจะพา “ฉัน” ไปเที่ยวข้างนอกบ่อยๆ “ฉัน” จึงมีโอกาสได้ไปสวนสนุกเคลื่อนที่บ้าง ได้กินไอศครีมบ้าง หรือทำกิจกรรมต่างๆ ตามแต่โอกาส แต่เมื่อพ่อเสียชีวิตไป “ฉัน” ก็ไม่มีโอกาสได้ทำสิ่งเหล่านั้นอีกเพราะตามความรู้สึกของ “ฉัน” แล้ว สิ่งเดียวที่สำคัญต่อแม่ของ “ฉัน” ก็คือเงิน ทำให้ “ฉัน” อึดอัดกับชีวิตมาโดยตลอดนับแต่พ่อเสียชีวิตไป

แต่หลังจากที่ได้พบกับนักแปล ชีวิตของ “ฉัน” ก็เปลี่ยนไป นักแปลเป็นผู้รับฟังสิ่งที่ “ฉัน” พูด พา “ฉัน” ทำโน่นทำนี่โดยที่ไม่ต้องกังวลเรื่องเงิน ทำให้ “ฉัน” นึกย้อนถึงวันเวลาที่พ่อยังมีชีวิตอยู่บ่อยๆ ดังเช่นครั้งหนึ่งที่ครั้งหนึ่งในวันที่นักแปลพา “ฉัน” ไปเที่ยวสวนสนุก “ฉัน” จึงได้กล่าวบรรยายขณะเดินเที่ยวอยู่กับนักแปลดังนี้

> 誰かと並んで歩くという記憶を、持っていなかったからだと思う。父は早くに死に、母はいつもわたしの前を歩いていた。
> คิดว่าคงเป็นเพราะ (ฉัน) ไม่มีความทรงจำว่ากำลังเดินอยู่ข้างๆ ใครสักคน พ่อก็มาด่วนจากไป ส่วนแม่ก็เดินนำหน้าฉันเสมอ [4]

[4]小川洋子、『ホテルアイリス 』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 35.

เวลาที่แม่และ “ฉัน” ไปไหนด้วยกัน แม่จะเป็นผู้เดินนำ และทิ้งให้ “ฉัน” ต้องเดินตามหลังเสมอ ไม่เคยได้เดินคู่กันเลย ผู้ที่จะเดินเคียงข้าง “ฉัน” มีแต่พ่อที่เสียชีวิตไปแล้วตั้งแต่ “ฉัน” ยังเด็กเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการที่แม่เดินนำหน้า “ฉัน” เสมอแสดงให้เห็นถึงสถานะของแม่ที่สูงกว่า “ฉัน” ด้วยเหตุนี้ เมื่อนักแปลเดินเคียงข้างและปฏิบัติต่อ “ฉัน” เป็นอย่างดีในเวลาอื่นนอกเหนือจากเวลาที่ทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน ทำให้ “ฉัน” รู้สึกเหมือนได้รับการชดเชยสิ่งที่ขาดไป ซึ่งเป็นสิ่งที่ “ฉัน” เคยได้รับจากพ่อเมื่อสมัยยังเด็ก หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ นักแปลทำให้โลกของ “ฉัน” ไม่ได้มีแต่โฮเต็ลไอริสซึ่งเป็นสถานที่ที่มีแต่แม่และคุณป้าเท่านั้น

อีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า นักแปลทำให้ “ฉัน” หวนคิดถึงสมัยที่พ่อยังมีชีวิตอยู่ คือการที่ "ฉัน" ได้เฝ้ารอจดหมายจากนักแปล เหมือนที่ครั้งหนึ่งเคยรอพ่อของตนเอง

> 手紙が来ていないことを、すぐ知るのが怖かった。
> 前にもこんなふうに、何かを待っていたことがあった
> 気がする。そう、父の帰りだ。
> ฉันกลัวที่จะได้รู้ว่าจดหมายยังไม่มา
> ฉันรู้สึกว่าแต่ก่อนฉันก็เคยเฝ้ารออะไรสักอย่างแบบนี้ นึกออก
> แล้ว รอพ่อกลับบ้านนั่นเอง [5]

การที่นักแปลเดินอยู่ข้างๆ “ฉัน” และการที่นักแปลเขียนจดหมายส่งมาหา “ฉัน” ทุกสัปดาห์ ทำให้ “ฉัน” นึกย้อนไปถึงการรอบางสิ่งที่สำคัญต่อตนเอง และพบว่าการมีนักแปลอยู่ทำให้ตนรู้สึกแบบเดียวกัน “ฉัน” จึงโหยหานักแปลเพราะทำให้ความรู้สึกดีๆ ที่ตนเคยมีหวนคืนกลับมา

นอกจากเหตุผลที่ว่านักแปลทำให้ “ฉัน” รู้สึกเหมือนตอนอยู่กับพ่อแล้ว อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ “ฉัน” รู้สึกสนใจในตัวนักแปลก็คือ นิสัยโมโห้ร้ายที่ทำให้คนทั่วไปหวาดหวั่น นับแต่ครั้งแรกที่ทั้งสองพบกัน “ฉัน” ก็บรรยายถึงนักแปลเอาไว้ดังนี้

---

[5]小川洋子、『ホテルアイリス 』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 45.

「黙れ、売女」
（略）
こんな美しい響きを持つ命令を聞いたことがない、と
わたしは思った。冷静で、堂々として、ゆるぎがない。
「ばいた」という言葉さえいとおしいものに感じられ
た。
「黙れ、売女」、わたしはその言葉を自分の中だけで
よみがえらせてみた。しかし男は二度と口を開かなか
った。
“หุบปากซะ นังโสเภณี”
(ย่อ)
ไม่เคยได้ยินคำสั่งที่เสียงก้องกังวานแบบนี้มาก่อนเลย ฉันคิด
มันทั้งเยือกเย็น มั่นคง ไม่มีหวั่นไหว แม้แต่คำว่า “โสเภณี” ก็
ยังให้ความรู้สึกอ่อนโยน
“หุบปากซะ นังโสเภณี” ฉันทวนคำคำนั้นซ้ำกับตัวเอง แต่เขาก็
ไม่อ้าปากพูดอีกเป็นครั้งที่สอง [6]

หากเป็นคนอื่นทั่วไป เมื่อได้ยินผู้ชายที่ไม่รู้จักกันพูดจาเช่นนี้ย่อมต้องรู้สึกรังเกียจและไม่อยากเข้าใกล้ แต่ในกรณีของ “ฉัน” นั้นต่างออกไป เพราะ “ฉัน” รู้สึกว่าเสียงของนักแปลนั้นช่างก้องกังวาน และอยากได้ยินซ้ำอีกครั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า “ฉัน” มีความสุขและตื่นเต้นเมื่อได้ยินคำพูดดูถูกจากชายชรา

เมื่อ “ฉัน” อยู่ในเหตุการณ์ที่นักแปลมีเรื่องทะเลาะวิวาทอีกครั้ง และได้ยินคำพูดที่นักแปลตวาดบริกรที่ร้านอาหาร ก็ร้องไห้และหวนนึกถึงตอนที่ได้เจอนักแปลเป็นครั้งแรก

泣きながらわたしは「悔辱するな」と言った翻訳家の
声を思い出していた。そう、この声だ。ホテル・アイ

[6]小川洋子、『ホテルアイリス 』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 9.

リスで初めてわたしの心をとらえたのと同じ響きだ。
混乱した空気の中を空き抜ける一筋の光線。その通り道にだけ強靭な力が宿る。
怖くて泣いているはずなのに、心の奥では彼が下す命令をもう一度聞きたいと願っていた。
ฉันร้องไห้พลางนึกถึงเสียงของนักแปลที่พูดว่า “อย่ามาดูถูกกันนะ” ใช่แล้ว เสียงนี้นี่แหละ เสียงกังวานเหมือนกับเสียงที่จับใจฉันเป็นครั้งแรกที่โฮเต็ลไอริส เป็นลำแสงเส้นหนึ่งที่พุ่งผ่านอากาศอันแปรปรวน และมีพละกำลังอันแข็งแกร่งอยู่ในท่าทีเช่นนั้น
ทั้งที่ฉันน่าจะร้องไห้ด้วยความกลัว แต่ลึกๆ ในใจกลับอธิษฐานขอให้ได้ยินคำสั่งของเขาอีกสักครั้ง [7]

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า “ฉัน” ชอบเสียงของนักแปลเวลาโกรธ และเมื่อได้ฟังคำด่าทอของนักแปล จะทวนคำพูดของนักแปลซ้ำในใจทั้งสองครั้ง อาการดังกล่าวบ่งบอกว่า “ฉัน” นั้นเป็นผู้ป่วยจิตเภทที่มีอาการซาโดมาโซคิสม์ [8] จึงรู้สึกดีกับการกระทำเช่นนี้

ซาโดมาโซคิสม์คืออาการจิตเภทอย่างหนึ่ง ผู้ที่จัดว่ามีอาการจิตเภทเช่นนี้แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือซาดิสม์ (Sadism) และมาโซคิสม์ (Masochism) ผู้ที่มีอาการจิตเภทชนิดนี้ มักมีอาการดังต่อไปนี้

เซ็กชวลซาดิสม์ (Sexual sadism) จะรู้สึกตื่นเต้นหรือมีความสุขเมื่อมีจินตนาการ แรงกระตุ้นทางเพศ หรือพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความทรมานทางร่างกายหรือจิตใจกับอีกฝ่าย และเกิดขึ้นซ้ำๆ กันเช่นนี้นานเกิน 6 เดือน

[7] 小川洋子、『ホテルアイリス 』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 65.

[8] Sadomasochism คืออาการจิตเภทอย่างหนึ่ง

เซ็กชวลมาโซคิสม์ (Sexual masochism) จะรู้สึกตื่นเต้นหรือมีความสุขเมื่อมีจินตนาการแรงกระตุ้นทางเพศ หรือพฤติกรรมที่ดูถูกเหยียดหยามตนเอง หรือโดนทำร้ายกาย และเกิดขึ้นซ้ำๆ กันเช่นนี้นานเกิน 6 เดือน[9]

ผู้ที่มีอาการเช่นนี้มักจะต้องการหาความสุขทางเพศเพื่อเป็นการจัดการบาดแผลในวัยเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการถูกทารุณกรรมหรือล่วงเกินทางเพศ โดยในกลุ่ม Masochism มักจะเชื่อว่าตนสมควรได้รับการลงโทษด้วยความรุนแรง อาการจิตเภทชนิดนี้สามารถพบได้ในทั้งสองเพศ

ผู้ป่วยในกลุ่ม Sadism มักจะพัฒนาความเกรี้ยวกราดเพื่อเอาชนะบางสิ่งบางอย่างที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ให้ได้ เพื่อเป็นการต่อต้านบางสิ่งบางอย่าง และทำให้ตนเองดูมีตัวตน ในทางกลับกัน ผู้ป่วยในกลุ่มมาโซคิสม์จะรู้สึกว่ามีตัวตนเมื่อโดนเหยียดหยาม ผู้ป่วยบางรายอาจรู้สึกว่าความเจ็บปวดทางกายนั้นดีกว่าความตายเสียอีก และบางครั้งก็เรียกร้องให้นักบำบัดช่วยทำร้ายตนเอง การศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยในกลุ่มมาโซคิสม์มักจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่เป็นอันตรายต่อใคร ในขณะที่ผู้ป่วยในกลุ่มซาดิสม์นั้น มีพฤติกรรมบางอย่างอาจนำไปสู่การข่มขืนหรือฆาตกรรมได้ [10]

นอกจากคำพูดรุนแรงที่ทำให้ “ฉัน” ประทับใจแล้ว การกระทำอันรุนแรงของนักแปลก็ทำให้ “ฉัน” มีความสุขอย่างน่าประหลาด และรู้สึกว่าความเจ็บปวดที่ตนได้รับนั้นช่างหอมหวาน ครั้งหนึ่งนักแปลได้เอาผ้าพันคอเปื้อนเลือดของภรรยามารัดคอ “ฉัน” เพื่อทรมานจน “ฉัน” หมดสติไป แต่การกระทำนั้นก็กลับทำให้ “ฉัน” นึกถึงอดีต ที่ครั้งหนึ่งเคยไม่อยากไปโรงเรียน จึงไปแอบนอนเล่นอยู่ในห้องพักหมายเลข 301 แต่เมื่อมีแขกมาเข้าพักที่ห้อง จึงเข้าไปซ่อนในตู้เสื้อผ้าและไม่กล้าออกมาจนหมดสติอยู่ในนั้น

わたしは切望のあまり気を失った。息のできない苦し
さを味わったのだ。あれが最初だった。気を失う瞬間、

---

[9] Benjamin J. Sadock, Verginia A. Sadock, Pedro Ruiz, “Kaplan & Sadock’s comprehensive textbook of psychiatry ”, 9th ed. (Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2009) pp. 2093-2095.

[10] Glen O. Gabbard, “Psychodynamic psychiatry in clinical practice”, 3rd ed. (DC: American Psychiatric Press, Inc. 2000) pp. 305-306.

とても気持がよかった。身体が海に吸い込まれてゆくような気がした。翻訳家にスカーフで首を締められた時と同じだった。

ฉันตื่นตระหนกจนหมดสติไป และได้ลิ้มรสความทุกข์อันเกิดจากการหายใจไม่ออก นั่นเป็นครั้งแรก เสี้ยววินาทีที่สติหลุดลอยไปนั้นช่างรู้สึกดีเหลือเกิน รู้สึกราวกับว่าร่างกายถูกท้องทะเลกลืนเข้าไป เหมือนกับตอนที่นักแปลรัดคอฉันด้วยผ้าพันคอ [11]

จากตัวอย่างที่ได้ยกมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า “ฉัน” มีรสนิยมไม่เหมือนคนทั่วไป เพราะการที่ “ฉัน” ชอบถ้อยคำดูถูกของนักแปล และรู้สึกเหมือนได้รับการปลดปล่อยยามที่ถูกนักแปลทรมาน แสดงให้เห็นว่า “ฉัน” เป็นผู้ป่วยจิตเภทในกลุ่มเซ็กชวลมาโซคิสม์

ด้วยเหตุนี้ แม้ว่านักแปลจะแก่กว่า “ฉัน” ประมาณสี่สิบปี และใช้ความรุนแรงกับ “ฉัน” ต่างๆ นานา แต่เพราะ “ฉัน” มีอาการจิตเภทดังได้กล่าวไว้ รสนิยมของทั้งสองคนจึงเข้ากันได้พอดี เพราะนักแปลทำให้ “ฉัน” รู้สึกเหมือนได้อยู่กับพ่อที่จากไปตั้งแต่เด็ก และในขณะเดียวกันก็ทำให้ “ฉัน” ได้ลิ้มรสความเจ็บปวดที่ทำให้ “ฉัน” รู้สึกเหมือนได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของท้องทะเลอีกด้วย แม้ว่าการกระทำเช่นนั้นจะดูโหดร้ายในสายตาคนทั่วไป แต่ก็ไม่ใช่การทารุณกรรม หากแต่เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ป่วยจิตเภทกลุ่มนี้

3.2.2 มุมมองจากคนรอบข้าง

ด้วยเหตุผลหลายอย่าง ทำให้นักแปลดูแปลกแยกจากคนรอบข้าง ประการแรกคือการแต่งกายของนักแปล ทั้งที่ฉากในเนื้อเรื่องนั้นคือเมืองตากอากาศริมทะเลในช่วงฤดูร้อน ประเทศญี่ปุ่นนั้นแม้จะอยู่ในเขตอบอุ่น แต่ในช่วงฤดูร้อน อากาศจะชื้นมากเพราะเป็นเกาะอยู่กลางทะเล ทำให้รู้สึกร้อนอบอ้าวและเหนอะตัว นอกจากนี้ ฤดูร้อนที่ “ฉัน” ใช้เวลาอยู่กับนักแปลก็ร้อนกว่าทุกปี

[11]小川洋子、『ホテルアイリス 』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 179.

แม้ว่าอากาศจะร้อนถึงเพียงนั้นแต่นักแปลกลับใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว และรองเท้าหุ้มส้นอยู่ตลอดเวลา แม้กระทั่งตอนที่อยู่กับ “ฉัน” ตามลำพังในบ้านพัก นักแปลก็ยังคงแต่งตัวอย่างมิดชิด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผู้คนรอบข้างที่แต่งตัวตามสบายสีสันสดใส นักแปลก็ดูเหมือนหลุดมาจากอีกโลกหนึ่ง

ครั้งหนึ่ง นักแปลได้สั่งให้ “ฉัน” ใส่ถุงเท้าให้โดยใช้ปากทำทุกอย่างเท่านั้น ขณะที่กำลังควานหาถุงเท้าในตู้เสื้อผ้า “ฉัน” ได้บรรยายสภาพภายในตู้เสื้อผ้านั้นเอาไว้ว่า

> スーツが三着、コートが一着、ネクタイが四本掛けてあるだけで、がらんとしていた。
> ตู้เสื้อผ้าโล่ง มีเพียงเสื้อสูทสามตัว เสื้อโค้ทหนึ่งตัว และเนคไทสี่เส้นแขวนอยู่ [12]

จะเห็นได้ว่านักแปลใส่แต่เสื้อสูท มิหนำซ้ำยังผูกเนคไทอีกด้วย ซึ่งถือเป็นเรื่องแปลกสำหรับหน้าร้อนในเมืองชายทะเล ด้วยเหตุนี้ การที่นักแปลไม่ผูกมิตรกับใคร และยังแต่งตัวผิดแปลกจากคนรอบข้าง ทำให้เขายิ่งดูเป็นตัวประหลาดมากขึ้น

นอกจากประเด็นเรื่องการแต่งกายแล้ว สิ่งที่ก่อปัญหาให้นักแปลก็คือนิสัยโมโหร้ายเวลาโกรธ แม้ว่าในยามปกติ นักแปลจะเป็นคนสุภาพเรียบร้อย แต่เมื่อรู้สึกโกรธก็จะระบายโทสะออกมาเป็นคำพูดอย่างควบคุมไม่ได้ และมีเหตุให้นักแปลต้องมีเหตุทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นเป็นประจำ ซึ่งครั้งแรกที่ “ฉัน” ได้พบกับนักแปลที่โฮเต็ลไอริส นักแปลก็มีเรื่องกับหญิงบริการที่มาด้วยกัน ซึ่งในขณะนั้นเป็นเวลากลางดึก แขกของโรงแรมต่างก็หลับหมดแล้ว จู่ๆ ก็มีผู้หญิงกรีดร้องเสียงดังและยาวนาน จนแขกที่กำลังหลับอยู่ตื่นกันจนหมด ในครั้งนั้น หญิงบริการคนดังกล่าวได้วิ่งออกมาจากห้อง และด่าทอนักแปลเอาไว้ดังนี้

---

[12] 小川洋子、『ホテルアイリス 』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 146.

「人をばかにするのも、いい加減にしな。あんたに女と寝る資格なんてないんだよ。詐欺師！くそ親父！インポ野郎！」

“ที่ทำอะไรบ้าๆ กับคนอื่นก็อย่ามางี่เง่านะ ไอ้หลงตัวเอง! ตาแก่บ้า! พวกไร้สมรรถภาพ!” [13]

จากคำพูดของหญิงบริการ และนิสัยส่วนตัวของนักแปล ผู้วิจัยเห็นว่านักแปลน่าจะใช้ความรุนแรงกับหญิงอื่นเหมือนที่ปฏิบัติต่อ “ฉัน” ซึ่งสำหรับคนทั่วไปแล้ว การกระทำเช่นนั้นถือเป็นเรื่องป่าเถื่อนเกินกว่าจะรับได้ เมื่อบังเอิญพบกันอีกครั้งขณะที่นักแปลกับ “ฉัน” กำลังอยู่หน้าร้านอาหาร หญิงบริการคนดังกล่าวจึงตรงเข้าไปหาเรื่องนักแปล เพื่อทำให้นักแปลอับอายต่อหน้าคนจำนวนมาก หลังจากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว บริกรที่ยืนต้อนรับอยู่หน้าร้านก็แจ้งนักแปลว่า ไม่มีชื่อนักแปลอยู่ในรายชื่อลูกค้าที่จองโต๊ะไว้

「いらっしゃいませ」
案内系が言った。外の女とわたしたちを交互に見やり、困惑した表情を浮かべながらも、どうにか職業上の礼儀正しさを保とうとしていた。
翻訳家は名前を告げた。女が何か捨て台詞を吐き、遠ざかってゆくのが窓越しに見えた。（略）
「申しございません。ご予約を承っておりませんが……」
“ยินดีต้อนรับครับ”
พนักงานต้อนรับพูด แม้เขาจะเหลียวมองเรากับผู้หญิงที่อยู่ด้านนอกและทำสีหน้าเหมือนรู้สึกขายหน้า แต่ก็ยังคงรักษามารยาทขณะปฏิบัติงานเอาไว้ได้

[13] 小川洋子、『ホテルアイリス 』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 6.

นักแปลแจ้งชื่อที่จองไว้ ฉันเห็นผ่านหน้าต่างไปเห็นหญิงคนนั้น
พูดอะไรบางอย่างทิ้งท้าย ก่อนจะเดินไกลออกไป (ย่อ)
“ขอประทานโทษครับ ไม่มีชื่อลงจองไว้ครับ……” [14]

บริกรยืนกรานว่านักแปลไม่สามารถเข้าไปรับประทานอาหารในร้านได้เนื่องจากโต๊ะเต็มหมด หลังจากที่ถูกบริกรปฏิเสธ นักแปลก็โกรธมากและโวยวายเสียงดัง อย่างไรก็ตาม นิสัยยามปกติของนักแปล เป็นคนที่ทำอะไรเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้นการที่นักแปลยืนยันว่าได้จองโต๊ะที่ร้านเอาไว้ เพื่อมารับประทานอาหารกับคนสำคัญเช่น “ฉัน” จึงไม่น่าจะเป็นเรื่องโกหก และเป็นสาเหตุให้นักแปลโกรธถึงเพียงนั้น เพราะฉะนั้น การที่บริกรยืนกรานว่านักแปลไม่ได้จองโต๊ะเอาไว้ และโต๊ะก็ถูกจองจนเต็มหมดแล้ว เป็นเพราะไม่ต้องการให้นักแปลเข้าไปรับประทานอาหารในร้าน เนื่องจากนักแปลเป็นลูกค้าที่ดูจะมีปัญหานั่นเอง

บางครั้งคู่กรณีของนักแปลก็เป็นเจ้าของร้านค้าบนเกาะ ซึ่งแม้ว่าผู้เขียนจะไม่ได้บรรยายฉากที่มีการทะเลาะเบาะแว้งเอาไว้ แต่ก็ได้บรรยายถึงข่าวลือที่ผู้คนพูดต่อๆ กันไป และหนึ่งในกลุ่มคนเหล่านั้น ก็มีแม่ของ “ฉัน” และคุณป้ารวมอยู่ด้วย

「嫌われる客っていうのは、どの店に行っても嫌われるの」
「おまけに島に住んでるんだよ」
「本物の変人だね」
「なんでも、奥さんを殺して、ここへ逃げてきたっていう噂もあるらしいよ。だからわざわざ、あんな小さな島に住んでるんだって」
“พวกลูกค้าที่น่ารังเกียจเนี่ย ไปที่ไหนก็มีแต่คนรังเกียจนะ”
“ยิ่งไปกว่านั้นนะ ยังไปอยู่บนเกาะอีก”
“พิลึกของแท้เลยนะเนี่ย”

[14] 小川洋子、『ホテルアイリス 』、幻冬舎文庫、1998 年、pp. 61-62.

“ไงก็เถอะ เหมือนจะมีข่าวลือด้วยว่าเขาฆ่าภรรยาแล้วก็หนีมา
ที่นี่ เพราะอย่างนั้น ถึงได้ไปอยู่บนเกาะเล็กๆ แบบนั้น” [15]

การที่นักแปลมีนิสัยชอบบันดาลโทสะใส่บุคคลที่ไม่รู้จักมักจี่กัน ทำให้คนในเมืองรวมทั้งแม่ของ “ฉัน” กับคุณป้าซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของแม่ พากันลือเรื่องนักแปลไปต่างๆ นานา โดยบทสนทนาระหว่างทั้งสองได้แทรกทัศนคติในแง่ลบที่มีต่อนักแปลไว้อย่างเห็นได้ชัด

แม้ว่านักแปลจะใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย แต่เนื่องจากนักแปลไม่เคยสุงสิงกับใครเลย และยังแต่งตัวไม่เหมือนผู้คนในละแวกนั้น ทำให้คนอื่นๆ ในเมืองปฏิบัติต่อนักแปลราวกับเขาเป็นตัวประหลาด เมื่อมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกับใคร คนภายนอกซึ่งมองนักแปลในแง่ลบอยู่แล้ว จึงพร้อมจะคิดว่านักแปลเป็นฝ่ายผิดทุกครั้งโดยไม่สนใจอยากรู้ว่าความจริงเป็นเช่นไร

ผู้วิจัยเห็นว่า จากลักษณะที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทั้งในด้านการใช้ชีวิตอย่างโดดเดียว ความทุกข์อันเกิดจากความสูญเสียในอดีต การปิดตัวเองจากสังคมและจดจ่ออยู่กับเรื่องที่ตนเองให้ความสนใจ รวมทั้งการแปลกแยกจากผู้คนรอบข้าง เป็นลักษณะร่วมที่ทั้งตัวละครผู้สูงอายุชาย “ดอกเตอร์” ในผลงานเรื่อง ฮะกะเสะ โนะ อะอิชิตะ ซูชิกิ และ “นักแปล” ในผลงานเรื่อง โฮเต็ลไอริส ต่างก็ถูกโอะวะ โยโกะ สร้างขึ้นในลักษณะเดียวกันซึ่งจะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป

3.3 มุมมองจากตัวละครอื่นต่อตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน*

ตัวละคร “หญิงชรา” ในเรื่อง ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน นั้น เป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในบ้าน เนื่องจากหญิงชราเป็นนายจ้างที่ทุกคนต้องให้ความเคารพและเชื่อฟัง นอกจากนี้ นิสัยของหญิงชราที่ชอบพูดจาแบบมะนาวไม่มีน้ำ ก็เป็นการสร้างระยะห่างที่ทำให้ทุกคนรู้สึกยำเกรง

ครั้งแรกที่ “ผม” ไปพบกับหญิงชราเพื่อสัมภาษณ์งานนั้น หญิงชราตั้งคำถามต้อน “ผม” เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อพิพิธภัณฑ์ และแสดงทีท่าเบื่อหน่ายคำตอบที่ได้รับ จน “ผม” แน่ใจว่าตนเองไม่มีทางได้งาน ถึงขนาดไม่รื้อเสื้อผ้าออกจากกระเป๋า เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเวลาเก็บใน

[15]小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 51.

วันรุ่งขึ้นเมื่อจะเดินทางกลับ เมื่อ “ผม” ได้พบกับคนสวนในเย็นวันนั้น ก็ทักทายและเปรยว่าตนสัมภาษณ์งานได้ไม่ดีและคงจะไม่ได้งาน คนสวนจึงปลอบใจ “ผม” ไม่ให้ใส่ใจคำพูดของหญิงชรา

> 「あの人に好かれようと思う方が無茶だよ。まあ、気に病まないことだ。早く寝て、長旅の疲れを取るんだね。」
> “การจะทำให้เขาชอบน่ะเป็นเรื่องเป็นไปไม่ได้เลย ไม่ใช่เรื่องน่าใส่ใจหรอก รีบๆ นอนซะ จะได้หายเหนื่อยจากเดินทางไกล” [16]

คำพูดของคนสวนแสดงให้เห็นว่า สำหรับคนรอบข้างแล้ว หญิงชราเป็นผู้ที่ไม่เคยพอใจอะไรง่ายๆ ดังนั้นการที่ใครสักคนจะรู้สึกว่าตนเองไม่ดีพอสำหรับหญิงชรา จึงไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ นอกจากนี้ ก่อนหน้าที่ “ผม” จะเดินทางมาที่หมู่บ้าน หญิงชราก็เคยสัมภาษณ์ผู้สมัครคนอื่นมาแล้วหลายคน แต่ก็ยังไม่มีใครผ่านการคัดเลือกจนมาถึงคราวของ “ผม” ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การที่หญิงชราแสดงทีท่าเบื่อหน่ายคำตอบของ “ผม” ระหว่างการสัมภาษณ์ แต่ก็ให้ “ผม” ผ่านการสัมภาษณ์นั้น เป็นเพราะนิสัยชอบพูดจากดดันผู้อื่น มากกว่าจะไม่พอใจในตัวบุคคลที่สนทนาด้วยจริงๆ

นอกจากการพูดจาแล้ว นิสัยจู้จี้จุกจิกของหญิงชราก็ยังสร้างความอึดอัดให้แก่คนรอบข้าง โดยเฉพาะ “ผม” ซึ่งยังไม่คุ้นเคยกับนิสัยของหญิงชรา อย่างไรก็ตาม สำหรับหญิงสาวซึ่งคอยดูแลหญิงชราอย่างใกล้ชิดทุกวันนั้น รู้ดีว่าแท้จริงแล้วหญิงชราไม่ได้มีเจตนาร้ายแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ในวันถัดมาหลังจากที่แจ้งให้ “ผม” รู้ว่าผ่านการสัมภาษณ์งาน หญิงสาวจึงถือโอกาสพูดกับ “ผม” ระหว่างพาเดินชมรอบๆ หมู่บ้านว่า

> 「ただ一つははっきりしておきたいのは……」
> フライドポテトの袋をのぞき込んだまま、彼女は続けた。
> 「母は決して邪悪な人間じゃないっていうこと。優し

[16]小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、p. 17.

くもないし、親切でもないけど、邪悪でもない。（略）
ましてやすぐそばにいる人間になど、神経を使っては
いられないというわけ……」
“แต่สิ่งหนึ่งที่ (ฉัน) อยากพูดให้ชัดเจนก็คือ……”
เธอพูดต่อทั้งที่ยังส่องดูในถุงมันฝรั่งทอด
“แม่น่ะไม่ใช่คนเลวร้ายหรอกนะ เขาไม่ได้ใจดี ไม่ได้มีน้ำใจ แต่
ว่าก็ไม่ได้เลวร้าย (ย่อ) เป็นแค่คนที่ใครอยู่ข้างๆ แล้วต้องคิด
อะไรเยอะแยะเท่านั้นเอง……” [17]

คำพูดของหญิงสาวแสดงให้เห็นว่า หญิงชราไม่ใช่คนที่นิสัยน่ารัก ใครเห็นก็อยากเข้าใกล้ การที่คนที่เพิ่งรู้จักกันดังเช่น “ผม” ต้องมาถูกหญิงชราวิพากษ์วิจารณ์การทำงาน จึงอาจจะทำให้ให้ “ผม” มีทัศนคติในแง่ลบต่อหญิงชราได้ง่าย เพราะหญิงชราเป็นคนเย็นชาและพูดจาไม่เข้าหูคน

ทุกวันในช่วงเช้าระหว่างที่หญิงสาวไปเรียน “ผม” จะต้องนั่งคุยกับหญิงชราอยู่เพียงสองคน ซึ่งสำหรับ “ผม” แล้วเป็นช่วงเวลาที่น่าอึดอัดที่สุด ไม่ว่าหญิงชราจะถามคำถามใดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ หรือให้ “ผม” เล่าประสบการณ์ใดให้ฟัง ก็จะรู้สึกประหม่าอยู่เสมอ

その時間が僕にとって最も憂鬱だった。（略）老婆の
前では、僕はただ逃げるしか手段を持たない野ウサギ
同然だった。
ช่วงเวลานั้น สำหรับผมแล้วเป็นสิ่งที่น่าห่อเหี่ยวที่สุด (ย่อ) ต่อ
หน้าหญิงชรา ผมไม่ต่างอะไรจากกระต่ายป่า ที่ไม่มีทางทำอะไร
ได้เลยนอกจากหนีเท่านั้น [18]

[17]小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、p. 33.

[18] Ibid., p. 41.

จะเห็นได้ว่า แม้ว่าหญิงชราจะไม่ใช่คนดุร้าย แต่การใช้คำพูดที่ห้วนและตรงไปตรงมา กอรปกับท่าทางนิ่งเฉย ทำให้ “ผม” รู้สึกเหมือนตัวเองเป็นแค่กระต่ายซึ่งเป็นสัตว์ที่บอบบาง

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งหญิงสาวและคนสวน ต่างแสดงให้เห็นว่าทั้งคู่มองหญิงชราไปในทางเดียวกัน นั่นคือ ต่างก็รู้สึกว่าหญิงชราเป็นคนที่พูดจาไม่น่าฟัง และดูไม่เป็นมิตรเลย

หลังจากที่ “ผม” มาทำงานให้หญิงชราได้สักระยะ ก็เริ่มเดานิสัยและท่าทางของหญิงชราได้ สิ่งที่ทำให้ผมคิดมาก เริ่มกลายเป็นความคุ้นเคยจนพอจะเดาได้ว่าหญิงชราจะแสดงความเห็นไปในทิศทางใด ถึงกระนั้นความคุ้นเคยก็มิได้ทำให้คำพูดและท่าทีที่หญิงชราฟังดูเป็นมิตรกับ “ผม” มากขึ้นเลย ดังเช่นครั้งหนึ่งที่ผมชวนหญิงชราคุยสัพเพเหระ

> 「今日も一日、暑かったですね」
> 僕が声を掛けると、老婆は寝椅子に横になったままこ
> ちらをちらりと見上げ、小さな欠伸をした。
> 「夏が暑いのは今に始まったことじゃない」
> “วันนี้ก็ร้อนทั้งวันเลยนะครับ”
> พอผมคุยด้วย หญิงชราก็เหลือบตาขึ้นมองมาทั้งที่ยังคงเอนอยู่
> บนเก้าอี้นอน และหาวเล็กน้อย
> “หน้าร้อนใช่ว่าจะมาเริ่มร้อนเอาตอนนี้” [19]

“ผม” นั้นเริ่มทำงานให้หญิงชราตั้งแต่ต้นฤดูใบไม้ผลิ จากฤดูการของเรื่องทำให้รู้ได้ว่า “ผม” มาทำงานให้หญิงชราได้ประมาณ 3-4 เดือนแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่าหญิงชราเป็นคนพูดจาห้วนๆ และไม่ได้คำนึงถึงใจผู้ฟังเลย

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าตัวละครอื่นในเรื่องต่างก็คิดว่าหญิงชรานั้นไม่ใช่คนเลวร้าย แต่มีข้อเสียคือท่าทางที่ดูเย่อหยิ่งไม่สนใจใคร และคำพูดแบบมะนาวไม่มีน้ำนั่นเอง

---

[19] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、p. 210.

3.4 มุมมองจากตัวละครอื่นที่มีต่อผู้สูงอายุในเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ*

3.4.1 มุมมองจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด

ตัวละคร “คุณป้า” ในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* ค่อนข้างรักการแต่งตัวและดูแลตัวเองอยู่เสมอ เมื่อคุณป้าทราบว่าจะมีแขกมาที่บ้าน ก็มักจะแต่งตัวอย่างพิถีพิถัน โดย “ฉัน” ได้บรรยายการแต่งตัวของคุณป้าวันที่นิโกะมาที่บ้านเป็นครั้งแรกไว้ดังนี้

> オレンジの華やかなワンピースを着込み、同じ色のマニキュアで爪を飾り、女主人として終始礼儀正しく振る舞った。
> คุณป้าใส่ชุดวันพีซสวยหรูสีส้ม ทาเล็บด้วยสีเดียวกัน และรักษามารยาทอันสวยงามตั้งแต่ต้นจนจบสมกับเป็นนายหญิงของบ้าน [20]

จะเห็นได้ว่าคุณป้าตั้งใจแต่งตัวเพื่อต้อนรับการมาของนิโกะ โดยการใส่ชุดหรูสีสดใส และยังทาเล็บเป็นสีเดียวกับชุดที่ใส่ในวันนั้นโดยเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า คุณป้ารู้สึกยินดีที่ได้พบปะผู้อื่น และการจงใจแต่งตัวดีเป็นพิเศษ รวมถึงการรักษามารยาท ทำให้ “ฉัน” เห็นแล้วรู้สึกชื่นชมอยู่ในใจ

3.4.2 มุมมองจากคนรอบข้าง

เมื่อโอะฮะระซึ่งเป็นนักเขียนจากนิตยสารสัตว์สตัฟฟ์ ตั้งข้อสงสัยว่าคุณป้าคือเจ้าหญิง Anastasia แห่งราชวงศ์โรมานอฟ และตีพิมพ์บทความพาดพิงถึงคุณป้าหลังจากได้พบคุณป้าที่บ้านเป็นครั้งแรก ผู้คนมากมายก็แวะเวียนกันมาขอพบคุณป้าที่บ้านผ่านทางโอะฮะระ คุณป้าเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น จนในที่สุดก็มีรายการทีวีมาสัมภาษณ์คุณป้า หลังจากเหตุการณ์ในวันนั้น ก็มีคน

---

[20] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 p. 31.

จำคุณป้าได้และเหลียวมองตามคุณป้าขณะเดินสวนกันในเมือง ครั้งหนึ่งถึงกับมีคนขอให้ บริกร ช่วยมาขอลายเซ็นคุณป้า ระหว่างที่กำลังรับประทานอาหารอยู่กับ “ฉัน” ในร้านอาหาร

> 「失礼いたします、奥さま」
> 一段と深く腰を折り、伯母さんの耳元でウェイターがささやいた。
> 「あちらのお客さまが、ぜひともサインをいただきたいと、おっしゃっておられるのですが……」
> そう言い終わらないうちに、ポケットから手帳を取り出した。
> 伯母さんはそれを一瞥し、ナプキンで口元を拭ってから、一ページにはみ出すほど大きくて不恰好で A を書いた。
> “ขอประทานโทษครับ คุณผู้หญิง”
> บริกรโน้มตัวลงมาจนต่ำ และกระซิบที่หูของคุณป้า
> “คุณลูกค้าทางด้านโน้นแจ้งผมว่า ไม่ว่าอย่างไรก็อยากจะขอให้ช่วยเซ็นชื่อให้หน่อย……”
> ระหว่างที่พูดยังไม่ทันจบ (บริกร) ก็ดึงสมุดโน้ตออกมาจากกระเป๋า
> คุณป้าเหลือบมองแว่บหนึ่ง และเช็ดปากด้วยผ้าเช็ดปาก
> หลังจากนั้นก็เขียนอักษร A ขนาดใหญ่จนผิดรูปดูสะดุดตาลงบนหน้าแรก [21]

จะเห็นได้ว่าคุณป้าได้รับการต้อนรับและดูแลเป็นอย่างดี และดูดีในสายตาคนภายนอก อันเนื่องมาจากการวางตัวและการแต่งกายอันเหมาะสม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับตัวละคร “นักแปล”

[21] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 pp. 208-209.

ในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* ที่ได้ยกตัวอย่างไว้ในหัวข้อก่อนหน้านี้ ซึ่งมีเรื่องกับหญิงบริการหน้าร้านอาหาร ทำให้บริกรลำบากใจที่จะให้ไปรับประทานอาหารในร้าน ก็จะเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน

3.5 มุมมองจากตัวละครที่มีต่อผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ*

3.5.1 มุมมองจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด

จากเนื้อเรื่อง ผู้ที่มีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดดอกเตอร์มากที่สุดคือ “ฉัน” และรูท ทั้งสองต่างก็เห็นดอกเตอร์เป็นเพื่อนคนสำคัญ สำหรับทั้งสองแล้วจึงมีแต่ความรักและห่วงใยให้ดอกเตอร์เท่านั้น

ตัวละคร “ดอกเตอร์” เป็นผู้สูงอายุที่มีอาการป่วยทางสมอง ส่วน “ฉัน” เป็นแม่บ้านที่ได้รับการว่าจ้างจากหญิงหม้ายให้คอยดูแลชีวิตประจำวันของดอกเตอร์ซึ่งอาศัยอยู่ที่เรือนเล็ก เมื่อพบกัน “ฉัน” ได้บรรยายถึงดอกเตอร์ไว้ดังนี้

> 博士は六十四歳の、数論専門の元大学教師だった。見た目は実際の年齢よりもやつれていた。単に老けているだけではなく、身体の隅々まできちんと養分が行き渡っていない印象を与えた。（略）声は弱々しく、仕草はスローモーで、何をするにもこちらの予想の二倍の時間がかかった。
>
> ดอกเตอร์เคยเป็นอาจารย์คณิตศาสตร์ในมหาวิทยาลัย ปัจจุบันอายุ 64 ปี แต่ดูแก่กว่าอายุจริงมาก ไม่เพียงแค่ดูแก่เท่านั้น ทุกส่วนของร่างกายก็ดูราวกับสารอาหารไปเลี้ยงไม่พอ (ย่อ) เสียงของดอกเตอร์แผ่วเบา เคลื่อนไหวก็เชื่องช้า จะทำอะไรก็ใช้เวลามากกว่าที่ฉันคาดถึงสองเท่า [22]

[22] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p.15.

อีกตัวอย่างหนึ่ง “ฉัน” ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของดอกเตอร์ก็คือลายมือบนกระดาษโน้ตที่ดอกเตอร์วาดรูป “ฉัน ซึ่งสอดคล้องกับบุคลิกดังได้กล่าวไว้ข้างต้น

> ＜＜新しい家政婦さん＞＞
> 小さくて弱い字だった。
> “แม่บ้านคนใหม่”
> ตัวอักษรนั้นเล็กและดูอ่อนแอ [23]

การที่ดอกเตอร์ดูอายุมากเกินจริง ตัวเล็ก เสียงแผ่วเบา ทำอะไรก็เชื่องช้า และดูอ่อนแอ รวมทั้งลายมือที่ให้ความรู้สึกไปในทางเดียวกัน เป็นการเน้นให้เห็นถึงความชราภาพของดอกเตอร์ ซึ่งสำหรับ “ฉัน” และรูทซึ่งได้มีโอกาสใกล้ชิดกับดอกเตอร์นั้น ต่างก็รู้สึกว่าดอกเตอร์น่าสงสาร วันที่รูทโดนมีดบาด เป็นครั้งแรกที่ “ฉัน” ได้เห็นดอกเตอร์ร้องไห้ แต่ทว่า “ฉัน” กลับรู้สึกเหมือนได้เห็นภาพนี้มาแล้วหลายต่อหลายครั้ง

> 博士が泣いているのが分かった。博士が泣くのを見るのは初めてのはずなのに、もう何度も同じ姿に接してきたかのような錯覚をおもえた。
> ฉันรู้ว่าดอกเตอร์กำลังร้องไห้ ทั้งที่ฉันเพิ่งเคยเห็นดอกเตอร์ร้องไห้เป็นครั้งแรก แต่ฉันกลับรู้สึกราวกับว่าได้เห็นภาพเช่นนี้มาแล้วไม่รู้กี่ครั้ง [24]

ภาพที่ฉันเห็นจากดอกเตอร์เช่นนี้เป็นการตอกย้ำว่า แม้ในยามปกติ ดอกเตอร์ก็ยังดูเศร้าสร้อยราวกับกำลังร้องไห้อยู่ ส่วนรูทนั้นแม้ว่าจะยังเป็นเด็ก แต่เมื่อดอกเตอร์ปฏิบัติต่อรูทด้วยความ

---

[23] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p.13.

[24] Ibid., p. 112.

รัก ในสายตาของรูทซึ่งรักและสนิทกับดอกเตอร์ ก็จะรู้สึกสงสารดอกเตอร์เหมือนกันกับ “ฉัน” ดังจะเห็นได้จากจากบทสนทนาที่รูทคุยกับ “ฉัน”

「ちびた鉛筆メモを書いて、身体に貼っている時の博士を見ると、僕はいつも泣きたくなるんだ」
「どうして？」
「だって、淋しそうなんだもん」
“เวลาเห็นดอกเตอร์จดอะไรลงกระดาษโน้ตแล้วเอามาติดตามตัวแล้วผมอยากร้องไห้”
“ทำไมล่ะ”
“ก็นะ ดูท่าทางเหงาออก” [25]

ทั้งสองคนไม่เพียงแค่ใส่ใจดูแลดอกเตอร์เมื่อยามที่ “ฉัน” ทำงานเป็นแม่บ้านให้กับดอกเตอร์เท่านั้น แม้แต่ในภายหลังซึ่ง “ฉัน” ถูกหญิงม่ายไล่ออก ทำให้ไม่มีความจำเป็นต้องไปดูแลดอกเตอร์อีก แต่ “ฉัน” ก็ยังคงระลึกถึงดอกเตอร์ ส่วนรูทนั้นถึงกับแอบไปหาดอกเตอร์ที่บ้าน จนเป็นเหตุให้หญิงม่ายเรียกตัว “ฉัน” ไปพบที่เรือนเล็กทันที ซึ่งในครั้งนั้น “ฉัน” ก็ยืนยันหนักแน่นว่าตนและรูทคือเพื่อนของดอกเตอร์ โดยไม่ยอมอ่อนข้อให้หญิงม่าย

「誰と誰が友だちと言うのですか？」
「私と息子と、博士がです」
（略）
「義弟に友人などおりません。一度だって友人が訪ねてきた例しなどないんです」
「ならば、私とルートが最初の友だちです」
“จะบอกว่าใครกับใครเป็นเพื่อนกันไม่ทราบ”
“ฉันกับลูกชาย แล้วก็ดอกเตอร์ค่ะ”

[25] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p. 134.

(ย่อ)

“น้องสามีฉันไม่มีเพื่อนอะไรนั่นหรอก เขาไม่เคยมีเพื่อนคนไหน
มาเยี่ยมเลยสักครั้ง”

“ถ้าเช่นนั้น ฉันกับรูทก็คือเพื่อนคนแรกค่ะ” [26]

มุมมองของ “ฉัน” และรูทที่มีต่อดอกเตอร์ดังที่ได้ยกมาในตัวอย่างข้างต้น ต่างก็แสดงให้เห็นว่าดอกเตอร์ดูโดดเดี่ยวและอ่อนแอ ทำให้ทั้งสองคนรู้สึกสงสารและอยากเป็นเพื่อนกับดอกเตอร์โดยไม่หวั่นไหวต่อสายตาของหญิงม่ายที่เข้าใจผิดในช่วงแรก

3.5.2 **มุมมองจากคนรอบข้าง**

ดอกเตอร์ไม่สามารถจดจำเรื่องที่เกิดขึ้นนานเกินกว่า 80 นาทีได้ จึงจดบันทึกเรื่องสำคัญเอาไว้บนกระดาษโน้ต และแปะติดไว้ตามเสื้อคลุมจนทั่วไปหมด ด้วยเหตุนี้ สิ่งที่ผู้คนรอบข้างจะสังเกตเห็นถึงความผิดปกติเกี่ยวกับตัวดอกเตอร์เป็นลำดับแรกก็คือ กระดาษโน้ตช่วยจำจำนวนมากมายนั่นเอง

หากเป็นบุคคลอื่นที่เดิมเป็นคนช่างแต่งตัว หรือห่วงว่าคนภายนอกจะคิดเช่นไรกับตนเอง ย่อมต้องพยายามปกปิดความผิดปกติด้านความทรงจำ และไม่นำกระดาษโน้ตมาแปะตามเสื้อคลุมเช่นนี้ แต่ดอกเตอร์นั้น ไม่มีเพื่อนที่จะชวนดอกเตอร์ออกไปข้างนอก เพื่อพาไปซื้อของหรือเปิดหูเปิดตาเมื่อประสบอุบัติเหตุ ดอกเตอร์จึงปิดตัวเองอยู่ในโลกของคณิตศาสตร์

ในหัวข้อก่อนหน้านี้ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วว่า ดอกเตอร์จะทักทาย “ฉัน” ด้วยการถามคำถามเกี่ยวกับตัวเลขทุกเช้าแทนการกล่าวคำทักทายอย่างคนทั่วไปแม้ว่า “ฉัน” เก็บความสงสัยเอาไว้ได้และตอบกลับไปตามมารยาท แต่เหล่าแม่บ้านคนอื่นที่เคยมาดูแลดอกเตอร์ไม่ได้รู้สึกเช่นนั้น บางคนถึงกับทนไม่ได้ที่ดอกเตอร์ยิงคำถามแปลกๆ ใส่ทุกเช้าจนลาออกไปก็หลายคน

---

[26] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、pp. 186-187.

จากคำบอกเล่าของแม่บ้านคนก่อนที่เคยดูแลดอกเตอร์ แต่ต้องขอลาออกในชั่วสัปดาห์ เพราะรับพฤติกรรมแปลกๆ ของดอกเตอร์ไม่ได้ ทำให้เข้าใจได้ว่า บุคคลภายนอกมองว่าดอกเตอร์คือตัวปัญหา

> 「あんな変人の義弟が寄生虫みたいにくっついて、旦那の遺産を食い潰しているんだから、あの未亡人もお気の毒だね」
> “หญิงหม้ายคนนั้นน่าสงสารเนอะ มีน้องสามีประหลาดแบบนั้นมาคอยเกาะกินมรดกเหมือนเป็นปรสิตเลย” [27]

นอกจากนี้ ปฏิกิริยาของผู้คนรอบข้างที่มีต่อดอกเตอร์ล้วนเป็นไปในแง่ลบ แม้ว่าดอกเตอร์จะมีเจตนาดี แต่ก็กลับถูกคนรอบข้างตีความผิดๆ ครั้งหนึ่งระหว่างที่ “ฉัน” ชวนดอกเตอร์ออกไปเดินเล่นข้างนอก และดอกเตอร์เข้าไปปลอบเด็กหญิงที่กำลังร้องไห้อยู่ในบ่อทราย แม่ของเด็กก็รีบเข้ามาพาลูกหนีไปโดยไม่เอ่ยปากขอบคุณ

> かつて見せた例しのない素早さで博士は女の子に近づき、声を掛け、覗き込んだ。この人はルートだけでなく、あらゆる子供を愛しているのだ、と分からせる優しい手つきで、砂だらけのスカートを払ってやった。
> 「構わないで下さい」
> どこから戻ってきた母親が手を振りほどき、子供を抱え、あっという間に走り去っていった。
> ดอกเตอร์ตรงเข้าไปปลอบเด็กคนนั้นด้วยความเร็วที่น่าประหลาดใจ เขาปัดทรายออกจากกระโปรงอย่างอ่อนโยนจนรู้สึกได้ว่าคนคนนี้รักเด็กทุกคน ใช่แต่เพียงรูปเท่านั้น
> “ไม่ต้องหรอกค่ะ”

[27] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p. 18.

จู่ๆ แม่ของเด็กก็เข้ามาปัดมือของดอกเตอร์ออก และรีบอุ้มลูกหนีไปในชั่วอึดใจ [28]

การที่ดอกเตอร์ประพฤติตัวแตกต่างจากคนทั่วไปเช่นนี้ จึงเป็นเหตุให้คนรอบข้างมองดอกเตอร์เป็นตัวประหลาดที่ไม่มีใครอยากข้องแวะด้วย ในขณะที่ดอกเตอร์เองก็ไม่สามารถปรับปรุงอะไรได้ เนื่องจากมีความทรงจำแค่เพียง 80 นาที ทำให้ต้องทำใจยอมรับสภาพของตนทุกครั้งที่ตื่นนอนขึ้นมา

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่า แม้ว่าในสายตาของบุคคลที่มีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดดอกเตอร์เช่น “ฉัน” และรูท ดอกเตอร์จะดูน่าสงสาร เหงาเศร้า และเป็นนักแปลใจดีที่ปฏิบัติต่อ “ฉัน” และรูทเป็นอย่างดี แต่ในสายตาของคนในสังคม ดอกเตอร์เป็นผู้ที่ไร้ประโยชน์ เป็นคนท่าทางประหลาดที่ดูไม่น่าไว้ใจและไม่มีใครอยากยุ่งเกี่ยวเท่านั้น

3.6 สรุปมุมมองจากตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครผู้สูงอายุ

จะเห็นได้ว่าตัวละครผู้สูงอายุหญิง ซึ่งได้แก่ตัวละคร “คุณป้า” ในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* และตัวละคร “หญิงชรา” ในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* นั้นใช้ชีวิตอยู่อย่างปกติสุข โดยตัวละครคุณป้านอกจากจะเป็นผู้อุปการะ “ฉัน” ทำให้ “ฉัน” และนิโกะต้องให้ความเคารพแล้ว คุณป้ายังแต่งตัวดี มารยาทงดงาม ทุกคนต่างเชื่อว่าคุณป้าเป็นเจ้าหญิง Anastasia ผู้รอดชีวิต คุณป้าจึงเป็นที่ชื่นชมของคนรอบตัว และมีแต่คนอยากขอเข้าพบเพื่อพูดคุยและขอลายเซ็น ในขณะที่ตัวละครหญิงชราซึ่งแทบไม่ได้ออกจากบ้านไปไหนเลย เป็นคนที่พูดจาเย็นชาและมีฐานะเป็นเจ้าของบ้าน ตัวละครอื่นทุกตัวจึงต้องให้ความเกรงใจ

ด้านตัวละครผู้สูงอายุชาย ซึ่งได้แก่ตัวละคร “คุณตา” ในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* ตัวละคร “นักแปล” ในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* และตัวละคร “ดอกเตอร์” ในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* ล้วนเป็นที่รักของผู้ที่อยู่ใกล้ชิด แต่เมื่อพิจารณามุมมองจากสังคมจะพบว่า มุมมองที่มีต่อตัวละครผู้สูงอายุชายจะสะท้อนออกมาในแง่ลบอย่างชัดเจนถึง 2 ใน 3 กรณี

---

[28] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p.73.

โดยตัวละคร “นักแปล” และ “ดอกเตอร์” นั้นไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมรอบข้างได้ โดยตัวละคร “นักแปล” ในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* ไม่คบค้าสมาคมกับใครเลยและมักจะมีเรื่องกับผู้อื่น ทำให้ถูกนินทาว่าร้ายจากคนในสังคม ในขณะที่ตัวละครดอกเตอร์ในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ฐฌิกิ* มีความทรงจำ 80 นาที ทำให้ไม่สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้ ก็ถูกมองว่าเป็นเหมือนปรสิตที่มาเกาะหญิงม่าย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเห็นว่าตัวละครผู้สูงอายุหญิงใส่ใจตัวเองมากกว่าผู้สูงอายุชาย ตัวละครผู้สูงอายุหญิง ได้แก่ “หญิงชรา” และ “คุณป้า” จะใส่ใจว่าตนเองดูดีในสายตาคนรอบข้างหรือไม่ จะเห็นได้จากการที่ตัวละคร “หญิงชรา” จะรับประทานอาหารกับหญิงสาวเพียงสองคนเท่านั้น เพราะไม่ต้องการให้ผู้อื่นเห็นภาพอันไม่สวยงาม เนื่องจากชราภาพเสียจนไม่สามารถรักษากิริยามารยาทได้เป็นอย่างดี ส่วนตัวละคร “คุณป้า” ก็จะแต่งกายด้วยชุดกระโปรงที่ดูเรียบหรู ไปร้านเสริมสวยเป็นประจำ และทาเล็บสีเข้ากับชุดในโอกาสพิเศษ

ในขณะเดียวกัน ตัวละครผู้สูงอายุชายกลับแต่งกายไม่เข้ากับยุคสมัยหรือสภาพอากาศ ตัวละคร “นักแปล” แต่งตัวด้วยชุดสูทและผูกเนคไทเต็มยศ ทั้งที่อาศัยอยู่ริมทะเล ส่วนตัวละคร “ดอกเตอร์” ก็มีกระดาษโน้ตติดอยู่เต็มเสื้อคลุม เพียงแค่มองก็จะรู้ได้ทันทีว่าไม่ใช่คนปกติ ทำให้ดอกเตอร์ไม่เป็นที่ต้อนรับในสังคม และได้รับการปฏิบัติอย่างเย็นชา แต่ตัวละครผู้สูงอายุทั้งสองก็ไม่ได้ใส่ใจในจุดนี้ แต่กลับปิดกั้นตัวเองจากสังคมแทน

นอกจากเรื่องการแต่งกายแล้ว ผู้วิจัยยังเห็นว่าตัวละครผู้สูงอายุหญิงให้ความสำคัญกับตัวเองมากกว่า ตัวละคร “คุณป้า” นั้นแม้จะเสียสามีอันเป็นที่รักไป แต่ก็ทำสิ่งที่ตนยังสามารถทำได้ นั่นคือการปักตัวอักษร A เพื่อแสดงความระลึกถึงคุณลุง ในขณะที่หญิงชรานั้นเย่อหยิ่งและเชื่อมั่นในความคิดของตน เมื่อ “ผม” ทำสิ่งใดที่ตนไม่เห็นด้วย ก็จะตำหนิและวิจารณ์ในฐานะผู้ว่าจ้าง

เมื่อเปรียบเทียบกับตัวละครผู้สูงอายุชายจะพบว่า ตัวละครทั้ง 3 ที่นำมาวิจัยนั้นไม่ได้เห็นความสำคัญของตนเอง แม้ว่าตนจะมีความสำคัญกับตัวละครอื่นที่ได้ใกล้ชิด โดยตัวละคร “คุณตา” จากนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* มองว่าตนเองไม่ได้มีค่าอะไร การที่ “ฉัน” ทำอะไรให้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยเพียงใด จึงทำให้คุณตารู้สึกเป็นบุญคุณใหญ่หลวง

นอกจากนี้ การกระทำของตัวละคร “นักแปล” ที่เป็นฝ่ายเขียนจดหมายหา “ฉัน” ทุกสัปดาห์ และบอก “ฉัน” ว่าตนเองไม่เคยเฝ้ารอสาวสวยเช่นนี้ และคำพูดของตัวละคร “ดอกเตอร์” ที่

กล่าวว่าความสามารถทางคณิตศาสตร์ของตนไม่มีประโยชน์อันใด ล้วนแสดงให้เห็นว่าตัวละครผู้สูงอายุชายมองว่าตนเองไม่มีค่าอะไร

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าตัวละครผู้สูงอายุหญิงในนวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ ถูกสร้างมาให้เป็นที่ยอมรับของสังคมมากกว่าตัวละครผู้สูงอายุชาย แม้ว่าตัวละครผู้สูงอายุหญิงทั้งสองจะมีงานอดิเรกหรือความสนใจที่แปลกในสายตาผู้อื่น แต่ก็ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการเข้าสังคมของตัวละครผู้สูงอายุหญิงดังกล่าว

เกี่ยวกับประเด็นเรื่องสถานะของตัวละครผู้สูงอายุหญิง คุระตะ โยโกะ (倉田容子) ได้กล่าวไว้ว่า โอะงะวะ โยโกะ ได้พยายามสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครผู้สูงอายุหญิง เพื่อแสดงให้เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุหญิงผ่านทางผลงานของเธอ ซึ่งเมื่อเทียบกับตัวละคร “หญิงชรา” ในเรื่องสั้น *ราโชมง* (羅生門) ของอะคุตะงะวะ ริวโนะซุเกะ ที่มีความหมายในแง่ลบ จะเห็นได้ว่าตัวละครผู้สูงอายุหญิงได้รับการยกสถานะให้สูงขึ้น[29]

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับสิ่งที่คุระตะ โยโกะ ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับลักษณะการสร้างตัวละครเช่นนี้ โดยอัตลักษณ์ของตัวละครเหล่านี้ ได้ถูกสะท้อนออกมาทางการแต่งกายและมุมมองที่มีต่อตนเองของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายแต่ละเรื่อง กล่าวคือ ตัวละครผู้สูงอายุหญิงทั้งสองต่างก็เห็นความสำคัญของตนเอง และใส่ใจว่าสังคมรอบข้างจะมองเช่นไร จึงพยายามดูแลตัวเองเพื่อรักษาภาพพจน์ให้ดูดีอยู่เสมอ ในขณะที่ตัวละครผู้สูงอายุชายไม่ได้ให้ความสำคัญกับความสามารถของตนเอง ไม่ใส่ใจว่าตัวเองจะเป็นเช่นไร จึงแต่งตัวโดยไม่สนใจสายตาสังคมรอบข้าง

ผู้วิจัยเห็นว่าการที่เน้นย้ำให้เห็นว่าตัวละครผู้สูงอายุชายและหญิงได้รับการยอมรับทางสังคมต่างกัน โดยถูกตัดสินจากการแต่งตัวและกิริยาท่าทาง ทำให้ในกรณีของตัวละครผู้สูงอายุชาย “นักแปล” และ “ดอกเตอร์” ที่ประพฤติตัวต่างจากสังคมรอบข้างได้ โดยสังเกตได้ชัดจากการแต่งกาย จะกลายเป็นบุคคลแปลกแยกของสังคม ส่วนตัวละครผู้สูงอายุหญิง “หญิงชรา” และ “คุณป้า” ได้รับการยอมรับและความเกรงใจมากกว่า ด้วยฐานะความเป็นอยู่และสถานะในครอบครัว

---

[29] 倉田 容子、『語る老女 語られる老女 - 日本近現代文学にみる女の老い』學藝書林、2010 年 pp. 197-198.

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่า เมื่อเทียบสถานะของตัวละครผู้สูงอายุชายแล้ว ไม่ได้แตกต่างหรือถูกเปลี่ยนไปจากสมัยก่อนมากนัก โดยเฉพาะตัวละคร “นักแปล” ในเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* ซึ่งเป็นเรื่องของความรักระหว่างชายชราที่มีต่อหญิงสาวที่อายุต่างกันมาก ทำให้นึกถึงบทละครโนเรื่อง *โคะอิ โนะ โอะโมะนิ* และ *อะยะ โนะ ท์ซุสุมิ* ซึ่งเป็นเรื่องของชายชราที่ถูกความรักเข้าครอบงำจนลืมนึกถึงความเหมาะสมและคู่ควร เนื้อเรื่องต่างก็แสดงให้เห็นว่าความรักในลักษณะนี้ของชายชราเป็นเรื่องที่น่าหัวเราะ และไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม สุดท้ายชายชราในบทละครทั้งสองเรื่องก็ต้องตาย และกลายเป็นวิญญาณที่กลับมาเล่าเรื่องราวของตน ซึ่งคล้ายกับบทบาทของตัวละคร “นักแปล” ที่แม้แต่ “ฉัน” ซึ่งเป็นคนรักก็มองว่าแปลกและไม่มีอนาคต

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าในสายตาของบุคคลที่ได้ใกล้ชิดแล้ว ตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายแต่ละเรื่องล้วนมีความสำคัญในด้านจิตใจ หรือเป็นบุคคลที่ตนเคารพในสายตาของตัวละครที่ได้ใกล้ชิด ส่วนมุมมองของตัวละครอื่นที่มีต่อตัวละครผู้สูงอายุ พบว่าตัวละครผู้สูงอายุหญิงเข้ากับสังคมได้ดีกว่าตัวละครผู้สูงอายุชาย ซึ่งสนับสนุนประเด็นที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ว่าตัวละครผู้สูงอายุทั้ง 2 เพศถูกสร้างให้มีลักษณะแตกต่างกัน

บทที่ 4
อิทธิพลของตัวละครผู้สูงอายุต่อตัวละครอื่น

ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในตอนต้นของวิทยานิพนธ์ว่า ตัวละครผู้สูงอายุล้วนมีอิทธิพลต่อตัวละครอื่นในเรื่อง เนื้อหาในบทนี้จึงเป็นการอธิบายให้เห็นว่า ความสามารถหรือการกระทำของผู้สูงอายุแต่ละราย มีส่วนช่วยให้ตัวละครค่อยๆ เปลี่ยนแปลงหรือก้าวข้ามผ่านปัญหาได้อย่างไร หรือผู้สูงอายุได้ส่งต่อหน้าที่ของตัวเองให้ตัวละครอื่นซึ่งเป็นคนรุ่นหลังอย่างไร

4.1 ความช่วยเหลือที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* ให้แก่ตัวละครอื่น

นวนิยายเรื่อง ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ ประกอบด้วยตัวละคร 3 ตัว คือ “ฉัน”คุณ R และคุณตา ซึ่งตัวละคร “คุณตา” ซึ่งเป็นผู้สูงอายุในเรื่อง มีส่วนช่วยเหลือตัวละครอื่นในเรื่องมาตลอด

4.1.1 ตัวละคร “ฉัน”

เมื่อพิจารณาบทบาทของตัวละครทั้งสามจะเห็นได้ว่าคุณตามีส่วนช่วยเหลือ“ฉัน” แทบทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นการให้คำปรึกษาช่วยเหลืองานต่างๆรวมทั้งช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อพบกับตำรวจลับในเหตุการณ์ต่างๆเนื่องจาก “ฉัน” และคุณตานั้นผูกพันกันแน่นแฟ้นราวกับเป็นญาติกันจริงๆ

ครอบครัวของ “ฉัน” มีสมาชิกเพียงสามคนคือพ่อแม่และ “ฉัน” แต่สมัยเด็กกลับมีคนช่วยดูแลบ้านถึงสองคนคือคุณยายซึ่งทำหน้าที่พี่เลี้ยงและคุณตาซึ่งทำหน้าที่ช่างประจำบ้านบ้านหลังที่อาศัยอยู่ก็มีหลายห้องอยู่ติดแม่น้ำและมีห้องใต้ดินขนาดใหญ่จึงอนุมานได้ว่า “ฉัน” น่าจะมาจากครอบครัวที่ฐานะดีการที่ “ฉัน” เติบโตขึ้นมาโดยไม่เคยลำบากและยังประกอบอาชีพเป็นนักเขียนทำให้ “ฉัน” ทำอะไรคนเดียวแทบจะไม่ได้และต้องการความช่วยเหลือจากคุณตาอยู่เสมอ

คุณตามีความรู้ความเชี่ยวชาญงานช่างไม่ว่าจะเป็นงานช่างไม้ช่างประปาตลอดจนงานจิปาถะ คุณตาก็ช่วยเหลือฉันมาโดยตลอด

おじいさんがフェリーからやってきて、ストーブの掃除や、水道管の布巻きや、庭野枯葉焼きや、いろいろと冬の支度を手伝ってくれた。

คุณตาขึ้นมาจากเรือข้ามฟากช่วยเตรียมการต่างๆสำหรับฤดูหนาวเช่นช่วยทำความสะอาดเตาผิงล้างท่อประปา และเผาใบไม้แห้งในสวน [1]

คุณตาไม่เพียงแค่มีส่วนช่วยเหลือ “ฉัน” ในชีวิตประจำวันเท่านั้น การที่มีคุณตาอยู่ทำให้ “ฉัน” รู้สึกวางใจเมื่อมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้น เพราะคุณตาคือคนที่ “ฉัน” ไว้ใจ ด้วยเหตุนี้ เมื่อ “ฉัน” คิดจะสร้างห้องลับให้คุณ R คุณตาก็ยินดีจะช่วยโดยไม่มีข้อแม้ทั้งที่รู้ดีว่าการทำเช่นนั้นเป็นการต่อต้านตำรวจลับซึ่งหมายความว่าต้องเอาชีวิตตัวเองเข้าไปเสี่ยงด้วย

「困難で危険な問題に巻き込まれることになるのよ」
「承知の上です」
「命にも関わるわ」
「私の命など、もうたいして残ってはおりません」

“มันยากลำบากและก็อาจเข้าไปพัวพันกับเรื่องที่เสี่ยงอันตรายนะ”

“ทราบอยู่แล้วครับ”

“เกี่ยวพันถึงชีวิตเลยนะ”

“ชีวิตของผมน่ะไม่ได้เหลืออยู่มากนักหรอกครับ” [2]

---

[1] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 39.

[2] Ibid., p. 95.

ขณะเดียวกัน “ฉัน” เองก็รู้ดีว่าตัวเองทำอะไรก็ไม่เป็นหากไม่มีคุณตาคอยช่วยเหลือแล้วก็คงไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดีดังนั้นไม่ว่าจะด้วยเรื่องอะไรก็จะมาขอคำปรึกษาและขอให้คุณตาช่วยเสมอเมื่อเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคุณ R“ฉัน”จึงขอความร่วมมือจากคุณตาอย่างเต็มที่

「わたしだけでは、どうでもできないの。完璧に信頼
できる協力者が必要なの」
“ลำพังแค่ฉันคนเดียวน่ะจะทำอะไรได้ฉันจำเป็นต้องมีผู้ช่วย
เหลือที่ไว้ใจได้อย่างแท้จริง” [3]

บทสนทนาระหว่าง “ฉัน” และคุณตาที่ยกขึ้นมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คุณตานั้นเต็มใจจะช่วยเหลือ “ฉัน” ทุกอย่างที่ทำได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใหญ่เพียงใด ส่วน “ฉัน” ก็เชื่อในตัวคุณตาอย่างสนิทใจ

นอกจากช่วยงานต่างๆ ตามที่ “ฉัน” ร้องขอแล้ว คุณตายังเป็นผู้ให้คำปรึกษาเมื่อ“ฉัน” รู้สึกสับสนเพราะของสำคัญค่อยๆหายไปจากความทรงจำทีละอย่าง

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับ “ฉัน” ที่หายไปจากความทรงจำก็คือ “นก” ซึ่งนั่นก็เป็นเพราะพ่อของ “ฉัน” ที่เสียชีวิตไปแล้วเคยเป็นนักปักษีวิทยาหลังจากที่นกหายไป “ฉัน” จึงรู้สึกเคว้งคว้างเพราะสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่าง “ฉัน” และ “พ่อ” ก็ได้หายไปด้วย เมื่อดอกกุหลาบหายไปในเวลาต่อมา “ฉัน” ซึ่งชอบดอกไม้จึงรู้สึกว่าของสำคัญสำหรับตนเองนั้นแทบไม่เหลืออยู่แล้วและเริ่มกังวลไปต่างๆนานาซึ่งทุกครั้งที่เป็นเช่นนั้นคุณตาก็จะคอยปลอบให้ “ฉัน” สบายใจขึ้นเสมอ

こんなふうに顔中の皺をくねくねさせながら答えを考
えてくれたものだと、わたしはふと思い出した。
「そうね。大丈夫よね」
「はい。私が保証いたします。忘れること、何も残ら
ないことは決して不幸せではございません」

[3] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 96.

ฉันหวนนึกถึงภาพของคุณตา (ในอดีต) ขณะที่ตอบฉันด้วยริ้ว
รอยเหี่ยวย่นเช่นนี้
“นั่นสินะไม่เป็นไรหรอกเนอะ”
“ใช่ครับผมขอรับประกันการที่เราลืมการที่ไม่เหลืออะไรอยู่ในใจ
ไม่ใช่เรื่องน่าทุกข์ใจอย่างแน่นอน” [4]
(หน้า 76)

เมื่อ “ฉัน” คิดจะสร้างห้องลับให้คุณ R คุณตาก็ยินดีจะช่วยโดยไม่มีข้อแม้ทั้งที่รู้ดีว่าการทำเช่นนั้นเป็นการต่อต้านตำรวจลับซึ่งหมายความว่าต้องเอาชีวิตตัวเองเข้าไปเสี่ยงด้วย

「世の中、たいていの心配事は心配だけで終
わるものでございます」
「そうかしら」
「はい。私にお任せ下さい。うまくやります
から」
「そうね。大丈夫よね」
“ในโลกใบนี้น่ะโดยมากแล้วเรื่องที่กังวลสุดท้ายมันก็เป็นแค่
ความกังวลแหละครับ”
“ก็คงจะอย่างนั้น”
“ครับกรุณาปล่อยให้เป็นหน้าที่ผมเถอะเพราะผมจะทำอย่างดี
ที่สุด”
“นั่นสินะไม่เป็นไรหรอกเนอะ” [5]

[4] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 76.

[5] Ibid., p. 99.

นอกจากจะคอยเป็นที่ปรึกษายามที่ “ฉัน” ไม่สบายใจแล้ว คุณตายังคอยช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อต้องเผชิญหน้ากับตำรวจลับอีกด้วย เนื่อง “ฉัน” มักจะตกใจกลัวจนทำอะไรไม่ถูกเมื่อเห็นตำรวจลับ ครั้งหนึ่ง บ้านของ “ฉัน” ถูกตำรวจลับขอตรวจค้นกลางดึกขณะที่ทั้งสามกำลังฉลองวันเกิดให้คุณลุงแม้ว่าตำรวจลับจะมาเคาะประตูเพื่อขอตรวจค้นโดยไม่ทันได้ตั้งตัวแต่คุณตาก็สามารถควบคุมสติได้เป็นอย่างดี และบอกให้“ฉัน” ไปเปิดประตูให้เหมือนไม่มีอะไรต้องปกปิด

「このまま居留守を使った方がいいんじゃないかしら」
「いいえ。奴らは肩をぶち壊したって入ってきますよ。
そうしたら余計に疑われます。そ知らぬ振りをして奴
らを中へ入れて、好きなだけ調べさせるんです。大丈
夫ですよ。うまくいきます」
おじいさんは力を込めて言った。
“เราอยู่เฉยๆทำเป็นไม่อยู่บ้านจะดีกว่าไหม”
“ไม่ได้ครับพวกนั้นจะพังประตูเข้ามาน่ะสิแล้วเราก็จะดูน่าสงสัย
มาก สู้เราทำเป็นไม่รู้เรื่องแล้วปล่อยให้พวกนั้นเข้ามาค้นหา
ตามใจชอบ ไม่เป็นไรหรอกครับเราจะผ่านไปได้ด้วยดีครับ”
คุณตาพูดด้วยเสียงหนักแน่น [6]

เหตุการณ์คล้ายๆกันนี้เกิดขึ้นอีกครั้งในวันที่ทั้งสองไปหา “ของ” ที่แม่ของ “ฉัน” แอบซ่อนไว้ในงานปั้นของตนเองและถูกเก็บซ่อนไว้ในกระท่อมที่พ่อใช้ส่องนกหลังจากที่ “ฉัน”และคุณตาแอบเอางานปั้นของแม่ใส่ไว้จนเต็มเป้และกำลังไปขึ้นรถไฟเพื่อเดินทางกลับบ้านก็พบว่าตำรวจลับตั้งจุดตรวจบัตรประจำตัวอยู่ที่สถานีรถไฟแม้ว่า “ฉัน” จะตกใจไม่รู้ว่าควรทำอย่างไรแต่คุณตาก็ยังใจเย็นและให้คำแนะนำแก่ “ฉัน” ได้

『どうしたらいいの？』

[6] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 219.

声に出さずにわたしはおじいさんをみあげた。
「動揺を見せてはいけません」
おじいさんは早口でささやいた。
「できるだけ列の後ろに並ぶのです」
‘จะทำอย่างไรกันดีล่ะ’
ฉันเงยหน้าขึ้นมองคุณตาและถามด้วยสายตา
“ห้ามตื่นเต้นครับ”
คุณตากระซิบตอบอย่างรวดเร็ว
“พยายามไปต่อแถวหลังสุดนะครับ” [7]

หลังจากนั้นคุณตาก็ใช้ไหวพริบในช่วงที่มีชาวบ้านโวยวายเพราะไปทำธุระสายและมีเด็กผู้หญิงเป็นลมพอดีพาตนเองและ “ฉัน” ผ่านจุดตรวจไปได้โดยที่ตำรวจลับไม่สงสัย

4.1.2 **ตัวละครคุณ** R

ถึงแม้ว่าผู้ที่ต้องการช่วยเหลือคุณ R คือ“ฉัน” แต่ในความเป็นจริงบุคคลที่ทำให้ความต้องการนั้นเป็นจริงขึ้นมาได้ก็คือคุณตา

นับตั้งแต่คุณ R ย้ายมาอยู่ในห้องลับบนชั้นลอยก็ไม่สามารถออกไปไหนหรือติดต่อกับใครได้อีกด้วยเหตุนี้คุณตาจึงเป็นผู้ที่คอยรับส่งจดหมายระหว่างคุณ R กับครอบครัวการที่คุณตาเป็นช่างที่รับงานจิปาถะทำให้คุณตาสามารถเดินทางไปยังละแวกบ้านของคุณ R ได้โดยไม่มีใครสงสัย

R 氏の奥さんとの連絡はおじいさんが取ることになった。おじいさんなら自転車に道具箱を積んで修理屋さんになりすまし、怪しまれずに奥さんと接触できるからだ。

[7] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 324.

เราตกลงกันว่าคุณตารับหน้าที่เป็นผู้ติดต่อกับภรรยาของคุณ R
เพราะถ้าเป็นคุณตาก็จะสามารถขนกล่องเครื่องมือใส่จักรยาน
ทำทีว่าเป็นช่างและเข้าถึงตัวภรรยาของคุณ R ได้โดยไม่ผิด
สังเกต [8]

ครั้งหนึ่งคุณตาถูกตำรวจลับพาตัวไปสอบสวนเนื่องจากมีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งได้ใช้เรือหนีออกไปจากเกาะทำให้ “ฉัน” กระวนกระวายมากแต่ก็ทำอะไรไม่ได้จึงไปปรับทุกข์กับคุณ R ในห้องลับทั้งสองต่างก็เป็นห่วงคุณตาและพยายามให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

「取り乱してごめんなさい」
わたしは言った。
「いや、仕方ないよ。僕らにとっておじいさ
んは大事な人だからね」
彼はうつむいた。
「もうあとは祈るしかないわ」
「僕も祈るよ」
“ขอโทษนะที่ทำให้วุ่นวาย”
ฉันพูด
“ไม่หรอก ช่วยไม่ได้ ก็คุณตาเป็นคนสำคัญสำหรับพวกเรานี่นา”
เขาก้มหน้าลง
“คงทำอะไรไม่ได้นอกจากอธิษฐานล่ะนะ”
“ผมก็จะอธิษฐานเหมือนกัน” [9]

[8] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 121.

[9] Ibid., p. 142.

บทสนทนาข้างต้นเป็นการเน้นย้ำว่านอกจากการปลอบใจแล้วคุณ R ไม่สามารถช่วยอะไร "ฉัน" ได้เลยการที่คุณตาไม่อยู่นั้นจึงสร้างความกังวลให้แก่บุคคลทั้งคู่เพราะรู้ดีว่าลำพังแค่ "ฉัน" ไม่สามารถดูแลคุณ R ได้โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญหน้ากับตำรวจลับการที่คุณR กล่าวว่าคุณตาเป็น "คนสำคัญสำหรับพวกเรา" นั้นจึงมิได้หมายถึงความสำคัญเฉพาะด้านจิตใจเท่านั้นแต่ยังหมายถึงความสำคัญต่อความอยู่รอดของคุณ R อีกด้วย

หลังจากที่นวนิยายหายไป "ฉัน" ก็ต้องออกไปทำงานนอกบ้านทำให้ไม่สามารถดูแลคุณ R ได้เช่นเดิมแต่คุณตาซึ่งย้ายมาอยู่กับ "ฉัน" หลังเหตุการณ์สึนามิก็ช่วยดูแลภาระทุกอย่างในบ้านทำให้ความเป็นอยู่ของคุณ R ในห้องลับยังคงเป็นไปอย่างราบรื่น

> 仕事は忙しかった。残業が続いて帰りが遅くなる日もあったが、おじいさんのおかげで家のことを心配する必要はなかった。買い物でも料理でも掃除でもR氏の世話でも、おじいさんはよく働いてくれる。
> งานยุ่งทีเดียวบางวันก็ต้องทำงานล่วงเวลาทำให้กลับบ้านดึกแต่เพราะมีคุณตาทำให้ไม่จำเป็นต้องกังวลเรื่องที่บ้านเลยคุณตาช่วยทำงานทุกอย่างทั้งจ่ายตลาดทำอาหารทำความสะอาดหรือแม้แต่คอยดูแลคุณ R [10]
> (หน้า 338)

การที่ "ฉัน" ต้องออกไปทำงานนอกบ้านนั้นหมายความว่า "ฉัน" ไม่สามารถอยู่ดูแลคุณ R ได้อีกต่อไปแต่ถึงกระนั้นการที่ "ฉัน" ไม่อยู่บ้านก็มิได้สร้างความเปลี่ยนแปลงใดในขณะที่เมื่อพิจารณาสภาพการณ์หลังจากที่คุณตาเสียชีวิตลงก็จะพบว่าทั้ง "ฉัน" และคุณ Rต่างก็ได้รับผลกระทบใหญ่หลวงนี่จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ที่ทำให้ทุกคนสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสุขก็คือคุณตา

---

[10] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 338.

4.2 อิทธิพลที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง โฮเต็ลไอริส มีต่อตัวละคร“ฉัน”

แม้ว่าตัวละครผู้สูงอายุ “นักแปล” จะเป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป แต่สำหรับ “ฉัน” แล้ว ตัวละครนักแปลมีความสำคัญทางด้านจิตใจ รวมทั้งช่วยปลดปล่อย “ฉัน” ที่อยู่ภายใต้อำนาจของแม่มาโดยตลอดมิหนำซ้ำยังโดน “คุณป้า” ซึ่งเป็นเพื่อนของแม่คุกคามอีกด้วย

“ฉัน” เกิดมาในครอบครัวที่มีทั้งพ่อ แม่ ตา และยาย พ่อของ “ฉัน” ไปทำงานนอกบ้านและกลับบ้านดึกบ่อยๆ อีกทั้งยังทะเลาะกับแม่ของ “ฉัน” เป็นประจำ แต่พ่อก็ใจดีกับ “ฉัน” อยู่เสมอ ในขณะที่แม่จะเป็นคนแข็งกระด้าง ทำงานหนัก และคิดถึงแต่เรื่องเงินเท่านั้น นับแต่พ่อเสียชีวิตไปเมื่อ “ฉัน” อายุได้ 8 ขวบ แม่ก็กลายเป็นผู้ที่มีอำนาจที่สุดในบ้าน ทำให้ “ฉัน” รู้สึกอ้างว้าง

หลังจากที่สมาชิกอื่นในครอบครัวทยอยเสียชีวิตไปจนเหลือเพียงแค่แม่และ “ฉัน” แม่ก็บังคับให้ “ฉัน” ออกจากโรงเรียนกลางคันเพื่อมาช่วยดูแลกิจการโรงแรมที่ชื่อ “โฮเต็ลไอริส” แห่งนี้ โดยทุกวัน “ฉัน” จะต้องช่วยเตรียมอาหารเช้า นั่งเฝ้าฟรอนท์เพื่อต้อนรับแขกที่มาเช็คอินและเช็คเอาท์ รวมทั้งช่วยซักผ้าด้วย ส่วนการทำความสะอาดห้องพักนั้น แม่ของ “ฉัน” ได้จ้างคุณป้าซึ่งเป็นเพื่อนเก่ามาช่วยงานแบบพาร์ทไทม์

ปัญหาและความทุกข์ของ “ฉัน” นอกจากจะเป็นเพราะขาดพ่อตั้งแต่ยังเด็กแล้ว ยังเกิดจากบุคคลทั้งสองคือ แม่และคุณป้า ซึ่งต่างก็ทำงานอยู่ที่โฮเต็ลไอริส สภาพการณ์เช่นนี้ทำให้ “ฉัน” มีอาการจิตเภทที่เรียกว่าเซ็กชวลมาโซคิสม์ ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 3

หลังจากที่พ่อ ยาย และตา ทยอยเสียชีวิตไปหมดแล้ว แม่ของ “ฉัน” เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อ “ฉัน” มากที่สุด ทุกๆ วัน แม่ของ "ฉัน" ต้องรับผิดชอบดูแลโรงแรมซึ่งเป็นกิจการของครอบครัว ทำให้ต้องทำงานหนักมากและคิดถึงแต่เรื่องเงินในวันที่ “ฉัน” ได้พบกับนักแปลเป็นครั้งแรก หญิงบริการที่นักแปลพามาค้างด้วยส่งเสียงกรีดร้องกลางดึก และด่าทอนักแปล ก่อนจะหัวฟัดหัวเหวี่ยงออกไปจากโรงแรม ในเวลานั้น สิ่งเดียวที่แม่ของ “ฉัน” กังวลก็คือค่าโรงแรมที่นักแปลยังไม่ได้จ่าย

「ちょっとあんた。払いはどうしてくれるんだい。どさくさに紛れてごまかそうだって、そうはいかないよ」
母の気掛かりは最後までお金のことだった。

“เดี๋ยวก่อน คุณน่ะ แล้วเรื่องจ่ายเงินจะว่ายังไง ทำท่าจะฉวยโอกาสโกงตอนกำลังวุ่นวาย ห้ามเลยนะ”
ท้ายที่สุดแล้ว สิ่งที่แม่สนใจก็คือเรื่องเงิน [11]

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า “ฉัน” พิจารณาว่าแม่คือคนที่คิดถึงแต่เรื่องเงินด้วยเหตุนี้ เมื่อ “ฉัน” ได้พบกับนักแปลที่พูดจาสุภาพเรียบร้อย ดูถ่อมตัว และเขียนจดหมายมาถึงตนด้วยคำพูดสุภาพและยกย่อง ทำให้ “ฉัน” รู้สึกมีความสำคัญต่อใครสักคน และอยากรู้จักนักแปลให้มากขึ้น เพราะการปฏิบัติเช่นนี้เป็นสิ่งที่ “ฉัน” ไม่เคยได้รับจากแม่เลย

นอกจากเรื่องที่โดนแม่ใช้งานหนักทุกวันแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ “ฉัน” อึดอัดมากก็คือ การที่แม่จะจับ "ฉัน" มานั่งถักผมหน้ากระจกทุกเช้า

今でも毎朝、母は私の髪を結う。鏡台の前に座らせ、束ねた髪を左手で引っ張り、身動きできなくする。頭の皮がゴリゴリ音をたてるほどにブラシを動かす。少しでも頭を揺らすと、左手にもっと力を込める。ただ髪の毛を支配されているだけで、わたしはすべての自由を失ってしまう。
แม้กระทั่งเดี๋ยวนี้ ทุกๆ เช้า แม่จะถักผมให้ฉัน (แม่) ให้ฉันนั่งหน้ากระจก ดึงกลุ่มผมไว้ด้วยมือซ้าย ทำให้ (ฉัน) ขยับตัวไม่ได้ จากนั้นก็เอาแปรงมาแปรงผมจนหนังศีรษะดังกร๊อบ ถ้าฉันโยกหัวแค่เพียงเล็กน้อย (แม่) ก็จะยิ่งออกแรงที่มือซ้ายมากขึ้น เพียงแค่เส้นผมถูกควบคุม ฉันก็สูญเสียอิสรภาพไปโดยสิ้นเชิงเสียแล้ว [12]

[11] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 8.

[12] Ibid., p. 27.

“ฉัน” มีหน้าที่นั่งเฝ้าหน้าฟรอนท์เพื่อต้อนรับแขก จึงควรจะแต่งตัวให้เรียบร้อยสวยงาม แต่สำหรับแม่ของ “ฉัน” ซึ่งเป็นคนขี้เหนียวมาก สิ่งของเช่นเสื้อผ้า รองเท้า และเครื่องสำอางทั้งหลายต่างก็เป็นสิ่งของที่ต้องใช้เงินซื้อ ในขณะที่การทำผมไม่ต้องใช้เงิน แม่ของ “ฉัน” จึงจริงจังกับการทำผมมาก จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการต้องถูกแม่จับถักผม เปรียบเสมือนสิ่งที่จำกัดอิสรภาพของฉันอยู่ และผมเปียที่ถูกแม่ถักก็เปรียบเสมือนอำนาจของแม่ที่อยู่เหนือ “ฉัน”

สิ่งที่แม่กระทำต่อ “ฉัน” ในลักษณะเช่นนี้เป็นเวลายาวนาน ทำให้ “ฉัน” เจ็บปวดและรู้สึกขาดอิสรภาพ ซึ่งตามทฤษฎีแล้ว นี่นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้ “ฉัน” มีอาการจิตเภทแบบเซ็กชวลมาโซคิสม์ นั่นคือ “ฉัน” จะมีรสนิยมทางเพศที่ชอบถูกกระทำรุนแรง หรือโดนดูถูกเหยียดหยาม เพราะเป็นความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ตนคุ้นเคย

บุคคลที่ทำให้ “ฉัน” เป็นทุกข์นั้น นอกจากแม่ซึ่งมีอำนาจควบคุมทุกอย่างแล้ว ก็ยังมีคุณป้าที่คอยสอดรู้ชีวิตส่วนตัวของ “ฉัน” ยิ่งไปกว่านั้นคุณป้ายังมีนิสัยส่วนตัวน่ารังเกียจอีกอย่างหนึ่งก็คือขี้ขโมย และของที่คุณป้าขโมยก็ล้วนแต่เป็นของใช้ส่วนตัวของ “ฉัน” ทั้งสิ้น

> だんだん品物の選別が、わたしの身の回りに絞られてくるようになった。ハンカチ、ボタン、ストッキング、ペチコート……。だが、髪に関わるもの、櫛やピンや椿油は盗まなかった。母がわたしの髪を結うのにどれだけこだわっているか、承知しているからだろう。
> ของที่คุณป้าเลือกค่อยๆ ใกล้ตัวฉันเข้ามาทุกที ทั้งผ้าเช็ดหน้า กระดุม ถุงน่อง ชุดกระโปรงซับใน..... ถึงกระนั้น สิ่งของที่เกี่ยวข้องกับผม ไม่ว่าจะเป็นหวี เข็มกลัด น้ำมันดอกท์ซุบะกิ คุณป้าจะไม่เคยขโมยเลย คงเพราะรู้ดีว่าแม่ให้ความสำคัญกับการถักผมของฉันแค่ไหน [13]

[13] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 49.

ผู้วิจัยเห็นว่า ลักษณะการขโมยของคุณป้าที่เลือกของใช้ใกล้ตัวเข้ามาเรื่อยๆ ทำให้ "ฉัน" รู้สึกว่าคุณป้าคุกคามชีวิตส่วนตัว และตราบใดที่ “ฉัน” ยังอยู่ที่โฮเต็ลไอริส ก็ไม่มีทางหนีพ้นสิ่งเหล่านี้ไปได้

สิ่งที่คุณป้าไม่ขโมยก็มีเพียงแค่ของใช้ส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับผม เพราะรู้ว่าแม่ของ “ฉัน” จะสังเกตเห็นได้ การถักผมให้ “ฉัน” ทุกเช้านั้นเป็นวิธีที่ในการแสดงอำนาจของแม่ที่มีเหนือ “ฉัน” และทำให้ “ฉัน” รู้สึกสูญสิ้นอิสรภาพ ผู้วิจัยเห็นว่าการกระทำเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า คุณป้ารู้ดีถึงอำนาจของแม่ที่มีเหนือ “ฉัน” และไม่ต้องการให้แม่ของ “ฉัน” รู้ว่าตนเข้าไปยุ่มย่าม เพราะแม่ของ “ฉัน” มีอำนาจเหนือคุณป้า สามารถไล่คุณป้าออกจากงานได้ทุกเมื่อ

นอกจากนิสัยขี้ขโมยแล้ว คุณป้ายังชอบสอดรู้เรื่องของ “ฉัน” โดยใช้คำว่าเป็นห่วง ทั้งที่น้ำเสียงและการกระทำไม่ได้เป็นเช่นนั้น ครั้งหนึ่งคุณป้าเคยพยายามแย่งจดหมายจากนักแปลไปอ่าน และล่วงรู้ว่ามีผู้ชายมาติดพัน “ฉัน” และขู่จะไปฟ้องแม่ ทำให้ “ฉัน” ต้องขู่กลับว่าตนรู้ว่าคนที่ขโมยของไปคือคุณป้า ถ้าแม่รู้ความจริงเข้า คุณป้าก็จะต้องตกงานแน่นอน

นิสัยเช่นนี้ของคุณป้า ทำให้ “ฉัน” ต้องเผาจดหมายทุกฉบับจากนักแปลทิ้งไปพร้อมกับขยะอื่นๆ ของโรงแรม เพราะรู้ดีว่าเป็นวิธีเดียวที่จะรักษาความลับเอาไว้ได้

> 母に見つからずおばさんにも盗まれない隠し場所は、
> アイリスのどこにもなかった。
> ในโฮเต็ลไอริส ไม่มีสถานที่ใดจะซ่อนจดหมายได้โดยที่แม่จะไม่
> พบและไม่ถูกคุณป้าขโมย [14]

ด้วยเหตุนี้ สำหรับ “ฉัน” แล้ว โฮเต็ลไอริสจึงเปรียบเสมือนสถานที่แห่งความทุกข์มากกว่าจะเป็นบ้าน เพราะเป็นสถานที่ที่มีทั้งแม่และป้าคอยบงการและคุกคามชีวิตตลอดเวลา ทำให้ “ฉัน” สูญเสียอิสรภาพและไม่มีพื้นที่ของตัวเองเลย

---

[14] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 91.

แต่เมื่อ “ฉัน” ได้พบกับนักแปล และได้ใช้เวลาด้วยกันที่กระท่อมของนักแปลบนเกาะ F โดยที่แม่และป้าไม่เคยล่วงรู้ “ฉัน” ก็ค้นพบว่าตนสามารถหนีไปจากเงื้อมมือของแม่และป้าได้ทีละน้อย การกระทำอันรุนแรงของนักแปลเพียงแค่สร้างความประหลาดใจให้ “ฉัน” เท่านั้น

> 手首にかんじる痛みが少しずつ強くなってきた。
> 指先が皮膚に食い込んでいた。小柄な初老の男にこう
> してこんな強い力があるのか、不思議だった。
> ความเจ็บปวดที่รู้สึกตรงข้อมือค่อยๆ รุนแรงขึ้นทีละน้อย
> ปลายนิ้วกำลังถูกผิวหนังกลืนกิน ช่างน่าแปลกใจที่ผู้ชายตัว
> เล็กๆ ที่เริ่มเข้าสู่วัยชราจะทำเช่นนี้และยังมีแรงมากถึงเพียงนี้ [15]

นอกจากนี้ เมื่อโดนนักแปลทรมานต่างๆ นานา “ฉัน” ก็รู้สึกดีอย่างน่าประหลาด ดังได้กล่าวในบทที่ 3 แล้วว่า การถูกทรมานจนหมดสติทำให้ “ฉัน” มีความสุข ราวกับถูกกลืนไปเป็นส่วนหนึ่งของท้องทะเล การกระทำของนักแปลจึงทำให้ “ฉัน” ที่มีอาการจิตเภทในลักษณะนี้ พบกับความสุขที่ไม่สามารถหาได้จากผู้อื่น

> 身体中が痛いはずだった。なのにそれが正しく伝わっ
> てこなかった。神経のどこかがどうしようもなくもつ
> れていた。彼の与える痛みはわたしの皮膚にしみ込ん
> だとたん、甘美な香りを放ちだした。
> ทุกส่วนของร่างกายน่าจะปวดไปหมดแล้ว แต่ถึงกระนั้น
> ความรู้สึกก็ไม่สื่อออกมาอย่างถูกต้อง เส้นประสาทส่วนไหนสัก
> ส่วนหักงอไปแล้วอย่างช่วยไม่ได้ ทันทีที่ความเจ็บปวดที่เขา

[15]小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 71

กระทำต่อฉันจมลึกลงไปใต้ผิวหนัง กลิ่นอันหอมหวานก็ถูก
ปล่อยออกมา [16]

ในครั้งนั้น นอกจากนักแปลจะจูบ “ฉัน” และทรมาน “ฉัน” ด้วยวิธีการต่างๆ แล้ว นักแปลยังได้แกะเปียของ “ฉัน” ออกจนผมเผ้ายุ่งเหยิงไปหมด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า หากคำนึงถึงความหมายของผมในนวนิยายเรื่องนี้ ที่แสดงให้เห็นถึงอำนาจของแม่ที่มีเหนือ “ฉัน” อาจกล่าวได้ว่านักแปลเป็นผู้ที่สามารถทำให้อำนาจของแม่ที่ครอบงำ “ฉัน” อยู่นั้นเอื้อมมาไม่ถึงเกาะ F

จากตัวบทที่ได้ยกมาข้างต้น เป็นการสนับสนุนว่านักแปลและ “ฉัน” นั้น ต่างก็เป็นผู้ป่วยจิตเภท โดยนักแปลจัดอยู่ในกลุ่มซาดิสม์ และ “ฉัน” อยู่ในกลุ่มมาโซคิสม์ เมื่อคนทั้งสองประเภทมาจับคู่กัน จึงสามารถตอบสนองต่อความต้องการทางเพศที่ไม่ปกติของอีกฝ่ายหนึ่งได้ และการใช้เวลาอยู่กับซายซราในยามปกติ ยังเป็นการช่วยเติมเต็มความรู้สึกของ “ฉัน” ที่ขาดพ่อได้ดีเช่นกัน

เมื่อ "ฉัน" กลับถึงบ้านในตอนเย็น ก็โกหกแม่ว่าผมไปเกี่ยวเข้ากับหมวก ทำให้ผมที่เปียไว้หลุดลุ่ยไปหมด เมื่อแม่เห็นดังนั้นก็รีบจับ “ฉัน” ไปถักผมใหม่หน้ากระจกทันทีแม้ว่าจะเป็นเวลาเย็นและใกล้เวลาอาบน้ำแล้วก็ตาม

母はわたしを鏡台の前へ引っ張ってゆき、どうせお風呂に入ればバラバラになるというのに、朝するのと同じ手順で髪を結い直した。
この髪が昼間どんなふうに扱われたか、母は気づくだろうか。いや、気づくはずなどない。
わたしは今日、とても遠いところまで行ったのだ。海の上にある、母の手など届かない、ずっと遠くへだ。
แม่ลากฉันไปหน้าบานกระจก ทั้งที่ฉันบอกว่าพอไปอาบน้ำ
ยังไงก็ต้องแกะผมอยู่แล้ว แต่แม่ก็ถักผมใหม่ด้วยขั้นตอน
เดียวกับที่ทำในตอนเช้า [17]

---

[16] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、pp. 72-73.

ดังที่ได้กล่าวไว้ว่าการถักเปียทำให้ “ฉัน” สูญสิ้นอิสรภาพ เมื่อ “ฉัน” กลับมาถึง โฮเต็ลไอริสและแม่พยายามถักเปียให้ “ฉัน” ใหม่ จึงหมายความว่า “ฉัน” ต้องตกอยู่ใต้อำนาจของแม่ทันที่ที่กลับมา อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในครั้งนี้ “ฉัน” จะถูกแม่จับถักเปียเหมือนเช่นทุกเช้า ความรู้สึกของ “ฉัน” ณ เวลานั้นกลับแตกต่างออกไป โดย“ฉัน” นึกย้อนไปถึงตอนจะแยกกับนักแปล และบรรยายความรู้สึกขณะที่แม่กำลังถักผมเอาไว้ว่า

> 母は髪を引っ張った。なのに少しも痛くはなかった。
> あなたのかわいいマリは、人間の一番醜い姿をさらし
> てきたの。
> わたしは胸の中でつぶやいた。
> แม่ดึงผมของฉัน แต่มันก็ไม่ได้เจ็บเลยแม้แต่น้อย
> มะริที่น่ารักของแม่น่ะ ได้กลายร่างเป็นมนุษย์ที่อัปลักษณ์ที่สุด
> ไปแล้วล่ะ
> ฉันพึมพำอยู่ในใจ [18]

แม้ว่าสิ่งที่แม่ปฏิบัติต่อ “ฉัน” นั้นไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง แต่ภายในของ “ฉัน” ได้เปลี่ยนไปแล้ว กล่าวคือ “ฉัน” ไม่ได้รู้สึกเป็นทุกข์หรือสูญสิ้นอิสรภาพเพราะแม่อีกต่อไป หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ “ฉัน” ไม่ได้รู้สึกว่าตนตกอยู่ใต้อำนาจของแม่แล้ว เพราะ “ฉัน” ได้ระบายความรู้สึกอัดอั้นผ่านความสัมพันธ์ที่มีกับชายชรา

หลังจากนั้น “ฉัน” ก็ได้บรรยายความรู้สึกในคืนวันนั้นไว้อีกครั้งว่า การเดินทางไปยังเกาะ F กับนักแปล เป็นการเดินทางไปยังสถานที่ซึ่งเงื้อมมือของแม่และคุณป้าเอื้อมไม่ถึง

---

[17] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、pp. 86-87.

[18] Ibid., p. 89.

わたしは今日、とても遠いところまで行ったのだ。海
の上にある、母の手など届かない、ずっと遠くへだ。
วันนี้ ฉันได้ไปยังที่ที่ไกลแสนไกล ไปยังกลางทะเลอันห่างไกล
เสียจนเงื้อมมือของแม่เอื้อมไม่ถึง [19]

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สำหรับ “ฉัน” แล้ว เกาะ F นั้นเปรียบเสมือนดินแดนแห่งอิสรภาพ และนักแปลก็คือผู้ที่ปลดปล่อย “ฉัน” ให้พ้นจากอำนาจของแม่และคุณป้า ที่แผ่ปกคลุมไปทั่วโฮเต็ลไอริส ซึ่งเปรียบเสมือนคุกที่ทำให้ “ฉัน” สิ้นอิสรภาพ

4.3 อิทธิพลที่ตัวละคร “หญิงชรา” ในเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัง* มีต่อตัวละคร “ผม”

ตัวละครที่ได้รับอิทธิพลจากหญิงชราก็คือ “ผม” ซึ่งเป็นผู้ที่หญิงชราเลือกให้มาสร้างพิพิธภัณฑ์และรับช่วงงานสะสมของดูต่างหน้าต่อจากหญิงชรา แต่เดิมนั้น “ผม” ไม่ใช่คนที่มองอะไรอย่างถ่องแท้ ในวันแรกที่ผมมาถึงหมู่บ้านนั้น สิ่งที่ผมคิดก็คือในบ้านหลังนี้ไม่น่าจะมีสมบัติมีค่าอะไรที่จะนำมาสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ได้ แต่หญิงชราก็ได้สั่งสอนให้ผมรู้ว่า ไม่ควรตัดสินค่าสิ่งของใดๆ ทั้งที่ยังไม่รู้ตื้นลึกหนาบางดีพอ

นอกจากในเรื่องของการทำงานแล้ว “ผม” ยังมีสิ่งที่ให้ความสำคัญมาก 2 อย่าง ของอย่างแรกคือ หนังสือเรื่อง *บันทึกลับของแอน แฟรงค์* ซึ่งเป็นของดูต่างหน้าแม่ที่ผมจะต้องอ่านก่อนนอนทุกคืน โดย “ผม” ได้บรรยายถึงของต่างหน้าชิ้นนี้เอาไว้ดังนี้

長い年月の間にインクは蒸発し、少しずつ名前は薄く
なっている。いつか完全に消えてしまう日がくるのだ
ろうかと考えると、とても恐ろしい。母の記憶が遠ざ
かって悲しいというだけでなく、もっと徹底的な傷を
負わされそうな気がするのだ。

[19] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 87

หมึกแห้งไปแล้วหลังจากระยะเวลานานหลายปี ชื่อก็ค่อยๆ จาง
ลงทีละน้อย พอคิดว่าวันที่หมึกหายไปโดยสิ้นเชิงคงมาถึงในสัก
วันหนึ่ง ผมก็เป็นกังวลมาก ไม่ใช่แค่เพราะเศร้าที่ความทรงจำ
ของแม่จะยิ่งค่อยๆ ห่างออกไป แต่ผมรู้สึกเหมือนกับว่ากำลัง
ได้รับบาดแผลที่เกินกว่าจะเยียวยาได้ [20]

นอกจากความทรงจำถึงแม่ที่จากไปแล้ว “ผม” ยังรักพี่ชายมาก และหมั่นเขียนจดหมายถึงพี่ชายอยู่เสมอ แม้จะไม่เคยได้รับจดหมายตอบกลับจากพี่ชายเลย เมื่อมีเวลาว่าง “ผม” จะนำกล้องจุลทรรศน์ที่ได้เป็นของขวัญจากพี่ชาย มาส่องดูเซลล์ของสิ่งมีชีวิตต่างๆ เป็นประจำ และนึกถึงช่วงเวลาที่เคยอยู่ด้วยกัน

あの時、あまりにも無防備な僕の瞳に映ったレンズの
向こうのことは、今も忘れられない。
お兄さんは僕の肩に手をのせていた。あれは僕たちが
最も近くに心をすり合わせた瞬間でもあった。
自分の知らない場所にも世界が隠されていた。しかも
精巧で美しい世界が。
แม้กระทั่งเดี๋ยวนี้ ผมก็ไม่เคยลืมสิ่งที่อยู่อีกฝั่งหนึ่งของเลนส์ ซึ่ง
ปรากฏภาพแก่ดวงตาที่ไร้ทางป้องกันของผมในตอนนั้น
พี่ชายเอามือวางลงบนไหลของผม นั่นเป็นเสี้ยววินาทีที่ใจของ
พวกเราได้เข้ามาสัมผัสใกล้ชิดกันมากที่สุด
ในที่ที่ผมไม่รู้จัก มีโลกที่ถูกซ่อนเอาไว้ ยิ่งไปกว่านั้น มันยังเป็น
โลกที่ยอดเยี่ยมและสวยงามอีกด้วย [21]
(หน้า 43-44)

[20] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、p. 19.

[21] Ibid., pp. 43-44.

ในความเป็นจริง ทั้งแม่และพี่ชายต่างก็อยู่กันคนละโลกกับ “ผม” แล้ว แต่ “ผม” ก็รักคนทั้งสองมากจนปล่อยวางไม่ได้ และไม่เคยรู้ตัวว่ากำลังหลอกตัวเองอยู่ จดหมายทุกฉบับที่ “ผม” ส่งไปให้พี่ชายล้วนถูกตีกลับ แต่คนสวนเป็นผู้รับไว้และนำไปเผาทำลาย เพราะรู้ว่า “ผม” ยังรับความจริงไม่ได้

หลังจากทำงานให้หญิงชราไปได้สักระยะ ความมุ่งมั่นตั้งใจของผมก็มากขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่าภายหลังจะมีคดีฆาตกรรมเกิดขึ้นและทำให้ “ผม” เป็นกังวล แต่คำพูดของหญิงชราที่ได้ยกตัวอย่างไว้ในหัวข้อก่อนหน้านี้ ก็ทำให้ผมใจเย็นลงจนเกิดความมั่นใจ และตัดสินใจไปเก็บของดูต่างหน้าตามลำพังเป็นครั้งแรก

นอกจากไปเสาะหาว่าจะนำสิ่งใดมาเป็นของดูต่างหน้าแล้ว “ผม” ยังต้องจดรายละเอียดของดูต่างหน้าที่หญิงชราสะสมเอาไว้ด้วย และหญิงชราก็ได้ย้ำกับ “ผม” ว่างานที่ทำอยู่มีความสำคัญเพียงใด

> 「最も意義ある、最も高貴なこの役目を、自ら放棄するつもりなのか？（略）人間が死ねば、形見を収集せねばならん。それがどんなに取るに足らないつまらん人間でも、どんな難しい場所に形見を隠していても、例外はない。収集するのはお前じゃ。お前がやらねばならんのじゃ。この役目から逃げ出すことは、絶対に許されん」
>
> “หน้าที่ที่สำคัญที่สุด ทรงคุณค่าที่สุด คิดว่าจะละทิ้งไปได้เองอย่างนั้นหรือ (ย่อ) เมื่อมีใครตาย ก็ต้องไปเก็บของดูต่างหน้า ไม่ว่านั่นจะเป็นมนุษย์ที่ไม่คู่ควรแค่ไหนก็ตาม ไม่ว่าของดูต่างหน้าจะซ่อนอยู่ในสถานที่ที่เข้าถึงยากอย่างไรก็ตาม คนที่จะต้องไป

> เก็บก็คือเจ้า เจ้าต้องเป็นคนทำมัน การจะละทิ้งหน้าที่นี้น่ะ เป็นเรื่องที่ยกโทษให้ไม่ได้" [22]

ความคาดหวังที่สูงลิบของหญิงชรา ทำให้ "ผม" ค่อยๆ ปรับตัวและมีใจมุ่งมั่นมากขึ้น แม้ว่าหลายครั้งผมจะอยากออกจากหมู่บ้านเพื่อพักร้อน และไปเยี่ยมครอบครัวพี่ชาย แต่เพราะคำว่าหน้าที่ ทำให้ "ผม" ยังคงอยู่ในหมู่บ้านไปเรื่อย และค่อยๆ ซึมซับทัศนคติที่มีต่อหน้าที่ในการดูแลพิพิธภัณฑ์ ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าภายหลังตำรวจจะเริ่มสงสัยว่า "ผม" อาจจะเป็นผู้ต้องสงสัยในคดีฆาตกรรม แต่ก็ไม่ได้ทำให้ผมหวั่นไหวต่อหน้าที่

> 僕にとっては、彼らに疑われるより、形見を手に入れられず老婆から見捨てられることの方がずっと辛かった。老婆の信頼を取り戻すのが、最優先の問題だった。
> สำหรับผมแล้ว การไปเก็บของต่างหน้าไม่สำเร็จจนทำให้หญิงชราเลิกสนใจผม โหดร้ายกว่าการถูกพวกเขาสงสัยอย่างเทียบกันไม่ได้ การตอบแทนความเชื่อถือของหญิงชรานั้น ถือเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด [23]

ในที่สุด "ผม" ก็ได้รู้ความจริงว่าคนสวนคือผู้ที่ก่อเหตุคดีฆาตกรรมสะเทือนขวัญ รวมทั้งได้รู้เรื่องจดหมายที่ไม่เคยส่งไปถึงพี่ชายด้วย "ผม" ตกใจรีบไปเก็บสัมภาระและขี่จักรยานไปยังสถานีรถไฟท่ามกลางหิมะเพื่อหนีออกจากหมู่บ้าน แต่เพราะไม่สบายจึงเป็นลมไปเสียก่อน เมื่อรู้สึกตัวอีกครั้ง ผมก็กลับมานอนอยู่ในห้องนอนของตัวเองในบ้านของหญิงชราแล้ว

การที่ทุกคนคอยเป็นห่วง "ผม" ทำให้ผมระลึกถึงความสำคัญของหน้าที่ ที่หญิงชราเคยบอกเอาไว้หลายครั้ง รวมทั้งที่หญิงชราเคยบอกว่าของดูต่างหน้าที่ผู้ใดเป็นคนไปเลือกมา ผู้นั้นก็มี

---

[22] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、p. 306.

[23] Ibid., p. 305

หน้าที่เล่าเรื่องราวของของดูต่างหน้าชิ้นนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผมมีหน้าที่สืบทอดสิ่งที่หญิงชรากำลังทำอยู่ในตอนนี้ และตัดสินใจทำงานอยู่ที่หมู่บ้านต่อไป

4.4 ความช่วยเหลือที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* ให้แก่ตัวละครอื่น

ตัวละครผู้สูงอายุ “คุณป้า” เป็นหญิงชาวรัสเซียที่อพยพถิ่นฐานมาอยู่ในญี่ปุ่น หลังจากที่เกิดการปฏิวัติในประเทศรัสเซีย ตัวละครคุณป้านั้นนอกจากจะเป็นผู้อุปการะให้ “ฉัน” ได้เรียนหนังสือแล้ว ยังมีอิทธิพลต่อบุคคลที่ได้มีโอกาสใกล้ชิดได้แก่ “ฉัน” ซึ่งเป็นหลานของสามี นิโกะ ซึ่งเป็นแฟนของ “ฉัน” และป่วยเป็นโรคย้ำคิดย้ำทำ และโอะฮะระ นักเขียนอิสระที่เป็นผู้สงสัยว่าคุณป้าอาจจะเป็นเจ้าหญิง Anastasia และไปมาหาสู่ที่บ้านคุณป้าเป็นประจำ

โอโมะโตะ อิซุมิ (大本泉) ได้กล่าวไว้ว่า ในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* นี้ ตัวละครแต่ละตัวต่างก็พึ่งพาอาศัยกัน โดยความสัมพันธ์นี้อาจจะถือเป็นความสัมพันธ์แบบครอบครัวก็ว่าได้ โดยตัวละคร “คุณป้า” นั้นเปรียบเสมือนผู้ที่ฟื้นคืนชีวิตให้ทุกคน เช่นตัวละคร “นิโกะ” เมื่อได้มาพบกับคุณป้าและ “ฉัน” แล้ว ก็ได้พบหนทางใหม่ในการบำบัดตนเอง ส่วนตัวละครที่มีความเปลี่ยนแปลงมากที่สุดก็คือ “โอะฮะระ” ซึ่งเดิมทีเป็นนักวัตถุนิยม พบเห็นอะไรก็มองในเชิงการค้าเท่านั้น ก็เปลี่ยนเป็นคนที่มีความรักและความเห็นอกเห็นใจให้แก่ผู้อื่น

นวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ นั้นมักจะกล่าวถึงการที่ใครสักคนหายไปจากชีวิตประจำวัน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ “ความตาย” นั่นเอง ซึ่งความตายนั้นเปรียบเสมือนโลกที่ถูกปิดอยู่ นวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* จึงเป็นการวาดภาพการเปิดโลกของ “ความตาย” ที่ทำให้สิ่งมีชีวิตเติบโตและอบอุ่น

4.4.1 ความช่วยเหลือที่คุณป้าให้แก่ฉัน

“ฉัน” เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เดิมอาศัยอยู่กับพ่อ แม่ และน้องชาย คุณลุงและแม่ของ “ฉัน” ไม่สนิทกันนักเนื่องจากอายุห่างกันมาก และการใช้ชีวิตต่างกันโดยสิ้นเชิง เนื่องจากแม่ของ “ฉัน” เป็นแม่บ้านคอยดูแลพ่อที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ส่วนคุณลุงนั้นมีกิจการเป็นของตัวเอง และหมกมุ่นอยู่กับการสะสมสัตว์สตัฟฟ์ ดังนั้นครอบครัวของ“ฉัน” จึงไม่ได้สนิทกับคุณลุง

และคุณป้า เมื่อทั้งพ่อและลุงเสียชีวิตในเวลาไล่เลี่ยกัน ฉันก็จำเป็นต้องย้ายมาอยู่กับคุณป้าด้วย เหตุผลสองประการคือ ช่วยดูแลคุณป้าซึ่งเหลือตัวคนเดียว และให้คุณป้าซึ่งได้รับมรดกจากคุณลุงเป็นผู้รับผิดชอบค่าเล่าเรียน จึงอาจกล่าวได้ว่าฉันไม่เพียงต้องเผชิญกับการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก แต่ยังต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองไปอยู่กับคนที่ไม่มีความเกี่ยวข้องทางสายเลือดอีกด้วย

สำหรับ “ฉัน” ซึ่งอายุเพียง 21 ปีนั้น เหตุการณ์นี้นับเป็นครั้งแรกที่มีคนใกล้ตัวเสียชีวิต ไม่ว่าจะทำอย่างไรก็ไม่สามารถทำใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

> 私は二人の死を、無関係なものとして切り離して考えることができなかった。クマの口に頭を突っ込んだ伯父と、本の山に埋もれた父の、二つの死を。
> ฉันไม่สามารถแยกคิดได้ ว่าความตายของทั้งสองเป็นคนละเรื่องที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกัน ทั้งความตายของคุณลุงที่หัวพาดอยู่ในปากของหมีขาว และพ่อที่ถูกฝังอยู่ในกองหนังสือ [24]

ศพของคุณลุงนั้นถูกพบอยู่กับหัวของหมีขาวที่เพิ่งถูกส่งมาที่บ้าน ส่วนพ่อของ “ฉัน” นั้นถูกพบอยู่ท่ามกลางกองหนังสือ เนื่องจากทั้งพ่อและลุงของ “ฉัน” นั้นต่างก็เสียชีวิตอยู่ท่ามกลางสิ่งที่ตนเองสะสม “ฉัน” จึงพยายามรวบรวมข้อมูลสาเหตุการเสียชีวิตในช่วงนั้น เพื่อหาว่าเหตุใดญาติของตนจึงเสียชีวิตลงถึงสองคนในเวลาห่างกันเพียงสองสัปดาห์ เมื่อพิจารณาจากการกระทำดังกล่าว น่าจะเป็นเพราะว่า “ฉัน” นั้นกำลังรู้สึกเคว้งคว้างและกำลังปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในชีวิต

นอกจากนี้ แต่เดิมนั้น “ฉัน” ไม่ใช่คนที่ช่างสังเกตความรู้สึกผู้อื่น หรือรู้จักคิดอะไรอย่างลึกซึ้งเท่าใดนัก ด้วยเหตุนี้ ก่อนที่ “ฉัน” จะเชิญนิโกะมาที่บ้านคุณป้าเป็นครั้งแรก จึงได้ให้รถบรรทุกแอบมาขนสัตว์สตัฟฟ์ในบ้านบางส่วนไปไว้ที่อื่น เพราะรู้ว่าคุณป้าเองก็ไม่ได้สนใจสัตว์เหล่านั้นอยู่แล้ว ตราบใดที่ยังมีสัตว์สตัฟฟ์อยู่รอบๆ ตัวให้หยิบมาปักตัวอักษร A ได้อยู่

---

[24] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 p. 20.

「角のある動物はね、どうれも唇の内側の皮が柔らかいから、そこへ刺繍をすればいいんじゃないかと考えているの。だからどこにもやらないでちょうだい。お願いよ」
そう言って、金色の系を歯で噛み切った。
けれどもお構いなく私は計画を実行した。町のレンタル倉庫を契約し、伯母さんが外出した隙に運送会社と連絡を取り、トラックに載るだけのコレクションを手当たり次代搬出してもらった。
“สัตว์ที่มีอะไรแหลมๆ น่ะ ไม่ว่าตัวไหนด้านในริมฝีปากก็นิ่ม ทั้งนั้น ป้าก็เลยคิดอยู่ว่าจะปักตรงส่วนนั้นดีไหมนะ เพราะฉะนั้น ไม่ว่าตัวไหนก็อย่าไปแตะต้องเลย ป้าขอร้องนะ”
คุณป้าพูด พลางกัดด้ายสีทองแล้วดึงให้ขาด
ถึงกระนั้น ฉันก็ทำตามแผนโดยไม่ใส่ใจ ฉันทำสัญญากับรถขนของให้เช่าในเมือง แล้วติดต่อบริษัทส่งของในระหว่างที่คุณป้าออกไปข้างนอก จากนั้นจึงขนคอลเลคชันออกไปเท่าที่รถจะขนได้โดยไม่ได้เลือก [25]

แม้ “ฉัน” จะพิจารณาแล้วว่า คุณป้าคงไม่ได้รู้สึกว่ามีสัตว์ตัวใดหายไป แต่เหตุผลที่ “ฉัน” ทำเช่นนั้นก็เพราะรู้สึกว่าบ้านรกเกินไป ซึ่งเป็นการทำเพื่อความพอใจของตนเอง มิใช่ทำไปเพื่อความปลอดภัยของคุณป้า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า “ฉัน” ในช่วงแรกๆ นั้นไม่ใช่คนที่คิดอะไรลึกซึ้งหรือใส่ใจรายละเอียด

หลังจากที่ “ฉัน” ย้ายมาอยู่กับคุณป้าไม่นาน โอะฮะระก็ติดต่อคุณป้าเพื่อขอสัมภาษณ์ลงนิตยสาร และได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับคุณป้าในฐานะผู้จัดการส่วนตัวของเจ้าหญิง Anastasia ในช่วงแรกนั้น “ฉัน” ไม่เข้าใจโดนสิ้นเชิงว่าเหตุใดคุณป้าจึงไว้วางใจให้โอะฮะระจัดการธุระให้ แต่เมื่อคุย

[25] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 pp. 29-30.

กับคุณป้า จึงได้เข้าใจว่าสิ่งที่คุณป้าต้องการนั้นก็คือการได้รับการปฏิบัติอย่างใส่ใจจากใครสักคน โดยเฉพาะหลังจากที่ตนเองเพิ่งสูญเสียสามีไปได้ไม่นาน

การที่ต้องคอยดูแลคุณป้าทุกวัน ทำให้ “ฉัน” ก็เริ่มใส่ใจความรู้สึกคุณป้ามากขึ้น และเริ่มคุ้นเคยกับสัตว์สตัฟฟ์ในบ้าน จนสังเกตว่ามีสัตว์สตัฟฟ์บางตัวหายไป ซึ่ง “ฉัน” ก็เดาได้ทันทีว่าเป็นฝีมือของโอะฮะระ เมื่อ “ฉัน” เริ่มจับตาดูโอะฮะระอย่างใกล้ชิด ก็ใช้เวลาไม่กี่วันในการจับโอะฮะระได้คาหนังคาเขาขณะที่กำลังจะขโมยของ แต่แทนที่จะโวยวายให้ทุกคนได้รู้ “ฉัน” กลับเลือกที่จะเตือนโอะฮะระเป็นการส่วนตัว เพราะกลัวคุณป้าจะเสียใจ

「今までに、どれくらい盗んだんです？」
返事はなかった。
「もちろん、誰の許しも得ていませんね」
不意に伯母さんの笑い声が聞こえ、すぐにまた静かに
なった。
「一番欲しいのは、応接間のジャガーなんでしょ？」
（略）
「それだけは、やめて下さい」
舌が渇き、声がかすれていた。
「そのインパラだけは……」
私は続けた。
「伯父さまと伯母さまの、結婚の証人なんです」

“ถึงตอนนี้ ขโมยไปสักแค่ไหนแล้วล่ะ”

ไม่มีคำตอบ

“แน่ละว่า ไม่ได้รับอนุญาตจากใครทั้งสิ้น”

จู่ๆ ฉันก็ได้ยินเสียงหัวเราะของคุณป้า จึงหยุดนิ่งเงียบอีกครั้ง

“ที่อยากได้ที่สุด คงเป็นเสือจากัวร์ที่อยู่ในห้องรับแขกสินะ”

(ย่อ)

“แต่แค่ตัวนั้น ที่หยุดเสียเถอะ”

ลิ้นฉันแห้งผาก เสียงแหบลง

“มีแค่กวางป่าตัวนั้น……”

ฉันพูดต่อ

“ที่เป็นประจักษ์พยานในการแต่งงาน ของคุณลุงกับคุณป้า” [26]

ผู้วิจัยเห็นว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับ “ฉัน” นั้น เป็นผลเนื่องมาจากการได้มีโอกาสดูแลผู้อื่นทุกวัน ทำให้ “ฉัน” ค่อยๆ เรียนรู้นิสัยของคุณป้าทีละน้อย และเข้าใจความรู้สึกของคุณป้ามากขึ้น

หากกล่าวถึงการปฏิบัติของ “ฉัน” ต่อนิโกะก็เช่นเดียวกัน เมื่อได้พบกับนิโกะเป็นครั้งแรกนั้น “ฉัน” รู้สึกประหลาดใจที่นิโกะใช้ดินสอระบายสีด้านในตัวอักษรภาษาอังกฤษทุกตัวที่มีช่องว่างจึงถามออกไปตรงๆ โดยไม่ได้สังเกตเลยว่าตนสร้างความลำบากใจให้คู่สนทนา และช่วงที่คบกันแรกๆ “ฉัน” ก็ไม่เคยสังเกตว่านิโกะรู้สึกทรมานใจเพราะพฤติกรรมเหล่านั้นเพียงใด

นอกจากนี้ คุณป้ายังเป็นผู้สอนให้ “ฉัน” รู้จักทำอะไรตามลำดับขั้นตอน ไม่ใช่ทำอะไรก็ได้ตามแต่สะดวก หรือมองสิ่งใดเพียงแค่ที่อยู่ตรงหน้าเท่านั้น

「ねえ、早く系をほぐしてくれない？」
伯母さんが言った。
「他の所を先に刺していればいいじゃない」
「そういうわけにはいきません。ちゃんと順番というものが決まっているんです。ご覧なさい。ニコだって順番を守るのに、あれほど苦労しているじゃありませんか」

“นี่ ช่วยมาสนเข็มให้ป้าเร็วๆ นะ”

คุณป้าพูด

“ปักตรงอื่นไปก่อนก็ได้ไม่ใช่เหรอคะ”

[26] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 pp. 126-127.

“ทำแบบนั้นไม่ได้หรอก มันมีสิ่งที่เรียกว่าลำดับขั้นตอน ซึ่งถูกกำหนดเอาไว้อยู่แล้ว ลองดูสิ แม้แต่นิโกะเองก็ยังต้องลำบากขนาดนั้น เพื่อที่จะรักษาลำดับขั้นตอนเอาไว้ไม่ใช่เหรอ” [27]

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้วิจัยเห็นว่า “ฉัน” ซึ่งอายุยังน้อย ไม่ได้มองการกระทำใดๆ ในระยะยาว คุณป้าจึงนับว่าเป็นผู้สอนให้ “ฉัน” เห็นความสำคัญในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง และเมื่อนิโกะไม่สามารถเดินเข้าประตูบ้านคุณป้าได้ คุณป้าก็ได้ยกตัวอย่างการปักผ้าขึ้นมาเปรียบเทียบ และชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเผชิญหน้ากับปัญหา

「そう簡単にはいきません」
伯母さんが口をはさんだ。
「どんな建物にもテラスがついているとは限りませんでしょ？」
「ここには広々した、立派なテラスがあるだからいいじゃないの」
「窓から入れたからといって、玄関の儀式を遂行したことにはなりません」
（略）
再びニコは回転をスタートさせた。
“คงทำแบบนั้นไม่ได้ง่ายๆ หรอก”
คุณป้าพูดแทรกขึ้นมา
“ไม่จำเป็นว่าติ๊กไหนๆ ก็จะมีระเบียงอยู่ด้วยเสมอไปใช่ไหม”
“ก็ที่นี่มีระเบียงที่ทั้งกว้างและโอ่อ่าขนาดนี้ ก็ไม่เห็นจะเป็นอะไรเลยไม่ใช่เหรอคะ”

[27] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 p. 134.

> “ถึงจะบอกว่าให้เข้าทางหน้าต่าง แต่นั่นก็ไม่ใช่รูปแบบในการเดินเข้าประตูหน้า”
>
> (ย่อ)
>
> แล้วคุณป้าก็ให้นิโกะหมุนตัวอีกครั้ง [28]
>
> (หน้า 137)

“ฉัน” ก็คิดเพียงแค่ทำอย่างไรก็ได้ให้นิโกะสามารถเข้าบ้านได้ ในขณะที่คุณป้าเปรียบเทียบว่า “ลำดับขั้นตอน” ในการก้าวผ่านประตูของนิโกะนั้น ก็ไม่ต่างอะไรกับการปักผ้า ที่จะต้องมีลำดับก่อนหลังเสมอ ใช่ว่าจะสามารถหลบเลี่ยงขั้นตอนบางอย่างไปได้ ที่สำคัญคุณป้ายังมองว่าสิ่งที่เป็นปัญหานั้นไม่ได้อยู่ที่ว่านิโกะจะสามารถเข้าบ้านในวันได้หรือไม่ แต่อยู่ที่สภาพจิตใจของนิโกะที่อ่อนแอลง จนไม่สามารถเข้าได้แม้กระทั่งสถานที่ที่คุ้นเคย

ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่าคุณป้าทำให้ “ฉัน” รู้จักมองปัญหาในระยะยาว แทนที่จะพยายามแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น

หลังจากที่การสัมภาษณ์ทางรายการโทรทัศน์ผ่านพ้นไป นิโกะคิดจะเข้ารับการบำบัดแบบกลุ่มในโรงพยาบาล แม้ว่าในตอนแรก “ฉัน” จะกังวลที่ไม่สามารถเจอนิโกะได้บ่อยๆ อย่างเคย แต่เมื่อฟังคุณป้าพูดให้กำลังใจนิโกะแล้ว “ฉัน” ก็ยืนยันกับนิโกะว่าตนและคุณป้าสามารถอยู่กันแค่สองคนได้ ขอให้นิโกะไปรับการบำบัดโดยไม่ต้องกังวลคนข้างหลัง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ “ฉัน” ช่วงที่เพิ่งสูญเสียพ่อและลุงไปนั้น จะเห็นได้ว่า “ฉัน” พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมั่นใจ

“ฉัน” และคุณป้าใช้เวลาอยู่ด้วยกันโดยที่ “ฉัน” ไม่รู้สึกเศร้าสร้อย ในช่วงแรกนั้น บางครั้ง “ฉัน” จะคิดถึงนิโกะและอยากโทรศัพท์ไปถามสารทุกข์สุกดิบ แต่คุณป้าก็อธิบายให้ “ฉัน” ฟังว่าแม้คุณป้าเองก็รู้สึกเช่นเดียวกัน แต่ก็ต้องคำนึงถึงอีกฝ่ายด้วย เพราะนิโกะเองก็ต้องยุ่งอยู่กับการบำบัด และ “ฉัน” ต้องเรียนรู้ที่จะรอคอยด้วยความเชื่อมั่น

คุณป้าเสียชีวิตลงหลังจากที่ใช้ด้ายปักตัวอักษร A ไปจนหมดหลอด “ฉัน” กลับบ้านมาพบศพคุณป้าและเป็นผู้โทรศัพท์แจ้งตำรวจ นิโกะ และโอะฮะระ นอกจากนี้ “ฉัน” ยังให้ปากคำแก่

---

[28] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 p. 137.

ตำรวจอย่างละเอียด รวมทั้งสามารถจัดการเรื่องทรัพย์สินของคุณป้าได้โดยไม่มีปัญหา โดยมีนิโกะและโอะฮะระคอยช่วยเหลือ อยู่ข้างๆ

จากข้างต้นเราจึงสามารถสรุปได้ว่า เมื่อย้ายมาอยู่กับคุณป้า ทั้ง “ฉัน” และนิโกะได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากคุณป้าด้วยกัน จาก “ฉัน” คนเดิมที่มักจะมองอะไรง่ายๆ ก็กลายเป็นคนที่คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น รวมทั้งการได้อยู่กับคุณป้าก็ทำให้ “ฉัน” ได้ดูแลผู้อื่น และรู้จักนึกถึงความรู้สึกผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยตนเองให้ได้

4.4.2 **อิทธิพลของคุณป้าที่มีต่อนิโกะ**

หลังจากที่ “ฉัน” ย้ายมาอยู่กับคุณป้าได้ไม่นาน ก็แนะนำคุณป้าให้รู้จักกับนิโกะซึ่งเป็นคนรักของ “ฉัน” ซึ่งคุณป้าก็รู้สึกถูกชะตากับนิโกะตั้งแต่ได้พบกันครั้งแรก หลังจากนั้นนิโกะก็มาหา “ฉัน” ที่บ้านคุณป้าอยู่เป็นประจำ จนสนิทสนมกับคุณป้าไปโดยปริยาย

นิโกะเป็นคนที่มีพฤติกรรมแปลกจากคนทั่วไปหลายอย่าง ซึ่งไม่สามารถหาเหตุผลมาอธิบายได้ ตั้งแต่สมัยเด็กนิโกะจะกินลูกอมครั้งละ 2 เม็ด หรือเมื่อนั่งรถโรงเรียนก็จะนั่งในแถวที่สองเสมอ นอกจากนี้นิโกะยังใช้ดินสอดำระบายสีตัวอักษรภาษาอังกฤษทุกตัวที่เป็นรูปปิด และจะพกดินสอดำใส่ไว้ในกระเป๋าเสื้อเสมอ สมัยที่ “ฉัน” เพิ่งรู้จักกับนิโกะได้ไม่นาน และยังไม่สังเกตว่านิโกะรู้สึกทุกข์ใจในพฤติกรรมของตัวเองเพียงใด “ฉัน” เคยทักว่านิโกะคงจะชอบทำเช่นนั้น ซึ่งนิโกะก็เพียงแต่เก็บความรู้สึกไว้และอธิบายให้ฉันฟัง

「厳密に言えば、したい……という表現が違うな」
独り言のように二コはつぶやいた。
「しないではいられないんだ」
“ถ้าจะพูดจริงๆ แล้ว อยากทำ..... ก็ไม่ใช่คำอธิบายที่ถูกต้อง
สักทีเดียว”
นิโกะพึมพำราวกับพูดคนเดียว

“แต่ผมฝืนไม่ทำไม่ได้” [29]

นอกจากนี้ พฤติกรรมประหลาดอีกอย่างหนึ่งของนิโกะ ที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการดำเนินชีวิตก็คือ นิโกะจะหวาดกลัวทุกครั้งเมื่อต้องเดินผ่านประตูทางเข้าของตึกใดๆ และมี “ลำดับขั้นตอน” ที่แน่นอนในการสำรวจประตูทุกครั้งก่อนที่จะเดินผ่าน

> 二コは強迫性障害を患っており、どんな建物の入口の前でも、グルグルと八回回転し、扉の四隅を親指で押さえつけ、立ち幅跳びの要領で、仕切りを踏まないよう目一杯ジャンプしないと、中へ入れなかった。
> นิโกะป่วยเป็นโรคย้ำคิดย้ำทำ ไม่ว่าจะเป็นทางเข้าอาคารแบบใด นิโกะจะต้องหมุนตัวแปดรอบ เอานิ้วโป้งกดที่มุมทั้งสี่มุมประตู จากนั้นจึงยืนตั้งหลักแล้วกระโดดไกลเข้ามาในอึดใจเดียว เพื่อไม่ให้เหยียบของประตู มิเช่นนั้นจะเข้าไปด้านในไม่ได้ [30]

แม้ว่าจะเป็นประตูที่เคยผ่านสักกี่ครั้ง นิโกะก็ต้องทำเช่นเดิมทุกครั้งไป และในบางครั้งประตูซึ่งครั้งหนึ่งเคยผ่านได้ก็อาจกลายเป็นปัญหาในครั้งต่อไป ซึ่งนั่นก็เป็นสาเหตุให้นิโกะต้องลาออกจากมหาวิทยาลัยขณะเรียนอยู่ปีที่ 2 ทุกครั้งที่นิโกะปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนของตนเช่นนี้ ไม่ใช่แค่คนรอบข้างที่รู้จักนิโกะดี แม้แต่ “ฉัน” ซึ่งเป็นคนรัก ในบางครั้งก็ยังรู้สึกอึดอัดกับลำดับขั้นตอนดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เมื่อ “ฉัน” พา นิโกะผ่านประตูเข้ามาที่บ้านเป็นครั้งแรก คุณป้ากลับไม่แสดงปฏิกิริยาใดๆ ต่อพฤติกรรมประหลาดของนิโกะเลย จน “ฉัน” รู้สึกแปลกใจ เพราะแม้แต่ “ฉัน” ที่เป็นคนรักของนิโกะ บางครั้งก็ยังกระอักกระอ่วนที่เห็นนิโกะทำพฤติกรรมเช่นนี้

หลังจากวันนั้น นิโกะก็มาหา “ฉัน” ที่บ้านคุณป้า รวมทั้งคอยช่วยเป็นธุระในเรื่องต่างๆ ให้ ในขณะที่คุณป้าเองก็ยินดีที่นิโกะมาที่บ้านบ่อยๆ รวมทั้งปฏิบัติต่อนิโกะเหมือนคนปกติ ดังเช่นครั้ง

---

[29] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 p. 39.

[30] Ibid., p. 32

หนึ่งที่คุณป้ากลับมาจากข้างนอก และพบนิโกะกำลังคุยกับฉันอยู่ริมสระว่ายน้ำ ก็เชื้อเชิญให้นิโกะเข้าบ้านอย่างเป็นมิตร

> 「まあ、二コ、いらっしゃい。どうしてそんな暑いところに座ってるの？早く中へ入って、冷たいものを飲みましょうよ。ね？」
> “อ้าว นิโกะ ยินดีต้อนรับจ้ะ ทำไมไปนั่งอยู่ตรงที่ร้อนๆ แบบนั้นล่ะ รีบๆ เข้ามาข้างใน แล้วหาอะไรเย็นๆ ดื่มกันดีกว่า เนอะ?” [31]

ตลอดเวลาที่ผ่านมานั้น นิโกะต้องเผชิญความรู้สึกแปลกแยกจากคนอื่น อันเนื่องมาจากพฤติกรรมประหลาดหลายๆ อย่างของตน ในกรณีที่นิโกะไม่สามารถเดินผ่านประตูเข้าไปยังสถานที่ใดได้ ก็มักจะต้องรออยู่ด้านนอกเสมอ การที่ตนเองถูกกั้นไม่ให้เข้าไปทำกิจกรรมใดๆ เช่นเดียวกับคนอื่น ทำให้นิโกะรู้สึกเหมือนถูกทอดทิ้ง

> 「扉の向こうでは、皆がうまくやってる。僕一人がいなくたって、関係ない。最初からそんな人間、いなかったみたいに振る舞っているんだ」
> “อีกฝั่งหนึ่งของประตู ทุกคนกำลังมีความสุขกัน มีแต่ผมเพียงคนเดียวที่ไม่อยู่ ไม่ข้องเกี่ยวกับใคร ทำราวกับว่าคนผู้นั้นไม่ได้อยู่ตรงนั้นตั้งแต่แรกอยู่แล้ว” [32]

จะเห็นได้ว่านิโกะรู้สึกว่าตนเองถูกกีดกันออกจากกลุ่ม ถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียว เพราะพฤติกรรมของย้ำคิดย้ำทำ ทำให้นิโกะไม่สามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการที่ “ฉัน” และคุณป้าดีต่อนิโกะเช่นนี้ ทำให้นิโกะรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสังคม ไม่ได้อยู่อย่างอ้างว้างอีกต่อไป

---

[31] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、朝日新聞社、2002 年、 p. 109.

[32] Ibid., pp. 136-137.

แต่แล้วในเย็นวันหนึ่ง นิโกะเกิดประสบปัญหาไม่สามารถเดินเข้าประตูบ้านคุณป้าได้ แม้จะพยายามทำตามลำดับขั้นตอนดังเช่นที่เคยซ้ำอีกครั้งก็ไม่เป็นผล “ฉัน” เสนอความคิดให้นิโกะลองหาทางเข้าจากทางระเบียงบ้านแทน แต่คุณป้าก็คัดค้านและอธิบายเหตุผล ตามที่ได้ยกตัวอย่างไว้ในหัวข้อ 4.4.1 และพยายามให้กำลังใจนิโกะให้เดินผ่านประตูให้ได้

แม้จะได้รับกำลังใจจากคุณป้า แต่จนแล้วจนรอดนิโกะก็ไม่สามารถเดินผ่านประตูได้ คุณป้าจึงพานิโกะที่ร้องไห้อย่างโศกเศร้ากลับขึ้นรถ และขับไปจอดอยู่ริมทะเลสาบเพื่อให้นิโกะสงบจิตสงบใจ และพานิโกะกลับมาบ้านในตอนเช้า และให้นิโกะอยู่รับประทานอาหารเช้าด้วยกัน ในตอนกลางคืนหลังจากที่นิโกะกลับไปแล้ว ฉันจึงไต่ถามคุณป้าถึงสาเหตุอาการของนิโกะ และคุณป้าก็ได้กล่าวว่า

> 「だって二コはもう、どんな種類の扉だって通り抜けられないほどに衰弱していたんですから」
> “เพราะว่านิโกะน่ะ อ่อนแอเสียจนไม่ว่าประตูชนิดไหน ก็ไม่สามารถข้ามผ่านได้อีกต่อไปแล้วน่ะสิ” [33]

หลังจากที่ทั้งสองหยุดอยู่ที่ทะเลสาบแล้ว ทั้งคู่ก็เปิดเพลงฟังในรถไปจนกระทั่งนิโกะหยุดร้องไห้ คุณป้าเล่าเรื่องเกี่ยวกับราชวงศ์โรมานอฟให้นิโกะฟัง จนในที่สุดนิโกะผล็อยหลับไป จึงอาจกล่าวได้ว่า ในยามที่จิตใจของนิโกะอ่อนแอเช่นนี้ คุณป้าเป็นผู้ช่วยให้กำลังใจและทำให้นิโกะสบายใจขึ้น จนสามารถผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบากไปได้

หลังจากนั้นไม่นาน นิโกะก็คิดจะเข้ารับการบำบัดแบบกลุ่มในโรงพยาบาล ในเมืองริมทะเลซึ่งต้องใช้เวลาเดินทางถึง 3 ชั่วโมง สภาพแวดล้อมใหม่ทำให้ทั้ง “ฉัน” และนิโกะเป็นกังวล แต่คุณป้าก็ให้กำลังใจโดยให้ดูตนเองเป็นตัวอย่าง

> 「初めての土地へ赴くのを、恐れてはなりません」

---

[33] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社, 2002, p. 143.

いつでも二コに味方するはずの伯母さんが、この転地入院に関しては断固とした態度を示した。
「この私をご覧なさい。いくつの初めての土地を巡ったと思うのです。（略）しかしどこでも、心配した以上の悪い出来事には遭いませんでした。たいていが取り越し苦労に終わるのです。」
“การจะย้ายไปสถานที่ใดที่ไม่เคยไปมาก่อน ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องกังวล”
คุณป้าที่ปกติจะสนับสนุนนิโกะอยู่ตลอด เมื่อวกเข้าเรื่องย้ายที่อยู่เพื่อเข้าโรงพยาบาล ก็จะแสดงท่าทีหนักแน่น
“ดูอย่างป้าเป็นตัวอย่างสิ ป้าคิดว่าป้าย้ายไปสถานที่ใหม่ๆ ตั้งหลายครั้ง (ย่อ) แต่ว่าไม่ว่าที่ไหนก็ตาม ก็ไม่มีสิ่งใดจะแย่ไปกว่าความกังวลหรอก ส่วนมากแล้วก็จะจบที่ความกังวลเกินกว่าเหตุนั่นแหละ” [34]

เมื่อได้ปรึกษาหารือกันแล้ว นิโกะจึงตัดสินใจเดินทางไปรับการบำบัดยังต่างเมือง และมีความหวังว่าตนเองจะอาการดีขึ้น ทั้งที่ก่อนหน้านี้ นิโกะมักจะมองว่าไม่มีทางแก้ไขอะไรได้แล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่า คุณป้ามีส่วนช่วยในการเปลี่ยนทรรศนะของนิโกะ ทำให้นิโกะเริ่มมีความหวังในการใช้ชีวิตอย่างคนปกติได้

4.4.3 อิทธิพลของคุณป้าที่มีต่อโอะฮะระ

โอะฮะระเป็นชายวัยกลางคน ประกอบอาชีพนักเขียนอิสระ ชื่นชอบสัตว์สตัฟฟ์มากและมีความรู้เป็นอย่างดี โอะฮะระได้พบกับคุณป้าเนื่องจากต้องการขอสัมภาษณ์คุณป้าเกี่ยวกับสัตว์สตัฟฟ์ที่คุณลุงสะสม สิ่งแรกที่สะดุดตาโอะฮะระก็คือเสือจากัวร์ที่ตั้งอยู่ในห้องรับแขก ที่โอะฮะระมองอย่างไม่วางตา

---

[34] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 pp. 204-205.

> オハラは一応話に耳を傾ける振りはしていたが、落ち着きなく煙草を持ち替える仕草から、困惑しているのは間違いなかった。伯母さんが息継ぎをするたび、張り出し窓の方に目をやり、いとおしげにジャガーを見つめていた。
>
> ถึงแม้ว่าโอะฮะระจะแสร้งทำเหมือนกำลังเงี่ยหูฟังอยู่ แต่เมื่อดูจากที่เขาสูบบุหรี่มวนต่อมวนอย่างลุกลี้ลุกลน เขากำลังยุ่งยากใจอยู่ไม่ผิดแน่ ทุกครั้งที่คุณป้าหยุดพักหายใจ เขาจะเหลียวมองออกไปทางกระจกหน้าต่าง และจ้องมองเสือจากัวร์อย่างหลงใหล [35]

ในช่วงแรกที่ได้รู้จักกับคุณป้า โอะฮะระยังคงเป็นนักวัตถุนิยมอย่างมาก และสิ่งเดียวที่มีความหมายต่อโอะฮะระก็คือสัตว์สตัฟฟ์ที่มีราคาสูง และมีความงดงามอย่างน่าหลงใหลในสายตาเขา ดังจะเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการกระทำของคุณป้า ว่าเป็นการทำให้สัตว์สตัฟฟ์ต้องแปดเปื้อน และยังได้เขียนวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของคุณป้าลงในบทความของตนอีกด้วย

> 辛い刺繍は毛皮に限られ、施された数も全体から見れば大してことはないが、今後、被害が広がってゆくのは間違いない。未亡人の情熱を持ってすれば、いずれ剥製にも刺繍は広がってゆくだろう。
>
> การปักอันโหดร้ายนั้นจำกัดอยู่แค่ส่วนขนสัตว์ หากพิจารณาโดยภาพรวม จำนวนสัตว์สตัฟฟ์ที่ถูกปักไปก็ไม่ได้มากนัก แต่หลังจากนี้ ความเสียหายคงขยายตัวกว้างขึ้นเป็นแน่ หากความ

[35] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 p. 53.

หลงใหลของหญิงม่ายยังคงอยู่ ก็คงจะค่อยๆ ปักสัตว์สตัฟฟ์
ต่อไปไม่ว่าตัวใด [36]

แม้ว่าในการสนทนากับคุณป้าครั้งแรก โอะฮะระจะใช้เวลาสัมภาษณ์คุณป้าเกี่ยวกับชีวิตวัยเด็กและเรื่องราวในอดีตเป็นเวลานาน แต่ก็ไม่เข้าใจความรู้สึกของคุณป้าที่เพิ่งจะเสียสามีไป จึงเขียนบทความแสดงความคิดเห็นเช่นนั้น

แม้ว่าจะหลงใหลในสัตว์สตัฟฟ์เป็นอย่างมาก แต่โอะฮะระก็ไม่มีสัตว์สตัฟฟ์เป็นของตัวเอง เนื่องจากสัตว์สตัฟฟ์ที่สวยงามมีราคาสูง หลังจากโอะฮะระเริ่มทำตัวเป็นผู้จัดการส่วนตัวของคุณป้า และเข้าออกในบ้านได้อย่างอิสระ เขาก็เริ่มขโมยสัตว์สตัฟฟ์ไปขายจนถูก “ฉัน” จับได้ในที่สุด ซึ่งในครั้งนั้น “ฉัน” ตัดสินใจไม่เอาเรื่องเพราะกลัวว่าคุณป้าจะเสียใจ หลังจากเหตุการณ์ในวันนั้น โอะฮะระก็ยังคงแวะเวียนมาเกือบทุกวันเช่นเคย แต่ทั้ง “ฉัน” และโอะฮะระก็ไม่เอ่ยถึงเรื่องนี้อีกเลย

อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงของโอะฮะระก็เริ่มสังเกตเห็นได้ เมื่อมีรายการโทรทัศน์มาขอสัมภาษณ์คุณป้า โดยโอะฮะระคอยจัดการเป็นธุระในเรื่องต่างๆ ให้คุณป้าเป็นอย่างดี จนกระทั่งถึงวันถ่ายทำรายการ ทางผู้จัดรายการได้พาแขกรับเชิญพิเศษซึ่งก็คือเจ้าชาย Alexei ซึ่งเป็นน้องชายคนเล็กของเจ้าหญิง Anastasia มาในระหว่างสัมภาษณ์ สร้างความประหลาดใจให้กับทุกคนเป็นอย่างมาก หลังจากที่จบรายการ โอะฮะระจึงเสนอความคิดให้เจ้าชาย Alexei ค้างคืนที่บ้านคุณป้าก่อน โดยตนอาสาเป็นผู้ดูแลให้

男は猛獣館に一泊してゆくことになった。オハラの提案だった。
「せっかく再会できましたのに、このままお別れするなんて、あんまりじゃありませんか。（略）私、オハラが、付きっきりでお世話させていただきます。何なりとご用をお申し付けください」

[36] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、朝日新聞社、2002 年、 p. 69.

เราให้เขาพักที่ห้องสัตว์ดุร้ายหนึ่งคืน นี่เป็นข้อเสนอแนะของโอะ
ฮะระ
“อุตส่าห์ได้พบกับอีกครั้งแท้ๆ จะให้ลากันทั้งอย่างนี้ มันไม่
เกินไปหน่อยหรือครับ (ย่อ) กระผม โอะฮะระ จะขอเป็นผู้ดูแล
ให้ตลอด หากว่ามีอะไรก็ขอให้เรียกใช้ได้เลยนะครับ” [37]

เมื่อเปรียบเทียบกับนิสัยของโอะฮะระในวันที่พบกับคุณป้า จะเป็นได้ว่าโอะฮะระในเวลานั้นไม่ให้ความสำคัญกับความรู้สึกหรือความผูกพันระหว่างบุคคลเลย การที่คนเย็นชาและเป็นนักวัตถุนิยมอย่างโอะฮะระอาสาดูแลผู้อื่น นับเป็นความเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างเหนือความคาดหมาย ยิ่งไปกว่านั้น โอะฮะระยังให้การดูแลเจ้าชาย Alexei เป็นอย่างดีตามที่พูดไว้จริงๆ

หลังจากนั้นไม่กี่สัปดาห์ คุณป้าก็เสียชีวิตจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นต่อหน้าต่อตา “ฉัน” และบุคคลที่ “ฉัน” เลือกที่จะติดต่อในยามที่เกิดเรื่องร้ายเช่นนี้ ก็คือนิโกะและโอะฮะระ ซึ่งทั้งสองก็เต็มใจมาช่วยเป็นธุระเรื่องงานศพให้เป็นอย่างดี “ฉัน” ได้กล่าวถึงงานศพของคุณป้าเอาไว้ดังนี้

一つはっきりしているのは、ニコとオハラが常に私の
そばにいたことだった。二人は助け合い、力を合わせ
て伯母さんの亡骸に奉仕した。
สิ่งหนึ่งที่ชัดเจนก็คือ ทั้งนิโกะและโอะฮะระคอยอยู่ข้างๆ ฉัน
ตลอดเวลา ทั้งสองคนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมแรงร่วมใจกัน
เพื่อจะส่งร่างของคุณป้า [38]

นอกจากจะคอยช่วยงานศพอย่างสุดความสามารถแล้ว โอะฮะระยังเป็นธุระช่วยจัดการหาที่อยู่ใหม่ให้บรรดาสัตว์สตัฟฟ์อีกด้วย “ฉัน” และนิโกะจึงปรึกษากันและตัดสินใจยกเสือจากัวร์ให้

---

[37] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 p. 190.

[38] Ibid., p. 221.

โอะฮะระ ที่คอยดูแลคุณป้าเป็นอย่างดีตลอดมา ซึ่งโอะฮะระก็ซาบซึ้งมากถึงขนาดร้องไห้ หลังจากนั้นทั้งสามคนก็ยืนมองรถบรรทุกทยอยขนสัตว์เหล่านั้นไป

> オハラは涙を拭い、ニコと私は手を握った。私たちは最後の一頭が出発するまで、そのまま肩を寄せ合っていた。
> โอะฮะระปาดน้ำตา นิโกะและฉันกุมมือกัน เราสองคนยืนพิงไหล่กันอยู่อย่างนั้นจนกระทั่งสัตว์ตัวสุดท้ายถูกนำออกไป [39]

หลังจากเสร็จสิ้นงานศพแล้ว โอะฮะระก็ได้ตีพิมพ์บทความถึงคุณป้าเป็นครั้งสุดท้าย ซึ่งบทความนี้เขียนเกี่ยวกับความโศกเศร้าที่คุณป้าเสียชีวิต รวมทั้งขอบคุณ “ฉัน” และนิโกะที่ยกเสือจากัวร์ให้ตนเอง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับบทความในครั้งแรกที่โอะฮะระเขียนวิจารณ์การกระทำของคุณป้า จะเห็นได้ว่าโอะฮะระเปลี่ยนไปมาก

ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โอะฮะระเปลี่ยนไปมาก และรู้สึกโศกเศร้าต่อการจากไปของคุณป้า เป็นเพราะการได้อยู่ใกล้ชิดกับคุณป้าทำให้จิตใจของโอะฮะระอ่อนโยนลง จนสามารถเปลี่ยนจากนักวัตถุนิยมมาเป็นผู้ที่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น และซาบซึ้งในการกระทำที่ผู้อื่นทำเพื่อตนเอง

4.5 อิทธิพลที่ตัวละครผู้สูงอายุในเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซุฌิกิ* มีต่อตัวละครอื่น

ตัวละครดอกเตอร์นั้นไม่สามารถใช้ชีวิตอย่างคนทั่วไปได้ เพราะมีความทรงจำเพียงแค่ 80 นาทีเท่านั้น แต่ด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์และเต็มไปด้วยความปรารถนาดีของดอกเตอร์ เขาจึงมีส่วนช่วยให้ตัวละคร “ฉัน” ซึ่งใช้ชีวิตโดดเดี่ยวมาตลอดได้พบกับมิตรภาพที่ดี และเป็นผู้ที่คอยรูทซึ่งเป็นลูกชายของ “ฉัน” ทำให้รูทรักและไว้ใจดอกเตอร์มาก และเติบโตขึ้นเป็นอาจารย์คณิตศาสตร์เหมือนดอกเตอร์ในที่สุด

---

[39] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 p. 225.

4.5.1 ตัวละคร “ฉัน”

“ฉัน” เป็นแม่บ้านที่เรียนจบแค่ชั้นมัธยม ไม่ได้มีความรู้ด้านคณิตศาสตร์เท่าใดนัก และได้มาเป็นแม่บ้านของดอกเตอร์ผ่านทางศูนย์จัดหาแม่บ้าน ความกังวลของ “ฉัน” ก่อตัวขึ้นตั้งแต่เห็นใบประวัติของดอกเตอร์ที่เคยเปลี่ยนแม่บ้านมาแล้วถึง 9 ครั้ง ความรู้สึกของ “ฉัน” ในช่วงแรกที่เป็นแม่บ้านให้ดอกเตอร์นั้น เต็มไปด้วยความอึดอัด แม้ว่างานจะไม่ได้หนักหนาอะไร แต่ “ฉัน” ก็เหนื่อยมากเพราะรู้สึกกดดันตลอดเวลางาน

> 最初の二週間はどうしていいか分からないことばかりで、くたくたに疲れた。重労働はしていないはずなのに、節肉の芯が凝り固まって身体が重かった。どんな派遣先でも、仕事のリズムをつかむまでは苦労するものだが、博士の場合は特にひどかった。
> ช่วงสองสัปดาห์แรกเป็นช่วงที่ฉันทำอะไรไม่ถูกเลย จึงรู้สึกเหนื่อยมาก ทั้งที่งานก็ไม่ได้หนักหนาอะไร แต่ร่างกายกลับเมื่อยล้าไปหมด จริงอยู่ที่ว่าไม่ว่าจะเป็นงานแบบใด กว่าจะปรับตัวได้ก็ต้องเหนื่อยทั้งนั้น แต่ทว่ากรณีของดอกเตอร์นั้นลำบากเป็นพิเศษ [40]

หลังจากที่ผ่านไปสักพักและฉันเริ่มปรับตัวได้ เป็นช่วงเดียวกับที่ดอกเตอร์เลิกหมกตัวอยู่แต่ในห้อง เพราะส่งคำตอบปัญหาชิงรางวัลไปให้นิตยสาร Journal of Mathematics เรียบร้อยแล้ว ทั้งสองจึงได้มีโอกาสพูดคุยกัน ในตอนนั้น ดอกเตอร์ได้แสดงให้เห็นว่าเลข 220 ที่แทนวันเกิดของ “ฉัน” กับเลข 284 ที่สลักอยู่หลังนาฬิกาของดอกเตอร์นั้นเป็นจำนวนมิตรภาพกัน เปรียบเหมือนคนทั้งสองที่มีมิตรภาพที่ผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น

---

[40] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p. 19.

「２２０の約数の和は２８４。２８４の約数の和は２２０。友愛数だ。めったに存在しない組合せだよ。（略）君の誕生日と、僕の手首に刻まれた数字がこれほど見事なチェーンで繋がり合っているなんて」

ผลรวมตัวประกอบของ 220 เท่ากับ 284 ส่วนผลรวมตัวประกอบของ 284 เท่ากับ 220 นี่คือจำนวนมิตรภาพ เป็นคู่ที่หาได้ยากมากเลยนะ (ย่อ) วันเกิดของเธอกับตัวเลขบนข้อมือของฉันผูกพันกันด้วยสายใยที่น่าอัศจรรย์ขนาดนี้เลย [41]

แม้ว่าฉันจะไม่ได้แสดงความซาบซึ้งออกมาเป็นคำพูด แต่ในเย็นวันนั้นหลังจากที่กลับบ้าน “ฉัน” ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่ได้สนใจคณิตศาสตร์ ก็เริ่มลองสุ่มจำนวนต่างๆ มาแยกตัวประกอบดูเป็นครั้งแรก

夜、家へ帰り、息子を寝かし付けてから、自分でも友愛数を探してみようと思い立った。博士が言う通り、本当に稀なペアなのかどうか確かめてみたかったし、約数を書き出して足算するだけなら、高校を途中でやめた自分にもできると考えたからだ。

คืนนั้น หลังจากกลับบ้านและพาลูกเข้านอนแล้ว ฉันตั้งใจจะลองหาจำนวนมิตรภาพด้วยตัวเองดู อยากจะรู้ว่าเป็นคู่ที่หาได้ยากอย่างที่ดอกเตอร์บอกหรือไม่ อีกอย่างฉันคิดว่าแค่การแยกตัวประกอบ แม้แต่คนที่ต้องออกจากมัธยมปลายกลางคันอย่างฉันก็ทำได้ [42]

---

[41] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p. 32.

[42] Ibid., p. 34.

ความประทับใจที่ดอกเตอร์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของทั้งสองว่าเป็นจำนวนมิตรภาพนั้น ยังคงอยู่แม้ว่าเวลาจะผ่านไป ทุกครั้งที่ดอกเตอร์ถามวันเกิด “ฉัน” ก็มักจะตอบโดยพูดเสริมเรื่องจำนวนมิตรภาพให้ดอกเตอร์ฟังด้วยเสมอ เช่นครั้งที่ “ฉัน” ได้เห็นดอกเตอร์ตื่นมาและร้องไห้เพราะเศร้ากับสภาพตัวเอง เมื่อดอกเตอร์เงยหน้าขึ้นมาพบ “ฉัน” จึงทักทายด้วยการถามวันเกิด

「君の誕生日は、いつかね」
熱のせいで弱々しい声ではあったが、嗚咽以外の言葉
が彼の口から発せられたことに、いくらかほっとした。
「二月二十日です」
私は答えた。
「２２０です。２８４と友愛の契りを結んだ、２２０
です」
“วันเกิดของเธอ วันที่เท่าไหร่เหรอ”
แม้ว่าเสียงจะอ่อนระโหยเพราะพิษไข้ แต่ก็มีคำพูดอื่นนอกจาก
เสียงสะอื้นออกมาจากปากของเขา
“20 กุมภาพันธ์ค่ะ”
ฉันตอบ
“220 ค่ะ 220 ที่เป็นเพื่อนที่ผูกพันกับ 284 อย่างเหนียวแน่นไง
คะ” [43]

จำนวนมิตรภาพนี้ถูกค้นพบตั้งแต่ในสมัยกรีกโบราณ พิธากอรัสซึ่งมีชีวิตอยู่เมื่อประมาณหกร้อยปีก่อนคริสต์กาล มีความรู้สึกพิเศษกับจำนวนแต่ละจำนวน เขาคิดว่าเลข 220 และ 284 นี้เป็นมิตรกัน เนื่องจากความเชื่อที่ว่า มิตรของมนุษย์นั้นจริงๆ แล้วก็คือตัวเราเองในอีกร่างหนึ่ง โดยพิธากอรัสได้บันทึกไว้ว่า “(มิตร) ก็คือตัวเราอีกภาคหนึ่ง เช่นเดียวกับ 220 และ 284 ตัวเลขทั้งสองนี้มีคุณสมบัติพิเศษทางคณิตศาสตร์ นั่นก็คือมันเป็นผลบวกของตัวหารทุกตัวที่หารมันลงตัว

[43] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、 , p. 160.

(ยกเว้นตัวของมันเอง) ของจำนวนอีกจำนวนหนึ่ง กล่าวคือ 1, 2, 4, 5, 10, 11, 20, 22, 44, 55, และ 110 คือตัวหารที่นำมาหาร 220 ได้ลงตัว ซึ่งเมื่อนำทั้งหมดมาบวกกันแล้วจะได้เท่ากับ 284 ในขณะที่ตัวหารของ 284 คือ 1, 2, 4, 71 และ 142 รวมกันได้เท่ากับ 220”44

หลังจากนั้นไม่นาน ดอกเตอร์ก็ให้รูทซึ่งเป็นลูกชายของ “ฉัน” มาอยู่ด้วยกันหลังเลิกเรียน โดยปกติแล้วรูทจะต้องอยู่บ้านเพียงคนเดียว กว่า “ฉัน” จะเลิกงานและกลับถึงบ้านก็ดึกแล้ว ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าดอกเตอร์ทำให้ “ฉัน” ได้ใช้เวลาร่วมกับรูทมากขึ้น และการได้เห็นดอกเตอร์รักและห่วงใยลูกชายของตน ก็ทำให้ “ฉัน” ยิ่งดีใจ และชอบช่วงเวลาที่ได้อยู่ด้วยกันสามคน

> 二人が宿題をはじめると、私も自分の仕事を書斎へ持ち込んで、できるだけ彼らと一緒にいられるよう工夫した。（略）台所にいて、時折漏れてくる笑い声を聞いていると、自分一人だけ仲間外れにされたようで淋しかったし、やはりルートが誰かに優しくされている時は、自分もそのそばにいたかった。
>
> พอทั้งสองคนเริ่มทำการบ้านกัน ฉันก็จะเอางานของตัวเองเข้าไปนั่งทำด้วย เพื่อให้ได้อยู่กับทั้งสองคนเท่าที่จะทำได้ (ย่อ) เพราะเวลาที่ฉันอยู่ในครัวแล้วได้ยินเสียงหัวเราะลอดออกมา จะรู้สึกเหงาราวกับว่าตัวเองเป็นคนนอก และที่สำคัญคือฉันอยากอยู่ข้างๆ เวลามีใครดีกับรูท [45]

“ฉัน” กับรูทนั้นใกล้ชิดกันมากเพราะมีกันแค่สองคนแม่ลูก การได้เห็นดอกเตอร์รักลูกชายของตนจึงทำให้ฉันรู้สึกดีใจยิ่งกว่าตัวรูทเอง ในขณะเดียวกันก็เป็นการแสดงให้เห็นว่า “ฉัน” เปิดใจรับดอกเตอร์เข้าเป็นส่วนหนึ่งในความสัมพันธ์ระหว่างตนและรูท

---

[44] พอล ฮอฟแมน, ผู้ชายที่หลงรักตัวเลข, แปลโดย นรา สุภัคโรจน์ (กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์มติชน, 2547) หน้า 63-64.

[45] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、pp. 58-59.

เพราะ “ฉัน” ให้ความคัญกับดอกเตอร์จึงพลอยทำให้สนใจในเรื่องเดียวกับดอกเตอร์ไปด้วย ความประทับใจในคณิตศาสตร์ที่ได้จากการพูดคุยกับดอกเตอร์ ทำให้ “ฉัน” มองเห็นว่าจำนวนต่างๆ นั้นมีความพิเศษอยู่ในตัว จน “ฉัน” เองก็เริ่มรู้สึกว่าคณิตศาสตร์นั้นโรแมนติค

> 普通使っている言葉が、数学に登場した途端、ロマンティックな響きを持つのはなぜだろう、とわたしは思った。友愛数でも双子素数でも、的確さと同時に、詩の一節から抜け出してきたような恥じらいが感じられる。イメージが鮮やかに沸き上がり、その中で数字が抱擁を交わしていたり、お揃いの洋服を着て手をつないで立っていたりする。
> ฉันนึกในใจว่าเหตุใดกันนะ คำที่ใช้อยู่เป็นประจำนั้น เมื่อปรากฏขึ้นในคณิตศาสตร์กลับดูเหมือนเสียงกระซิบที่โรแมนติค ทั้งจำนวนมิตรภาพเอย จำนวนเฉพาะคู่แฝดเอย ต่างก็มีความหมายในตัวของมัน แต่ขณะเดียวกันก็ดูขี้อายราวกับเป็นกลอนบทหนึ่ง ฉันจินตนาการเห็นตัวเลขกำลังสวมกอดกัน บ้างก็ใส่ชุดสากลยืนจับมือกันอยู่ [46]

เมื่อพิจารณาดูแล้ว สิ่งหนึ่งที่ “ฉัน” เหมือนกับดอกเตอร์ก็คือ ทั้งสองต่างไม่มีเพื่อนเลย “ฉัน” ตั้งท้องโดยที่ฝ่ายชายไม่รับผิดชอบ มิหนำซ้ำยังทะเลาะกับแม่ด้วยเหตุนั้น จึงต้องลำบากเลี้ยงดูรูทเพียงคนเดียว หลังจากที่ “ฉัน” คืนดีกับแม่ได้ไม่นาน แม่ก็มาด่วนจากไปอีก “ฉัน” จึงไม่เหลือใครนอกจากรูท นอกจากปัจจัยด้านครอบครัวแล้ว ลักษณะงานแม่บ้านที่ “ฉัน” ทำอยู่นั้นก็มิใช่งานที่ต่อเนื่องระยะยาว อีกทั้งผู้ที่ “ฉัน” ได้พบในหน้าที่ก็คือลูกค้า แม้แต่เพื่อนร่วมอาชีพก็ไม่มีโอกาสได้ทำงานด้วยกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า “ฉัน” ไม่มีโอกาสได้ใกล้ชิดกับผู้ใดพอจะเรียกได้ว่า “เพื่อน” เลย ด้วยเหตุนี้ เมื่อดอกเตอร์กล่าวว่าทั้งสองถูกเชื่อมโยงกันไว้ด้วยจำนวนมิตรภาพ จึงทำ

---

[46] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、 , p. 99.

ให้ “ฉัน” รู้สึกพิเศษและเริ่มสนใจคณิตศาสตร์ และใช้คณิตศาสตร์เป็นหัวข้อในการสนทนากับดอกเตอร์

จำนวนเฉพาะนับเป็นจำนวนที่ดอกเตอร์รักและหลงใหลมากที่สุด ด้วยเหตุนี้ “ฉัน” จึงพลอยรู้สึกว่าจำนวนเฉพาะนั้นมีความพิเศษอยู่ในตัว และเริ่มแยกตัวประกอบของจำนวนที่พบในชีวิตประจำวัน เพื่อจะหาว่าจำนวนนั้นๆ เป็นจำนวนเฉพาะหรือไม่ หลังจากที่ถูกหญิงหม้ายบอกเลิกจ้าง “ฉัน” จะนึกถึงดอกเตอร์ยามที่เห็นจำนวนเฉพาะเสมอ

> 素数を見るたび、博士を思い出した。それはありふれた風景のどこにでも潜んでいた。スーパーの値札、表札の番地、バスの時刻表、ハムの賞味期限、ルートのテストの点数……
> ทุกครั้งที่เห็นจำนวนเฉพาะ ฉันก็จะนึกถึงดอกเตอร์ ความคิดนั้นแฝงอยู่ทุกหนแห่งในสายลมที่พัดผ่าน ป้ายบอกราคาในซุปเปอร์มาร์เก็ต ป้ายชื่อถนน ตารางรถเมล์ วันหมดอายุของแฮม คะแนนสอบของรูท…… [47]

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า “ฉัน” จะรู้สึกว่าจำนวนต่างๆ ที่ดอกเตอร์เคยสอนนั้นพิเศษเพียงใด แต่ก็ไม่อาจเทียบได้กับวันเวลาที่มีร่วมกันกับดอกเตอร์ เพราะสำหรับ “ฉัน” แล้ว ดอกเตอร์เปรียบเสมือนที่พึ่งพิงทางใจ “ฉัน” เก็บกระดาษที่ดอกเตอร์เขียนสมการของออยเลอร์เอาไว้ใกล้มือเพื่อสัมผัสทุกครั้งที่ท้อแท้หรือเผชิญกับปัญหา

> 記事を読み終えると私は、博士を思い出す時いつもそうするように、定期入れから一枚の紙切れを取り出した。博士が書き付けた、オイラーの公式だった。
> $<< e^{\pi i} + 1 = 0 >>$

[47] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p. 175.

> それはいつもそこにある。決して変わらぬ姿で、静けさをたたえながら、私が手をのばせばすぐ触れられる場所にある。
>
>
>

เขินอายถึงขนาดต้องใส่หมวกปิดไว้เสมอ จึงชอบใจที่ดอกเตอร์ทักทายตนเช่นนั้น แม้จะเป็นวิธีที่ไม่เหมือนคนทั่วไปก็ตาม

> すぐに息子は博士独自の歓迎方法に慣れ、それを喜ぶようになった。自ら帽子を脱ぎ、頭のてっぺんを自慢げに突き出し、自分がいかにルートにふさわしいかを示した。歓迎の言葉とともに、ルート記号の偉大さを讃めるのを、博士は決して忘れなかった。
> ไม่นานลูกก็ชินกับวิธีการต้อนรับในแบบฉบับของดอกเตอร์ และรู้สึกดีใจกับมัน เขาจะถอดหมวกออกให้เห็นกระหม่อมอันแบนราบด้วยความภูมิใจว่าตนเองนั้นเหมาะกับชื่อรูทเพียงใด ดอกเตอร์จะกล่าวต้อนรับรูทโดยไม่เคยลืมชื่นชมความยิ่งใหญ่ของเครื่องหมายรูทนั้นด้วย [49]

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า รูทดีใจที่มีคนรักและเห็นว่าตนเองมีบางอย่างพิเศษทำให้รูทรู้สึกชอบดอกเตอร์ภายในระยะเวลาสั้นๆ แม้ว่าดอกเตอร์จะทำอะไรไม่เหมือนคนทั่วไปก็ตาม ด้วยเหตุนี้ รูทจึงพยายามเอาอกเอาใจดอกเตอร์และตื่นเต้นเมื่อได้พบกัน

> ルートは普通と違う夕食を大いに楽しんでいた。博士の質問に答え、彼を満足させるためにご飯をお代わりし、その合間には、好奇心を抑えきれない様子で部屋をきょろきょろ見回したり、気づかれないよう用心しつつ、背広のメモにそっと目をやったりした。
> รูทสนุกกับอาหารเย็นมากกว่าปกติ เขาตอบคำถามของดอกเตอร์ และเติมข้าวเพื่อให้ดอกเตอร์พอใจ ในระหว่างนั้นก็

[49] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p. 45.

> แอบมองไปรอบๆ ห้องอย่างอดอยากรู้อยากเห็นไม่ได้ บางครั้งก็
> แอบมองกระดาษโน้ตบนเสื้อนอกโดยไม่ให้ดอกเตอร์รู้ตัว [50]

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า รูทรับรู้ได้ถึงความรักที่ดอกเตอร์มีให้ตนเอง และก็ตื่นเต้นที่ได้พบกับดอกเตอร์ ทำให้รูทรู้สึกสนิทสนมกับดอกเตอร์ในเวลาไม่นาน

นอกจากความรักโดยไม่มีเงื่อนไขจากดอกเตอร์แล้ว สิ่งหนึ่งที่ผูกพันรูทกับดอกเตอร์เข้าด้วยกันก็คือเบสบอล เนื่องจากทั้งสองต่างก็ชอบทีมฮันชินไทเกอร์สเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม รูทก็แทบจะไม่รู้จักเอะนะท์ซุซึ่งเป็นนักกีฬาคนโปรดของดอกเตอร์ เพราะทั้งสองเกิดคนละยุคกัน รูทจึงหาข้อมูลของเอะนะท์ซุเพื่อให้สามารถคุยกับดอกเตอร์รู้เรื่อง

> 現役時代の江夏を知らないルートは、図書館へ行って
> 本を調べ、彼に関する情報を手当たり次第に仕入れた。
> （略）少しでも博士と同じ記憶を共有し、ラジオか
> ら◌流れてくる歓声の向こうに立つ江夏の姿を、より
> くっきりとしたものにしたかったのだろう。
> รูทซึ่งไม่รู้จักเอะนะท์ซุในช่วงเวลานั้น จึงไปหาหนังสือที่
> ห้องสมุดและหาข้อมูลเกี่ยวกับเขาเท่าที่จะหาได้ (ย่อ) คงจะ
> อยากจะนึกภาพของเอะนะท์ซุที่ยืนอยู่ทางฝั่งเดียวกับเสียง
> บรรยายทางวิทยุให้ชัดเจนกว่านี้ จะได้มีความทรงจำร่วมกับ
> ดอกเตอร์แม้สักนิดก็ยังดี [51]

ครั้งหนึ่ง “ฉัน” จำเป็นต้องปล่อยให้รูทอยู่กับดอกเตอร์ตามลำพัง เพราะต้องออกไปซื้อของข้างนอก จึงเป็นกังวลว่าทั้งสองจะอยู่กันเองได้หรือไม่ และเมื่อกลับมาบ้านก็พบว่ารูทโดนมีดบาดมือ แม้ว่าดอกเตอร์จะตกใจจนแทบทำอะไรไม่ถูก แต่เมื่อได้สติก็รีบแบกรูทขึ้นหลังและพาไปหา

---

[50] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p. 49.

[51] Ibid., p. 89.

หมอ จน “ฉัน” เองรู้สึกทึ่งในตัวดอกเตอร์ หลังจากที่ไปหาหมอและเย็บแผลเรียบร้อยแล้ว รูทก็ดูเงียบลงไปถนัดตา “ฉัน” จึงซักไซ้จนรูทยอมบอกว่า โกรธที่แม่เป็นกังวลเมื่อปล่อยให้ตนอยู่กับดอกเตอร์ตามลำพัง

> 「ママが博士を信用しなかったからだよ。博士に僕の世話は任せられないんじゃないかって、少しでも疑ったことが許せないんだ」
> “ก็เพราะว่าแม่ไม่เชื่อใจดอกเตอร์น่ะสิ ถึงจะแค่สงสัยนิดเดียวว่าไม่น่าฝากให้ดอกเตอร์ช่วยดูแลผมได้ ก็ไม่ให้อภัยหรอกนะ” [52]

เมื่อทั้งสองคนคืนดีกัน “รูท” ก็แสดงถึงความเชื่อใจในตัวดอกเตอร์ด้วยการยืนกรานว่าจะไม่มีวันลืมเรื่องที่เกิดขึ้น และรอยเย็บแค่สองเข็มนั้นก็กลายเป็นแผลเป็น ไม่จางหายไปแม้ว่ารูทจะโตขึ้น ซึ่งการที่แผลมีดบาดเล็กๆ จากเหตุการณ์ที่ดอกเตอร์แสดงความห่วงใยรูทในครั้งนี้ กลายเป็นรอยแผลเป็นที่ไม่เลือนหายไป เปรียบเสมือนเครื่องพิสูจน์ว่ารูทไม่เคยลืมว่าดอกเตอร์รักและห่วงใยตนเองเพียงใด

ในการแข่งขันเบสบอลที่ “ฉัน” พาดอกเตอร์และรูทไปดูด้วยกัน หมายเลขที่นั่งของดอกเตอร์กับรูทคือ 7-14 และ 7-15 ตามลำดับ ดอกเตอร์ได้อธิบายความพิเศษของทั้งสองจำนวนว่า 714 เป็นสถิติการตีโฮมรันที่ เบบ รูธ (Babe Ruth) ทำไว้ในปีค.ศ. 1953 และถูกทำลายลงเมื่อแฮงค์ แอรอน (Hank Aaron) ตีโฮมรันลูกที่ 715 ได้ในปีค.ศ. 1974 จึงเป็นที่มาของชื่อจำนวนคู่รูธ-แอรอน แต่สำหรับดอกเตอร์แล้ว สิ่งที่สำคัญก็คือหมายเลขที่นั่งของทั้งสองคนว่าจะสลับกันไม่ได้

> 「何より大事なのは、僕が 7-14 で、ルートが 7-15 に座るということだ。決して逆であってはならん。古い記録を新しい者が打ち破る。」

---

[52] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p. 116.

> “ที่สำคัญเหนืออื่นใดก็คือ ลุงต้องนั่งที่ 7-14 และรูทนั่งที่ 7-15 จะสลับกันไม่ได้เด็ดขาด คนหน้าใหม่จะต้องเป็นผู้ทำลายสถิติเก่า” [53]

ก่อนจบการแข่งขันเบสบอล มีลูกฟาล์วบอลลูกหนึ่งพุ่งตรงมาทางที่นั่งของรูท ในขณะนั้นเองดอกเตอร์ได้เอาตัวเองปกป้องรูทไว้ เมื่อ “ฉัน” เห็นความผูกพันที่ทั้งสองมีให้กันแล้ว ก็นึกเปรียบเทียบว่ารูทและดอกเตอร์นั้นถูกเชื่อมโยงกันไว้ด้วยจำนวนคู่รูธ-แอรอนซึ่งมีความลับร่วมกัน เฉกเช่นเดียวกับที่จำนวนมิตรภาพเชื่อมโยง “ฉัน” และดอกเตอร์เอาไว้

จะเห็นได้ว่า ดอกเตอร์ช่วยปกป้องรูทเอาไว้ถึงสองครั้ง ทั้งที่อุ้มรูทไปหาหมอเมื่อโดนมีบาดและยังปกป้องรูทไว้จากลูกฟาล์วบอล เกี่ยวกับประเด็นนี้ มิซุอุฌิ เค็นตะโรได้แสดงความคิดเห็นเอาไว้ว่า ดอกเตอร์ได้ช่วยให้รูทรอดพ้นจากความตายมาได้ เป็นที่ชัดเจนว่าดอกเตอร์พร้อมจะปกป้องรูทเสมอ และนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิชิตะ ซูฌิกิ* นั้นเป็นเรื่องของเด็กที่ได้รับการปกป้อง และเลี้ยงดูให้เติบใหญ่ด้วยคณิตศาสตร์ และเมื่อดอกเตอร์ซึ่งเป็นผู้พิทักษ์ของรูททำหน้าที่เสร็จสิ้นแล้วจึงเสียชีวิต [54]

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับความคิดเห็นของมิซุอุฌิ เค็นตะโร ที่ว่าดอกเตอร์เปรียบเสมือผู้พิทักษ์ของรูท และคอยทำหน้าที่จนรูทเติบโต และความสัมพันธ์ของรูทและดอกเตอร์นั้น สามารถนำมาเปรียบเทียบได้กับจำนวนคู่รูท-แอรอน

เกี่ยวกับจำนวนคู่รูธ-แอรอนนี้ Carl Pomerance ได้อธิบายไว้ว่า ในการเล่นเบสบอลนั้น การตีโฮมรันได้ถือเป็นเหตุการณ์พิเศษสำหรับผู้เล่น เนื่องจากเป็นสิ่งที่ทำได้ยากมาก เบบ รูธ ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้เล่นที่ดีที่สุดคนหนึ่งได้ทำสถิติการตีโฮมรันไว้ที่ 714 ครั้งเมื่อเขาเกษียณในปีค.ศ. 1974ซึ่งเป็นสถิติที่ไม่น่ามีใครทำลายได้ เนื่องจากสูงกว่าสถิติที่ผู้เล่นอื่นทำไว้ถึงหนึ่งในสาม แต่สถิตินั้นก็ถูกทำลายลงโดย แฮงค์ แอรอน ในฤดูใบไม้ผลิปีค.ศ. 1974 ด้วยความเป็นนัก

---

[53] 小川洋子、『博士の愛した数式』、新潮文庫、2003 年、p. 143.

[54] 水牛健太郎、『魔術としての数学ー『博士の愛した数式』を巡ってー』、三つの新しい作品読解、2006 年 6 月 p. 246.

คณิตศาสตร์ Pomerance และเพื่อนร่วมงานของเขาจึงมองหาลักษณะพิเศษของจำนวนทั้งสอง และนักเรียนคนหนึ่งในชั้นก็พบว่า เมื่อนำตัวประกอบที่เป็นจำนวนเฉพาะของทั้งสองจำนวนมาบวกกันจะได้ค่าเท่ากัน55 ซึ่งนับว่าหาได้ยากมาก

หลังจากที่ความทรงจำ 80 นาทีของดอกเตอร์สั้นลงจนกระทั่งไม่เหลืออยู่อีกต่อไป “ฉัน” และรูทก็ยังคงไปเยี่ยมดอกเตอร์ที่โรงพยาบาลเป็นประจำ จนกระทั่งรูทสอบได้เป็นอาจารย์สอนคณิตศาสตร์ระดับมัธยมตามที่ใฝ่ฝัน ดอกเตอร์จึงเสียชีวิต เห็นได้ชัดเจนว่าการที่รูทโตขึ้นเป็นอาจารย์สอนคณิตศาสตร์นั้น เป็นเพราะความชอบในวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากดอกเตอร์ตั้งแต่ในวัยเด็ก การที่ดอกเตอร์เสียชีวิตหลังจากที่ “ฉัน” และรูทไปแจ้งข่าวนั้น อาจตีความได้ว่า โอะงะวะ โยโกะ ต้องการแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างดอกเตอร์และรูทนั้นเปรียบเสมือนจำนวนคู่รูท-แอรอน ซึ่งสอดคล้องกับที่ดอกเตอร์เคยกล่าวไว้ว่า สถิติเก่าจะต้องถูกแทนด้วยสถิติใหม่เสมอ เปรียบเสมือนรูทที่จะต้องมาแทนที่ดอกเตอร์ซึ่งเป็นคนรุ่นก่อนเช่นกัน

4.6 **สรุปอิทธิพลที่ตัวละครผู้สูงอายุมีต่อตัวละครอื่น**

จะเห็นได้ว่า ตัวละครผู้สูงอายุนั้นมีอิทธิพลต่อคนรอบข้างในหลายๆ แง่ดังต่อไปนี้

1. มีส่วนให้ความช่วยเหลือตัวละครอื่น

ตัวละครผู้สูงอายุที่ให้ความช่วยเหลือตัวละครอื่นในเรื่อง ได้แก่ ตัวละคร “คุณตา” ในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* ที่คอยช่วยงานจิปาถะ เป็นธุระเรื่องงานช่าง และช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้ “ฉัน” นอกจากนี้ยังช่วยสร้างห้องลับให้คุณ R และเป็นธุระติดต่อกับครอบครัวของคุณ R ให้อีกด้วย ส่วนตัวละคร “คุณป้า” ในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* ก็เป็นผู้ที่อุปการะ “ฉัน” ที่ครอบครัวมีปัญหาด้านการเงิน ทำให้ “ฉัน” ได้เรียนมหาวิทยาลัยต่อหลังจากที่พ่อเสียชีวิต

2. มีอิทธิพลทางด้านแนวคิดในการใช้ชีวิต

ตัวละครผู้สูงที่มีอิทธิพลอายุในด้านนี้มี 3 คนด้วยกัน ได้แก่ตัวละคร “คุณป้า” ที่คอยให้คำแนะนำ “ฉัน” และนิโกะซึ่งมีปัญหาส่วนตัว และทำให้โอะฮะระกลายเป็นผู้ที่รู้จักให้ความสำคัญ

---

55 Carl Pomerance , *Paul Erdos and His Mathematics*, 2002, p. 568-569.

กับผู้อื่น ตัวละคร “หญิงชรา” ที่ทำให้ “ผม” ซึ่งคิดอะไรฉาบฉวย มองอะไรผิวเผิน กลายเป็นคนที่มุ่งมั่นจริงจังกับงาน และตัวละคร “ดอกเตอร์” ที่ทำให้ “ฉัน” และรูทเข้าใจความสวยงามของคณิตศาสตร์ อีกทั้งยังเป็นผู้ที่คอยปกป้องรูท และเป็นแบบอย่างให้รูทเจริญรอยตามด้วย

3. มีอิทธิพลด้านจิตใจ

มีตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายถึง 4 เรื่องที่มีบทบาทในด้านนี้ โดยตัวละคร “คุณตา” เป็นผู้ที่ “ฉัน” สนิทสนมมาแต่เด็ก เมื่อคุณตาเสียชีวิตลงจึงทำให้ “ฉัน” อ้างว้างราวกับโลกทั้งใบได้แปรเปลี่ยนไป ตัวละคร “ชายชรา” เป็นผู้ที่ทำให้ “ฉัน” รู้สึกเป็นอิสระจากแม่และคุณป้าที่บังคับให้ “ฉัน” ทำงานที่ไม่ชอบต่างๆ นานา และเข้ามาก้าวก่ายชีวิตส่วนตัวของ “ฉัน” ทุกฝีก้าว ตัวละคร “คุณป้า” ที่ทำให้ “ฉัน” ก้าวข้ามความทุกข์และความสับสนจากการสูญเสียญาติผู้ใหญ่ถึง 2 คนในเวลาไล่เลี่ยกัน และตัวละคร “ดอกเตอร์” ที่ทำให้ “ฉัน” และรูทได้รับมิตรภาพที่อบอุ่น และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูกของ “ฉัน” และรูทใกล้ชิดกันมากขึ้นตลอดระยะเวลาที่ “ฉัน” ทำงานให้ดอกเตอร์

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่าตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายทั้ง 5 เรื่อง ต่างก็มีส่วนช่วยเหลือตัวละครอื่น ไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ หรือแม้แต่เป็นที่พึ่งทางใจทำให้ตัวละครอื่นในเรื่องสามารถก้าวข้ามผ่านปัญหาไปด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวละครผู้สูงอายุของ โอะงะวะ โยโกะ เป็นตัวละครที่มีความสามารถ และมีประโยชน์ต่อคนรอบข้าง

บทที่ 5
วาระสุดท้ายของผู้สูงอายุ

ครั้งหนึ่ง โอะงะวะ โยโกะ ได้ให้สัมภาษณ์เอาไว้ว่า เธอไม่ได้ต้องการสร้างผลงานที่ไม่เคยมีใครเขียนมาก่อน แต่ต้องการสร้างนวนิยายที่แทนคำพูดของผู้ที่ล่วงลับ ด้วยเหตุนี้ ตัวละครดอกเตอร์หรือตัวละครอื่นใดจึงสนทนากับตัวละครที่ล่วงลับไปแล้ว และผู้อ่านจะรู้สึกว่าเธอกำลังเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตนานมาแล้วให้ฟัง [137]

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการเสียชีวิตของตัวละครนั้นมีความหมายสำคัญมาก เพราะเนื้อเรื่องที่เล่ามาทั้งหมดคือสิ่งที่เป็นการบอกเล่าเรื่องราวของตัวละครตัวหนึ่งไปจนถึงวันที่ตัวละครนั้นเสียชีวิต หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ตัวละครหลักของโอะงะวะ โยโกะ ก็คือตัวละครที่เสียชีวิตในตอนท้ายของเรื่องนั่นเอง

ในนวนิยายที่นำมาวิจัยทั้ง 5 เรื่องนี้ โอะงะวะ โยโกะได้เล่าเรื่องไปจนถึงวาระสุดท้ายของผู้สูงอายุทุกคน ว่าก่อนหรือหลังจากที่ผู้สูงอายุเสียชีวิต มีเหตุการณ์หรือความเปลี่ยนแปลงใดเกิดขึ้นบ้าง ในจำนวนนวนิยายทั้ง 5 เรื่องที่นำมาวิจัยนี้ นวนิยาย 4 เรื่องได้แก่ เรื่อง 1. *โฮเต็ลไอริส* 2. *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* 3. *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* และ 4. *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* ล้วนแต่ปิดฉากลงเมื่อผู้สูงอายุได้ทำหน้าที่บ้างอย่างเสร็จสิ้นและเสียชีวิต ในขณะที่นวนิยายอีก 1 เรื่องคือ *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* นั้นดำเนินเรื่องไปจนตัวละครซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องหายไปก็จริง แต่การเสียชีวิตของตัวละครผู้สูงอายุคือจุดวิกฤตของเรื่อง และทำให้ทุกอย่างดำเนินเข้าสู่บทสรุป ผู้วิจัยจึงเห็นว่าวาระสุดท้ายของผู้เสียชีวิต แสดงให้เห็นถึงบทบาทของตัวละครผู้สูงอายุที่เสร็จสิ้นลงแล้ว

5.1 วาระสุดท้ายของตัวละคร “คุณตา” ในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ*

หลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวทำให้คุณตาถูกข้าวของหล่นทับขณะอยู่บนเรือ คุณตาก็เริ่มดูเหนื่อยง่ายและไม่กระฉับกระเฉงเหมือนปกติ แต่ “ฉัน” ก็ไม่ได้เอะใจในความผิดปกตินั้น

---

[137] 第八回日本語・日本文学講座、『小川洋子さんに聞く 物語のたのしみ』2007 年、 p.24-35.

ในวันที่คุณตาเสียชีวิต “ฉัน” พบกับคุณตานั่งอยู่ริมทะเลระหว่างที่พาสุนัขไปเดินเล่นจึงหยุดทักทาย คุณตากำลังนั่งมองเรือข้ามฟากที่ใกล้จะอับปางลงเต็มทีลอยลำอยู่กลางทะเลก่อนที่พระอาทิตย์จะตกดิน ชุดที่คุณตาใส่อยู่เป็นเสื้อผ้าเก่าของพ่อของ “ฉัน” ที่เสียชีวิตไปแล้ว ทั้งสองพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่อง “สิ่งของ” ที่หายไปจากความทรงจำ “ฉัน” ให้ความเห็นว่า สุดท้ายแล้วสิ่งของเหล่านั้นก็คงมีชะตากรรมไม่แตกต่างจากเรือข้ามฟาก ที่ต่างก็หายไปจากโลกใบนี้ในที่สุด คุณตาจึงบอกกับ “ฉัน” ว่าขอให้เชื่อในพลังอำนาจของห้องลับที่คุณตาสร้างขึ้นว่าจะรักษาสิ่งของเหล่านั้นเอาไว้ได้

> 「彼は隠し部屋でなら、ずべてのものが存在し続けられると思っているみたいだけど」
> 「はい。それだけ、私たちはの作った隠し部屋の威力を信頼して下さっているのでしょう」
> “ถ้าอยู่ในห้องลับ ฉันก็คิดว่าเขาจะรักษาของทั้งหมดไว้ได้ต่อไป”
> “ใช่ครับ เพียงเท่านั้น ขอให้เชื่อในพลังอำนาจของห้องลับที่พวกเราได้สร้างขึ้น” [138]

หลังจากพระอาทิตย์ตก “ฉัน” ก็ชวนให้คุณตารีบกลับบ้านก่อนที่จะเป็นหวัด แต่คุณตาขอแวะไปซื้อเนื้อที่ตลาดก่อนทั้งที่สภาพของคุณตาดูเหนื่อยล้ามาก “ฉัน” จึงหยิบลูกอมมะนาว 3 เม็ดที่ได้รับจากคุณ R ออกมาจากกระเป๋าและมอบให้คุณตาลองชิมดู และนั่นก็เป็นสนทนาครั้งสุดท้ายระหว่าง “ฉัน” และคุณตา ในค่ำวันนั้น คุณตาล้มลงกลางตลาดถูกนำตัวส่งโรงพยาบาล แต่กว่าจะไปถึงโรงพยาบาล คุณตาก็ไม่ได้สติ หัวใจหยุดเต้น และเสียชีวิตในเวลาต่อมา ทางโรงพยาบาลแจ้งว่าคุณตามีเลือดคั่งในศีรษะที่เกิดจากการกระแทกอย่างแรง ทำให้ “ฉัน” นึกถึงภาพคุณตาเลือดไหลออกจากหูหลังจากโดนชั้นวางของล้มทับขณะเกิดแผ่นดินไหว

จะเห็นได้ว่าคุณตาและเรือข้ามฟากนั้นอยู่คู่กันมาโดยตลอด คุณตามีอาชีพขับเรือข้ามฟากมาก่อน หลังจากที่เรือข้ามฟากหายไปจากความทรงจำ คุณตาก็เลิกขับเรือและอาศัยอยู่ในนั้น

---

[138] 小川洋子、『密やかな結晶』、講談社文庫、2004 年、 p. 344.

แทน คุณตาได้รับบาดเจ็บวันเดียวกับที่เรือโดนคลื่นยักษ์สึนามิซัดออกไปกลางทะเล และค่อยๆ อาการแย่ลงในขณะที่เรือจมลงในทะเลทีละน้อย และในวันสุดท้ายที่ทั้งสองคนนั่งมองเรือข้ามฟากด้วยกันก่อนที่คุณตาจะเสียชีวิตเรือก็จมลงไปแทบจะมิดลำแล้วจน “ฉัน” รู้สึกว่า เรือข้ามฟากเองก็ไม่ต่างอะไรกับสิ่งของอื่นๆ ที่หายไปจากความทรงจำ ที่สุดท้ายแล้วก็จะหายไปจากเกาะจนหมดสิ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าเรือข้ามฟากก็เปรียบเสมือนชีวิตของคุณตา หลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวแล้ว คุณตาก็ได้รับบาดเจ็บและค่อยๆ หมดเรี่ยวแรง เหมือนกับเรือที่ค่อยๆ จมลงสู่ท้องทะเลอย่างช้าๆ สุดท้ายคุณตาก็เสียชีวิตลงไปพร้อมกับเรือข้ามที่ตนเคยอาศัยอยู่ และหายไปจากเกาะในที่สุด

การเสียชีวิตของคุณตาทำให้ชีวิตของ “ฉัน” และคุณ R ก็เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ “ฉัน” ซึ่งในขณะนั้นต้องทำงานนอกบ้าน ไม่สามารถดูและคุณ R ได้เป็นอย่างดีเหมือนเคย และเหตุการณ์สำคัญหลังจากที่คุณตาเสียชีวิตก็คือ ผู้คนบนเกาะก็เริ่มลืมอวัยวะของตนเอง จนสุดท้ายร่างกายทั้งหมดหายไป

5.2 วาระสุดท้ายของตัวละคร “นักแปล” ในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ล ไอริส*

ในตอนท้ายเรื่องก่อนที่นักแปลจะเสียชีวิตไม่นาน มีเหตุการณ์ประหลาดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นก็คือ มีปลาตายในทะเลเป็นจำนวนมาก จนตลอดชายฝั่งไม่สามารถลงไปเล่นน้ำได้

> とにかく、無数の魚の死骸だった。（略）波はなく、海の色は灰色に沈み、パラソルはみなたたまれたままだった。
> ไม่รู้ทำไม จู่ๆ ปลาก็ตายเป็นจำนวนมาก (ย่อ) คลื่นสงบ สีของทะเลถูกย้อมเป็นสีเทา ร่มชายหาดถูกเก็บรวมกันอยู่อย่างนั้น
> [139]

[139] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 192.

ไม่มีใครรู้ว่าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร บ้างก็ว่าเพราะอุณหภูมิของน้ำเปลี่ยน บ้างก็ว่าเป็นเพราะน้ำทิ้งจากโรงงานเยื่อกระดาษ เมื่อ “ฉัน” มองซากปลาที่ถูกน้ำซัดเข้าหาฝั่งแล้วก็คิดในใจว่า แม้ว่าจะมีปลาจำนวนมากที่ตายไป แต่ก็ดูเหมือนว่าที่ก้นทะเลก็ยังมีสิ่งมีชีวิตที่กำลังเกิดขึ้นใหม่

หลังจากที่นักแปลพบว่า “ฉัน” ซ่อนกระดาษที่หลานชายของตนเขียนเพื่อสนทนากับ “ฉัน” ก็เดาได้ทันทีว่า “ฉัน” มีความลับกับหลานชายของตน และลงโทษ “ฉัน” อย่างรุนแรงจน “ฉัน” เฝ้าแต่ขอโทษซ้ำแล้วซ้ำเล่าและหลุดปากบอกไปว่า “จะไม่ทำอีกแล้ว” นักแปลจึงสามารถเดาได้ว่า “ฉัน” มีความสัมพันธ์กับหลานชายของตน และยิ่งโกรธจัดจนกล้อนผมของ "ฉัน" จนสั้นกุด จากนั้นก็เอาผมใส่จานและบังคับให้ “ฉัน” กินผมของตัวเอง

「早く食べるんだ」
彼が言った。ろうそくの炎が揺らめいた。もう母は、
シニョンを結うことができない。椿油で磨くこともで
きない。
“กินเข้าไปเร็วๆ”
เขาพูด เปลวไฟจากเทียนไขสั่นไหวไปมา แม่ไม่สามารถถักผม
เป็นมวยได้อีกต่อไปแล้ว แปรงด้วยน้ำมันดอกท์ซุบะกิก็ไม่ได้ [140]

แม้แต่ตอนที่กำลังถูกนักแปลทรมาน สิ่งที่อยู่ในความคิดของ “ฉัน” ก็คือการได้หลุดพ้นจากพันธนาการของแม่ เพราะเครื่องหมายแห่งอำนาจของแม่ซึ่งก็คือผมนั้น ได้ถูกนักแปลตัดออกไปหมดแล้ว

นักแปลเกรี้ยวกราดใส่ “ฉัน” อย่างหนักในคืนนั้น อย่างไรก็ตาม รุ่งเช้าวันถัดมา นักแปลก็กลับมาอารมณ์ดีตามเดิม เขาขึ้นเรือโดยสารมาส่ง “ฉัน” กลับบ้าน และนำผ้าพันคอของภรรยาที่

[140] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 239.

เสียชีวิตไปแล้วมาคลุมผมให้ฉันรวมทั้งปลอบใจ “ฉัน” ด้วยการชมว่า “ฉัน” ผ้าพันคอผืนนั้นแล้วน่ารักมาก

> 「髪のことは？」
> 「ずっとこのスカーフを巻いておけばいい。心配いらない。とてもかわいいんだから、お母さんだって気に入ってくれるさ」
> わたしは頭に手をやった。血のついたところだけ、手触りが違った。
> “แล้วเรื่องผมล่ะ”
> “แค่เอาผ้าพันคอผืนนี้พันไว้ก็พอ ไม่ต้องกังวลหรอก น่ารักออกขนาดนี้ แม้แต่คุณแม่ก็คงจะชอบ”
> ฉันเอามือลูบหัว มีเพียงแต่ส่วนที่เปื้อนเลือดเท่านั้นที่รู้สึกว่าสัมผัสแล้วต่างออกไป [141]

จะเห็นได้ว่าผ้าพันคอเปื้อนเลือดที่นักแปลนำมาคลุมผมให้ “ฉัน” เป็นผ้าพันคอผืนที่ภรรยาของนักแปลใส่อยู่ขณะประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต รวมทั้งเป็นของขวัญจากนักแปลด้วย เขาจึงทั้งรักทั้งเกลียดผ้าพันคอผืนนี้ และเก็บใส่กล่องเป็นอย่างดี แม้แต่ “ฉัน” ก็ไม่มีโอกาสได้แตะต้อง ผู้วิจัยเห็นว่า การที่นักแปลยอมนำผ้าพันคอผืนนี้ออกมาผูกให้ “ฉัน” จึงอาจอนุมานได้ว่า นักแปลยอมปล่อยวางอดีตอันเลวร้ายที่เขาฝังใจมายี่สิบกว่าปีได้ในวันสุดท้ายของชีวิต

ตลอดทั้งคืนที่ “ฉัน” หายตัวไปนั้น แม่ของ “ฉัน” เฝ้าเป็นห่วงและออกตามหาจนทั่ว โดยได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน จนได้เบาะแสจากผู้โดยสารเรือว่าเห็น “ฉัน” ถูกนักแปลพาตัวไป จึงมีการเฝ้าสังเกตผู้โดยสารที่มากับเรืออยู่ตลอด การเดินทางกลับของ “ฉัน” จึงอยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่บนเรือ เมื่อเรือโดยสารมาถึงฝั่ง ชายฉกรรจ์หลายคนก็วิ่งกรูกันเข้ามาเพื่อจับนักแปล ทำ

---

[141] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 242.

ให้นักแปลจนตรอกและกระโดดหนีลงน้ำและจมหายไปในทะเล ก่อนจะถูกพบเป็นศพอีกไม่กี่วันหลังจากนั้น

หลังจากที่นักแปลเสียชีวิตไปในเหตุการณ์ครั้งนั้น แม่ก็ไม่บังคับให้ “ฉัน” นั่งเฝ้าที่หน้าฟรอนท์อีกเลย ส่วนผมของ “ฉัน” ที่แม่เคยถักให้ทุกวันนั้น ใช้เวลาประมาณ 10 เดือนกว่าจะยาวเท่าเดิม และแม้ว่าผมจะกลับมายาวในท้ายที่สุด แต่แม่ก็ไม่คิดจะบังคับ “ฉัน” ถักผมอีกเลย

> 髪が元の長さになるまで、十ヶ月以上かかった。フロントへはにどと座らなかった。客に顔をみられなくてすむ。後ろの仕事ばかりやった。髪が元に戻っても、母はもうそれを結おうとはしなかった。椿油はいつしか揮発し、ビンは空になっていた。
> กว่าผมจะกลับมายาวเท่าเดิม ก็ใช้เวลานานกว่าสิบเดือน ฉันไม่ได้นั่งที่ฟรอนท์อีกเลย ไม่ได้เห็นหน้าแขกอีก ทำแต่งานที่อยู่ด้านหลังเท่านั้น และถึงแม้ผมจะกลับมาเป็นเหมือนเดิม แม่ก็ไม่คิดจะถักมันอีกแล้ว น้ำมันดอกท์ซุบะกิระเหยไปหมดตั้งแต่เมื่อไหร่ก็ไม่รู้ เหลือเพียงขวดที่ว่างเปล่า [142]

จากที่ได้อธิบายมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งนักแปลและ “ฉัน” ต่างก็สามารถแก้ปมปัญหาของตัวเองได้ในท้ายที่สุด กล่าวคือ นักแปลยอมสละผ้าพันคอเปื้อนเลือดมาคลุมผมให้ “ฉัน” ซึ่งเป็นการบ่งบอกว่าหลังจากผ่านมาเกือบยี่สิบปี สุดท้ายแล้วชราชราก็สามารถปล่อยมือจากอดีตได้ ในขณะที่ “ฉัน” ซึ่งโดนตัดผมจนสั้นกุด ก็หลุดจากการควบคุมของแม่ได้เช่นกัน โดยที่แม่ของ “ฉัน” ไม่พยายามเข้ามาควบคุมชีวิตของ “ฉัน” อีกเลย

---

[142] 小川洋子、『ホテルアイリス』、幻冬舎文庫、1998 年、p. 248.

5.3 รูปแบบการเสียชีวิตของตัวละคร “หญิงชรา” ในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัง*

ก่อนหญิงชราจะเสียชีวิต มีเหตุการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้นคือ “ผม” ค้นพบความจริงสองอย่าง นั่นคือ จดหมายที่เคยส่งไปให้พี่ชายฉบับแล้วฉบับเล่าไม่เคยไปถึงเลย จดหมายเหล่านั้นถูกตีกลับมาเพราะ “ผมและพี่ชายอยู่คนละโลกกันแล้ว” คนสวนซึ่งกลัวว่าผมจะเสียใจ จึงนำจดหมายเหล่านั้นไปเผาทำลาย จน “ผม” บังเอิญจับได้ในที่สุด และอีกเรื่องหนึ่งก็คือ คนสวนก็คือคนร้ายในคดีฆาตกรรมที่ตำรวจกำลังตามจับอยู่

เมื่อ “ผม” รู้ความจริงเข้า ก็รีบเก็บสัมภาระและขี่จักรยานไปยังสถานีรถไฟท่ามกลางหิมะ แต่เพราะไม่สบายจึงเป็นลมไปเสียก่อน เมื่อรู้สึกตัวอีกครั้ง ผมก็นอนอยู่ในห้องนอนของตัวเองในบ้านของหญิงชราแล้ว โดยมีทุกคนห้อมล้อมอยู่ด้วยความเป็นห่วง เพราะผมผลีผลามออกไปโดยไม่บอกใครเลย

หญิงสาวปลอบให้ “ผม” สงบลงได้ และให้ความเชื่อมั่นว่าคนสวนก็เพียงแค่ทำทุกอย่างเพื่อให้ภารกิจในการสร้างพิพิธภัณฑ์เป็นไปด้วยดี ท้ายที่สุดแล้ว “ผม” ก็ตัดสินใจรับช่วงดูแลพิพิธภัณฑ์ต่อจากหญิงชรา

“ผม” บันทึกเรื่องราวของดูต่างหน้าที่หญิงชราเป็นผู้หามาได้จนหมด แล้วก็รู้สึกใจหายเมื่อรู้ว่า หน้าที่ของหญิงชราได้สิ้นสุดลงแล้ว พลางนึกถึงวันเวลาที่เคยได้ใช้ร่วมกับหญิงชราที่ห้องทำงานแห่งนี้

> この同じ部屋で、老婆と過ごした時間を思い出していた。
> 「あなたが収集した形見は、これで全部、すべてです」
> 本当はそんなことを口に出したくはなかった。形見が無限にあると感じていた頃が、たまらなく懐かしかった。
> （略）
> 僕は目を開いた。老婆の声の名残が鼓膜をまだ震わせていた。少女は鉛筆を握り締めたまま待っていた。耳

縮小技術専用メスは、同じ場所にじっと横たわっていた。
ผมนึกถึงช่วงเวลาที่เคยใช้ร่วมกับหญิงชราในห้องนี้
“ของดูต่างหน้าที่คุณรวบรวมมา มีเท่านี้ครับ นี่คือทั้งหมดแล้ว”
ความจริงผมไม่อยากพูดอะไรอย่างนั้นออกไปเลย พอรู้สึกว่า
ของดูต่างหน้ามีจำนวนไม่สิ้นสุด ผมก็รู้สึกคิดถึงวันเก่าๆ ขึ้นมา
จนทนไม่ได้
(ย่อ)
ผมลืมตาขึ้น เสียงของหญิงชรายังคงก้องอยู่ในโสตประสาต
หญิงสาวยังคงกำดินสอเอาไว้รอผม มีดเล่มเล็กสำหรับผ่าตัดหู
ยังคงวางนิ่งอยู่ ณ ที่แห่งเดิม [143]

มีดผ่าตัดเล่มนี้ คือของชิ้นแรกที่ “ผม” เป็นคนไปเก็บมานับตั้งแต่เริ่มทำงานนี้ จึงสรุปได้ว่าหญิงชราค่อยๆ เปลี่ยน “ผม” ที่มองอะไรเพียงผิวเผิน และขาดความแน่วแน่ ให้ค่อยๆ กลายเป็นคนทุ่มเทในงานเพราะไม่ต้องการทำให้หญิงชราผิดหวัง และสุดท้ายแล้ว แม้จะมีอุปสรรคใดขวางหน้า แต่ “ผม” ก็ยังคงมุ่งมั่นกับงานโดยไม่หวั่นไหว

ในที่สุด เมื่องานในส่วนของตนเองเสร็จสิ้น หญิงชราก็เสียชีวิตลงในเช้าวันต่อมา และผมก็รับช่วงเป็นผู้เล่าเรื่องราวของดูต่างหน้าแต่ละชิ้นที่อยู่ในพิพิธภัณฑ์ต่อจากหญิงชรา

5.4 รูปแบบการเสียชีวิตของตัวละคร “คุณป้า” ในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ*

หลังจากหลังจากที่นิโกะย้ายไปอยู่ต่างเมืองเพื่อรับการบำบัดได้เพียงสัปดาห์กว่าๆ คุณป้ายูริก็เสียชีวิตเพราะอุบัติเหตุในบ้านของตัวเอง

เดิมที นิโกะนั้นฝั่งใจเชื่อว่าอาการที่เป็นอยู่นั้นไม่มีทางรักษาให้หายได้ และตนคงจะต้องแตกต่างจากผู้อื่นเช่นนี้ตลอดไป อย่างไรก็ตาม หลังจากที่คุณป้าไม่ยอมให้นิโกะเลี่ยงปัญหา แต่

[143] 小川洋子、『沈黙博物館』、ちくま文庫、2010 年、p. 369.

คอยให้กำลังใจ และผลักดันให้นิโกะมั่นใจในตัวเองแทน ทำให้นิโกะยอมฟังคำแนะนำของคุณป้า และเริ่มเชื่อว่าอาการทางจิตที่ตนเองเป็นอยู่นั้นสามารถรักษาให้หายได้ และย้ายไปอยู่อีกเมืองหนึ่งเพื่อรับการรักษาในที่สุด

ในวันอาทิตย์สัปดาห์ต่อมา “ฉัน” กับคุณป้าก็พากันไปรับประทานอาหารในเมือง เพื่อให้คลายความเหงาที่นิโกะไม่อยู่ ระหว่างนั้นคุณป้าก็เล่าถึงเหตุการณ์ตอนที่ได้พบกับคุณลุงเป็นครั้งแรก ซึ่งต่างจากที่เคยบอกกับทุกคนว่าคุณตาทำซุปหกใส่คุณป้าในร้านอาหาร ทำให้ “ฉัน” ประหลาดใจมาก

> 「まあ、初聞だわ」
> 「ええ、誰にも内緒にしてきたんです」
> 「なぜ？」
> 「一番大事な思い出だからに、決まっているじゃありませんか」
> “แหม เพิ่งจะเคยฟังนะคะ”
> “ใช่ ป้าเก็บเป็นความลับไม่บอกใครเลย”
> “ทำไมล่ะ”
> “ก็ต้องแน่นอนอยู่แล้วว่าเป็นเพราะมันคือความทรงจำที่สำคัญที่สุด” [144]

จะเห็นได้ว่าการได้พบกับคุณลุงถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับคุณป้า และด้วยสาเหตุบางประการ ทำให้คุณป้าตัดสินใจเล่าถึงความทรงจำอันมีค่าที่สุดของคุณป้าซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เคยเล่าให้ใครฟังมาก่อน ให้ “ฉัน” ฟังก่อนที่คุณป้าจะเสียชีวิตเพียงหนึ่งวัน

หลังจากที่ “ฉัน” และคุณป้ากลับถึงบ้าน คุณป้าก็เริ่มปักตัวอักษร A ลงบนสัตว์สตัฟฟ์อย่างเคย ระหว่างนั้นคุณป้าก็ได้เอ่ยปากขอให้ “ฉัน” ซื้อด้ายกลุ่มใหม่มาให้ เพราะด้ายที่ใช้อยู่นั้นกำลังจะหมดพอดี ในวันรุ่งขึ้น “ฉัน” จึงออกจากบ้านแต่เช้าเพื่อไปซื้อด้ายกลับมาให้คุณป้า เมื่อ

---

[144] 小川洋子、『貴婦人Aの蘇生』、 朝日新聞社、2002 年、 p. 215.

กลับถึงบ้านก็บอกให้คุณป้าซึ่งอยู่ชั้นบนรู้อย่างภาคภูมิใจ แต่ในระหว่างที่คุณป้าเดินออกมาเกาะราวจับตามเสียงเรียกของ “ฉัน” จู่ๆ ก็ร่วงตกลงมาชั้นล่างต่อหน้าต่อตา “ฉัน”

ตำรวจแจ้งว่าการเสียชีวิตของคุณป้านั้นถือเป็นอุบัติเหตุ แม้ว่าจะไม่ใช่ความผิดของใคร แต่ “ฉัน” ก็รู้สึกหมดสิ้นเรี่ยวแรงจนไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องนั้นเท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับครั้งที่พ่อของ “ฉัน” เสียชีวิตแล้ว นับว่า “ฉัน” สามารถรับมือกับเรื่องที่เกิดขึ้นได้อย่างใจเย็น และจัดงานศพให้คุณป้าได้อย่างเรียบร้อยโดยได้รับความช่วยเหลือจากนิโกะและโอะฮะระ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า หลังจากที่คุณลุงเสียชีวิตแล้ว สิ่งที่ยังเชื่อมโยงคุณป้ากับคุณลุงเข้าไว้ด้วยกันก็คือบรรดาสัตว์สตัฟฟ์ซึ่งเป็นของสะสมของคุณลุง ที่คุณป้าบรรจงปักตัวอักษร A ลงไปบนสัตว์เหล่านั้นทีละตัว เส้นด้ายที่เรียงร้อยเป็นตัวอักษรนั้นจึงเปรียบเสมือนความรักของคุณป้าที่ส่งไปถึงคุณลุง จึงอาจกล่าวได้ว่า การที่คุณป้าถ่ายทอดความทรงจำที่สำคัญที่สุดให้ “ฉัน” ฟัง จากนั้นก็ปักด้ายจนหมดกลุ่มแล้วจึงเสียชีวิตราวกับจะแสดงให้เห็นเป็นนัยว่าคุณป้าได้บรรลุจุดประสงค์ของตนทั้งหมดแล้ว

5.5 รูปแบบการเสียชีวิตของตัวละคร “ดอกเตอร์” ในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิชิตะ ซูชิกิ*

ในงานวันเกิดอายุครบ 11 ปีของรูท “ฉัน” และรูทมอบบัตรภาพเบสบอลให้ดอกเตอร์เป็นของขวัญ ในภาพนั้นคือช่วงเวลาที่เอะนะท์ซุกำลังขว้างลูกเบสบอลที่เร็วที่สุดในชีวิตของเขา โดยมีเลขสัมบูรณ์ “28” อยู่ที่กลางหลัง สัปดาห์ต่อมา หญิงม่ายก็ย้ายดอกเตอร์ไปอยู่ที่โรงพยาบาล เพราะความทรงจำระยะสั้น 80 นาทีของดอกเตอร์ได้ถูกทำลายไปหมดแล้ว ดอกเตอร์จะเอาบัตรภาพเบสบอลใบนี้ห้อยคอไว้เสมอ และเนื่องจากบัตรภาพเป็นสีเงินสะท้อนแสงได้ จึงทำให้ “ฉัน” และรูทรู้ว่าดอกเตอร์กำลังเดินมาตามทางเดินมืดๆ ในโรงพยาบาล

ในเนื้อเรื่องไม่ได้บรรยายไว้ว่าดอกเตอร์เสียชีวิตอย่างไร ทราบแต่เพียงว่าในครั้งสุดท้ายที่ “ฉัน” และรูทไปเยี่ยมดอกเตอร์นั้น เป็นวันธรรมดาวันหนึ่งในฤดูใบไม้ร่วง ในขณะนั้นรูทอายุ 22 ปีแล้ว และเพิ่งจะสอบเป็นครูสอนคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมได้สำเร็จ ในวันนั้น ดอกเตอร์เล่าถึงความพิเศษของจำนวนเฉพาะให้ “ฉัน” ฟัง แล้วจึงกล่าวชื่นชมรูท “ฉัน” บอกดอกเตอร์เรื่องที่รูทสอบเป็น

อาจารย์สอนคณิตศาสตร์ผ่านแล้ว ดอกเตอร์จึงสวมกอดรูทเพื่อเป็นการแสดงความยินดี ในขณะที่บัตรภาพเบสบอลรูปเอะนะท์ซุซึ่งแขวนอยู่บนอกของดอกเตอร์แกว่งไปมา

ภาพเอะนะท์ซุที่อยู่บนบัตรภาพเบสบอลใบนี้ เป็นช่วงเวลาที่เอะนะท์ซุกำลังจะตีโฮมรันที่เร็วที่สุดในชีวิต และทำให้เขาได้บันทึกสถิติโลก หรืออีกนัยหนึ่งก็คือช่วงเวลาที่เป็นจุดสูงสุดในชีวิตนักเบสบอลอาชีพ ผู้วิจัยเห็นว่า บัตรภาพนี้ก็เป็นเสมือนบัตรประจำตัวของดอกเตอร์ เพราะดอกเตอร์จะมีบัตรภาพใบนี้อยู่กับตัวเสมอ และเป็นสิ่งที่ทำให้ทุกคนสามารถระบุตัวตนของดอกเตอร์ได้ทันที เมื่อเห็นบัตรภาพสะท้อนแสงในความมืด จึงอาจกล่าวได้ว่า โอะงะวะ โยโกะต้องการใช้แสดงให้เห็นตัวตนของดอกเตอร์ผ่านทางเอะนะท์ซุในช่วงเวลาที่ดีที่สุด เลขสัมบูรณ์ที่อยู่กลางหลังของเอะนะท์ซุในบัตรภาพนั้น แสดงให้เห็นความสมบูรณ์ของดอกเตอร์ในโลกของคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นโลกแห่งความจริงอันเที่ยงแท้ที่ไม่แปรเปลี่ยนตามกาลเวลา

5.6 สรุปเรื่องรูปแบบการเสียชีวิตของตัวละครผู้สูงอายุ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าก่อนที่ตัวละครผู้สูงอายุจะเสียชีวิต หลายกรณีมีเหตุการณ์บางอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความผิดปกติ หรือเกิดความเปลี่ยนแปลงต่อตัวละครอื่น ซึ่งเมื่อพิจารณาเรื่องอิทธิพลของผู้สูงอายุที่มีต่อตัวละครอื่น ซึ่งได้กล่าวไปในบทที่แล้ว จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุได้ช่วยแก้ปัญหาหรือส่งต่อบทบาทหน้าที่ให้ตัวละครอื่นให้ตัวละครอื่นเสร็จเรียบร้อยก่อนที่จะเสียชีวิตลง ดังจะสรุปได้ต่อไปนี้

1. นวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ*

เรือข้ามฟากที่คุณตาอาศัยอยู่นั้นเปรียบเสมือนชีวิตของคุณตา วันที่คุณตาได้รับบาดเจ็บเรือข้ามฟากที่คุณตาเคยอาศัยอยู่ก็โดนพายุซัดไปกลางทะเลและเริ่มจมลงทีละน้อย และก่อนที่คุณตาจะเสียชีวิต คุณตาก็นั่งมองดูเรือข้ามฟากนั้นจมลงแทบจะมิดลำก่อนพระอาทิตย์ตก การเสียชีวิตของคุณตา ทำให้ “ฉัน” ประสบความยุ่งยากในการดำเนินชีวิต จนไม่สามารถดูแลคุณ R ได้อย่างดีเหมือนเดิม และหลังจากที่คุณตาเสียชีวิตไม่นาน คนบนเกาะก็เริ่มลืมอวัยวะของตนเองแทน จนสุดท้ายทุกคนก็หายไปด้วย เหลือแต่เพียงผู้ที่ไม่สูญเสียความทรงจำ

2. นวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัง*

“ผม” ค้นพบความจริงอันน่าตกใจ 2 อย่างเกี่ยวกับคนสวน และเตลิดหนีออกจากหมู่บ้าน แต่หลังจากที่ทุกคนไปตามกลับมาได้แล้ว ผมก็สงบลงและตัดสินใจว่าจะสืบทอดหน้าที่สะสมของดูต่างหน้าต่อจากหญิงชรา จากนั้นก็บันทึกเรื่องราวในส่วนของหญิงชราจนครบก่อนหญิงชราเสียชีวิตหนึ่งวัน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ หญิงชราทำหน้าที่ในส่วนของตนจนเสร็จสมบูรณ์ และส่งต่อหน้าที่ให้ “ผม” ก่อน แล้วจึงเสียชีวิต

3. นวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส*

ชายชราได้ช่วยให้ “ฉัน” ซึ่งอยู่ในกลุ่มมาโซคิสม์ ได้รับความสุข ได้หนีจากโฮเต็ลไอริสไปอยู่ในสถานที่ซึ่งเงื้อมมือแม่และคุณป้าเอื้อมไม่ถึง และเป็นเสมือนตัวแทนของพ่อที่เสียชีวิตไปแล้ว ในคืนก่อนที่ชายชราจะเสียชีวิต ชายชราได้ตัดผมของ “ฉัน” ซึ่งเป็นเหมือนสัญลักษณ์ที่บ่งบอกว่า “ฉัน” ตกอยู่ใต้อำนาจของแม่ และทำให้แม่ไม่จับ “ฉัน” ถักผมหรือบังคับให้ “ฉัน” ทำงานที่ไม่ชอบอีกเลย จึงอาจกล่าวได้ว่าชายชราเป็นผู้ปลดปล่อย “ฉัน” ให้เป็นอิสระ

4. นวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ*

คุณป้าได้มีส่วนช่วยเหลือด้านจิตใจตัวละคร 3 ตัวในด้านต่างๆ กัน กล่าวคือ ช่วยให้นิโกะเชื่อว่าตนเองสามารถหายป่วยได้ และยอมเข้ารับการบำบัด ช่วยให้ “ฉัน” สามารถอยู่ด้วยตัวคนเดียวได้ แม้นิโกะจะไม่อยู่ และยังสามารถรับมือกับการเสียชีวิตของคุณป้าได้อย่างมีสติ ต่างจากตอนที่พ่อของ “ฉัน” เสียชีวิต ที่ “ฉัน” สับสนและทำใจยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้ และสุดท้ายคือช่วยเปลี่ยนโอะฮะระให้ซาบซึ้งและเห็นความสำคัญในการทำเพื่อผู้อื่น จากที่เคยเป็นคนเย็นชา ก็กลับมามีน้ำใจ และช่วยดูแลผู้อื่น อีกทั้งยังคอยช่วยเป็นธุระในงานศพคุณป้าอีกด้วย

5. นวนิยายเรื่อง ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ

เนื้อเรื่องแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของดอกเตอร์ที่มีต่อ “ฉัน” และรูทอย่างชัดเจน โดยบุคคลทั้งสองนั้นล้วนไม่มีพ่อ และเติบโตมาอย่างยากลำบากและโดดเดี่ยว เมื่อได้พบกับดอกเตอร์ “ฉัน” และรูทก็รู้สึกถึงความห่วงใยและได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น ทำให้รูทเลือกเป็นอาจารย์คณิตศาสตร์เพราะต้องการเจริญรอยตามดอกเตอร์ หลังจาก “ฉัน” แจ้งข่าวว่ารูทสอบผ่านและจะได้เป็นอาจารย์มัธยมในฤดูใบไม้ผลิที่จะถึง ดอกเตอร์ก็เสียชีวิต จึงอาจกล่าวได้ว่า เมื่อรูทซึ่งเป็นผู้ที่สานต่อหน้าที่ถ่ายทอดความสวยงามของคณิตศาสตร์พร้อมจะปฏิบัติหน้าที่ ดอกเตอร์ก็เสียชีวิต

บทที่ 6
บทสรุป

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ เนื่องจากผลงานของ โอะงะวะ โยโกะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้นหรือนวนิยาย ล้วนแต่มีผู้สูงอายุปรากฏอยู่ทั้งสิ้น และมีจำนวนไม่น้อยที่ผู้สูงอายุเป็นตัวละครหลัก งานวิจัยฉบับนี้ ได้หยิบยกนวนิยายที่มีตัวละครผู้สูงอายุเป็นตัวละครหลักขึ้นมาศึกษาทั้งหมด 5 เรื่อง โดยเป็นตัวละครผู้สูงอายุชาย 3 คนและตัวละครผู้สูงอายุหญิง 2 คน

ผลการวิจัยพบว่า ตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายของโอะงะวะ โยโกะ ถูกสร้างให้มีภูมิหลังคล้ายกัน และมีลักษณะร่วมบางอย่างที่ต่างจากผู้สูงอายุทั่วไป ดังนี้

ในด้านของลักษณะร่วม จากการศึกษาพบว่าในด้านครอบครัวพบว่า ตัวละครผู้สูงอายุไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่กับคู่สมรส ลูกหลาน หรือญาติที่เกี่ยวข้องทางสายเลือด โดยตัวละครผู้สูงอายุหญิง “หญิงชรา” และ “คุณป้า” จะมีตัวละครอื่นที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวคอยดูแลอยู่ด้วยกันที่บ้าน และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นใกล้ชิดสนิทสนมกัน ในขณะที่ตัวละครผู้สูงอายุชาย ได้แก่ตัวละคร “คุณตา” และ “นักแปล” อาศัยอยู่คนเดียวหลังจากที่ภรรยาเสียชีวิตบนเรือข้ามฟากและในกระท่อมเล็กๆ บนเกาะตามลำดับ ส่วนตัวละคร “ดอกเตอร์” อาศัยอยู่ในเรือนเล็กเพียงคนเดียว และมีแม่บ้านจากศูนย์จัดหาแม่บ้านมาคอยดูแล แต่ดอกเตอร์ก็จำใครไม่ได้เพราะมีความทรงจำเพียงแค่ 80 นาที

ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า แม้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครผู้สูงอายุและตัวละครอื่นในเรื่องนั้นไม่ได้เป็นครอบครัวที่เกี่ยวข้องโดยสายเลือด แต่เป็นความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น เช่นเป็นความรัก ความผูกพัน หรือความเคารพ อันเกิดจากการใช้เวลาร่วมกับตัวละครผู้สูงอายุนั้นๆ

ในแง่การใช้ชีวิต ตัวละครผู้สูงอายุมีกิจวัตรประจำวันที่ค่อนข้างชัดเจนและเรียบง่าย โดยตัวละครผู้สูงอายุหญิง ได้แก่ตัวละครหญิงชราในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* และตัวละครคุณป้าในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* จะมีฐานะดี มีชีวิตที่สุขสบาย และมีงานอดิเรกเป็นสิ่งที่ตนเองสนใจ ในขณะที่ตัวละครผู้สูงอายุชายได้แก่โดยตัวละครคุณตาในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะ*

กะนะ เค็ฌโฌ ตัวละครนักแปลในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* และตัวละครดอกเตอร์ในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* มีความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก ตัวละคร “นักแปล” และ “คุณตา” ยังต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ ความสนใจหรือความเชี่ยวชาญจึงเป็นสิ่งที่ตนยึดเป็นอาชีพ มิใช่ทำเพราะเป็นงานอดิเรกดังเช่นตัวละครผู้สูงอายุหญิง

นอกจากนี้ ตัวละครผู้สูงอายุยังมีจุดร่วมอีกอย่างหนึ่งคือ ผู้สูงอายุทุกคนต่างเคยเผชิญกับความสูญเสียมาแล้วทั้งสิ้น และผู้สูงอายุแต่ละรายก็มีวิธีรับมือต่างๆ กันไป ซึ่งในบางกรณีก็เป็นความสูญเสียจากอุบัติเหตุที่พลิกชีวิตจากหน้ามือเป็นหลังมือในชั่วเสี้ยววินาที

ตัวละครผู้สูงอายุหญิงไม่เพียงแค่ใช้ชีวิตประจำวันต่างจากตัวละครผู้สูงอายุชาย อีกประเด็นหนึ่งที่แตกต่างกันก็คือมุมมองที่ตัวละครอื่นในเรื่องมีต่อตัวละครผู้สูงอายุ และวิธีการที่ผู้สูงอายุนั้นมองตัวเอง ซึ่งเกี่ยวกับประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าโอะงะวะ โยโกะ สร้างตัวละครผู้สูงอายุหญิงให้ใส่ใจตนเอง และมีทัศนคติต่อตนเองดีกว่าผู้สูงอายุชาย

ตัวละคร “คุณป้า” ในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* นอกจากจะเป็นผู้อุปการะ “ฉัน” ทำให้ “ฉัน” และนิโกะต้องให้ความเคารพแล้ว คุณป้ายังแต่งตัวดี ใส่ กิริยามารยาทงดงาม เป็นที่ชื่นชมของคนรอบตัว ในขณะเดียวกัน ตัวละคร “หญิงชรา” ในนวนิยายเรื่อง *ชิมโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัน* นั้นอยู่ในฐานะเจ้าของบ้าน ถือตัวและเย็นชา ตัวละครอื่นทุกตัวจึงต้องให้ความเคารพ

ในกรณีของตัวละครผู้สูงอายุชาย มุมมองจากสังคมที่มีต่อตัวละครผู้สูงอายุจะสะท้อนออกมาในแง่ลบอย่างชัดเจนถึง 2 ใน 3 กรณี โดยตัวละคร “นักแปล” ในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* นั้นไม่คบค้าสมาคมกับใครเลย และมักจะมีเรื่องกับผู้อื่นจนถูกเอาไปนินทาอยู่เสมอ และตัวละคร “ดอกเตอร์” ในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ*” ก็ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมรอบข้างได้ และถูกมองว่าเป็นปรสิตที่มาเกาะหญิงม่าย ด้านตัวละคร “คุณตา” ในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ* ตัวละคร “นักแปล” ล้วนเป็นที่รักของผู้ที่อยู่ใกล้ชิด แต่ก็ไม่ได้ใช่คนที่เข้าสังคมมากนัก

มุมมองที่ตัวละครผู้สูงอายุมีต่อตนเองนั้นสะท้อนผ่านการดูแลตัวเองและการพูดจา ตัวละครผู้สูงอายุหญิงทั้งสองต่างก็เห็นความสำคัญของตนเอง และยังใส่ใจสายตาสังคมรอบข้าง จึงพยายามดูแลตัวเองเพื่อรักษาภาพพจน์ให้ดูดีอยู่เสมอ ในขณะที่ตัวละครผู้สูงอายุชายไม่ได้ให้ความสำคัญกับความสามารถของตนเอง ไม่ใส่ใจว่าตัวเองจะเป็นเช่นไร จึงแต่งตัวโดยไม่สนใจ

สายตาสังคมรอบข้าง และในทำนองเดียวกัน ตัวละครผู้สูงอายุหญิงจะภูมิใจในสิ่งที่ตนเคยทำ และสอนคนอื่นได้อย่างมั่นใจ ในขณะที่ตัวละครผู้สูงอายุชายมองตัวเองต้อยต่ำ เมื่อได้รับคำชมจากผู้อื่นแม้เพียงเล็กน้อย ก็จะมองว่าตนเองนั้นต่ำต้อยและไม่คู่ควรกับคำชม และรู้สึกซาบซึ้งในการกระทำใดๆ ที่ตัวละครอื่นชื่นชมหรือทำเพื่อตนเอง จึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวละครผู้สูงอายุหญิงภูมิใจและเห็นความสำคัญของตนเองมากกว่าตัวละครผู้สูงอายุชาย

บทบาทของตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายของโองะวะ โยโกะ แสดงให้เห็นว่า ตัวละครผู้สูงอายุยังมีความสามารถและมีความสำคัญต่อตัวละครอื่น ไม่ว่าจะในแง่ให้ความช่วยเหลือ เป็นแบบอย่าง หรือให้คำปรึกษาและช่วยแก้ตัวละครอื่นในเรื่อง โดยสามารถพิจารณาแยกเป็นกรณีได้ดังต่อไปนี้

ตัวละครผู้สูงอายุ “คุณตา” ในนวนิยายเรื่อง *ฮิโซะยะกะนะ เค็มโม* มีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตของตัวละคร “ฉัน” และคุณ R ทั้งในเรื่องให้ความช่วยเหลือในงานต่างๆ ที่คุณตาเชี่ยวชาญ ไม่ว่าจะเป็นงานจิปาถะหรืองานช่าง โดยเตรียมงานอย่างความละเอียดรอบคอบ และทำงานเสร็จเรียบร้อยโดยไร้ที่ติ และยังช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้ “ฉัน” ยามที่เจอกับตำรวจลับ นอกจากช่วยเหลือเรื่องงานแล้ว คุณตายังเป็นที่ปรึกษาให้ “ฉัน” ยามที่กลุ้มใจ ยามที่มีสิ่งใดหายไปจากความทรงจำ นอกจากนี้ คุณตายังช่วยสร้างห้องลับให้คุณ R และเป็นผู้ที่คอยส่งข่าวคราวของคุณ R ให้ภรรยารับรู้

แม้ว่าภายหลัง นวนิยายจะหายไปและทำให้ “ฉัน” ต้องหาอาชีพใหม่ทำ แต่ทุกคนก็ยังสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างราบรื่น เพราะคุณตาเป็นธุระดูและบ้านและดูแลคุณ R ให้ แต่เมื่อไม่มีคุณตาอยู่ช่วยแล้ว ชีวิตของ “ฉัน” และคุณ R จึงปั่นป่วนวุ่นวาย และ “ฉัน” ก็เคว้งคว้างจนรู้สึกราวกับโลกทั้งใบพังทลายลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวละคร “คุณตา” เป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือหลัก ที่ทำให้ตัวละครอื่นในเรื่องใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข

ตัวละคร “นักแปล” ในนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส* เป็นบุคคลที่ช่วยบรรเทาความโดดเดี่ยวให้ “ฉัน” ซึ่งกำพร้าพ่อตั้งแต่ยังเด็ก การที่นักแปลพา “ฉัน” ไปยังเกาะ F ซึ่งห่างไกลจากแม่และคุณป้า และยังตอบสนองต่อความต้องการแบบเซ็กชวลมาโซคิสม์ ทำให้นักแปลถือเป็นผู้ที่พาให้ “ฉัน” รู้สึกหลุดพ้นจากอำนาจของแม่และคุณป้าที่อยู่ที่โฮเต็ลไอริส หลังจากที่ “ฉัน” ได้ไปที่เกาะ F เป็นครั้งแรก ในเย็นวันนั้น แม้ว่าจะต้องโดนแม่บังคับถักผมเหมือนทุกครั้ง แต่ “ฉัน” ก็ไม่ได้รู้สึกสูญสิ้น

อิสรภาพเหมือนก่อน นั่นแสดงให้เห็นว่าจิตใจของ “ฉัน” นั้นหลุดจากการควบคุมของแม่ได้โดยความช่วยเหลือของนักแปล

แม้ว่าภายในของ “ฉัน” จะเปลี่ยนไป แต่แม่ก็ยังคงบังคับให้ “ฉัน” ทำสิ่งที่ไม่ชอบอีกมากมาย “ฉัน” จึงยังไม่เป็นอิสระอย่างแท้จริง การตัดผมของ “ฉัน” จนสั้นกุดก่อนจะเสียชีวิต จึงเปรียบเสมือนภารกิจสุดท้ายของชีวิต เพื่อเป็นการปลดแอก “ฉัน” ให้เป็นอิสระจากอำนาจของแม่โดยสิ้นเชิง และทำให้แม่ไม่บังคับถักผมให้ “ฉัน” หรือสั่งให้ “ฉัน” ทำสิ่งที่ไม่ชอบอีกต่อไป และเมื่อภารกิจนั้นเสร็จสิ้นลงแล้ว ชายชราจึงเสียชีวิตลง

ตัวละคร “หญิงชรา” ในนวนิยายเรื่อง *ชินโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัง* เป็นบุคคลที่ “ผม” เกรงใจและประหม่าเมื่ออยู่ใกล้เสมอ หญิงชราเปลี่ยนนิสัยของ “ผม” จากเดิมที่เป็นคนคิดอะไรฉาบฉวย เมื่อวิเคราะห์สิ่งใดก็ตัดสินแค่เพียงผิวเผิน ให้กลายเป็นคนที่มุ่งมั่นจริงจังกับงาน แม้ว่าจะต้องเข้าไปพัวพันกับคดีฆาตรกรรม แต่การทำงานที่หญิงชรามอบหมายให้สำเร็จนั้น สำหรับ “ผม” แล้วถือว่าสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด

นอกจากนี้ ความมุ่งมั่นของหญิงชรายังทำให้ “ผม” ได้ตาสว่าง และทำใจยอมรับได้ว่าตนกับพี่ชายนั้นอยู่กันคนละโลกแล้ว “ผม” จึงคิดได้ และตัดสินใจสืบทอดงานที่หญิงชราได้เริ่มไว้ เมื่อหญิงชราเสร็จสิ้นหน้าที่ในส่วนของตน ก็ส่งผ่านหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ให้ “ผม” รับช่วงต่อแล้วจึงเสียชีวิต

ส่วนตัวละคร “คุณป้า” ในนวนิยายเรื่อง *คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ* เป็นผู้ที่อุปการะ “ฉัน” ที่ครอบครัวมีปัญหาด้านการเงิน ทำให้ “ฉัน” ได้เรียนมหาวิทยาลัยต่อหลังจากที่พ่อเสียชีวิต และช่วยแก้ปัญหาให้ตัวละครอื่นๆ ได้แก่ “ฉัน” นิโกะ และโอะฮะระ แต่เดิมนั้น “ฉัน” รู้สึกสับสนเพราะญาติผู้ใหญ่เสียชีวิตในเวลาไล่เลี่ยกันถึง 2 คน คุณป้าเป็นผู้ที่สอนให้ “ฉัน” เติบโตและสามารถยืนหยัดด้วยตัวเองได้อย่างเข้มแข็ง

นิโกะก็ป่วยเป็นโรคย้ำคิดย้ำทำและฝังใจว่าตนเองไม่มีทางหายได้ นอกจากนี้ยังรู้สึกเหมือนเป็นคนที่ถูกทอดทิ้ง และไม่มีใครต้องการอยู่บ่อยๆ เพราะตนเองไม่สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากมายเพราะไม่อาจก้าวข้ามประตูทางเข้าได้ แต่คุณป้าก็ใช้ความรักและความเอาใจใส่ทำให้นิโกะรู้สึกเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และไม่โดนกีดกันออกจากกลุ่ม ในที่สุด การให้กำลังใจของคุณป้าก็ทำให้นิโกะเปลี่ยนความคิด และคุณป้ายังยกตัวอย่างประสบการณ์ของตนที่

ต้องอพยพมายังแผ่นดินที่ไม่มีคนรู้จัก แต่ก็ยังมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ทำให้นิโกะเริ่มเชื่อมั่นในตัวเองจนยอมเข้ารับการรักษาในต่างเมือง

คนสุดท้ายที่ได้รับอิทธิพลจากคุณป้าก็คือโอะฮะระ ที่เดิมเป็นนักวัตถุนิยม แอบขโมยสัตว์สตัฟฟ์ไปขายเพื่อเงิน และไม่ให้ความสำคัญกับความรู้สึก เมื่อได้อยู่กับคุณป้าก็เริ่มเรียนรู้ที่จะดูแลผู้อื่น หลังจากที่ตัวละครทั้ง 3 แก้ปัญหาของตนได้แล้ว และคุณป้าใช้ด้ายปักตัวอักษร A จนหมด หน้าที่ของคุณป้าก็เสร็จสิ้นสมบูรณ์ และในวันถัดมาคุณป้าก็เสียชีวิตลงเพราะอุบัติเหตุ

ตัวละคร “ดอกเตอร์” ในนวนิยายเรื่อง *ฮะกะเซะ โนะ อะอิฌิตะ ซูฌิกิ* ทำให้ “ฉัน” และรูทได้รับมิตรภาพที่อบอุ่น เนื่องจากตัวละครทั้งสองต่างก็ไม่เคยพบหน้าพ่อของตนเอง และดอกเตอร์ยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูกของ “ฉัน” และรูทใกล้ชิดกันมากขึ้นตลอดระยะเวลาที่ “ฉัน” ทำงานให้ดอกเตอร์ และดอกเตอร์ยังปกป้องดูแลรูทหลายต่อหลายครั้ง

อิทธิพลจากดอกเตอร์ที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือความรักที่มีต่อคณิตศาสตร์ที่ถูกส่งผ่านมายัง “ฉัน” และรูท ทำให้ทั้งสองเข้าใจความสวยงามอันเป็นนิรันดร์ และโลกของคณิตศาสตร์ที่กว้างใหญ่ไม่มีที่สิ้นสุด ดอกเตอร์ได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตนและ “ฉัน” ด้วยจำนวนมิตรภาพ ซึ่งมองผิวเผินแล้วไม่เห็นความเกี่ยวข้อง ทั้งที่ความจริงแล้วผูกพันกันเหนียวแน่น และเปรียบตนกับรูทดั่งจำนวนคู่รูธ-แอรอน ที่เป็นตัวแทนคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่า ได้เติบโตขึ้นเป็นอาจารย์สอนคณิตศาสตร์เช่นเดียวกัน หลังจากที่รูท

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่าตัวละครผู้สูงอายุในนวนิยายทั้ง 5 เรื่อง ต่างก็มีส่วนช่วยเหลือตัวละครอื่น ไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ หรือแม้แต่เป็นที่พึ่งทางใจ ทำให้ตัวละครอื่นในเรื่องสามารถก้าวข้ามผ่านปัญหาไปด้วย ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวละครผู้สูงอายุของ โอะงะวะ โยโกะ เป็นตัวละครที่มีความสามารถ และมีประโยชน์ต่อคนรอบข้าง

เรื่องย่อ

1. เรื่องย่อนวนิยายเรื่อง*ฮิโซะยะกะนะ เค็ฌโฌ*

"ฉัน" อาศัยอยู่บนเกาะแห่งหนึ่ง ซึ่งจะมีบางอย่างหายไปจากความทรงจำของผู้ที่อาศัยอยู่บนเกาะเป็นระยะ เมื่อคนบนเกาะสัมผัสได้ว่ามีสิ่งใดหายไปในตอนเช้าก็จะช่วยกันทำลายของนั้น รวมทั้งสิ่งของที่เกี่ยวข้องและใช้ชีวิตโดยปราศจากของที่หายไปนั้น แต่ก็มีคนกลุ่มเล็กๆ ที่ยังคงจำทุกอย่างได้ซึ่งคนเหล่านี้จะถูกตำรวจลับตามล่าและจับตัวไป หนึ่งในนั้นก็คือแม่ของ "ฉัน" ซึ่งถูกจับตัวไปเมื่อ 15 ปีก่อน

"ฉัน" มีอาชีพเป็นนักเขียน ไม่มีญาติพี่น้อง หลังจากที่พ่อซึ่งเป็นนักปักษีวิทยาเสียชีวิตไปเมื่อหลายปีก่อน คนที่สนิทกับ "ฉัน" ก็มีเพียงคุณตาและคุณ R โดยคุณตาเคยทำงานให้ครอบครัวของ "ฉัน" และคอยดูแล "ฉัน"มาตั้งแต่เด็ก ปัจจุบันอาศัยอยู่บนเรือข้ามฟากที่จอดอยู่ริมทะเลส่วนคุณ R เป็นบรรณาธิการที่คอยอ่านนวนิยายของ "ฉัน"

การทำงานของตำรวจลับรุนแรงขึ้นทุกวันจนผู้คนต่างหวาดกลัวเมื่อ "ฉัน" รู้ว่าคุณ Rไม่สูญเสียความทรงจำดังเช่นคนทั่วไปจึงสร้างห้องลับขึ้นบนชั้นลอยของบ้านโดยความช่วยเหลือของคุณตา จากนั้นก็ไปขอให้คุณ R มาซ่อนตัวที่ห้องลับในบ้านที่ "ฉัน" เตรียมไว้ให้ นับแต่นั้นคุณ R ก็ไม่ได้ออกไปข้างนอกอีกเลย

ของบนเกาะค่อยๆ หายไปอย่างแล้วอย่างเล่า หลังจากที่ปฏิทินหายไปช่วงกลางฤดูหนาวหิมะก็ตกลงมาไม่หยุด อาหารการกินเริ่มขาดแคลนในขณะที่ฤดูใบไม้ผลิดูจะไม่มีวันมาถึง กระทั่งวันหนึ่งนวนิยายหายไป "ฉัน" จึงต้องหางานใหม่เป็นพนักงานพิมพ์ดีด แต่คุณ R ก็พยายามให้ "ฉัน" เขียนนวนิยายต่อไป และขอให้ "ฉัน" แอบเก็บต้นฉบับที่เขียนค้างอยู่ไว้ในห้องลับ

วันหนึ่ง เกิดแผ่นดินไหวในทะเล ระหว่างที่ "ฉัน" และคุณตากำลังคุยกันอยู่บนเรือ คุณตาโดนของหล่นทับจนได้รับบาดเจ็บ แต่ฉันก็พาตนเองและคุณตาหนีออกมาจากเรือได้ทันเวลาก่อนที่สึนามิจะมาส่วนเรือข้ามฟากของคุณตาจะถูกซัดไปในทะเล หลังจากนั้นไม่นานคุณตาก็เสียชีวิตเพราะมีเลือดคั่งในสมอง สืบเนื่องมาจากศีรษะได้รับบาดเจ็บตอนแผ่นดินไหว

หลังจากคุณตาเสียชีวิตไม่นาน อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายก็เริ่มหายไป ในขณะที่คุณ R ยังมีอวัยวะครบถ้วน"ฉัน"พยายามเขียนนวนิยายจนจบตามที่คุณ R ต้องการได้ทันเวลาก่อนที่

ร่างกายทั้งหมดจะหายไปคงเหลือไว้แต่เพียงเสียงเท่านั้น ซึ่งในเวลานั้น แม้แต่ตำรวจลับก็ไม่สามารถตามล่าใครได้อีก “ฉัน” จึงบอกคุณ R ว่าทุกคนที่ซ่อนตัวอยู่เป็นอิสระแล้ว และกล่าวอำลาคุณ R ก่อนที่เสียงก็จะหายไปเช่นกัน

2. เรื่องย่อนวนิยายเรื่อง *โฮเต็ลไอริส*

“ฉัน” ชื่อมะริ เป็นเด็กสาวอายุ 17 ปี อาศัยอยู่กับแม่ซึ่งทำกิจการโรงแรมเล็กๆ ริมทะเลชื่อโฮเต็ลไอริส หลังจากที่สมาชิกอื่นในครอบครัวเสียชีวิตไปหมด แม่ก็ให้ “ฉัน”ออกจากโรงเรียนและมาช่วยงานที่โรงแรม โดยมี “คุณป้า” ซึ่งเป็นเพื่อนเก่าของแม่มาคอยช่วยงานแบบเช้าไปเย็นกลับ

ทุกเช้า แม่จะบังคับถักผมให้“ฉัน” จนแน่น และให้ทำงานตลอดทั้งวันโดยไม่ให้ไปไหน และไม่เคยมีวันหยุดหรือให้เงินไปใช้จ่ายเล็กๆ น้อยๆ ตามใจเลย ส่วนคุณป้าก็มีนิสัยสอดรู้และขี้ขโมย ฉันจึงรู้สึกอึดอัดตลอดเวลา

“ฉัน”ได้พบนักแปลเป็นครั้งแรกในช่วงต้นฤดูร้อน ในคืนนั้นนักแปลมาค้างคืนที่โรงแรมและมีเรื่องกับหญิงบริการที่พามาด้วย หลังจากนั้น "ฉัน" ก็ได้พบกับนักแปลอีกครั้งในตลาด และแอบสะกดรอยตามจนนักแปลรู้ตัว ทั้งสองจึงได้พูดคุยกัน และได้ทราบว่าเขาเป็นนักแปล อาศัยอยู่ตัวคนเดียวบนเกาะ F นับจากวันนั้นนักแปลก็เขียนจดหมายมาหาฉันเป็นประจำ และแอบนัดเจอ “ฉัน” ทุกวันอาทิตย์ แม้จะมีข่าวลือว่านักแปลเคยฆ่าภรรยาจนต้องหนีไปอยู่บนเกาะ “ฉัน”ก็ไม่ได้รู้สึกกลัวหรือรังเกียจนักแปลเลย

วันหนึ่ง นักแปลพา “ฉัน”ไปรับประทานอาหารในภัตตาคารแห่งหนึ่ง แต่บังเอิญพบกับหญิงบริการที่มีปากเสียงกับนักแปลที่ทางเข้าพอดี หลังจากนั้น บริกรก็แจ้งนักแปลว่าไม่มีชื่อจองโต๊ะไว้ และปฏิเสธไม่ให้นักแปลเข้าไป นักแปลจึงโวยวายเสียงดังจน "ฉัน" ร้องไห้หนักและทำให้ “ฉัน” ได้ค้นพบว่าตนรู้สึกสบายใจที่ได้ปลดปล่อยอารมณ์

บ่ายวันนั้น นักแปลพา “ฉัน”ไปที่กระท่อมบนเกาะ F ซึ่งไกลจากฝั่งมาก และเล่าเรื่อง“แมรี” ซึ่งเป็นนางเอกในนวนิยายเรื่องโปรด หลังจากนั้น นักแปลก็เริ่มจูบ“ฉัน”และเปลี่ยนบุคลิกเป็นคนรุนแรง นักแปลทรมาน “ฉัน” ต่างๆ นานาและสำเร็จความใครให้ “ฉัน”โดยการใช้มือ ทำให้ “ฉัน” รู้สึกว่าได้รับการปลดปล่อย และเมื่อกลับไปโฮเต็ลไอริส “ฉัน” ก็ไม่ได้รู้สึกว่าการถักเปียของแม่ทำให้ตนทรมานอีกแล้ว

วันหนึ่ง “ฉัน” บังเอิญพบผ้าพันคอเปื้อนเลือดถูกเก็บใส่กล่องอย่างดี จึงเริ่มอยากรู้ความจริงเรื่องอดีตของนักแปลแต่ก็ไม่เคยกล้าถามออกไป จนกระทั่งหลานชายของอดีตภรรยามาเยี่ยมนักแปลที่เกาะ หลานชายผู้นี้เคยป่วยจนต้องตัดลิ้นทำให้เป็นใบ้ เวลาที่คุยกันก็ต้องเขียนลงกระดาษแต่นักแปลก็รักและดูแลหลานเป็นอย่างดีจน “ฉัน”รู้สึกเป็นส่วนเกิน

เมื่อ “ฉัน” บังเอิญพบหลานชายของนักแปลในหลายวันต่อมา จึงพยายามถามจนรู้ว่าภรรยาของนักแปลเสียชีวิตจากอุบัติเหตุประตูรถไฟหนีบผ้าพันคอ แล้วลากภรรยาของนักแปลไปด้วยขณะออกรถ และหลานชายผู้นี้เป็นเด็กที่เธอกำลังอุ้มอยู่ในตอนนั้น

ภายหลังการสนทนา “ฉัน” ก็เก็บกระดาษที่เขียนคุยกันใส่กระเป๋าเสื้อไว้ พาหลานของนักแปลกลับโรงแรมและมีความสัมพันธ์กันจากนั้นเขาเดินทางกลับในวันรุ่งขึ้น ส่วน “ฉัน” ก็เก็บเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นความลับ ไม่กี่วันหลังจากนั้น นักแปลก็พา “ฉัน” ไปที่เกาะอีก และในกองเสื้อผ้าของ “ฉัน” นั้น นักแปลก็พบเศษกระดาษที่หลานของตนเขียนอยู่ในกระเป๋า และพอจะเดาเรื่องราวทั้งหมดได้ทันที จึงโกรธมากและตัดผมของ “ฉัน” เสียจนสั้นกุด รวมทั้งทรมานฉันต่างๆ นานา และถ่ายรูปโพลารอยด์เก็บเอาไว้ ในเย็นวันนั้นพายุเข้าจนทำให้ “ฉัน” นั่งเรือกลับไม่ได้ จึงต้องค้างคืนกับนักแปลบนเกาะ และนั่งเรือกลับในตอนเช้าแทน

ขากลับ นักแปลนั่งเรือข้ามฟากมาส่ง “ฉัน” ถึงฝั่งแต่เมื่อมาถึง ก็พบกับกลุ่มคนที่ออกตามหา “ฉัน” ซึ่งหายตัวไปโดยไม่ได้บอกแม่เมื่อทุกคนเห็น “ฉัน” ต่างก็วิ่งไล่จับนักแปลเพราะคิดว่าเป็นผู้ที่ลักพาตัว “ฉัน” ไป เขาจึงกระโดดหนีลงทะเลหายไป และถูกพบเป็นศพไม่กี่วันหลังจากนั้น

“ฉัน” แสร้งทำเป็นจำเรื่องราวที่เกิดขึ้นไม่ได้ ตำรวจพบรูปถ่ายหลายใบซึ่งหมอสรุปว่าจิตใจของ “ฉัน” คงกระทบกระเทือนรุนแรง และไม่ควรพูดถึงเรื่องที่ผ่านมาอีก “ฉัน” ขอร้องให้ตำรวจช่วยหาหนังสือที่นักแปลกำลังแปลแต่ก็ไม่พบ ส่วนผมของ “ฉัน” ที่ถูกนักแปลกล้อนจนสั้นกุดนั้น แม้ว่าจะยาวคืนมาเหมือนเดิม แต่แม่ก็ไม่เคยคิดจะจับ “ฉัน” มาถักเปียอีกเลย

3. **เรื่องย่อนวนิยายเรื่อง *ชินโมะกุ ฮะกุบุท์ซุคัง***

“ผม” เดินทางมาที่หมู่บ้าน แห่งนี้ในช่วงปลายฤดูใบไม้ผลิ เนื่องจากหญิงชราต้องการผู้เชี่ยวชาญให้ช่วยสร้างพิพิธภัณฑ์ให้ แม้ว่า “ผม” จะรู้สึกว่าตนเองตอบคำถามได้ไม่ดีระหว่างการสัมภาษณ์งาน แต่หญิงชราก็ตัดสินใจจ้างเขาเนื่องจาก “ผม” ตั้งใจฟังสิ่งที่หญิงชราพูดอย่างจริงจัง

หญิงชราอาศัยอยู่กับบุตรบุญธรรมหนึ่งคน เป็นหญิงสาวอายุยังน้อย หญิงชรามอบหมายให้หญิงสาวเป็นผู้ดูแล “ผม” ในช่วงแรกที่มาถึงหมู่บ้านและคอยเป็นผู้ช่วย “ผม” ในการเตรียมงานสร้างพิพิธภัณฑ์ ในขณะที่มีคนสวนและภรรยา ซึ่งเป็นแม่บ้านของหญิงชราด้วย คอยดูแลเรื่องต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

พิพิธภัณฑ์ที่หญิงชราต้องการสร้างก็คือ พิพิธภัณฑ์ของต่างหน้าของคนในหมู่บ้านที่เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งหญิงชราได้เริ่มสะสมไว้ตั้งแต่อายุ 11 ปีนอกจากเตรียมสถานที่เพื่อสร้างพิพิธภัณฑ์ และบันทึกข้อมูลเบื้องต้นของบุคคลที่เป็นเจ้าของของต่างหน้าแต่ละชิ้นรวมทั้งรายละเอียดการเสียชีวิตแล้ว เมื่อมีคนในหมู่บ้านที่เสียชีวิตด้วย“ผม” ยังต้องไปขโมยของที่แสดงถึงตัวตนของบุคคลเหล่านั้นเพื่อนำมาเป็นของต่างหน้าอีกด้วย

คนสวนได้ให้มีดที่ทำเองเล่มหนึ่งเป็นของขวัญแก่ “ผม” เพราะน่าจะมีประโยชน์ในการไปขโมยของต่างหน้ามาสะสม โดยในช่วงแรกหญิงสาวจะไปขโมยของกับ “ผม” ด้วย ในขณะที่หญิงชราจะใช้เวลาช่วงกลางวันเพื่อเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับของสะสมแต่ละชิ้น

“ผม” มีของสำคัญอยู่สองชิ้น ชิ้นแรกคือหนังสือเรื่อง บันทึกลับของแอน แฟรงค์ ซึ่งเป็นหนังสือของแม่ที่เสียชีวิตไปแล้ว “ผม” จะอ่านหนังสือเล่มนี้ก่อนนอนเสมอ ชิ้นที่สองคือกล้องจุลทรรศน์ที่ได้รับมาจากพี่ชาย เมื่อมีเวลาว่าง “ผม” จะนำกล้องจุลทรรศน์มาส่องดูเซลล์ของสิ่งมีชีวิตต่างๆ และเขียนจดหมายหาพี่ชายอยู่เสมอ

งานเตรียมพิพิธภัณฑ์ยุ่งมาก เมื่อลูกของพี่ชายใกล้กำหนดคลอด “ผม” จึงเลือกที่จะซื้อของขวัญส่งให้ลูกของพี่ชายที่กำลังจะเกิด แทนที่จะไปพบหน้าหลานด้วยตนเอง เมื่อหญิงสาวทราบเรื่องจึงอาสาจะช่วยเลือกให้ แต่ในวันที่ไปเลือกซื้อของขวัญเกิดเหตุระเบิดขึ้นในหมู่บ้าน มีผู้เสียชีวิตหนึ่งคนคือผู้ถือศีลใบ้ซึ่งอาศัยอยู่ทางเหนือของหมู่บ้าน ส่วนหญิงสาวได้รับบาดเจ็บและมีแผลเป็นรูปดาวที่แก้มเพราะโดนสะเก็ดระเบิด

วันหนึ่งขณะที่ “ผม” และหญิงสาวกำลังเดินเล่นอยู่ ก็บังเอิญพบกับเด็กหนุ่มในนิกายเดียวกับผู้ถือศีลใบ้ที่เสียชีวิตในเหตุระเบิด เนื่องจากอยู่ในช่วงเตรียมตัวเขาจึงยังคุยกับผู้อื่นได้ เด็กหนุ่มได้เชิญทั้งสองไปเยี่ยมชมสำนัก นับแต่นั้นหญิงสาวก็เริ่มสนิทสนมกับเด็กหนุ่ม และไม่ค่อยตั้งใจทำงานเช่นเดิม

“ผม” ลางานในช่วงปลายฤดูร้อนเพื่อไปพบพี่ชายและหลานที่เพิ่งเกิด แต่ก็เกิดคดีฆาตกรรมในเช้าวันเดินทางพอดี ขึ้นทำให้แผนการต้องยกเลิก หญิงชราให้ “ผม” ไปขโมยของต่างหน้าคนเดียวเป็นครั้งแรก หญิงสาวที่ตกเป็นเหยื่อถูกฆ่าและตัดหัวนมออกไป ไม่นานก็เกิดคดีแบบเดียวกันอีก เมื่อเกิดคดีฆาตกรรมต่อเนื่องในหมู่บ้านที่เงียบสงบมากว่า 50 ปี ตำรวจจึงเพ่งเล็ง “ผม” ซึ่งเพิ่งย้ายเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน

เมื่อฤดูหนาวใกล้เข้ามา เด็กหนุ่มที่สนิทกับหญิงสาวก็ถือศีลใบ้เต็มตัว ตัวพิพิธภัณฑ์สร้างเสร็จโดยสมบูรณ์ พอดีกับที่ “ผม” ได้รู้ว่าจดหมายทุกฉบับที่ส่งให้พี่ชายนั้นถูกตีกลับ แต่คนสวนเก็บเป็นความลับมาตลอด และยังพบหลักฐานว่าคนสวนเป็นฆาตกรในคดีฆาตกรรมต่อเนื่อง ผมจึงรีบเก็บกระเป๋าและปั่นจักรยานหนีไปถึงสถานีรถไฟ แต่จนแล้วจนรอดก็ไม่มีรถไฟผ่านมาเพราะหิมะตกหนักมาก“ผม” ทำอะไรไม่ถูกจึงปั่นจักรยานไปอย่างไร้จุดหมาย และหมดสติระหว่างทาง

เมื่อ ”ผม” รู้สึกตัวอีกครั้งก็พบว่าอยู่กับหญิงสาวในห้องพักที่บ้าน ทุกคนต่างเป็นห่วงและออกตามหาเมื่อรู้ว่า “ผม” หายตัวไป คนสวนเข้ามาอธิบายให้ฟังว่า “ผม” กับพี่ชายนั้นอยู่กันคนละโลกแล้ว “ผม” ไม่รู้สึกอยากหนีไปไหนอีกและตัดสินใจแน่วแน่ว่าจะทำหน้าที่ของตน หลังจากที่ “ผม” ได้เลือกว่าจะรับช่วงสะสมของต่างหน้าต่อ หญิงชราก็สุขภาพแย่ลงอย่างเห็นได้ชัด และเสียชีวิตลงในวันเดียวกับที่ถ่ายทอดเรื่องราวของต่างหน้าชิ้นสุดท้ายที่ตนไปขโมยมาให้ผมฟังจบแล้ว

หลังจากนั้น “ผม” ก็รับหน้าที่ดูแลของต่างหน้าเหล่านั้นต่อจากหญิงชรา

4. เรื่องย่อ คิฟุจิน A โนะ โซะเซะอิ

คุณลุงของ “ฉัน” เสียชีวิตลงตอนที่ “ฉัน” อายุได้ 21 ปี ทิ้งคุณป้ายูริซึ่งเป็นชาวรัสเซียให้อยู่คนเดียวในบ้านหลังใหญ่ซึ่งเต็มไปด้วยสัตว์สตาฟ คุณป้าโศกเศร้ามากจนไม่ยอมทำอะไรนอกจากนั่งปักตัวอักษร A ลงบนสัตว์สตาฟซึ่งเป็นของรักคุณลุง อีก 2 เดือนหลังจากนั้นพ่อของ “ฉัน” ก็มาเสียชีวิตไปอีกคน ครอบครัวของ “ฉัน” ที่ไม่สามารถแบกรับภาระทางการเงินได้จึงส่งฉันไปอยู่กับคุณป้า ทั้งที่ “ฉัน” เองไม่ค่อยชอบสัตว์สตาฟเหล่านี้เท่าใดนัก จึงรู้สึกประดักประเดิดเมื่อนิโกะซึ่งเป็นคนรักแวะมาที่บ้าน แต่ทว่านิโกะก็สามารถเข้ากับคุณป้าได้ดี และคอยช่วยดูแลคุณป้าให้อีกแรง

นิโกะนั้นเป็นผู้ชายที่มีนิสัยหลายอย่างต่างไปจากคนทั่วไป ชื่อ “นิโกะ” ที่ได้มานั้นก็เป็นชื่อเล่นที่มาจากการที่เขาชอบกินขนมครั้งละ 2 ชิ้น นอกจากนี้นิโกะยังชอบใช้ดินสอถมดำตัวอักษรภาษาอังกฤษ และมักจะวิตกกังวลเมื่อต้องเดินผ่านประตูอย่างไม่มีเหตุผล แม้ว่าตนเองจะเคยเดินผ่านประตูนั้นมาก่อน จนบางครั้งต้องนอนค้างคืนกลางแจ้งเพราะไม่สามารถเดินผ่านประตูเข้าไปในตัวบ้านได้

วันหนึ่ง “โอะฮะระ” ซึ่งเป็นนักเขียนจากนิตยสารของสะสมได้ติดต่อมาเพื่อขอชมบ้าน เมื่อมาถึง โอะฮะระที่หมกมุ่นเรื่องสัตว์สตาฟรู้สึกตื่นตาตื่นใจกับสัตว์สตาฟที่คุณลุงเดินทางไปสรรหามาด้วยตัวเองเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเสือจากัวร์ที่เขาติดใจจนถึงกับออกปากขอซื้อ โอะฮะระซักถามเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตคุณป้า รวมทั้งวิจารณ์ว่าการปักอักษร A ของคุณป้าเป็นการทำลายของสะสมที่มีคุณค่า

ทว่าฉันกลับต้องประหลาดใจเมื่อได้อ่านบทความของโอะฮะระที่ตีพิมพ์ลงในนิตยสาร เนื่องจากบทความดังกล่าวมิได้มุ่งไปที่เรื่องของสัตว์สตาฟ แต่เป็นภูมิหลังของคุณป้าชาวรัสเซียของเธอ โอะฮะระตั้งข้อสังเกตว่าเธออาจจะเป็นเจ้าหญิง Anastasia ทายาทคนสุดท้ายของราชวงศ์โรมานอฟที่ถูกล้มล้างในการปฏิวัติก็ได้

หลังจากนั้นโอะฮะระก็พาผู้เชี่ยวชาญมาพูดคุยถึงประวัติของคุณป้ายูริ ทุกคนต่างเชื่อว่าคุณป้าคือเจ้าหญิงที่รอดชีวิต คุณป้าเชื่อใจให้โอะฮะระจัดตารางพาแขกหมุนเวียนมาที่บ้านไม่ขาดสาย โดยที่ “ฉัน” ได้แต่นิ่งเงียบแม้จะรู้ว่าคุณป้ากำลังโกหก เพราะนิโกะได้ชี้ให้ “ฉัน” เห็นว่าคุณป้ามีความสุขเพียงใด

การใช้เวลาอยู่ด้วยกันทำให้คุณป้าได้มีโอกาสสอนสิ่งต่างๆ แก่ทั้งคู่มากมาย รวมทั้งทำให้นิโกะกล้าเผชิญหน้ากับความหวาดกลัวของตนเอง และพยายามรักษาเพื่อให้ใช้ชีวิตได้อย่างคนทั่วไป หลังจากที่นิโกะไปไม่นานคุณป้าก็เสียชีวิตลง พอดีกับที่เส้นด้ายซึ่งใช้ปักตัวอักษร A นั้นหมดหลอดพอดี

โอะฮะระเขียนบทความให้คุณป้าเป็นครั้งสุดท้าย หลังจากงานศพของคุณป้ายูริผ่านไป “ฉัน” ไปพบกับโอะฮะระเพื่อแจ้งให้ทราบว่า คุณป้าได้ตัดสินใจยกเสือจากัวร์ที่โอะฮะระเคยขอซื้อให้เป็นของขวัญ ทำให้โอะฮะระถึงกับร้องไห้ออกมาด้วยความซาบซึ้งใจ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ฮอฟฟ์แมน, พอล. ผู้ชายที่หลงรักตัวเลข: The Man Who Loved Only Numbers. นรา สุภัคโรจน์, ผู้แปล. มติชน, 2548.

ภาษาญี่ปุ่น

天野正子、『老いの近代』、岩波書店、1999.

高根沢紀子、『現代女性作家読本②: 小川洋子』、鼎書房. 2005.

与那覇 恵子、『現代女性文学を読む 』、双文社出版、2006.

小川洋子、『物語の役割、ちくまプリマー新書』、2007.

小川洋子、『生きるとは、自分の物語をつくること』、新潮文庫、2011.

藤原正彦、小川洋子、『世にも美しい数学入門』、筑摩書房、2005.

天野正子、『老いの近代』、岩波書店、1999.

岡真理、『思考のフロンティア　記憶／物語』、岩波書店、2009.

袖井 孝子、『高齢者は社会的弱者なのか』、ミネルヴァ書房、2009.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวปุญญดา ดาศรี เกิดเมื่อวันที่ 25 มีนาคมพ.ศ. 2526 ที่จังหวัดนครปฐม สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวิศวกรรมศาสตร์ ภาควิชาเคมี ในปีการศึกษา 2549 หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ไปศึกษาภาษาญี่ปุ่น ที่โรงเรียนภาษาญี่ปุ่น คันริน นิฮงโงะ กักคุอิน จังหวัดคะนะงะวะ ประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2549-2551 และได้กลับมาทำงานที่บริษัทโตโยต้า มอเตอร์ เอเชีย แปซิฟิค เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ แมนูแฟคเจอริ่ง ในปี พ.ศ. 2551-2553 จากนั้นจึงเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีญี่ปุ่น คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2553